

မ္ဗိရာ အပနိသဘိ

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ	ကဘျံးပၤ
တၢ်ကတိၤလၢညါ	1
အဆၢဒိၣ် တၢၤ, ဖုၣ်ကိၣ်သၢ်ဖျါကမၢ်ပုၤဒ်လဲၣ်တဂၤလဲၣ်	3
တၢ်သကံၣ်ကညး	3
တၢ်ကတိၤလၢညါ	4
တၢ်ကတိၤဆၢန့ၣ်	
ဖုၣ်ကိၣ်သၢ်ဖျါအဂီၢ်လၢဖုထူလၢဂီၢ်စ့ၣ်အတၢ်ကွဲးနီၣ်	6
ကညီဖိလၢအအိၣ်ယံၤဒီးကလုာ်ဂၤသကံၣ်ပဝး	13
ကညီဖိလၢအအိၣ်ဘူးဒီးကလုာ်အဂၤအတၢ်သကံၣ်ပဝး	16
ကညီဖိလၢအိၣ်ကျိၣ်ကျိၣ်ဒီးကလုာ်ဂၤအတၢ်သကံၣ်ပဝး	17
ကိၤလၢန့ၣ်ပၤရၢၢ်ခါဒီးတနီၣ်သရံၣ်ကီၢ်	18
တၢ်ဃုထၢအသပၤ	20
တၢ်ကွဲးကၤဖျိၣ်	22
တၢ်ကတိၤလၢခံ	25
အဆၢဒိၣ် ခံ, ကညီတၢ်ပၢၤဆၢဘၣ်အိၣ်ထီၣ်လၢမနုၤအသိလဲၣ်	26
တၢ်ကတိၤလၢညါ	26
ကီၢ်လၢမိၢ်ပၢ်ဖဲဖုဟ့ၣ်သါ	28
ထီၣ်သတြီၤဖဲပစိၤခါတလၢၤနီၢ်မၤအကညီ	29
ကညီဖိဒီးအလံာ်အလီၢ်	31
တၢ်ဒိသတြီၤပယီၤပဒိၣ်အတၢ်မၤလၢကညီဖိတဖၣ်အဖိခိၣ်	35
ပယီၤမၤအကညီဘူးဒး	38
ကိၤလၢဝါပၤကီၢ်ပယီၤလၢဝါခိၣ်အကတီၢ်	39
အူနူးအတၢ်ကွဲးဘၣ်သးကညီဖိတၢ်ပၢၤဆၢအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်	40
ဖုစိၤဘူးအတၢ်ပၢၤဆၢဖဲဖျိခိၣ်အစိၤ	41
ဖုထူလၢဂီၢ်အတၢ်တဲစိၤနီၢ်ဝါအတၢ်ပၢၤဆၢအဂီၢ်	42
ဖဲနီၣ်ဂ့ၢ်အတၢ်လဲၤခိၣ်ဖျိအဂီၢ်	44

သရော်ထိညှိလှာကော်ညှိနီၣ်အတၢ်ပၢၤဆၢ	46
ထံၣ်ဂၢၢ်သးတၢ်ပၢၤဆၢ	47
စုကဝဲၤတၢ်ဒုးဘၣ်ကဲထီၣ်,တၢ်ပၢၤဆၢ	48
ကီၢ်ပယီၤဆီတလဲ Policy	49
သီခါတၢ်ပၢၤဆၢ	50
ထံၣ်လီၤကီၢ်ပူၤတၢ်အိၣ်သး	51
ပဒိၣ်ပပှၢ်ဒီးထံၣ်ကီၢ်ခိၣ်န့ၢ်	53
ဘူၣ်ဘါသန့ၣ်	55
ကညီဖိဒီးအတၢ်မုၢ်တၢ်ပၤ	57
ပယီၤအတၢ်ကူၣ်တံၢ်မၤလီၤဖး,မၤဟးဂီၤ,မၤလီၤမၢ်ပကညီ	59
တၢ်ကတိၤလၢခံ	62
အဆၢခိၣ် သၢ, ကညီတၢ်ကီၢ်စုအလှၢ်အလၢ်	64
တၢ်ကတိၤလၢညါ	64
တၢ်ကီၢ်စုအလှၢ်အလၢ်	65
ကညီဖိအတၢ်ကီၢ်စုဒီးအတၢ်အိၣ်ဘူး	59
လါခူးကီၢ်စုအကတီၢ်တၢ်ဆူးကါတၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်ဒီးအဒိပညီ	76
လါခူးကီၢ်စုအတၢ်မုၢ်လၢ်ကွၢ်စိ	81
တၢ်အိၣ်ဘူး	82
ကညီဖိဒီးအတၢ်ဆဲးတၢ်လၤ	85
ကညီန့ၣ်ထီၣ်သီခါပူၤကွၢ်ဒီးခါခဲအံၤ	90
လါခူးကီၢ်စုလၢအကြၢးဒီးမုၢ်မဆါတနံၤအံၤ	92
တၢ်ကတိၤလၢခံ	95
လံာ်ဒီးသန့ၣ်တဖၣ်	100

ဖုထူလား၊ ပုလဲအကွဲမနီၣ်ဖု
တီလးအတၢ်တဲဖုကိၣ်သၣ်ဖျါ
အဂီၢ်လၢဖုကိၣ်သၣ်ဖျါတဖၣ်
ပုအာပုသီတမျီၤတဖျၢ်တဂၢ
ဘၣ်.

ဖုတီလးမုၢ်ပုလဲအတဲဘၣ်ဖုထူ
လားလၢဖုကိၣ်သၣ်ဖျါတဖၣ်ပု
အာပုသီဘၣ်. တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်မုၢ်
အိၣ်သါကဒီ Video ငးန့ၣ်ဖျါ
ထီၣ်လၢဖုကိၣ်သၣ်ဖျါတဖၣ်
ပုအာပုသီတမျီၤတဖျၢ်တဂၢ
ဘၣ်.

ဖုထူလား (U Tun Linn) နှင့် ဖုတီလး (U Tin Linn)

တၢ်ကတိၤလၢညါ

လံာ်တဘျီအံၤ ဘၣ်မနုၤ ယယုာ်န့ၢ်အမံၤလၢ မိုးနုအပန်ဖိသဘာဝလိာ် န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်သၢမံၤလၢ ယကွဲးအီၤဒ် လံာ်ဖိတဘျီ တဘျီ သၢဘျီ ဒီးယဟံာ်ဖျိာ် က့ၤအီၤ တဘျီဃီအယံ၊ ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိး လံာ်ဖိဆဲးဆဲးဖိ သၢဘျီ လၢအန့ၣ်ဖျါထီၣ် စ့ၢ်ကိး ပဂ့ၢ်ပကျိၤလၢ အလီၤတဒၢယံၤထီၣ်ဒီး အိၣ်ဖျါဒ် ဒ်တၢ်ကတိၤဆဲးဆဲးဖိ လၢ အယံၤဒ် ပနဲတၢ် ကတိၤလၢအယံၤဖဲ တၢ်ခဲးယံာ်အသိးန့ၣ်လီၤ. ဖဲယနီၤဟူ သရၣ်သမါ တနီၤစံးဝဲလၢ ပဟဲအိၣ်လၢကိၤချၢအံၤ ပတမၤဃုာ်လၢဒီး တၢ်က ရၢကရိဘၣ်, ပကမၤထဲဘျီဘၢအယံ ယကွဲးထီၣ် ပကညီ ဘၣ်စးထီၣ်တၢ်ပဂံၤဆၢ လၢ ဒီသဒၢတၢ်သးခုကစီၣ်အဂ့ၢ် ဒီးဖုကိာ်သၣ်ဖျါအဂ့ၢ်, ဒီးလၢခူးကိာ်စု အဂ့ၢ်န့ၣ် လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ဖိတဖၣ်အံၤ လီၤတဒၢဒီး ပပုၤကညီအိၣ်မးဖဲ ပယုထံၣ်န့ၢ်အီၤသ့ဒ် အဖၢမ့ၢ် ကြးပယုနီၤပဂံၤဒီး ဟံာ်ဖျါထီၣ်က့ၤအီၤဒ်သိး ပကညီဖိကထံၣ်သ့ၣ်ညါ က့ၤအီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပကညီဖိကိးၤ အၢၣ်လီၤလၢ ပမ့ၢ်ပုၤကလုာ်တကလုာ်လၢ ဟီၣ်ခိၣ်ချၢ ဒ်ကလုာ်ဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ပုၤကလုာ်တကလုာ်နီၢ်နီၢ်န့ၣ် ဘၣ်အိၣ်ဒီး တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ ခိၣ်သ့ၣ်ယံာ်မံၤ န့ၣ်လီၤ. တၢ်ယံာ်မံၤအံၤ မ့ၢ်လီၤမါထဲတမံၤန့ၣ် တၢ်ဟံာ်အီၤဒ် ကလုာ်တကလုာ် တသ့လၢဘၣ်. တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ ယံာ်မံၤ, (၁) ပ ကျိာ်, ပတၢ်စံးတၢ်ကတိၤ, (၂) ပလံာ်ပလီၤလၢ ပကွဲးပဖး, (၃) ပတၢ်ကူတၢ်ကၤ ပယၢပယီၣ် အကလုာ်ကလုာ်, (၄) တၢ်သံကျဲအကလုာ်ကလုာ်, (၅) ပဘူၣ်မ့ၢ် နံၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ပကသ့ၣ်ညါထံက့ၤအီၤအဂီၢ်, န့ၣ်အလီၤ အိၣ်ဝဲစဲးလၢ ပကဘၣ်ဃုာ်ပဂံၤက့ၤလၢ ပုၤသ့ၣ်ကုသးပုၤ အတၢ်စံာ်ဃီတီၢ် တဲဒီး တၢ်အိၣ်ဖးလံာ်ဖးလီၤဒီး ပကညီဖိအလုာ်အလုာ် အသကံာ်ပဝးလၢ ပျၢၤ တဖၣ်ဒီး ထီၣ်သတြီၤက့ၤအီၤန့ၣ်လီၤ.

မိုးနုအပနဲဖိသာဘိ

လၢလံာ်တဘျုးအံၤန့ၣ် ယဆါမုၢ်လၢလၢ တၢ်ကဲဘျုးကဲဖှိၣ် ကပိာ်ထီၣ် အခဲခဲမံၤ. (၁) ပှၤဖးတၢ်ဖိတဂၤလၢလၢ အသးကဟဲထူပဂၢ်ထီၣ်က့ၤလၢ တၢ်ယု သ့ၣ်ညါအါထီၣ် ပတၢ်စံာ်စံၤတဲစံၤ တၢ်ဆဲးတၢ်လၢတဖၣ်. (၂) ပှၤကိးဂၤကပှၤ ဖး လံာ်တဘျုးအံၤလၢ တၢ်ညုၣ်ခုသးခုခီဖျိ လၢ လံာ်တဘျုးအံၤ အပှၤတဘျုး လၢလၢန့ၣ် ယဟံာ်အီၤဒ် တၢ်ဆီၣ်ထွဲ မၤစၢၤ ပပှၤကလုာ်လၢ အယုာ်အိၣ်မ့ၢ်လၢ ခု ခိၣ်ပှၤပှၤ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘျုးစ့ၤလၢ ယဘျုးလီၤအီၤဒ်ဒီး သုတၢ်ဆီၣ်ထွဲခဲလၢကံ က ဘျုးတမံၤဃီလၢ ပှၤလၢအလိာ်ဘျုး ပတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

မိတ်ယုတၢ်ဖိး အိၣ်ဒီးပပှၤကညီဖိ ကိးဂၤဒဲးတက့ၢ်.

လၢ

တၢ်မျိၣ်ဒွဲ

အဆာဒိဉ် တာ

ဖုကိဉ်သဉ်ဖျုဉ် ကမိာ်ပုၤဒ်လဲဉ်တဂၤလဲဉ်

တၢ်သကွံာ်ကညး

ဖုတီလး မိာ်ပခိဉ်ပနီၤ လၢအိဉ်ကလုာ် သးအိဉ်လၢပွဲၤ ဒီးမၤတၢ်လၢ အပုၤကလုာ် အတၢ်ထုဉ်ဖျး အစီၤ တစီၤဒေၤ အသးတဂၤ ဆၢမိာ်လၢဝဲလၢ ကညီဖိကိးဂၤ ကသ့ၣ်ညါဘဉ် ဖုကိဉ်သဉ်ဖျုဉ် တမိာ်ပုၤအၢ ပုၤသီ ပုၤတယုၤ တပျုၤ တကန့ၣ်ဖိ တကန့ၣ်ဟ် ဒီးလုၢ်အိဉ် အသးသမူလၢ တၢ်ဟးဒိအိဉ်တ မျဉ် တဂၤန့ၣ် ဘဉ်. မ့မိာ်တခီ မိာ်ပုၤမၤဆၢ မၤကဉ်က့ၤ ကညီကလုာ် အခုဉ်အဒါ တဂၤတခီလီၤ. ဖုတီလး ဆၢမိာ်လၢ ဝဲလၢ ဆၢကတီၢ် ခွဲးယာ်မိာ်အိဉ် ကဒိတၢ်ဂီၤ မူဒီးရၤ လီၤဒုးသ့ၣ်ညါ က့ၤ အပုၤကလုာ် လၢ ကိဉ်သဉ်ဖျုဉ် မိာ်ပုၤအိဉ် ကလုာ် ပုၤဒုပုၤယီၤ ကညီမၤ ထူရၤ တဂၤတခီ လီၤ.

မိာ်လၢ တၢ်ဆၢကတီၢ် ခွဲးယာ် တအိဉ်ဒီးအီၤ အယီ သရဉ်ထူလၢဂ်စ့ၣ် လၢအနီၤဟူဘဉ် ဖုတီလး အတၢ်ကတီၢ် ဒီးမၤနီၣ် မၤယါ ဝဲကိဉ်သဉ်ဖျုဉ် အစ့ၢ် လၢဖုတီလး တဲအီၤ တဖဉ်ဒီး ဟ့ၣ်လီၤ မူဒါလၢ ယကကွဲး ဖျါထီဉ်က့ၤ ဖု ကိဉ်သဉ်ဖျုဉ် အစ့ၢ်ဒ် ဖုတီလး အတၢ်တဲအီၤ တဖဉ် န့ၣ်လီၤ. ယမိာ်လၢလၢ ဖုတီလး အတၢ်ဆၢ မိာ်လၢ ကလၢထီဉ် ပွဲၤထီဉ် ဖဲပုၤအါဂၤ ဖးဘဉ်အီၤ ဒီး ကဒုးဘဉ်ဘျး ဒုးသးခု ဘဉ်စ့ၢ်ကိး ဖိဉ်ယဲဖိလၢ ဖိာ်ဟ်တၢ် ကွံာ်အီၤ ဖဲကလံၤ နီၤကး လီၤဖဲ အပူၤကွံာ် လၢအဘဉ် တၢ်ကဟု ကယာ်က့ၤ အီၤလၢ သရဉ် သီ လၢဂ် (လးပူးတဉ်) အတၢ်တီခိဉ် ရီၢ်ဖဲ အဖီလၢ တဖဉ်ဒီး ယုာ်ယီၤ စ့ၢ်ကိး ပတီ ဘဉ်ဘျး ဒီးဆီဉ်ထွဲ မၤစၢၤဖဲ ပမၤန့ၣ် မၤသုဒီး ဖိဉ်ယဲဖိ အါဂၤ ကဒီးန့ၣ် ဘဉ်က့ၤ တၢ်ကဟု ကယာ်ဒီး တၢ်အိဉ်မူ လၢအသ့ၣ်ညါ အိဉ်ခရံၣ် ဒီးအိဉ်ကလုာ် သးက အိဉ် ထီဉ်က့ၤ ဒဲးဖုကိဉ် သဉ်ဖျုဉ် ဒီးဖုတီလးအ သီးန့ၣ်မိာ် ယတၢ် ဆၢမိာ်လၢ လီၤ.

တၢ်ကတိၤလၢညါ

တချုး ပလဲၤဒံးလၢ တၢ်ကွဲးဖုကိၣ် သၢ်ဖျါၣ် ကမၢ်ပုၤဒ်လဲၣ် တဂၤလဲၣ် န့ၣ်, ယအံၣ်ဒီး ဟံၣ်ဖျါထီၣ် သရၣ်ထူလၢၢ်စ့ၣ် ဒီးယၤ တၢ်မျါဒွဲ ပတၢ်ဘၣ် ထွဲလိာ် ပသးဒ်လဲၣ် အဂ့ၢ်ဖုၣ်ကိာ် ဒ်အံၤလီၤ. သရၣ် ထူလၢၢ်စ့ၣ်မ့ၢ် ပုၤဒ်လဲၣ် လူၢ်သဝီဖိ တဂၤလၢ လးပူးတၢ် ကီၢ်ဆၣ် အံၣ်ယၣ်ဝဒီ တၢ်ပၤ ပူၤန့ၣ်လီၤ. ယဲတခီ ယမ့ၢ် ကညီကစၢ် ကျါ ကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ် ကညီကီၢ်စဲၣ် မိပူၤ သဝီၣ်က့ၣ် ကီၢ်ဆၣ် လၢ ချါၣ်လွၢ်ထူၣ် ကီၢ်ရၣ် ပူၤတဂၤ န့ၣ်လီၤ. ဖဲယၤဒီး ယပုၤဟံၣ်ဖိ ပဟဲတုၤ လၢဘျးဒဂါ ကီၢ်ရၣ် အမိၤသဝီ န့ၣ် ကစၢ်လၢ ယတူၢ်လိာ် အိၤတဂၤ န့ၣ်မိၤဆူၣ် ဒ်သိး ယကမၤ တၢ်အခု အပုၤ အတၢ်မၤ ဖဲန့ၣ်လီၤ. သရၣ် ထူလၢၢ်စ့ၣ် ဘၣ်တၢ်ယု ထၢထီၣ် စ့ၢ်ကီးအိၤ လၢကဟဲ တီခီရိၣ်မဲ မ့ၢ်ရၣ်က့ၢ် တၢ်သ့ၣ်ထီၣ် တဖျါၣ် ဖဲအမိၤ သဝီအယံ အဝဲဒီး အပုၤဟံၣ်ဖိ စ့ၢ်ကီး ဟဲတုၤလီၤ လၢအမိၤ သဝီန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်ဖဲန့ၣ် လံၤလံၤ ပသ့ၣ်ညါ လိာ်ပသး ဘူးဘူးတၢ်တၢ် လၢ တၢ်ဖဲးသကိး မၤသကိး တၢ်တၢ်ပီၣ် တၢ်ပီၣ် သကိးလၢ တနံၤဘၣ်တနံၤ န့ၣ်လီၤ.

တုၤလီၤလၢ ပဘျီထီၣ် တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဝဲ ဃၢ်ဃၢ် တစုန့ၣ် ပဘၣ် တၢ်ဟီထီၣ်ကွဲာ် ပုၤလၢ မ့ၢ်ရၣ်တၢ်မၤ လၢမ့ၢ်ရၣ်ခိၣ်နီၣ် သရၣ်ခိၣ် သမိထီ ဒီးသၢ်ထီး ဖးဒိၣ် တဖၣ် အယံ ပစံးလၢ ပဘျီပတီၢ် ဒံးသိးလိာ် သးသ့ စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်ဖဲန့ၣ် လံၤလံၤ အဝဲဟး ထီၣ်ဖဲ တၢ်လီၤန့ၣ် တဆီဘၣ် တဆီဒီး တုၤလၢ ကီၢ် အိးစၢ်ထွဲလယၣ် မ့ၢ်မ့ၢ် ယဲတခီ ယအိၣ်တုၢ်ဒံး ဖဲအမိၤ သဝီန့ၣ်လီၤ. ပအိၣ် ယံၤလိာ်သး ဘူးထီၣ် အနံၣ်ခဲဆဲ ဃၢ်ဃၢ်ညါ လၢခဲ ပဟဲ ထံၣ် လိာ်ကဒီး ပသးလၢ ကီၢ်အိးစၢ်ထွဲလယၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. ပလဲၤ အိၣ်သကိး လိာ်ပသး တုၤစ့ၤဘျီ ဘၣ်ဆၣ် ပဆဲးကျိး လိာ်ပသး လၢလီတဲစိ တလီၤလီၤ န့ၣ်လီၤ. တဘျီလၢ ပတၢ်တဲသကိး အပူၤ ပတဲသကိး တၢ်တမံၤဘၣ် တမံၤ တမံၤ ဘၣ်တမံၤ အကျါ ပုၣ်ဃုာ်ဒီး ဖုကိၣ်သၢ်ဖျါၣ် အဂ့ၢ်အယံ သရၣ်ထူလၢၢ်စ့ၣ် တဲယၤ လၢသါအိၣ်ဒီး တၢ်ကွဲးနီၣ် ဖုကိၣ်သၢ်ဖျါၣ် အဂ့ၢ်လၢ ကီၢ်မူရၤ အသး

ရုဉ်ခိဉ် ပုတီလး အတၢ်တဲပုး အီၤ တဆိဘၣ်တဆိ ဒီးစံး စၢ်ကီၤ သါလၢ တၢ်ကွဲး ပုကိဉ် သၣ်ပျုဉ် အလံာ် အိဉ်လၢ သါအိဉ်တဘျီ န့ၣ်လီၤ. အဝဲတဲဝဲ ပုတီလး တဲလၢ သါလံာ်တဘျီ အံၤ သါတဟ့ၣ်ပုၤ နီတဂၤဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ် လၢအတၢ်ကွဲး မၤနီၣ်ဘၣ် ဃး ပုကိဉ်သၣ်ပျုဉ် အဂ့ၢ်န့ၣ် မၤယကွဲး ကဲထီၣ် လံာ်တဘျီ ဒ်သိး ပုၤအါဂၤကဖး ဘၣ် သ့ၣ်ညါဘၣ်က့ၤ လၢပုကိဉ်သၣ်ပျုဉ် တဂၤအံၤ မ့ၢ်ပုၤဒ်လဲၣ် တဂၤလဲၣ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကတိၤဆုာ်န့ၣ်

ပု ကိဉ်သၣ်ပျုဉ် အဂ့ၢ်န့ၣ် အါဒၣ်တၢ် တက့ၢ်န့ၣ် ပနၢ်ဟူဘၣ် လၢ တၢ်စံာ်တၣ်တဲလီၤ အပူၤဒီး လၢ ပုၤတၢ်မၤဖိ ဟးခါဖု တဘျီတဘျီ ဟးဒုးန့ၣ် ပုမ့ၢ်စုၤ ကျဲးစးကရၢ အတၢ်စၢ်ဖိပုၤ အပူၤမ့ၢ်စုၤ ပထံၣ်ဘၣ် နၢ်ဟူဘၣ် ထဲလၢ အမ့ၢ်ပုၤ တယူၤတပုၤ ပုၤအာပုၤသီ ပုၤဟးတမျိၣ် တမျိၣ် ဟးမၤသံ မၤဂီတၢ် တဂၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢ အဘၣ် တၢ်ဖိဉ်န့ၣ်အီၤ ဒီးဆါကွံာ်အီၤ ဒ်ပုၤဆါ ကျိဆါပုၤ တဂၤအသိး ဝံၤ အလီၤခဲန့ၣ် နၢ်ဟူ သ့ၣ်ညါက့ၤ ခရံာ် အတၢ်သးခု ကစီၣ်ဒီး တူၢ်လိာ်က့ၤ ဝဲန့ၣ် ကဲထီၣ်က့ၤ တၢ်ယုထၢ အသပၤ တဖျၢၣ်ဒီး ဟးစံာ် တၣ်တဲ လီၤ ခရံာ်အတၢ် သးခုကစီၣ် လၢကညီဖိ အကျါ အါပူၤအါတီၤ အသိး ဒုးယုာ် က့ၤ ကညီဖိလၢ အကထိဆူ ခရံာ်အအိဉ် န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ပတထံၣ်ဘၣ် လၢ တၢ်ကွဲးကိဉ် သၣ်ပျုဉ် အဂ့ၢ် တၢ်စံာ်စီၤတဲစီၤ လီၤတၢ်လီၤ ဆဲး တဆိဘၣ်တဆိ န့ၣ်ဘၣ်. ခဲအံၤ လၢသရၣ်ထူလၢ်စ့ၣ် အတၢ်မၤနီၣ် လၢအမ့ၢ် ပုကိဉ်သၣ်ပျုဉ် အဂ့ၢ် အတၢ်စံာ်စီၤ တဲစီၤ တဆိဘၣ် တဆိလၢ ပုတီလး တဲပုးအီၤ ဒီးလၢ အအိဉ် ဒီး တၢ်ကွဲး တၢ်အုာ်အသး တဖၣ်အသိး ပဒုးအိဉ် ထီၣ်လံာ်တဘျီအံၤ ဒ်သိး ပကညီဖိ တဖၣ် ကဖးဘၣ် ဒီးသ့ၣ်ညါ ဘၣ်လၢ ပုကိဉ်သၣ်ပျုဉ် အံၤ မ့ၢ် ကညီဖိ ဒ်လဲၣ် တဂၤလဲၣ် န့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢ တၢ်ကွဲးအပူၤ ကွဲးထီၣ်သတြီၤ စၢ်ကီၤ အီၤဒီး ထံၣ်သၣ်ပျုဉ် အတၢ်ကွဲး ကညီ အတၢ်ဘၣ် ကီၤဘၣ်ဂီၤ ဒီးကညီဖိ လၢအိဉ်

သျှင်လီၤ အသးလၢ ဟံာ်ကဝီၤ သၢတီၤ အပူၤဒီး ကညိဖိတဖၣ် အတၢ် သကံာ် ပဝး လီၤဆိလိာ်သး ဒ်လဲာ်ဒ်လဲာ် အဂ့ၢ်စ့ၢ်ကီး န့ၣ်လီၤ.

ဖုကိာ်သ့ၣ်ဖျါအဂ့ၢ်လၢဖုထူလၢဂီၢ်စ့ၣ်အတၢ်ကွဲးနီၣ်

ဖုထူလၢဂီၢ် စံးဃဲၤ ဝဲလၢ သါသ့ၣ်ညါ သးရှၢ်ခိၣ် တီလး အဆိကတၢ် တဘျီဖဲ ၁၉၅၂ လၢ သါဟဲဆွၢထီၣ် သရၣ်ဒိၣ် ကွဲရှၢ်လု လၢ အကဟဲသ့ၣ်ထီၣ် ခုၣ်ခုၣ်ဘံာ်စံာ် ကညိ လံာ်စီဆံာ် ကွဲအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၈၉ လၢ ယနူၤအါရံး ယဟဲထီၣ် ဒီး ယပှၤဟံာ်ဖိ ဃီဖိ ဒီး အိၣ်ဖဲ ဝီၤလုၣ် ဒီးဖဲ လါမ့ၤ အပူၤန့ၣ် ကီၤမူ ရၤ အသးရှၢ်ခိၣ် သးခိၣ်တီလး ကွဲမုာ်ယၤ လၢ ယကလဲၤဟး လၢအအိၣ် ဖဲကီၤမူရၤ န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ယလဲၤတုၤ ပကတိၤ သကိးတၢ် တမံၤဘၣ် တမံၤ အကျါ န့ၣ် ပတဲသကိး စ့ၢ်ကီး ဖုကိာ်သ့ၣ်ဖျါ အဂ့ၢ်စ့ၢ်ကီး န့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ် သးခိၣ်တီလး တဲထီၣ်ဝဲ ဖုကိာ်သ့ၣ်ဖျါ အမုၢ်နံၤ န့ၣ် လၢကီၤပယီၤ အပူၤန့ၣ် ပှၤမၤဒ်လဲာ်, ဒီးယတဲပှၤ အီၤဒ် အညီၣ်အသိး တုၤပှၤ မၤကိာ်သ့ၣ်ဖျါ အမုၢ်နံၤန့ၣ် ပှၤစံး ဃဲၤ ဒုၣ်ဖုကိာ်သ့ၣ်ဖျါ တဘျီမုၢ် ပှၤအၢပှၤသီ ဟးဒိသံဒိ ဝီ တမျိၤတမျှၢ် တၢ်တ ယူၤ တပျၤ တကန့ၣ် မီၢ် တကန့ၣ်ပါ ပှၤအၢ သံလီၤသံ တဂၤန့ၣ်လီၤ. တုၤမုၢ် အတူၢ်လိာ်က့ၤ ခရံာ်န့ၣ် ဟးစံာ်တဲၤတဲၤလီၤ ခရံာ် အတၢ်သးခု ကစီၣ်ဒီး ဒုးယၣ် က့ၤ ပှၤအါဂၤ ဆူခရံာ်အအိၣ် ဒီးမုၢ်စ့ၢ်ကီး တၤသ့ၣ်ဆိလၢ ကညိဖိအကျါ တဂၤ န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီး ဖုတီလး အတၢ်တဲပှၤ အီၤလၢ ကိာ်သ့ၣ်ဖျါ အဂ့ၢ် အဆိ ဘၣ်တဆိ လၢကိာ်သ့ၣ်ဖျါ တမုၢ်ပှၤ အၢပှၤသီ တမျိၤတမျှၢ် တဂၤဘၣ် ပှၤတဲ တၢ်န့ၣ် တဘၣ်ဘၣ်, ဒီးသါသံကွါ အီၤ နနုၤဟူနု သ့ၣ်ညါ တၢ်စ့ၢ်အံၤ လီၤတီၢ် လီၤဆဲး ဒ်လဲာ်, ဒီးဖုတီလး တဲပှၤအီၤလၢ တၢ်ကွဲးဖု ကိာ်သ့ၣ်ဖျါ အဂ့ၢ် အလံာ် အိၣ်ဒီး သါတဘျီ သါတၢ်ဆၢ ကတီၢ်မုၢ်အိၣ် သါကဒိ (ဘီၤဒံာ်ယိၣ်) ဒီးရၤလီၤ ဒ်သိး ပှၤကသ့ၣ်ညါ က့ၤအီၤအ ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. သါလံာ် တဘျီအံၤ သါတဟ့ၣ်ပှၤ နီတ ဂၤဘၣ် အယိ သါကွဲးနီၣ် ပာ် တၢ်စ့ၢ်တမံၤ စဲတမံၤ ဒ်အံၤ လီၤ.

တချူးလာ ကိလုဒး ကီပယီ လံလံဒံးဘၣ်န့ၣ် တလုပယီ နီၣ်စိ လု ကီတဘၣ်အံၤ အပူဒီး မအာတုၢ် ကညီဖိ လုကျဲအဘိဘိ လံန့ၣ် လီၤ လုပယီ စီပၤ ဘီထီၣ် အနီအစီ တုတိာ် တုန့ၢ်, ချဲတရံး ရှုၣ်ကီၣ် ဝး တရံး အနီအစီ ဒ်ပစံးတၢ် အသိး တၢ်စံးယဲၤ တၢ်သ့ၣ်ထီၣ် ဘီထီၣ် အနီလု (မးထံၣ်လုၣ်) အခါန့ၣ် ပုၤကညီဖိ ကဘၣ် တၢ်မၤနုၤ မၤယုၣ် မအာမၤသီ အီၤဖဲ န့ၣ် ကဆံးဒိၣ်လဲၣ်, ဒ်န့ၣ်အသိး ဖဲကီၤလု ဒုးတနီသရံၣ် ဒီးရခါ ကီဒီး ပါဝဲ အခါ န့ၣ် ပယီသုး လုအယုၢ်ဖျိး လုရခါကီၢ် တဖၣ် န့ၣ် ယုၢ်ထီၣ်ကွံာ် ဆူခိခိၣ်ပုၤ လုကျဲ ဒီးကစၢ်ခိၣ် ကလိကျဲ န့ၣ်လီၤ, ပုၤတဖၣ်န့ၣ် ဖဲအလဲၤ တပုၤ လုလု န့ၣ်ယုၣ်အိၣ် ရုာ်အိၣ် တၢ်လု ကညီဒုသဝီ တဖၣ် အအိၣ် အမဲာ်ညါ ရုာ်ဆူၣ် ဝာ်ဆူၣ် တမျိၤတမျၢ် ကညီဖိအါမး လုတၢ်လီၢ် သကုၤလဲာ်လဲာ် န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ပသံၣ်မုၢ်န့ၣ် ကစၢ်န့ၣ် သဝီလု တၢ်ကံးအီၤလု သဝီ အူတဝီၣ် အိၣ်ဝဲ တဖျၢၣ်လီၤ. လုသဝီန့ၣ် အပူၤ ပုၤသးစၢ်ဖိ လုတၢ်ကံးအီၤ လု ကိၣ်သၣ် ဖျၢၣ် အိၣ်ဝဲတဂၤ, အဝဲဒိၣ် တၢ်ဒီး ဒုၣ်ဒီးဒု ဂံၢ်ဂုၤဘါဂုၤ ဒီးမၤလိသု အသးလု တၢ်ကျိယဲာ် ကျိနး ဒီးဆူးကါစုၢ်ကံး ကသံၣ်ပံ ကသံၣ်ကျဲၤ တမုၢ်လု ကဟးမၤ အါမၤ သီ တမျိၤတမျၢ် တၢ်အါန့ၣ်ဘၣ် မ့မုၢ်တခီ လုအလီၢ်မုၢ်အိၣ် ကဒိသ ဒါ လီၤ သးမုၢ်ဂုၤ ကတြီဆါ ဒုးဆါအဒုၣ် အဒါမုၢ်ဂုၤ တခီန့ၣ်လီၤ. အဂီၢ်ဒါအံၤ မုၢ် လု ပယီတမျၢ် ဟးတမျိၤ တမျၢ် ယုၣ်အိၣ်ရုာ်အိၣ် တုၢ်တၢ်လု ကညီဖိကျဲ လု တၢ်လီၢ် အါပူၤအါတီၤ လံအယိန့ၣ်လီၤ.

တဘျီန့ၣ် ဘၣ်ဖဲ ကိၣ်သၣ်ဖျၢၣ် လဲၤမၤတၢ်လု စူၢ်ပူၤ ဟဲကုၤတုၤ တချူးတၢ်ခဲးဒံး အခါန့ၣ် ထံၣ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်လီၤဆီ မအာသးလု သဝီပူၤ လုအမုၢ် တၢ်ဖိတၢ်လဲၤ ပြဲပြဲ သကုၤဆးဒး လုသဝီပူၤ လီၤ. တုၤ အကုၤတုၤ လုအ ဟံၣ်တခီ ထံၣ်ဘၣ်ဝဲလု အမီအါဟ် ဘၣ်စၢ်ယာ် အသးအိၣ်ဒီး သွံၣ်ဒီးစီၤ ဒီဂၤ ညါယိ, အဝဲသံကွါ အမီအါဟ် တၢ်အံၤ မုၢ်အဘၣ် မနုၤလဲၣ် န့ၣ်လီၤ. အမီအါဟ် တဲဆါ အီၤ တနံၤအံၤ ပယီတမျၢ် တဒုၣ် အိၣ်တဘျူးဂၤ ညါ ဟဲန့ၣ်လီၤ ဘၣ်ဆီ လု ပအိၣ်အယိ ပယုၢ်တချူး ဘၣ် ဖိၣ်ဒီဖိတီၢ်ပုၤ ပသံကဲၤကဲၤ ကုၤ တဘီ

လီ၊ ဒီးစာယာ်ပှ၊ ဝံဟံးန့၊ တါခဲလက် လာဟံာ်ပှ၊ ဒီးက့က့၊ တယံာ်ခဲးဘာ်၊ ကိာ် သာ်ပှ၊ သံကွါအစါ တမျာ်တဖာ် န့၊ က့က့၊ ကျဲဖဲလဲာ် ဒီးအစါအဟံ၊ ဒူးနဲာ်လီ၊ အီ၊ န့၊ လီ၊ ကိာ်သာ်ပှ၊ ဃဲာ်လီ၊ ကွာ် အစါအဟံာ်၊ က့နာ် လီ၊ လာ၊ အဒူးပှ၊ ဒီးဟံးထီာ်နး လာအဟံာ် ဝဲလာ၊ အလီ၊ မဲဖိခိာ် ဃီးခိာ်ဖိလာ် ဒီးလဲ၊ ဆူ အစါအဟံ၊ အအိာ်ဒီး တဲဘာ် အစါအဟံ၊ ဆိာ်ဂ့၊ ယာ် ပှ၊ လာ၊ အမာ၊ အမာ၊ သီ ယစါယဟံ၊ ဒီးမာ၊ အာတုာ် ယပှ၊ ကလုာ် တဖာ်အံ၊ ဒု ယကဘာ်မာ၊ လာ် ကွာ်အီ၊ ခဲလက်လီ၊ အစါအဟံ၊ ယုကညးအီ၊ သပှ၊ ပှ၊ သာ်ပှ၊ အစါ အဟံ၊ တဲအီ၊ ဖိခွါ၊ ပှ၊ တဖာ်အံ၊ ဖးအါညါ နမာ၊ တနာ၊ ဘာ်၊ လဲ၊ လူ၊ အီ၊ တဂ့၊ အဝဲတဲဆါ အစါအဟံ၊ တဘာ်ယုကညး ယာ်တဂ့၊ ကိးဘျီဒီးန့၊ သုတဲ ယာ် တါယဒိကနာ် သုမုာ်ဘျီဝဲအံ၊ ယတဒိ ကနာ် သုကလုာ် လာ၊ ဘာ် တမုာ် လာ၊ ယကမာ၊ တါအာတါသီ ဘာ်မုာ် ယကမာ၊ ဆာက့၊ ပှ၊ မာ၊ အမာ၊ သီ ယစါ ယဟံ၊ ယပှ၊ ကလုာ် တဖာ်တခိလီ၊ တု၊ လာ၊ အစါဟံ၊ ယု ကညးအီ၊ သပှ၊ ပှ၊ သာ်ပှ၊ တနာ်လဲ၊ ဘာ် အယိ သ့ညါဝဲလာ၊ အယုကညး အဖိခွါတ န့၊ လာ၊ ဘာ် ဒီး အစါအဟံ၊ ဟံထီာ် အစုလာ၊ အအိာ်ဒီး ဆိာ်ဂ့၊ ဆိာ်ဂါအီ၊ မိနပှ၊ ဒုာ်ပှ၊ ဒါ မာ၊ န့၊ အိာ်ကဲ ဟံက့၊ ဘာ်က့၊ ပှ၊ ပှ၊ ဖျဲးဖျဲး ပှ၊ ဒီး ဂါ ပှ၊ ဒီးဘါ န့၊ တက့၊ ဒီးအစါ အဟံ နဲာ်လီ၊ အီ၊ လာ၊ ပှ၊ တဖာ်အံ၊ က့၊ လီ၊ ကျဲ ဆူမုာ်နာ် လီ၊ လီ၊ န့၊ လီ၊

ကိာ်သာ်ပှ၊ ဖဲးတါမာ၊ တါဒိ နံ၊ လီ၊ ဘာ်လီ၊ တါ ဘာ်ဆာ် လူ၊ ဝဲ တမျာ်တဖာ်အံ၊ သပှ၊ ပှ၊ န့၊ လီ၊ ဘူးထီာ်လာ၊ တါခဲးလီ၊ အဆာ၊ န့၊ လာ၊ ကစါ၊ ရှိထံး ချာ်ဖးဒိာ် တထံး အအိာ်ထံး န့၊ နါဟူစိ ဃီ၊ ဝဲ တါသီာ်တါသဲ အယိဒီး အဝဲ လဲ၊ သူးဘူးဃီ၊ အသး ကယိကယိ ဒီးထံာ်စိ ဃီ၊ ဝဲ တမျာ်တဖာ်အံ၊ အိာ်ပှိာ် အိာ်ပါ အိာ်သံးအိာ် သုာ်ခသးခ မာ၊ လုာ် အုာ်ထါ အဝဲဒုာ်ကွါ ယုဂ့၊ ဝဲ အအိာ် ကမုာ်ဖဲလဲာ် တဂ့၊ လဲာ် န့၊ လီ၊ ဖဲ အထံာ်စိဃီ၊ ဝဲ ပှ၊ ကျဲတဂ့၊ လာ၊ အ ဆာထာ်လာ၊ (ကဒီးပှ) အမဲာ်ညါ အိာ်ဒီး ဒုာ်ဒီးဒု အိာ်ဒီး အအိာ်သူဖး ထိ ဆူာ်ယာ်ဝဲ အယိ ဒူးဝဲလာ၊ ပှ၊ အအိာ် ကဘာ်မုာ် ပှ၊ တဂ့၊ အံ၊ လီ၊ လာ၊ ပှ၊ တဟံ

သူ့တတ်သး အပူအဝဲ လဲနု လီတဘျီယီ ကျီဝဲ အကိတ် ထိုင်တဲာ်မး ပြးက နု ဝိး ကွဲယးဝဲအခိင်သူ ဝိးဂါတရံး ဝဲတါအခိင်သုာ်ယံ ဝိးကိးထိုင်ဝဲ ကိင် သုာ်ပျိုင်ကွး၊ တဘျီယီဖဲနု အပျါတရ၊ အယီကါအသး ကတုခဲလက် အခါနု အဝဲနုလီ ကျီတမျှ တရ၊နု တဂေဝံတဂေ တဂေဝံတဂေ လ၊ အ သံတဖှင်သံ လ၊အဘုာ်ဒိတဖှင် ဘုာ်ဒိယုာ် ပြဲပြဲ ဖဲနု ခဲလက် လီ၊ အက တီဖဲ နု တါခဲးလီ၊ စုာ်ကိးလံ နုလီ၊ ကိင်သုာ်ပျိုင် ယုကွါကု၊ အတါဖိ တါလံ လ၊တမျှ ဟဲကု၊စိာ် တဖှင်နု ဟံးနု၊ကု၊ဝဲ ဝိးဟဲကု၊ ကု၊ဝဲလီ၊

အဝဲကု၊တု လ၊အဟံာ် ကဘုာ်လ၊ ဖးဖိမုာ် ယုာ်ယုာ်လီ၊ ဖဲနု အမိ အပါ ကွါယီအီ၊ တဘျီယီ ထိုင်ဝဲလ၊ အအိင်ဝိး တါသွိုင်တါစီ၊ ဒီဂေညါ ဝိးသံ ကွါအီ၊ ဖိဒေ မုာ်နဘုာ်ဒိ ဘုာ်ထံးဒါ၊ အဝဲတဲဘုာ် အမိအပါ တါသွိုင်အံ၊ မုာ် ပယီ၊ အသွိုင်ဖဲ ယကျီတဲာ် အကိတ်ဝိး ယဂါတရံး အီ၊ ဖဲနုဝိး အသွိုင်ဘုာ်အ၊ ယ၊ လီ၊ ယတဘုာ် တါနီတမံ၊ ဘုာ်၊ အနုတဘျီ အဝဲလုာ်ထံ လုာ်နီဝံ၊ အမိ မ၊ အိင် နုအီ၊ အမု၊အထံ အိင်ဝဲအိဝဲဝံ၊ ဝိးမဲဝဲလီ၊ ဒိအညါနုအသး အမိ ပါ၊ ထိုင်လ၊စီ၊ဝိး ကတဲာ်ကတီ၊ တါအိင်တါအီ ဖိအိင်တု၊အိင် အယီ ကိင်သုာ် ပျိုင် မ၊အမိဘိင် နုအီ၊ မု၊ဘိင်ထံဘိင် ကဝိးနုလီ၊ အမိ သံကွါအီ၊ ကိးဘျီ ဝိး နုလဲ၊ဖဲး တါမ၊ နဟဲကု၊အိင်မု၊ လ၊ဟံာ် ခဲအံ၊ ဘုာ်မနု နမ၊ယဘိင်နု နု မု၊စီထံစီလဲာ်၊ အဝဲတဲဆ၊ အမိ၊ ပယီ၊တဖုလ၊ ယကျီကွံာ်အီ၊ မဟါ ကါာ် ဟါနီနု တသံခဲလက်ခဲး ဘုာ် တနီ၊ ဘုာ်ဒိဘုာ်ထံး အိင်ခဲး အယီ ယက လဲ၊ဝိး မ၊လက်ကွံာ်အီလီ၊ အမိအပါ ယုကညးအီ၊ လ၊တဘုာ်လဲ၊ လ၊ တ ဂု၊ အဝဲတဲဆ၊ဝဲ တဘုာ်တြီယ၊ တဂု၊ ပု၊လ၊ အမ၊အ၊တုာ် ယပု၊ကလုာ် ယဘူး ယတီ၊ ဝိးမ၊အ၊ ယမိယဟ် တဖုအံ၊ ယကလဲ၊ ယုမ၊လက်ကွံာ်အီ၊ အယီ ယမ၊ နဘိင်နုယ၊ မု၊စီထံစီ နုလီ၊ အမိအပါ ယုကညးအီ၊ သ၊ ဘျီ တနုလ၊ဘုာ်အယီ အမိဘိင်လီ၊ နုအီ၊ မု၊စီထံစီ ဝံ၊အဝဲလဲ၊ ကဝိး နုလီ၊ အဝဲလဲ၊ လူ၊ဃုမ၊ သံကွံာ်ပယီ၊ တမျှလ၊ အဘုာ်ဒိဘုာ် ထံး ယုာ်ပြဲ

ပြုတရ၊ ဖဲအထံန့၊ ဝဲတဖှ် န့၊ မးသံကွံာ်ဝဲ ခဲလက် တဟ်လီၤတဲာ်ဝဲ နီတ
ဂး ဘၣ်.

ကိာ်သၣ်ဖျၢာ် မ့ၤပုၤလၢ အအဲာ် အပုၤကလုာ် ဒီးစုာ်ကျဲးစး မးဆါမး
ကုာ် ကုာ် အပုၤကလုာ် အဒုာ်အဒါ ဒ်ပစံး တါအသိး ပုၤလၢ အဟးစုာ်ဆူာ်
အပုၤ က လုာ် အတါဒီး မးဆူာ်မးနးၤ တမျိၤတမျာ် အပုၤကလုာ် တဖှ် န့၊
လီၤ. အဝဲမးသံ ပုၤတစ့ၤန့၊ အဂးသးဆံ ဘၣ်ဆၣ် (အဝဲတမး သံပုၤအစ့ၤ
အဝါ နီတဂး ဘၣ်) အဝဲမးသံ ပုၤအအါ လၢအမးအါ အပုၤကလုာ် တဖှ်
တခီလီၤ. အဝဲအံၤ ကညီဘျၢထံ ခဝဲဂျၢာ် အာ်လီၤ တူာ်လီာ် စုာ်ကီးဝဲလၢ အတါ
ကွဲး အိာ်ဘံးန့ၤ တါမးလိဖဲ လါအုာ်ဖြၢာ် ဒီးလါယုၤ (၂၀၁၁) တါမးလိန့ၤ အပုၤ
န့ၣ်လီၤ. လၢတါန့ၣ် အယံ ဖုကိာ်သၣ်ဖျၢာ် န့ၣ် တမ့ၤပုၤအပုၤသီ တဂးဘၣ်,
အဝဲ မ့ၤ ပုၤလုာ်ဒိာ်ပုၤဒိာ် ပုၤဒုပုၤယံၤ မးထူရၤ တဂးလၢ ကညီကလုာ် အဂီၢ်
ဒီး လၢ ခရံာ် တါသးခုကစီာ်အဂီၢ် တခီန့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဆၣ် တါလၢ ကိာ်သၣ်ဖျၢာ်န့ၣ် ဖဲအထံဘၣ် တါတမဲး (တါထံ)
န့ၣ် ကဲထီာ် တါထုးန့ၣ် သူာ်ထုးန့ၣ်သး လၢအဂီၢ် အယံ အသးစဲလၢ တါတမဲးပြု
စုာ်ကီး န့ၣ်လီၤ. အဝဲ တအိာ်ဒီး တါကရၢကရံၤ လၢ အကအုာ်ကီၤ အသးလၢ က
လီးန့ၣ်အံၤ ဘူာ်စ့ၤလၢ အဂီၢ်ဘၣ် အယံ ဖဲအန့ၣ်လီၤ တါတမဲး တဘျီတဘျီန့ၣ်
အုာ် ကီၤ လီၤဒၣ် အသး လၢအမ့ၤယုာ် တါတမဲးန့ၣ် ကကဲကုာ်လၢ ပုၤန့ၣ်လီၤ.
အဝဲ မးနးၤ တါကီးဘျီဒီး ဖဲ အန့ၣ်လီၤ တါတမဲး န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် တုၤလၢ
အ သးပုၤထီာ် တဘျီန့ၣ် အဂီၢ်အဘါ စါလီၤ အယံအ ဝဲ ယုာ်လၢ တါတမဲး
န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် အဝဲမ့ၤ ပုၤလၢ အကလုာ်တီ တဂးအယံ ဒ်အဝဲ အာ်လီၤ
တုာ် ဝဲအသိး တုၤအယုာ် ဒီး မးလၢပုၤ ဝဲအတါအာ်လီၤ န့ၣ်လီၤ.

လၢတါန့ၣ် အယံ ပုၤလဲၤစိာ် ဆါအံၤ လၢ တါဆါတါပုၤ ကျးဒ်သိး
ပုၤတၢတါ တဖှ် ကန့ၣ် ဘၣ်ကုာ် စ့ၤလၢ အတၢလိာ်သး အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
အကတီၢ်ဖဲန့ၣ် ကိာ်ဂ့ၣ်ဘု လၢ အမ့ၤ ပယံၤ ကဲကုာ်အပျီအဘီာ် တဂး ပုၤကုာ်

အီၤ လၢအကကဲထီၣ် အကုၢ် အနီၣ် န့ၣ်လီၤ. ကိၣ်ရှ့ၣ်ဘၣ် ပုၤက့ၤအီၤ လၢစ့ညၣ် တဆံ မ့တမ့ၢ် တဆံယီၤဘး ဒီးက့ၤ ကိး မၤကဲကုၢ်အီၤ န့ၣ်လီၤ. အဝဲမၤဝဲ လၢအမ့ၢ်အဝဲၤ ဒ်ပစံးတၢ်အသိး တၢ်မၤ စံာ် မၤပုၤ မၤခုး မၤသံၣ် မၤကျိး မၤဂီ တဖၣ် အယီၤ ကိၣ်သ့ၣ်ဖျၢၣ် ဘၣ်မၤ တၢ် ဆူၣ်ဆူၣ်ဒီး ဘၣ်မၤ တၢ်ယၢဒိၣ်မး န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး တုၤအဟဲက့ၤ တုၤ လၢ ဟံၣ်တခီ ကိၣ်ရှ့ၣ်ဘၣ် အမၤ မၤ စ့ၢ်ကိးအီၤ လၢဟံၣ်တၢ်မၤ တမံၤစဲတမံၤ တမံၤ စဲ တမံၤ အကလုာ် ကလုာ် အမိမိ တအိၣ်ဘျးအိၣ်သါ ဘၣ်အယီၤ ယံာ် ထီၣ် ယံာ်ထီၣ် အဝဲတဲထီၣ် ကိၣ်ရှ့ၣ် ဘၣ်, ကိၣ်ရှ့ၣ်ဘၣ်ဒေ နပုၤယၤလီၤ နီၤ တမ့ၢ် နမၤ ပုၤယၤဘၣ် ယလဲၤမၤ နတၢ်မၤဒိနဲၤ မ့ၢ်ဘၣ်ယဟဲက့ၤ တုၤ ယဘၣ် မၤ ကဒီး နမၤအတၢ် မၤ တအိၣ် ဘျး အိၣ်သါဘၣ်, ယမ့မ့ၢ် နကုၢ်ဘၣ်ဆၣ် ယတမ့ၢ် နမၤ အကုၢ်ဘၣ်, ကွၢ်မၤ တဲဘၣ်စ့ၢ်ကိး နမၤတက့ၢ်. ကိၣ်သ့ၣ်ဖျၢၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢ အမံၤ ဟူတ့ၢ်လၢ ပုၤမၤသံ တၢ်ဒီး ပုၤတမဲးတၢ် တဂၤဒီး အိၣ်ဒီးဂံၢ်ဘါ တဂၤ အယီၤ ကိၣ်ရှ့ၣ်ဘၣ် ပျံၤအီၤဒီး ဘၣ်ယိၣ်စ့ၢ်ကိး လၢအကယုၢ်ဖျိး အယီၤဒီး လဲၤဆါ ကွံာ် ကဒီးအီၤလၢ သရၣ် ယူဒၤသ့ၣ် ဒ်သိး အကန့ၢ်ဘၣ်က့ၤ အစ့အနီၣ် န့ၣ်လီၤ. တုၤ သရၣ် ယူဒၤသ့ၣ် ပုၤက့ၤ ကိၣ်သ့ၣ်ဖျၢၣ်လၢ ကိၣ်ရှ့ၣ်ဘၣ် အစ့ပူၤတစ့ န့ၣ် သရၣ် ယူဒၤ သ့ၣ် ဟံကဲအီၤ ဒ်တံၤသကိး နီၣ်နီၣ်တဂၤ ဒီးရဲအီၤ ဘူးဘူးတၢ်တၢ် သိၣ်လိအီၤ လၢ ထူကလုာ် ယွၤကထါ န့ၣ်လီၤ. ကိၣ်သ့ၣ်ဖျၢၣ် နါဟူဘၣ် ထူကလုာ်ယွၤကထါ လၢ သရၣ်ယူဒၤသ့ၣ် သိၣ်လိအီၤ တစ့န့ၣ် ကိၣ်သ့ၣ်ဖျၢၣ် သံကွၢ် သရၣ်ယူဒၤသ့ၣ် လံာ်လၢ နသိၣ်လိယၤ ခဲအံၤလၢ အအိၣ်လၢ နစ့ပူၤန့ၣ် မ့ၢ်လံာ်မနုၤလဲၣ်, သရၣ်ယူဒၤသ့ၣ် စံးဆၢအီၤ လံာ်အံၤ ပကိးအီၤလၢ လံာ်စီဆ့ မ့ၢ်လၢ အမ့ၢ် လံာ်ထူကလုာ် ယွၤကထါအယီၤ, မ့ၢ်လံာ်လၢ အလုၢ်ဒိၣ် ပုၤဒိၣ် န့ၣ်ထူစီ တက့ၢ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး လံာ်အဂၤတဘျီ လၢအအိၣ်လၢ သရၣ်မ့ၢ် အစ့ပူၤန့ၣ် မ့ၢ်လံာ်သံကျဲ သးဝံၣ် စံးထီၣ်ပတြၢၤ ကစၢ်ယွၤတဘျီ အယီၤ မ့ၢ်စ့ၢ်ကိး လံာ် လုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်လၢ အလုၢ်ပုၤဒိၣ်န့ၣ် ဒ်စ့တက့ၢ် တဘျီ န့ၣ်လီၤ.

ဖဲကိပ်သုဉ်ဖျုဉ် န်ဟူဘၣ် သရၣ် ယူဒၤသုဉ် ဖဲဘၣ်တဲဘၣ်အိၤ လၢ လံာ်ထူကလုာ် ယူၤကထါ အစုာ်ဝံၤန့ၣ် အဝဲသံကွၢ် သရၣ်ယူဒၤသုဉ် လၢ သုမုာ်မတၢၤ အကလုာ်လဲၣ် ဒီးသုအိၣ် ဟဲဖဲလဲၣ်ခိလဲၣ် န့ၣ်လီၤ. အစုာ်ဒိအံၤ အဝဲသုဉ် အကုာ်အဂီၤ တဒိသိးဒီး ပုၤကီၤပယီၤဖိ ဘၣ် အစုာ်ဒိအံၤ အဝဲသုဉ် အညုၣ်ဝါ အမဲာ်ချဲ လါပအဲး အနါဒုထီ ပယွဲၤ အခိၣ်သူဝါပး လီၤဆီဒီး ပုၤဖဲအံၤ အယီၤန့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး သရၣ်ယူဒၤသုဉ် သံကွၢ်စုာ်ကီး အိၤလၢ အမုာ်မတၢၤ အကလုာ်လဲၣ် ဒီးကိပ်သုဉ်ဖျုဉ် ဖဲးဆၢအိၤ လၢအမုာ် ကညီကလုာ် ဒီးအိၣ် တုာ်လံလၢ ကီၤတဘျီအံၤ ပူၤယံာ်တုာ်လံ ဒီးပမုာ် ကလုာ်တကလုာ် လၢအလီၤ ဆီဒီး ပုၤပယီၤ အကလုာ် ဒီးလုာ်လါ သကံာ်ပဝး တါဆဲးတါလၢ လီၤဆီလိာ် သး န့ၣ်လီၤ. သရၣ် ယူဒၤသုဉ် ဖဲးဆၢအိၤလၢ အမုာ် ပုၤဝါဖဲးဖိ တကလုာ်လၢ အအိၣ်ဟဲလၢ ကီၤမုာ်န့ၣ် ဒီးဆူကီၤလၢသုကီၤ ဒီးဆူကီၤတဘျီအံၤ လၢတါ အုၣ်သး လၢထူကလုာ် ယူၤကထါ ဒိပစံးတါ အသိး ခရံာ်အတါသးခု ကစီၣ် အဂီၤ လီၤ. အစုာ်ဒိအံၤ ခရံာ်လၢအမုာ် ပုၤအုၣ်က့ၤ ခိၣ်က့ၤတါ ဒီးဟဲလီၤ အုၣ် က့ၤ ခိၣ်က့ၤ ပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိ တဂၤန့ၣ် ကယံာ် ပုၤလၢ အစုာ်က့ၤ နံာ်က့ၤအိၤ တဂၤ လါလါန့ၣ် ကထံၣ်သုဉ်ညါ တါမုာ်တါတီ ဒီးကန့ၣ်ဘၣ် တါမူအထူ အယိာ် လီၤ. ပအိၣ်ဒီး မူဒါလၢ ခရံာ်အဂီၤ လၢပဘၣ်ဟး ဖဲးဘၣ်တဲဘၣ် ပုၤလၢ ခရံာ်အ တါသး ခုကစီၣ် အစုာ်အံၤ အယီၤ ပဟဲဖဲအံၤ လီၤ. သရၣ်ယူဒၤသုဉ် ဖဲး စုာ်ကီး အိၤ လၢပဘၣ်ဟဲခိဖျိ တါကီကီခဲခဲ ပဘၣ်ဟဲလၢ ထံထံခိခိ ပဘၣ်ဟဲဒီး ကဘီထံ ကဘီယံာ် ပဘၣ်ဟဲ တဘျးနဲၤ တဘျးလၢ မးပဟဲတုၤ ဖဲအံၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတါန့ၣ်အယီၤ ကိပ်သုဉ်ဖျုဉ် သုဉ်နီၣ်ထီၣ်လၢ မိာ်ဟဲဖဲဖု လၢပျါၤ ဖဲးဟံ ၈၁ၤ ဝဲလၢ ပုၤဒုဝါ ကဘၣ်ဟဲဆုၢ န့ၣ်က့ၤ ပလံာ်ထူ လံာ်စုခိဖျိ လၢတ ဘျီန့ၣ် တါဖဲးဝဲလၢ ပုၤဒုဝါ ဟ့ၣ်န့ၣ် ပလံာ်ထူလံာ်စု အဝဲသုဉ် ကဘၣ်ဟဲဆုၢ န့ၣ် က့ၤပုၤ န့ၣ် ကညီဖိခဲလၢာ် န်ဟူသုဉ်ညါ ဟံၤ၈၁ၤ ဝဲအယီၤ ကိပ်သုဉ်ဖျုဉ် တဲထီၣ် ဝဲလၢ ခဲအံၤသု ဘၣ်ဟ့ၣ်က့ၤ ပလံာ်ထူလံာ်စု န့ၣ်လီၤ. သရၣ်ယူဒၤသုဉ် တဲအိၤ လၢ ယမုာ်ဟ့ၣ်န့ၣ် ခဲအံၤ နဖးတဘၣ်ဘၣ် အယီၤ ယကဘၣ် သိၣ်လိယုၤ န့ၣ်လီၤ.

ကိပ်သန်ဖျှို မလိ ထူကလုာ် ယွာ်ကထါ လာသရန်ယူဒေသန် အအိန်လာ တါသုန်ခ သးခအပူ နှိုလီၤ. ဘန်ဆန် ခရံ အတါသးခအကစီန် အံၤ ဘန် တါသး ဟုအီၤလါ ပယီၤ ခိန်နါ စီၤလီၤစီၤပၤ သီဘုန်သိခါ ဒီးပယီၤ ကလုာ် တဖန် အယိ တါကုန်ထီန် ယုကျဲလါ ကမၤဟးစီၤ အီၤနှိုလီၤ. လါတါနှို အယိ တါသးခ အကစီန် အတါမၤ ဘန်တါသး က့ၤအလီၤဆူ မီၤလၢဖျါ ဒီးဖဲ သရန်ဘီဒမး ဟဲတုၤဒီး ဘန်တါမၤလီၤ အီၤဆူ ကီၤဒဂံၤ အယိ အဝဲလဲၤလီၤ ယုာ်စုာ်ကီးဒီး သရန်မးမး ဒီးကိပ်သန်ဖျှို နှိုလီၤ. အဝဲသုန် လဲၤတုၤ ဒဂံၤဖဲ လါမးရှး ၂၉သီ (၁၈၂၈) ဒီး ဖဲလါမ့ၤ ၁၆ သီ အနဲၤနှို ကိပ်သန်ဖျှို ဒီးဘျါ အသး ဆူ ခရံအပူ လါသရန်ဘီဒမး အစုပူ နှိုလီၤ. အဝဲဒီးဘျါ အသးဝံၤ လဲၤထီန်ဆူ ဒဂံၤ ကညီကစါကျါ ဒီးစံၣ်တဲာ်တဲာ်လီၤ ခရံ အတါအုန်က့ၤ ခိန်က့ၤ တါသးခ အကစီန်ဒီး ကညီဖိအါဂၤ လါအန်ဟူဘုန်ဝဲ ဟံပိာ်လီၤ ဖု ကိပ်သန်ဖျှို အခံဒီး နါဟူဘုန် ထူကလုာ် ယွာ်ကထါ လါတါသုန်မဲ သးမဲအပူ ဒီးဒီးစုာ်ဒီးဘျါ က့ၤအသးလါ ခရံအပူ နှိုလီၤ. ဒ်နှိုအသး ကညီဖိ ကိးဂၤ ဒ်အညီနါအသး နါဟူတုာ်လါ မီၤပါဖဲဖုလါ ပျါးစံးဟံစၢၤ လါ မုာ်တနဲၤ ပုာ်ဒုဝါ ကဘန်ဟဲဆုာ် က့ၤ ပလံာ်ထူ လံာ်စု အယိ တုၤအထံၣ်ဘန် ပုာ်ဒုဝါ တစုနှို အဝဲသုန် ယုက့ၤ လံာ်ထူလံာ်စု လါပုာ်ဒုဝါ အအိန်နှိုလီၤ. အဝဲသုန် သးဝံၣ် ဝဲလါ ထါဒီးစံးဝဲ, လံာ်ထူလံာ်စု လံာ်ဟံယွာ် လံာ်လီၤမါ ဖျါလါကီၤလၤ ကွဲလီၤ တါလါ ပိန်လိာ်ပူ ကီၤလၤ ဟဲဆုာ်က့ၤ ပလံာ်ထူ သးခသးခသးခ ဒိန်မး လီၤ.

ကညီဖိလါ အအိန် ယံၤဒီး ကလုာ်ဂၤသကံာ်ပဝး

ကညီဖိလါ အအိန်ယံၤဒီး ကလုာ်ဂၤ တဖန် အတါသကံာ်ပဝး လီၤဆီ နှို ကညီဖိလါ အအိန်ဘူးဒီး ကလုာ်ဂၤ မုာ်ဂ့ၤ အိန်ယါယုာ်ဒီး ကလုာ်ဂၤ မုာ်ဂ့ၤ နှိုလီၤ. ဖဲ (၁၉၇၀) ဒီး (၁၉၇၅) အဘၢန်စၢၤ နှို ယလဲၤတုၤလါ ကညီ ခိခိန် ကစါကျါ တါလီၤတဘျူးတီၤ ဒီးဒုသပီ တဘျူးဖျှိုနှို လီၤ. တါလါ ယထံၣ်

ဘၣ် ယသုၣ်ညါဘၣ် န့ၣ် ကညီဖိတဖၣ်န့ၣ် အတၢ်ဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သး သကံၣ်ပဝး လီၤဆီဒိၣ်မး အစၢ်ဒိလဲၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤ တူၢ်တၢ်တူၢ်တမ့ၤ လၢဟံၣ် ကိးဖျၢၣ် ဒီးဖဲတမ့ၤ လဲၤတူၤဟံၣ် တဖျၢၣ်စ့ၤ တဖျၢၣ်စ့ၤ န့ၣ် ဟံၣ်လၢ ဒုသဝီပူၤ ကိးဖျၢၣ်ဒိး ကတံၣ်ကတီၤ တၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ ဖဲ တၢ်အိၣ်ဒီးအီၤ ဒီး ကိးတူၢ်လိာ် န့ၤတဖျၢၣ် ဘၣ်တဖျၢၣ် ကိးဖျၢၣ်ဒိး န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်တလဲၤ အိၣ်လဲၤအီၤ ဒိအာဝဲသ့ၣ် ကိးတူၢ် လိာ် န့ၤ န့ၣ် အသးတမ့ၢ် ဒၣ်လဲၣ်ဘၣ် န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ် ဆူးကါ တၢ်ဆၢကတီၢ် လၢ ဟးအိၣ်သကိး လိာ်သး တဲသကိး တၢ်တမံၤစဲ တမံၤ, မုၢ်ကနီၤ ဖိၣ်သၣ်ခွါ မၤ လုၢ်အုၣ်ထါ လိာ်သး သကိးသကိး, ပသးပှၢ်တနီၤ စံၣ်စီၤ တဲဘဲၤယုၤ သးစါ တဖၣ် အတၢ်ဒီး သိၣ်လိမၤယုၤ လိာ်သးလၢ တၢ်ဖံးတၢ်မၤ, မၤဒီးမၤကၢၣ် တဲန့ၤ တဲအုၤ အိၣ်သကိး အီၤသကိး မုၢ်သ့ၣ်မုၢ်သး ဒိၣ်မး န့ၣ်လီၤ. အဂၤတမံၤ ဆါအိၣ်ပုၤအိၣ် လိာ်သး တၢ်တသ့ စုၢ်ကိးဘၣ် ဒီးဟ့ၣ်အိၣ် လိာ်သး တၢ်ဆူ ပုၤလၢ အလိၣ်ဘၣ် တၢ်တဖၣ် အအိၣ်ဒီး တပာ်စုၢ်ကိးဝဲ လၢဒုၣ် လၢကမၣ် န့ၣ်ဘၣ်, ဒိန့ၣ်အသိး တဖျါလၢ တၢ်သ့ၣ်လီၤ သးကွံၤ အိၣ်လၢအပူၤ စုၢ်ကိး ဘၣ်လီၤ. လၢ တၢ်တုၤတၢ်ဖျါ ဘူၣ်ဇိၤတီၢ်ဇိၤ အခါန့ၣ် ဟံၣ်စိာ်ဟံၣ်ဖိၣ် တၢ်အိၣ် တၢ်အီၤဖဲ တၢ်အိၣ်ဒီးအီၤ ဒိပစံးတၢ် အသိး ထိးဖိဆီဖိ သံးဇိၤမုၤဇိၤ ခုၣ်ခိၣ်န့ၣ်ခိၣ် တၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်, ဖိသမိအိၣ် သမိ ဝဲဒီး ပှီၢ်ဒါပှီၢ်မိၤ မၤလုၢ်အုၣ်ထါ အိၣ်သးအိၣ် မူၤဒိဒိကဘျၢၣ် ဘၣ်ဆၣ် တၢ်အုၣ်လိာ် ဆိးကုလိာ်သး တအိၣ်ဒီး အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်.

တဘျီဖဲ ယလဲၤတူၤ လၢသဝီကိး ဝဲလၢ လုၢ်ဝါဒါ တဖျၢၣ်အပူၤ န့ၣ် မ့ၢ်ဘၣ် အယိ ပလဲၤထီၤမံၤ လၢဟံၣ်တဖျၢၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်ဖိယီဖိ အိၣ်တဘျုး ဂၤညါ လီၤတၢ် ပှၤဂၤ ယတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ဟံၣ်ဖိယီဖိ ကတံၣ် ကတီၤ န့ၢ်ပုၤတၢ်အိၣ် တၢ်အီၤ ပအိၣ်မ့ၤ အီၤထံ ဝံၤမ့ၢ်ဘၣ် တၢ်ခဲးလံအယိ ပဆၣ် နီၤ လၢ ဟံၣ်လုၤပူၤ ဒီးကတီၤ သကိးတၢ်ဒီး ဟံၣ်ဖိယီဖိ ဖဲန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ပကတီၤ သကိးတၢ် အဖၢမ့ၢ် ပုၤသဝီဖိ ဖဲန့ၣ် ဟံၣ်ထီၣ်လၢ ဟံၣ်ပူၤတဂၤ ဒီးဟံၣ်ခိၣ်ခွါ ကတီၤသကိး တၢ်ဒီးအီၤ လီၤ. ဒီးစးထီၣ်ဝဲ တနံၤအံၤ နလဲၤဖဲ လဲၣ်ဖိဒိၣ်. သးစါန့ၣ် တဲထီၣ်ဝဲ တနံၤအံၤ ယလဲၤလၢ ထံတဘီအခဲ လၢကစၢ်အဒိခိၣ်

ယဟံ ကုဿ နှစ်လီလော နသံပူဇယ ယထံပုဗ္ဗိယံ ယဗျုဒ္ဓိ ဖုဒ္ဓိဒိ ယမာ
 ဘာဒိတိ လာဖုဒ္ဓိနုလီလော သးပုဂ္ဂိုလ် သံက္ခိယဒိဒိဒိ နလီလော နဟံကုဿ ဘာသ
 ယိဒိဒိ တိတိတဒ္ဓိ စုဂ္ဂိဒိဒိ သစိတိဒိဒိ ယဘာသယိဒိ ဒိဒိဒိ ယထံပုဗ္ဗိယံ
 အလီလောကံ ဖးယံအယံ ယဟံကုဿ ကိးကုဒိဒိ ဟံတုဒိဒိ ဖဲအဘူဒိဒိ
 နုလီလော သးပုဂ္ဂိုလ် တိဒိဒိဒိ အဂ္ဂိ ပဘာသ မာသကိး ဒိနုလီလော ပက္ခိယံ
 သကိးဒိဒိ မာဒိဒိသကိး ဒိနုလီလော ဖဲနုလီလော ယသံက္ခိယံ အဖိမုဒ် ကနီလော အဆုဒ်နီ
 ဘူဒိဒိယဒိဒိ တနံဒိဒိ သုမာဒိဒိ ဘုဒိဒိဆဲဒိဒိလဲဒိ ဒိဒိဒိဒိ တယံ
 တနံဒိဒိ ပမာဘုဒိဒိ အနိဒိဒိကယံ ဘျိဘျိလီလော ယတိဒိဒိ မုမု
 ဒိနုလီလော သပုဂ္ဂိုလ် သုဘုတနံဒိဒိ သုဒိဒိလောလီလော၊ အဝဲဒိဒိ တိဒိဒိ ပမာ
 ဘုဒိဒိ ဒိဒိဒိ ထိဒိ ပဒိဒိတလော နီတဘျိဘျိ၊ ပဘာဒိဒိဒိ ဒိဒိ ထိဒိ
 ကိးနုဒိဒိလီလော ယတိဒိဒိ သုဘုဒိဒိ ပုဒိနုလီလော သုဒိဒိတလော သုဘာဒိဒိဒိ
 ဒိဒိ ထိဒိ သုဒိဒိဒိလဲဒိ ဒိဒိဒိ တိဒိဒိ ပသဝီပူဒိဒိ ပုမာဒိဒိဘု
 တနီနီ နုဒိဒိ တနီနီ နုဒိဒိ အယံ ပဘာနီဒိဒိသကိး လိပသး ဒိနုဒိဒိ
 တု ပဘာလင် ပဘာဒိဒိသကိး ဒိဒိဒိ တုလော ဘုဂ္ဂိထိဒိ ကိး တစု
 နုလီလော ယသံက္ခိယံ မုသုဒိဒိ ဒိဒိဒိ ဒိဒိဒိ ဒိဒိဒိ ဒိဒိဒိ ဒိဒိဒိ ဒိဒိဒိ
 ဘုဂ္ဂိလီလော နုဒိဒိ ယဒိဒိ လင်လီလော၊ တိလော ယထံပုဗ္ဗိယံ ကညိဒိဒိ
 ဒိဒိယံဒိဒိ ကလင်က တဖုဒ်နု ဒိဒိဒိ သကိးဂု ပဝးဝါ မုပုဂ္ဂိုလ် တုတ
 မု ကိးဂု တိစာမာမာ ကွိထွဲလိသး သကိးသကိး တိလင်တိလီ တိဟုဒ်
 တိဘျိ တဒိဒိ တိသုလီလောကွံ ဂုလိလိလိ တဒိဒိ ပုဒိဒိ ပုဒိဒိ
 လီလောလိသး တဒိဒိ အဒိဒိတလိ တိစာမာမာ လိသး ဒိဒိသကိး
 ဒိသကိး ဒိဒိမူ ဒိဒိသဝီ ဒိသိ ပုဟံပုဗ္ဗိယံတဒိဒိ တထာအသိ အယံ ကညိဒိ
 လောအဒိဒိယံ ဒိဒိကလင်က မုပုဂ္ဂိုလ် အဒိဒိဒိ သကိးဂု ပဝးဝါ ဒိဒိဒိ
 နုလီလော

ကညီဖိလၢအအိၣ်ဘူးဒီး ကလုာ်ဂၤ အတၢ်သကံာ်ပဝး

ကညီဖိ လၢအအိၣ်ဘူး ဒီးကလုာ်ဂၤ ဒ်ပစံးတၢ်အသိး၊ ယီု၊ ပယီု၊ တလၢ၊ အိၣ်လၢ ကစၢ်ကျိ မှီဂုၤ အိၣ်လၢ ပၤထံး မှီဂုၤ န့ၣ် အသကံာ်ပဝး လီုဆီလိာ်သး ဒီး ကညီဖိ အိၣ်လၢ ကစၢ်ကျိ လၢအိၣ်ယံၤ ဒီးကလုာ်ဂၤ တဖၣ်န့ၣ် တစဲးလီု. ဒ်ပစံးတၢ်အသိး တၢ်မၤဒီး မၤကၣ် တၢ်တံစၢၤ မၤစၢၤ တၢ်သိၣ်လိမၤယုၤ လိာ်သး, မုၢ်ကနီၤ ဖိၣ်သၣ်ခွါ မၤလုၢ်အုၣ်ထါ, ဆူးကါ တၢ်ဆါ ကတီၢ် လၢဟးအိၣ် သကံးလိာ်သး ကဒဲကဒဲ, တၢ်ကွၢ်ထွဲ လိာ်သး ဒ်အလီၤအိၣ် အသိး အိၣ်ဒဲးဝဲ ဟံၣ်ကိးဖျၢၣ်ဒီး ဖဲနလဲၤတုၤ န့ၣ် တူၢ်လိာ်ခိၣ်ဆါ နၤဂုၤဂုၤလီု. ဘၣ်ဆၣ် လၢတၢ်ကိး တူၢ်လိာ် ဒုးအိၣ် ဒုးအိၣ်တမ့ၢ် တဟံၣ်စဲ တဟံၣ် ဒီဒီသဝီ တအိၣ်လၢဘၣ်. လၢ ဘျီၣ်လၢတီၢ် လၢမူးလၢပဲ တံစၢၤမၤစၢၤ သမိလိာ်သး, လဲၤစိာ် ထီၣ်ဖိဆီဖိ သးဒီးမုၢ်မုၢ် ခုၣ်ခိၣ်န့ၣ်ခိၣ် တၢ်ဒီးတၢ်လၣ် ဖဲ တၢ်အိၣ်ဒီးအိၣ်, အိၣ်သကံး အိၣ်သကံး မူၤသကံး ဒု အိၣ်ဒဲးလီု. ဘၣ်ဆၣ် ပုၤတနီၤနီၤ န့ၣ် တၢ်အါစံးအါ ကတီၢ် ဟံၣ်ဒုၣ် ဟံၣ်ကမၢ် အိၣ်ထီၣ်ဝဲ စ့ၢ်ကိး, တၢ်သ့ၣ်လီု သးကွံ စုၤလီၤခိၣ်ခိၣ် အိၣ်ထီၣ်ဒီး ပုၤတနီၤ စ့ၢ်ကိး, ဒီးပုၤ တၢ်အိၣ်တၢ်ယၢၤ ဒီးတၢ်တအိၣ် တယၢၤ ဘၣ်အိၣ်ထီၣ်လဲ န့ၣ်လီု. တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ် ကလီလိာ်သး တၢ်စ့ၤလီုလဲ. အအိၣ်တလိာ် တၢ်ဆါအိၣ် ပုၤအိၣ် လိာ်သး တၢ်အိၣ်ထီၣ်လဲ န့ၣ်လီု.

မ့ၢ်တခီလၢ တၢ်ဟ့ၣ်ကလီလိာ်သး အလီၤန့ၣ် တၢ်ဟ့ၣ်လီၤ လိာ်သး တၢ်ဒီး ဘၣ်ဟ့ၣ်ကၣ်က့ၤ အိၣ်ထီၣ်တခီ န့ၣ်လီု. တၢ်ဟ့ၣ် တၢ်ဘျီၣ်လိာ်သး တၢ် တအိၣ်ဒဲးဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ် တၢ်ဟံကဲ လိာ်သး စ့ၤလီုဝဲ တဆံးတက့ၢ် န့ၣ်လီု. ပုၤဖျိၣ်ဒီး ပုၤတၢ်အိၣ် တၢ်ယၢၤ အတၢ်လီုဆီ အိၣ်ထီၣ် စ့ၢ်ကိးဒီး တၢ်တဘၣ်စ့ၢ် ဘၣ်ဝီ တဘၣ်လီၤဘၣ်စး အိၣ်ထီၣ်လၢ ပုၤတဝါ အကျိ တဆံးတက့ၢ် ပူၤဘျီ ပူၤဘျီ စ့ၢ်ကိး ဘၣ်ဆၣ် တုၤလၢ တၢ်စွဲတရါ လိာ်သး ထီၣ်ဂူထီၣ်တု တအိၣ် ဒဲးဘၣ်. အါဒုၣ်တၢ် တက့ၢ် သ့ၣ်ကုသးပှါ တဲကျဲၤက့ၤ ဒီးဘၣ်လီၤဘၣ်စး က့ၤ ဂုၤဂုၤန့ၣ်လီု. ပုၤသ့ၣ်ဘီၣ် သးစါလၢ အလဲၤဖျိၣ်က့ၤဖျိၣ် တဆံးတက့ၢ် တဖၣ်န့ၣ် ဟဲက့ၤစိာ် မၤဒီးပုၤဂၤ အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ ဒ်ပစံးတၢ်အသိး တၢ်ဟံလုာ်ဟံကါ

တၢ်စုၤလီၤ, ကယၢကယဲ ခဲၣ်ယဲခဲၣ်လၢ မၤဒီးပုၤဂၤ အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, မဲာ်ဆုး
ကုၤ အကလုာ် ဒၣ်ဝဲ တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ အိၣ်ထီၣ်ဝဲ စ့ၢ်ကီၢ် တဆဲးတက့ၢ်လံ
န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် တၢ်ဒိကန့ၣ် မိၢ်ဟံၤသ့ၣ်ကုၤသးပှါ စုၤလီၤ သန့ၣ်ကုၤ အိၣ်ဒဲးအါ
တက့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တဘျီဘျီ လၢ တၢ်ဘၣ်အီၤ မ့ၢ်တမ့ၢ် တလီၤန့ၣ် တၢ်သးအိၣ်
မၤဆၢ မၤကၣ်တၢ် အိၣ်ထီၣ်လၢ အသ့ၣ်ကီၢ် သးလဲအပူၤ စ့ၢ်ကီၢ်ဝဲလီၤ.
လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ ပစံးလၢ ကညီဖိလၢ အအိၣ်ဘူးဒီး ကလုာ်ဂၤန့ၣ် အတၢ်
သကံာ်ပဝး လီၤဆီဒီး ကညီဖိလၢ အအိၣ်ယံၤဒီး ကလုာ်ဂၤလၢ အအိၣ်လၢ
ကစၢ်ခိၣ် ကလိကျိ တဖၣ်န့ၣ် တစဲးလီၤ.

ကညီဖိလၢ အိၣ်ကျၢၣ်ကျီဒီး ကလုာ်ဂၤ အတၢ်သကံာ်ပဝး

ကညီဖိလၢ အိၣ်ကျၢၣ်ကျီဒီး ကလုာ်ဂၤ တဖၣ်န့ၣ် အသကံာ်ပဝး
လီၤဆီဒီး ပုၤကညီဖိလၢ ခိခိၣ် ကစၢ်ကျိ လၢ အအိၣ်ယံၤဒီး ကလုာ်ဂၤမ့ၢ်စုၤ
ကညီဖိလၢ အအိၣ်ဘူးဒီး ကလုာ်ဂၤ မ့ၢ်စုၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်တတူၢ်ဃၣ် သး တၢ်အ့ၣ်
လိာ် ဆိးကုၤလိာ် ဆိၣ်တၢ်ထု တၢ် အီမူၤသး သ့ၣ်ဂဲၤဖါခူ ထီၣ်ဘၢ ထီၣ်ကွီၢ် တၢ်ဟံ
ထီၣ်ထီသး တၢ်ဟ့ၣ်လီၤ အိၣ်လိာ်သး လၢ အိၣ်ဒီး အတိအအ့ၣ် တၢ်သ့ၣ်လီ
သးကွံ တၢ်အိၣ်ကလုာ် အိၣ်ကလီၤ တၢ်တဟံကဲ မိၢ် တဟံ ကဲဟံ တဟံကဲ
သ့ၣ်ကုၤ သးပှါ တၢ်တၢၤကွံာ်မါ တၢၤကွံာ်ဝၤ တၢ်မၤဆၢ မၤကၣ် တၢ် အိၣ်ထီၣ်လံ
လၢ ကညီတဝၢ အကျိလံ. လုၢ်လိာ်သကံာ်ပဝးလၢ အဟဲလၢ ကလုာ်ဂၤ အါမံၤ
န့ၣ် ဟဲန့ၣ်လီၤ အိၣ်ထီၣ်လံလၢ ကညီဖိ အသ့ၣ်ကီၢ် သးလဲ အပူၤ အါမးလဲ.
ဒီးတနီၤဒၣ်လဲာ် န့ၣ် မဲာ်ဆုးကုၤ ဒီး အပုၤကလုာ် ကညီဖိ လၢ အတၢ်လဲၤထီၣ်
လဲၤထီ တအိၣ်ဒဲး ဘၣ် တဖၣ်ဒၣ်လဲာ် န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ပုၤအိၣ်ဒဲး ဝဲတနီၤလၢ
ကညီကလုာ် အသ့ၣ်အိၣ်ဒဲး ဝဲလၢအပူၤ မ့ၢ်စုၤ ဘျီဘျီ ဘၣ်ထွဲဒီးအီၤ သိၣ်လိ
အီၤ, ဟံးဃာ်အီၤ တဖၣ်န့ၣ် စ့ၢ်ပဒ့ၣ် ဟးဆွဲး တၢ်လၢ အတဖျါ လၢဖျါကပီ
ဘၣ် သ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ် ကအိၣ်ဒဲးဝဲ န့ၣ်လီၤ.

ပုၤကအိၣ်ဒံးဝဲ တနီၤ အတအိၣ်ဒံး မးယုၣ်ဒီး တၢ်တကူၤ တဆဲဒီး အိၣ်ဒံးအိၣ်ဒၣ် ကစုဒု ရှၢ်ပဒုၣ် ဟးဆဲးဝဲ န့ၣ် ကအိၣ်ဒံးဝဲ စ့ၢ်ကိး ဘၣ်ဆၣ် တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ထံး မ့ၢ်အါတလၢ န့ၣ် တူၢ်ဝဲတန့ၢ် ဘၣ်န့ၣ် ကအိၣ်ထီၣ်ဝဲ န့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်စ့ၤ ဒ်လဲၣ်စ့ၤ တၢ်လၢ ပအိၣ်ဒံးတဲတခီ န့ၣ် ကညီဖိ အလိုၢအလိုၢ လၢပစံးယဲၤ ဒ်အမ့ၢ် တၢ်မးဒီးမးကၣ် တၢ်တံစၢၤ မးစၢၤ တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ် ဟ့ၣ်အီ တၢ်ကွၢ်ထွဲလိာ် သး တၢ်ဖိတၢ်လံၤ တၢ်တူၢ်တံၤ တူၢ်တမ့ၤ တၢ်ဖံးသကိး မးသကိး အိၣ်သကိး အီသကိး လၢ သဝီဒီဒီဖျၢၣ် ဒ် ပုၤတဟံၣ်တဖျၢၣ် တထာအသိး န့ၣ် တအိၣ်လၢဘၣ်. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ ပစံးသုလၢ ကညီဖိလၢ အိၣ်ယံးဒီး ကလုာ် စၤ မ့ၢ်စ့ၤ အိၣ်ဘူးဒီး ကလုာ်စၤမ့ၢ်စ့ၤ အတၢ်သကံာ်ပဝး လီၤဆီလိာ်သး န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ တၢ်သကံာ်ပဝး လၢ အဟဲအိၣ်ထီၣ်လၢ ကညီဖိ အကျါ တမံၤစ့ၤ တမံၤစ့ၤ န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဟဲဘၣ်ကူ ဘၣ်စၢ် လၢကလုာ်စၤ အအိၣ် န့ၣ် ပစံးသုလီၤ.

ကိၤလၢ န့ၣ်ပၤရၢၢ်ခါဒီး တနီၤသရံၣ်ကီၢ်

တၢ်မးကီၢ် မးစီၤ ကညီဖိမဲ ကိၤလၢန့ၣ်လီၤ ကီၢ်ပယီၤလၢ ထံၣ်သ့ၣ် ဖျၢၣ် အတၢ်ကွဲး ကညီ အတၢ်ဘၣ်ကီၢ် ဘၣ်စီၤ အလံာ်ပူၤန့ၣ် ကိၤလၢဝါ ဟဲန့ၣ် ဒုး ကီၢ်ပယီၤ အခိၣ်ထံးတဘျီ န့ၣ် မးန့ၢ်ဝဲ ရၢၢ်ခါကီၢ် ဒီးတနီၤသရံၣ် တၢ်ပၤ န့ၣ်လီၤ. အခါဖဲန့ၣ် ပယီၤ မးကီၢ်မးစီၤ ပကညီဖိဒိၣ်မး လၢတၢ်လီၤလၢ ကိၤလၢ ပၤတၢ် တတုၤဘၣ် အလီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤ ဘၣ်တၢ်တဲပုး အီၤလၢ အနီၢ် ကစၢ် အဖဲဒၣ်ဝဲ, အခါဖဲ ကိၤလၢဒုးန့ၢ် ရၢၢ်ခါဒီး တနီၤသရံၣ် န့ၣ်အဖဲ အသးအိၣ် ၅၂ နံၣ်, အကတီၢ်ဖဲန့ၣ် ထီၣ်ဖိလဲ သါမိလဲ အယိ သ့ၣ်ညါ အတၢ်လဲၤ ဒီဖျိ တၢ်အိၣ်အသး စ့ၤစ့ၤ န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး ဖဲသးပှါ လၢအသးအိၣ် အနံၣ် ၉၀ ဘျီၣ် တစၢ်စ့ၢ်ကိး တဲပုးအီၤလၢ တၢ်ဘၣ်မး အသးလၢ အလဲၤဒီဖျိ ထံၣ် သ့ၣ်ညါ ဘၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ် စ့ၢ်ကိးလီၤ. လၢအဝဲသ့ၣ် အနီၢ်ဆဲးဒံး လဲၤလဲၤန့ၣ်

ပယီမေက်ိ မေဂီၤ ကညီဖိလၢ ကျဲအဘိဘိ တချုးလၢ ကိၤလၢဟဲန့ၢ် ကီၤပယီၤ အခါလံၤလံၤ တုၤလီၤလၢ အတူၢ်ဒုး ဆၢက့ၤ ကိၤလၢဝါ အကတီၢ် ဒၣ်လဲၣ် န့ၣ်လီၤ. လီၤဆီဒၣ်တၢ် ဖဲအတူၢ်ဒုး ဆၢကိၤလၢဝါ အကတီၢ်န့ၣ် ပယီစံး လၢ ပှၤကညီဖိ မေသကိး တၢ်ဒီးကိၤလၢဝါ အယိ မေက်ိမေဂီၤ မေအာမေနး ဝဲတပယုၣ်ယီ ဒီးလၢ အကတူၢ်ဒုး ဆၢကိၤလၢ အနီၣ်ပှၤကညီဖိ ဘၣ်လဲၤ တုၤန့ၢ်အတိတ်တဖၣ်, ဘၣ်ကျိသ့ၣ်ယိးသ့ၣ် ခူၣ်တၢ်ဘိတၢ် နးနးဖီၣ်ဖီၣ် အမဲၣ်ညါ ကညီဖိ ဘၣ်တူၢ်သံသး လၢအဝဲသ့ၣ် အနီၣ်လၢ ကိၤလၢ အကျိသ့ၣ် မျိၣ်သ့ၣ် အမဲၣ် ညါဖဲကိၤလၢ ထီၣ်ဒုးအီၤ အကတီၢ်ဒၣ်လဲၣ် န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး စံးစိုၣ်ကိး ဝဲလၢ ကိၤလၢဒုး ရဲၣ်ခါဒီး တနီၤသရံၣ် အခါန့ၣ် တၢ်ဝံၤတၢ်ကံၢ် ဒ်ပစံးတၢ် အသိး တၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ တအိၣ်ဘၣ်အယိ ပယီၤ တပၣ်ဟးယုအိၣ်တၢ်, ဟးရံၣ်ဆူၣ်တၢ်, ဟးတမျၢ်တၢ်, လၢကညီဖိ အကျိအါမး န့ၣ်လီၤ.

ကညီဖိတဖၣ် ဘၣ်ယုၢ်အိၣ်ခူသ့ၣ် လၢပှၤမုၢ်သီထီ အပူၤ, ဘၣ်ခူၣ်အိၣ် သ့ၣ်တၢ် ဝဲဘိ, တၢ်ဒီးတၢ်လၢဒ်ဒီး ယုအိၣ်ဒၣ် တၢ်ဖဲးတၢ်ညၣ် လၢကမူ တနံၤဘၣ် တနံၤ အနီၣ်န့ၣ်လီၤ. အကတီၢ်ဖဲန့ၣ် ပှၤလၢ အဒိၣ်စိလၢ ကညီဖိ တဖၣ် အဖီဒိၣ် ဒီး မေအာတၢ် ကညီဖိ တပယုၣ်ယီ အိၣ်ဒၣ် ပယီၤလၢ ပှၤကိးလၢ ပကီၣ်န့ၣ်လီၤ. တုၤလီၤလၢ ပကညီဖိ ကဲထီၣ်က့ၤ ခရံၣ်ဖိကဒီး တခီ စံးကဒီးဝဲလၢ ကညီဖိ မေသကိးတၢ်ဒီး ကိၤလၢအယိ ယုမေအာမေသီ မေက်ိမေဂီၤ မေကီမေခဲ မေဖီၣ် မေယာ် ပကညီ ခရံၣ်ဖိ ကဒီးန့ၣ်လီၤ. စံးဝဲလၢ ကညီခရံၣ်ဖိန့ၣ် မေသကိးတၢ်ဒီး ကိၤလၢ မ့မ့ၢ် ပှၤဘါသီခါ တခီစံးဝဲလၢ အပှၤန့ၣ်လီၤ. တုၤ ပှၤခရံၣ်ဖိ တူၢ်တန့ၢ် တူၢ်တကဲလၢ မ့ၢ်တူၢ်သနံၣ်က့ တၢ်မေၤနၢၤ မေယုၣ်အံၤ တကတၢ်ဘၣ် အယိ ကရၢကရိထီၣ် သးဒီး ပဂံၢ်ဆၢက့ၤ တၢ်န့ၣ်လီၤ. တုၤ ပှၤခရံၣ်ဖိ ပဂံၢ်ဆၢက့ၤအီၤ တစုန့ၣ် ကညီခရံၣ်ဖိ မ့ၢ်ဂ့ၤ ကညီဘါသီခါ မ့ၢ်ဂ့ၤ န့ၣ် တနီၤပးဝဲ အဒူၣ်အဆၢ လၢဘၣ်. မေအာမေသီ ဝဲခဲလၢန့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်လၢ တၢ်ပာ်ဖီၣ် ကရၢကရိသး တအိၣ်ဒ်ဒ် အဆၢကတီၢ်န့ၣ် ကျဲအိၣ်ထီ တဘိလၢ ဘၣ်ယုၢ်အိၣ် ခူသ့ၣ်ဒီး န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ ကညီဖိလၢ အတူၢ်တန့ၢ် ဒိၣ်တကဲ မေဆၢမေကံၢ်

ကုလတီ ကအိၣ်ဝဲ ပူၤဂၤပူၤဂၤ သ့ၣ်သ့ၣ် လၢတၢ်စံၣ်စီၤ တဲစီၤ အစ့ၤ မ့ၢ်ဂ့ၤ ကွဲးဖျါ ထီၣ် အစ့ၤ မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ် အယံ န့ၣ်လီၤ. အဂၤတမံၤ ဖဲကီၤလၢၤ ပၤ ကီၤပယီၤ လၢဒီအကတီၢ်န့ၣ် ပယီၤကဲခိၣ်ကဲန့ၣ် တဖၣ်န့ၣ် ဒုးကဲ ကဒါကုၤ ပယီၤ အတၢ်ကမၣ် နိပစံးတၢ်အသိး ပယီၤ ဟးတမျၢၣ်တၢ်, အတၢ်ကမၣ် ဆူ ကညီဖိ အတၢ်ကမၣ် အယံ ကညီဖိ ဘၣ်တူၢ်ကဒီး တၢ်ကမၣ် တၢ်မၤကီၤမၤစီၤ ကဒီးန့ၣ် ထံၣ်သ့ၣ်ဖျါ လၢအမ့ၢ်တၢ် ကညီဘျုးထံ တၢ်အိၣ်ဖျါအိၣ် တဂၤ ဟံၣ်ဖျါဝဲလၢ အတၢ်ကွဲး ကညီ အတၢ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်စီၤ အလံာ်ပူၤ န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဃုထၢ အသပၤ

ဖဲ လံာ်မၤတၢ် အဆၢဖးဒိၣ် ၉-၁၅ ဟံၣ်ဖျါထီၣ် စီၤစီၤလူး ကိးကုၤလၢ စီၤပီၤလူး မ့ၢ်ခရံၣ် အတၢ်ဃုထၢ အသပၤ တဖျါလၢ အစီၢ် ခရံၣ် အတၢ်သးခု အကစီၢ်ဒီး အုၣ်အသးလၢ ခရံၣ် အတၢ်အုၣ်ကုၤ ဒီၣ်ကုၤ ခူသလုၣ် လၢ ပုၤအါဂၤ အမံၢ်ညါ သကုၤဆးဒး တဂၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ် တဘျီန့ၣ် ဘၣ်တၢ်ပျံၤ အီၤ လၢပုၤခရံၣ်ဖိ ဒိၣ်မး လီၤ. ဘၣ်မနုၤ အယံလဲၣ်န့ၣ် အဝဲမၤသံ မးနးမၤဖျါ မၤဆူးမၤဆါ ပုၤခရံၣ်ဖိ အာအာသီသီ ဘၣ်ဆၣ် အဝဲတမ့ၢ် ပုၤသးဟ့ အပုၤ ကလုာ် ဘၣ်. မ့ၢ်တခီ မ့ၢ်ပုၤလၢ အအိၣ်ယွၤဒီး မ့ၢ်စ့ၢ်ကီၢ် ပုၤအိၣ်အပုၤကလုာ် နီၢ်နီၢ်တဂၤ န့ၣ်လီၤ. အဝဲ နိအမ့ၢ် ပုၤလၢ အဟံလီၤစၢၤလၢ ပုၤဖးရံးဂျိ တဂၤ အသိး န့ၣ် မၤလဲၣ်စ့ၢ်ကီၢ် ယွၤစ့ၢ်ပီညါ နိအဟံလၢ စီၤမိၤဂျု လံာ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီ အပူၤအသိးန့ၣ် လၢသုမ့ၢ် တဒိကန့ၣ် ယွၤအကလုာ် ကထါ အတၢ်သိၣ်တၢ်သီ ဒီး မ့ၢ်မၤကစၢ် အဂၤတဖၣ် အတၢ်န့ၣ် သုကဘၣ် တၢ်ဆိၣ်အါ ဒီး ဘၣ်တၢ်မၤနၢၤ မၤဃုာ်လၢ ကလုာ်ဂၤဒီး တၢ်ဆိၣ်အါအါ မံၤကဘၣ်သု အယံ စီၤပီၤလူး တအိၣ်ဒီး အပုၤကလုာ် ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်အါ လၢယွၤဘၣ်. လၢတၢ်န့ၣ် အယံ ဩဝဲ ကျဲန့ၣ် တံာ်တံာ်ဖျါဖျါ မ့ၢ်လၢ အပုၤကလုာ် သုတထံၣ်ဘၣ် တၢ်ဘၣ်ဆိၣ်အါလၢ ယွၤတဂ့ၤ န့ၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ် ပုၤအဇူတဂၤ လၢအမၤ တၢ်လၢယွၤအာနီၢ် အယံ

ကစၢ်ယွၤ ဒုးထံၣ်က့ၤအီၤ လၢတၢ်အုၣ်က့ၤ ခိၣ်က့ၤ အကျဲၣ်နီၣ်နီၣ် တဘိန့ၣ်လီၤ. တုၤအထံၣ်သ့ၣ်ညါ က့ၤဝဲခရံၣ် အတၢ်အုၣ်က့ၤ ခိၣ်က့ၤ အကျဲၣ်နီၣ်နီၣ်န့ၣ် အဝဲအုၣ် စဲးယးအသးလၢ ခရံၣ် အတၢ်သးခု ကစီၣ် အဂီၢ်လၢ ပဒိၣ်ပပှါ စီၤလီၤစီၤပၤ အမဲၣ်ညါဒီး တပျံၤဘၣ် တၢ်မၤအာမၤသီ မၤနးမၤဖျိၣ် မၤဆူးမၤဆါ ဒီးတၢ်မဲၣ် ဆူးဘၣ်. အခိၣ်တလီၢ် တုၤလၢတၢ်သံ ဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပမ့ၢ်ကွၢ် ယွၤအပုၤ ဃုထၢ ဝံ သ့ၣ်တဖၣ် ဒ်ပစံးတၢ် အသိး ဝံအုၤ လံယၤ, ဝံအလံၤရှါ, ဝံယရှါယၤ, ယံးရမံယၤ, ဒီးဝံ အရုၤအဂၤ အါမးလၢ ယွၤဃု ထၢအီၤ လၢ အဘၣ်ဆၢထၢၣ် ကတီၤတၢ် လၢ သရၣ်သမါ ပဒိၣ်ပပှါ စီၤလီၢ် စီၤပၤ အမဲၣ်ညါ တမ့ၢ် တၢ်မၤညီညီဖိ တခါဘၣ် အဂီၢ်ဒ်လဲၣ် န့ၣ် နဘၣ် ဆၢထၢၣ် လၢ ပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဒီး ပုၤခိၣ်ပုၤနီၣ် ပုၤအိၣ်ဒီး စိဒီးကမိၤ တဖၣ်အမဲၣ်ညါ ဒီးလီၣ်ဖျါထီၣ် အဝဲသ့ၣ် အတၢ်လီၤတူၣ်လီၤကံၢ် အယံ အဝဲသ့ၣ် မ့ၢ်စဲးယး တၢ်အိၣ်ယွၤ ဒီးတၢ်အိၣ်ကလုာ် သးနီၣ်နီၣ် အိၣ်လၢအပူၤ ဒီးအိၣ်ဒီး တၢ်သးဒု အယံ ဘၣ်တၢ်ဃုထၢအီၤ ဒ် တၢ်ဃုထၢ သပၤတဖျၢၣ် နီၣ်နီၣ်န့ၣ်လီၤ. စီၤမိၤရှု, စီၤယိၤရှု, စီၤကံးဒဇ်, စီၤနယုမယၤ, ပုၤတဖၣ် မ့ၢ် ပုၤအိၣ်ကလုာ် သးအိၣ်လၢ အပူၤအယံ ယွၤဃုထၢ စ့ၢ်ကီးအီၤ ဒ် ပုၤနစၤရံးဖိ အသိးဒီး မ့ၢ်တၢ်ဃုထၢ အသပၤတဖၣ် စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ကွၢ် တၢ်ဃုထၢ အသပၤတဖၣ်န့ၣ် အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ် အိၣ်ဒီး တၢ်သကံာ်ပဝး သါမံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ယွၤ, တၢ်အိၣ်ကလုာ် ဒီး တၢ်ဟံလီၤစၢၤ န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟံလီၤစၢၤ စံးတၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢ အဟံလီၤစၢၤ လၢပုၤအိၣ်ထူအိၣ်ယွၤ ဒီးပုၤလၢ တၢ်အိၣ် ကလုာ်သး အိၣ်လၢအပူၤ န့ၣ်လီၤ. လၢပုၤဒ်အံၤ အကျဲၣ်န့ၣ် ကဲထီၣ် တၢ်ဃုထၢ အသပၤသ့ ဒီဖျါ တၢ်အချံ အိၣ်ဟံလၢ အပူၤအယံ န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကွဲးကၢၤဖျိၣ်

ဒ်ပစံးတၢ်လၢ ကညီဖိလၢ အအိၣ်လၢ ဟီၣ်ကဝီၤ သၢတီၤ အတၢ် သကံာ်ပဝး လီၤဆီလိာ်အသး အသးန့ၣ် ပထံၣ်ဘၣ် စ့ၢ်ကီးလၢ ကိၣ်သၣ်ဖျၢၣ် မ့ၢ်ပှၤ (အူတဝီၤ သဝီဖိတၢၤ) လၢအအိၣ်လၢ ပသံၣ်မ့ၢ်န့ၣ် ကစၢ်လၢ အယံၤဒီး ပသံၣ် သၢသီ ကျဲညါ အယံၤ ဟီၣ်ကဝီၤ အဝဲန့ၣ် လီၤဂၢ်လိာ်သးဒီး ကညီဖိလၢ အအိၣ်ယံၤဒီး ကလုာ်ဂၤ ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. ကညီဖိလၢ တၢ်လီၤဒ်န့ၣ် တဖၣ် အိၣ်ဒၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်ခုၣ်ခုၣ် ဖံးသကိး မၤသကိး အိၣ်သကိး ဖျိၣ်ဒ်သိးသိး မ့ၢ်ဒ်သိးသိး အိၣ်မူဒ် ဟံၣ်ဖိယီဖိ တဒူၣ်တထၢ အသိး တယုတၢ် တကူးတဆဲး လၢ ကဒဲကဒဲ အဖီခိၣ် ဒီးတယုစ့ၢ်ကီး လၢ ပှၤဂၤအဖီခိၣ် ဘၣ်. ပှၤမ့ၢ်ယု တၢ်တကူး တၢ်တဆဲး လၢ အဖီခိၣ်ဒီး ပဒုၣ်ဟးဆွဲး ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဟးဆွဲးဝဲ မ့ၢ်တသ့လၢၤ ဘၣ်ဒု အိၣ်ဒၣ် ဘၣ်မၤဆၢ မၤကၣ်က့ၤ တၢ်န့ၣ် လီၤ.

ဘၣ်မနုၤ လၢပစံးဒ်န့ၣ်လဲၣ် န့ၣ် ကညီကလုာ်အံၤ အလုၢ်အလီၢ် တအိၣ်လၢ အဟးမၤ ကမဲာ်မၤကမိာ် မၤစိမၤစး အဂီၤမိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ပှၤဂၤ အတၢ် မ့ၢ်ဂ့ၤ န့ၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်အယူးယီၣ် ပှၤဂၤအတၢ်ဒ် အကစၢ်ဒၣ်ဝဲ အတၢ်ဒီး အိၣ်သကိး မ့ၢ်မ့ၢ်ခုၣ်ခုၣ်, တံၤစၢၤမၤစၢၤ လိာ်သး တဒီန့ၣ်လီၤ. လုၢ်လုၢ်လၢ အမ့ၢ် တၢ်မၤစိမၤစး မၤကမဲာ်မၤ ကမိာ် မၤဒၢက့ၣ် မၤဒၢကူ ဂ့ၢ်လိာ်တံာ်လိာ် တၢ်န့ၣ် ဟဲလၢ ကလုာ်ဂၤဒီး ဘၣ်ကူဘၣ်ဂၢ် ကညီဖိ ပူၤဂၤပူၤဂၤ လၢ အအိၣ်ယါယုာ် ဒီး ကလုာ်ဂၤ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယံၤ ကညီတနီၤ တုၤ အဘၣ် တူၢ်တၢ်မၤ အီၤဒ်န့ၣ် အါဘျီ မၤဆၢ မၤကၣ်က့ၤ တၢ် အယံၤ, ပှၤမၤဒၢက့ၣ်ဒၢကူ တၢ်လံၣ်တၢ်လီ တၢ်သ့တဖၣ်န့ၣ် ဒုးကဲထီၣ်က့ၤ တၢ်မံၤဟူသၣ်ဟူ အၢလၢ ကညီဖိတဖၣ် အဖီခိတဒီ န့ၣ်အိၣ် စ့ၢ်ကီးလီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ဒ်အံၤ တဖၣ်န့ၣ် တၢ်အုၣ် သး အိၣ်စ့ၢ်ကီးလၢ ထံၣ်သၣ်ဖျၢၣ် အတၢ်ကွဲး ကညီ အတၢ်ဘၣ်ကီၤဘၣ်ဂီၤ အလံာ် ပူၤ န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး, ခဝုၤဂျၢၣ် အတၢ်ကွဲး အိၣ်ဘုးနံၤ တၢ်မၤလိဖဲ (၂၀၁၁) ဘၣ်သးဖုကိၣ်သၣ်ဖျၢၣ် အဂီၢ်န့ၣ် စံးစ့ၢ်ကီးဝဲလၢ အဝဲန့ၣ် မၤသံပှၤအါန့ၣ်

အဂဏသေသံညါ ဘဉ်ဆဉ် တမေသံ ပှအဂုဘဉ်. အခီပညီန့ဉ် မေသံဒဉ် ပှအအာန့ဉ်လီ.

အဂဏတမံဉ် တါကီးအီလေ တမုဉ် န့ဉ်လီ. တါလတမုဉ်န့ဉ် တမုဉ် ပှတဂဏဘဉ်, ကဘဉ်မုဉ် ပှအါန့ဉ် သါဂဏဆူအဖီခိဉ် မးတါကီးအီ လတမုဉ် လီ. ပတနီဟူစုကီး လါကိဉ်သဉ်ပှညှဉ် အိဉ်ဒီးအသကီး ပှဂဏပှဂဏ ဒိတမုဉ် အသီး စုကီးဘဉ်. ဒိန့ဉ်အသီး ပှလံးလါ အမုဉ်ပှတယူတပျ တကန့ဉ်စိ တကန့ဉ်ဟါ တဂဏစုကီး န့ဉ်လီ. ဘဉ်ဆဉ် ပမုကွါနီဖး အဂုန့ဉ် အဝဲမုဉ် စုကီး ပှတဂဏလါ အသးစဲဒီး တါတမဲးအယိ တါလါ တါတမဲးန့ဉ် လီဂဏလါ ကညီအတါဆဲးတါလါ အါမံဉ်အကျါ တမံဉ်စုကီး လီ. ဘဉ်ဆဉ်ဒီး ကညီဟိဉ်ကဝီ တနီန့ဉ် တအိဉ်လါဘဉ် မုဉ်ဟဲလါ တါဂုဒိလဲဉ် ပတသုဉ် ညါဘဉ်. ဘဉ်ဆဉ် လါဟိဉ်ကဝီတနီ န့ဉ် တါမေအီ ဒိဘူဉ်ဖးဒိဉ်တ ဘူဉ် အသီး န့ဉ်အိဉ်ဒဲးလီ. တါတမဲး န့ဉ်မုဉ် အမုဉ်လါ ပှသးစါအဂီ ဘဉ်ဆဉ် အါဒဉ်တါတကုါ လါစိဟါန့ဉ် တဘဉ်သးလါ ဖိတဖဉ် ကမေအီဘဉ်. အဂုဒိလဲဉ် မုဉ်တါဆါ ဘဉ်ဆါကု သွဉ်ထီဉ်ပိယူ တဘျီတခီဉ် တုလါ တါသံ တါပှါ ဒဉ်လဲဉ်အယိ န့ဉ်လီ. လါတါန့ဉ်အယိ ကိဉ်သဉ်ပှညှဉ် မုဉ် ပှမုဉ်ဒီး တါတမဲးန့ဉ် အစါအဟါ ကတြီစဲယဲး အီ သပှါပှါန့ဉ်လီ. ဘဉ်ဆဉ် အဝဲအသး မုဉ်စဲသပှါတဂါ လါတါတမံဉ် န့ဉ်သါပျါ အစါအဟါ တြီအီ ကကီစဲယဲး န့ဉ်လီ. ဖဲကိဉ်ရွှဉ်ဘု ပှပယီ ကဲထီဉ်ခရံဉ်ဖိတဂဏ ပှကုအီ အလီခဲန့ဉ် ဘဉ်ပျကုအဲ အယိ အဝဲလဲဉ်ဆါကွဉ် ကဒီးဝဲဆူ သရဉ်ယူဒါသဉ် အအိဉ်န့ဉ် လီ. ပျါလါ ကိဉ်သဉ်ပှညှဉ် န့ဉ် တါဘဉ်အီ တမုဉ်ကအိဉ် တမံဉ်မံဉ် အယိ န့ဉ်ပျါထီဉ် အတါဟံသး လါကိဉ်ရွှဉ်ဘု အဖီခိဉ် ဒီး ကိဉ်ရွှဉ်ဘု ပျါဘဉ်အီ ဒီးလဲဉ် ဆါကွဉ်အီ ကဒီးတဆီ န့ဉ်လီ.

ကိဉ်သဉ်ပှညှဉ် ဒိအမုဉ် ပှပှါလါကျါ ဖိတဂဏ တါယုပူဖျဲး သးတမုဉ် တါကီ ကဲဉ်ဆိး လါအဂီဘဉ်. ဒီဖျိလါ ကမုဉ်ပှါ ဟံအသး ဘျါဘျါအယိ

ဟ်ဖျါထီၣ် တါလၢ အဘၣ်အီၤ တမုၢ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ကိၣ်ရှ့ၣ်ဘၣ် မ့မ့ၢ်ပုၤလၢ အသးကညီၤတၢ် တၤတၢ် ဝိၣ်ဘူၣ်စ့ၤ တုၤလၢ ကဘၣ်ဆါအိၣ်က့ၤ ကိၣ်သၣ်ဖျါၣ် ဒိသး ကန့ၢ်ဘၣ်က့ၤ အစ့ၤန့ၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်လၢ တါသးကံၣ်အိၣ်ဒီးအီၤ အယိ ဆါက့ၤကိၣ်သၣ်ဖျါၣ် ကဒီးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ အတၢ်ပုၤ ကိၣ်သၣ်ဖျါၣ် န့ၣ် မ့ၢ်ဒိသး အတၢ်ကအါထီၣ် အဂီၢ်တခီ ဒီးမၤအိၣ် ကိၣ်သၣ်ဖျါၣ် တလၢကံၣ်အခး အယိ ကိၣ်သၣ်ဖျါၣ် ဟ်ဖျါထီၣ် အတၢ်တမုၢ်သ့ၣ် တမုၢ်သး တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ထီၣ်သတြီၤ အတၢ်ရလိာ် သးဒီး ကိၣ်သၣ်ဖျါၣ်ဒီး သရၣ် ယုဒၤသ့ၣ် အတၢ်ရ လိာ်သးဒီး ကိၣ်သၣ်ဖျါၣ် စ့ၢ်ကီးန့ၣ် လီၤဆိဝဲ န့ၣ်လီၤ. သရၣ် ယုဒၤသ့ၣ် တခီ ကိၣ်သၣ်ဖျါၣ် အိၣ်အီၤ မ့မ့ၢ်အဝဲတခီ ဘၣ်ပျံၤ ကိၣ်သၣ်ဖျါၣ် န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်မနုၤအယိ အဝဲဘၣ်ပျံၤ ကိၣ်သၣ်ဖျါၣ်လဲၣ်. ကမ့ၢ်လၢ အမၤတၢ် တဘၣ်ဘၣ်လၢ ကိၣ်သၣ်ဖျါၣ် အဖီခိၣ် ကအိၣ်တမံၤမံၤ အယိလီၤ သၢၤ. တမံၤတမံၤတမံၤ ပမ့ၢ်ယုထီၣ်သတြီၤက့ၤ ကိၣ်သၣ်ဖျါၣ် အစ့ၢ် တမံၤဘၣ် တမံၤ န့ၣ် ပသ့ၣ်ညါစဲးလၢ ကိၣ်သၣ်ဖျါၣ်န့ၣ် တမ့ၢ် ပုၤအာပုၤသီ ပုၤတယုၤ တပျုၤ ပုၤစုၢ်ဆူၣ် ဝဲဆူၣ်တၢ် တမ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ် တၤတၢ်. မ့ၢ်ပုၤဟ် အသး လီၤလီၤဘျၢဘျၢ ဒ်ကညီၣ် တၤဒီး အိၣ်တၢ်လီၤလီၤဘျၢဘျၢ ဒီး တၢ်အိၣ်ကလုာ် သးအိၣ် လၢအပုၤ အယိ အဝဲမ့ၢ် မၤထူရၤ လၢကညီၣ် အဂီၢ်ဒီး မ့ၢ်စ့ၢ်ကီး ခရံၣ် အတၢ်ယုထၢ အသပၤတဖျါၣ် ဒီးတၤသၣ်ဆိ လၢကညီၣ် တဖၣ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.

မ်ကိၣ်သၣ်ဖျါၣ် အတၢ်ယုတၢ်ဖိး အိၣ်ဒီး ပဝဲကညီၣ် အစိၤစိၤ အယၣ်ယၣ် တက့ၢ်.

တၢ်ကတိၤလၢခံ

ကညီဖိကလုာ်အံၤ မ့ၢ်ပုၤလၢ အအံၣ်ဒီး အိၣ်မုာ်မုာ်ခုၣ်ခုၣ် တအံၣ်ဒီး မၤဃုာ်ဒီး တၢ်တကူးတဆဲ ခိပစံးတၢ်အသိး တၢ်အုၣ်လိာ်ဆိးက့ တၢ်ဒါစံး ဒါကတိၤ တၢ်ရုာ်လိာ်ဝဲလိာ် တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်သ့ တၢ်သဘံၣ်ဘုၣ် မ့ၢ်သနံာ် အီၤ န့ၣ် ကဟံတ့ၢ် အစုလီၤခိၣ်ခိၣ် ဒီးပဒုၣ် ဟးဆဲး ကွံာ်အသး တခီလီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ပဒုၣ်ဟးဆဲး မ့ၢ်တသ့တဘၣ် လၢၤဒု ကမၤဆါ မၤကၣ်က့ၤ တၢ်ဇါ, ကတူၢ်သံတူၢ်ဟါမၢ်အသးဇါ န့ၣ် အိၣ်ဒုၣ်လၢ ပုၤတဂၤဒီး တဂၤ အတၢ်ဆါတံာ် လီၤအသး န့ၣ်လီၤ. တၢ်အကါဒိၣ်တမံၤ န့ၣ် တၢ်လၢပပုၤ ကညီဖိအံၤ ဖးလံာ် တမုာ်ဘၣ် ဒီးကွဲးစ့ၢ်ကိးလံာ် တမုာ်ဘၣ် အယံ ပရံၢ်ပကျိၤ တဖၣ်လီၤမၢ်ကွံာ် ဒိန့ၣ်အသိးလီၤ. မ့ၢ်မ့ၢ် ပုၤဂုၤပုၤဂၤ န့ၣ်အိၣ်ဒီး အတၢ်ကွဲးနီၣ် ဒါတက့ၢ်ဒီး ပကညီ ဖိအံၤ မၤညီ တၢ်ထဲ တၢ်တၢ်ဂူး န့ၣ်တၢ်လၢ ခိၣ်န့ၣ်ပူၤအယံ တၢ်တဲဖိ တယုၢ်န့ၣ် နတဲ ဟံထီၣ်တမ့ၢ် ယတဲဟံထီၣ်တမ့ၢ် အိၣ်ထဲအဘၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် တဒိသိးလိာ်အသး ဘၣ်ဒီး ယံာ်ထီၣ်ယံာ်ထီၣ်ဒီး ဟါကွံာ် တခီန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဃုက့ၤ ပတၢ်စံာ်စီၤတဲစီၤ လၢပုၤဂၤ အတၢ်ကွဲးနီၣ်အပူၤ န့ၣ်ပကထံၣ် ဒုၣ်ဒဲး ပုၤဂၤ အတၢ်ထံၣ် အတၢ်ကွဲး အသိးန့ၣ်လီၤ. တဒဲးသိးဒီး ပတၢ်လဲၤခီဖျိ အသိး န့ၣ်ဘၣ်. အဒိ ပုၤခံၣ် မ့ၢ်ပိာ်လိာ်ခံ လဲၤမၤတၢ်မၤ တမံၤဃီဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်ကွဲးက့ၤ အတၢ်လဲၤခီဖျိ တဂၤဒိ အတၢ်လဲၤခီဖျိ ဒုၣ်ဝဲစုာ်စုာ် ဒုၣ်လဲာ်န့ၣ် တဒိသိး လိာ်သး ခဲလၢာ်ဘၣ်. မ့ၢ်မ့ၢ် ပုၤခံၣ်ကလုာ် မ့ၢ်လီၤဆီလိာ်သး သၢပျါၤ မ့ၢ်ကွဲးတၢ်ရဲၢ် တမံၤန့ၣ် ကလီၤဆီ ဆံးနးလဲၣ်. အလီၤအိၣ်စဲးလၢ ပကညီဖိအံၤ လူၤဃီထံမၤနီၣ်က့ၤ ပရံၢ် ပကျိၤဒီး မၤနီၣ်မၤဃါက့ၤ ဒိသိး ပဖိပလံၤ လၢလၢာ် ကထံၣ်သ့ၣ်ညါက့ၤ ပတၢ်လဲၤ ခီဖျိ အမ့ၢ်အတီ န့ၣ်မ့ၢ် တၢ်အကါဒိၣ်ဝဲ နီၣ်နီၣ် န့ၣ်လီၤ.

အဆာဒိဉ် ခံ

ကညီတၢ်ပၢ်ဆၢ ဘၣ်အိဉ်ထီဉ်လၢ မနုၤအယံလဲဉ်

တၢ်ကတိၤလၢညါ

တၢ်ဂ့ၢ်လၢ အဆာဒိဉ်ခံ အပူၤတဖၣ်အံၤ ပှၤကွဲးတၢ် အနီၣ်ကစၢ် ဒ်အနီၣ် ဟူဘၣ်, ဒီးဖးဘၣ် ကညီဖိ အတၢ်စံဉ်စီၤ တဲစီၤ တၢ်လဲၤဒီဖျိတဖၣ်, ဒီးထီဉ် သတြီၤ တၢ်အိဉ်သး လၢကညီဖိ ဘၣ်လဲၤဒီဖျိ တ့ၢ်ဝဲ, ဒီးခါခဲအံၤ တၢ်အိဉ်သး တဖၣ် ဒီးလၢ တၢ်ကွဲးအပူၤ ဟံးန့ၢ်ထီဉ်သတြီၤ ကၢၤဖျိဉ်အံၤ လၢတၢ်ဂ့ၢ်လွံၤမံၤ န့ၣ်လီၤ. တၢ်တမံၤ မ့ၢ်တၢ်စံဉ်စီၤတဲစီၤ လၢတၢ်ကွဲးအံၤ, ခံမံၤတမံၤ ပသးပှၢ် အတၢ် စံဉ်စီၤ တဲစီၤ, သၢတမံၤ ခရံဉ်ဖိလံာ်စီဆံ့ ဒီးလွံၤမံၤတမံၤ မ့ၢ်တၢ်လၢ အဘၣ် မၤ အသးဖဲ ပစီၤအံၤ အဖၢမ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တဘျီအံၤ န့ၣ်ဖျါထီဉ် တၢ်မၤ အသး လၢပကညီဖိ ဘၣ်လဲၤဒီဖျိ တ့ၢ်ဝဲ တဆးတက့ၢ်ဇီၤ ဘၣ်ဆဉ် ယမုၢ်လၢ လၢ ကဒုးထီဉ်ဟူး ထီဉ်ဂဲၤပှၤလၢ အဖးဘၣ်ဝဲတဖၣ် အသးဒီး ဒုးပုး သံနီဉ် ထီဉ် ပှၤလၢ ပကညီဖိဘျီ တီၢ်အံၤ အိဉ်လၢ ပကညီဖိ အစုပူၤဒီး သးလၢ အလီၤဖျိဉ် တဖၣ် တမ့ၢ်တၢ်ဂီၢ်ဆူဉ်ဘါဆူဉ် တမံၤလၢ ပကညီဖိ ဘျီတီၢ်ကဂ့ၢ် ထီဉ် အဂီၢ်ဘၣ်. အိဉ်တလီဉ် မ့ၢ်အိဉ်ဘၣ်လၢ တၢ်လီၤအါပူၤ မ့ၢ်ဂ့ၢ် တၢ်အဖု အကရၢ လီၤဆိလံာ်သး အါမံၤမ့ၢ်ဂ့ၢ် ကထီဉ်ဃဉ်လီၤ သကိးတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ် လၢ အတြီၤ ပတၢ်ပညိဉ် တဖၣ်ဒီး ပကအိဉ်က့ၤဒီး တၢ်ပညိဉ်တမံၤ ဃီလီၤလီၤဆူ ပဘျီတီၢ်ဂ့ၢ် လၢပှၤအဂီၢ် န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကွဲးတၢ် အတၢ်မုၢ်လၢ ကွဲးစီ န့ၣ်လီၤ.

ကညီတၢ်ပၢ်ဆၢ အိဉ်ထီဉ်လၢ မနုၤအယံ, ပသ့ဉ်ကုသးပှၢ် အတၢ်စံဉ်စီၤ တဲစီၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်, စီၤအိဉ်လး အတၢ်ကွဲး ကညီ အတၢ်စံဉ်စီၤ တဲစီၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်, ဖျါလၢ ပဝဲ ကညီဖိ ကလုာ်တကလုာ်အံၤ အိဉ်တ့ၢ်လဲၤလၢ ဟီဉ်ခိဉ်ချၢ အံၤဖးယံာ်လဲ, အိဉ်ဒီး လုၢ်လၢထူသနူ ဆဲးလၢလၢ ပှၤဒ် ကလုာ်တကလုာ် အက့ၢ်အဂီၢ် အသိးဘၣ်ဆဉ် ထံကီၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး ဒီးအံၤ တအိဉ်ဘၣ်, ဒီးဘၣ်သးအိဉ်ဆိး လီၤတဆိ ဘၣ်တဆိ, တတီၤဘၣ်တတီၤ ဒီးဟံးဒီဖျိ စုၢ်ကိး ထံကီၢ် တဘျီ ဘၣ်ညါ

န့ၣ်လီၤ. ပမုၢ်ကွၢ်လၢ စီၤအိၣ်လး အတၢ်ကွဲး ဖဲကဘျံးပၤ ၈၂ န့ၣ် အိၣ်ဆိးဖဲ ကီၢ်မိၣ်ကိလံယၣ် အနံၣ် ၁၈၀ ဒီးအိၣ်ကဒီးဖဲ မုၢ်ထီၣ်ကီၢ် ထၢကံစတၣ် အနံၣ် ၁၄၇ နံၣ် အိၣ်ကဒီးဖဲ ကီၢ်တံဘဲး ၄၇၆ နံၣ် ဒီးဖဲ ကီၢ်ယူၤန့ၣ် ၂၅၇ နံၣ်ညါ, ပှၤ ကညီလၢ အဟးထီၣ်လၢ ယူၤန့ၣ် ခဲဒုၣ်တဒုၣ်န့ၣ် အိၣ်လၢကီၢ်ယူၤန့ၣ် ၆၄၄ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ပမုၢ်ကွၢ်လၢ တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိး လီၤဒီး တၢ်ဘၣ်သးလီၤ သးကျဲ တဖၣ် န့ၣ် တမုၢ်ဘၣ် တၢ်ဟးကလိၤ ဒီးဟးအိၣ်လၢ အံၤတပူၤ လၢန့ၣ်တပူၤ လၢတၢ်မုၢ် တၢ်လၢ လၢအဂီၢ်ဘၣ်. လီၤကံလၢ အမုၢ်စဲးပဲး လၢအဘၣ်တၢ်မၤ နၤမၤ ယၣ်အီၤ ဒီးအိၣ်တကဲ ဆိးတမုၢ် နးနးမး ဒီးသးကွံာ်အသး တဆီဆူ တၢ်လီၤအယံၤ မးတတီၤဝဲၤ တတီၤန့ၣ်လီၤ. ပမုၢ်ကွၢ်လၢ စီၤအိၣ်လး အတၢ်ကွဲးလၢ ပပှၤကညီ အတၢ်သး အသးတတီၤဒီး တတီၤန့ၣ် ယံာ်ဝဲ ခဲနံၣ်သၢနံၣ်ကျဲ တုၤလၢ လွၢ်နံၣ်ဒီး သၢဆံနွံနံၣ် ကျဲဒုၣ်လဲာ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ် အယံၤ ဖျါလၢ ကညီကလုာ်အံၤ ကသ့ၣ်လီၤ အသးလၢ ကီၢ်တဘျံးအပူၤဒီး ဟ့ၣ်သါ ဖိလံၤ တဖၣ်လီၤစီၤလီၤထီၣ် န့ၣ်တသ့ တညီဘၣ် ဒီဖျိထံကီၢ် လၢအ ဟဲအိၣ် ဘၣ်ဝဲတဖၣ် ကလုာ်တဖၣ် အိၣ်တုၢ်လဲာ် ဒီးတအဲၣ်ဒီးဟ့ၣ် အခွဲးလၢ မိၢ်ပၢ်ဖဲတဖၣ် ကသ့ၣ်လီၤဆီလီၤ အသးန့ၣ်ဘၣ်. အခိၣ်တလိာ် ကမၤအၢမၤနး မၤတရီၤတပါ အီၤတုၤ အအိၣ်ဝဲ တကဲလၢဘၣ် အယံၤ မိၢ်ပၢ်ဖဲ တဖၣ်သး ကဒီး အသး ယုထံကီၢ် လၢ အကအိၣ်ဆိးဝဲ ဒီးကဟ့ၣ် သါဖိလံၤတဖၣ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပမုၢ်ကွၢ် ကီၢ်လၢ ပမိၢ်ပၢ်ဖဲ ယုထၢဝဲ တဘျံးလၢ အစံးဝဲလၢ ပကီၢ်န့ၣ် ကမုၢ်စဲးပဲး ကီၢ်လၢ အအိၣ်သဘျၢ ဒီးပှၤကလုာ်ဂၤ တအိၣ်ဒဲး နီတက လုာ်ဘၣ် အယံၤ အဝဲသ့ၣ် သ့ၣ်လီၤဆီလီၤ အသးဒီး ကမုၢ်ကီၢ် တဘျံးလၢ ဖိလံၤ လၢခဲအစီၤ တဖၣ်အစီၤ အတၢ်န့ၣ်သါဒီး ကအိၣ်ဘၣ်ဝဲ အစီၤစီၤယၣ်ယၣ် အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.

ကီလါမိဟိပံပုဟုဒ်သါ

စီအိန်လးပာ်ဖျါဝဲကညီဖိဟဲတုလီလါကီလါမိဟိပံပုစဲပနီန်ဝဲတ
 ဘုဒ်အံကညီဖိဟဲတုအဆိကတဂ်တဉ္ဇတချးခရံနံနံ၁၁ ၂၅နံဒီးလါခံဉ္ဇ
 တဉ္ဇတခိတချးခရံနံနံ၇၃၉နံနံနံလီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂုၤပမုၤယိထံနီၤဖး တါစံၣ်စီ
 တဲစီမုၤဂုၤ.စီအိန်လးအတါကွဲးကညီအတါစံၣ်စီတဲစီမုၤဂုၤမိဟိပံပုလါပျါ
 ယုစဲယးထံကီတဘုဒ်လါအပူၤဖျးဒီးကလုာ်ဂၤအတါအိန်သုၣ်လီၤသးအယိယု
 ဝဲကီတဘုဒ်အံယံာ်ဝဲအနံၣ်လါအကထိဘျီညါနံနံလီၤ.ပမုၤကွဲးလါစီအိန်လ
 ဒ်အတါကွဲးကညီအိန်လါကီစံၣ်သုးလီၤအသးသါဉ္ဇတါတဉ္ဇနံနံလါကီလီာ်
 ကျိခံဉ္ဇတဉ္ဇနံနံလါယိာ်လိာ်ကျိ.သါဉ္ဇတဉ္ဇနံနံလါပျါလီာ်ကျိနံနံလီၤ.
 ဖဲတါကွဲးအပူၤအံၤနီၤဖးဝဲကီမိဟိဒီးကီသီအယိ, ကီမိဟိမုၤကီ တဘုဒ်လါ
 အအိန်ပာ်စၢၤတုၤဒီးမုၤမုၤကီသီတခိမုၤကီလါအအိန်ထီၣ်လါခံနံနံလီၤ. ဒ်လဲၣ်
 ဂုၤပုၤသးပှါ တဲစီဝဲလါ မိဟိပံပုလါပျါ ထံၣ်န့ၣ်ဆိ ကီး အိန်ဖျါထီၣ် ဖဲအလဲၣ်
 တခွဲအိန်အခါဒီးဆးပနီန်ဝဲလါတခွဲဘိဒီးဘျးထီၣ်ဝဲဆုပျီတဘုဒ်ဒ်တါမၤနီၣ်တခါ
 အ သးအယိပနာ်ပာ်လါကီသီနံနံအိန်ဖျါထီၣ်လါကညီဖိအဂီၤလါအဟဲတု
 လီၤလါကီမိ ပှါအပူၤအလီၤခံဒဲးနံနံလီၤ. ကီသီလါအအိန်ဖျါထီၣ် လါကညီဖိ
 အဂီၤနံနံမုၤ လါခွဲပျါဒ်ထီၣ်အလီၤလါ မိဟိပံပုစဲပနီန်ယံာ်ဝဲလါ အကီနံနံလီၤ.
 ကီတဘုဒ်လါမိဟိပံပုစဲပနီန်အိၤ ဒ်အမုၤအထံအကီနီၣ်နီၣ်အသး တဘုဒ်အံၤ,
 လါခံနံနံကလုာ်ဂၤ ဟဲန့ၣ်လီၤအိန်ဆိ: စုာ်ကီးအယိကညီဖိတဖၣ် ဘုဒ်တါမၤ
 ကီ မၤဂီၤ မၤနၢၤမၤယုာ် ကဒီးအိၤစးထီၣ်လါ တလၢအိန်မိ, ပယီၤကီးဝဲလါ
 ပကီအိန်မိ အစီၤနံနံလီၤ.

ပသုာ်ကုသးပှါ စံၣ်စီတဲစီလါ ပယီၤတလၢအိန်အိန်မိအစီၤနံနံ
 ယုကျိာ် ယုစု ဒ်ခိသွဲအသးတဘျီဘုဒ်တဘျီ လါအနီၣ်ထီၣ်နီၣ်တံာ် ဟံတအိန်
 ဘုဒ်, ဒီးလါအဘျီထီၣ်အနီၣ်အစီၤ အဂီၤ ကညီဖိတဖၣ် ဘုဒ်လဲၣ်မၤတါ ကီကီ
 ဂီၤဂီၤ နးနးဖျိာ်ဖျိာ် မၤဝဲတုၤအတလီၤ ပကူပကညီ ဘုဒ်အိန်လဲာ် နံနံလီၤ. တါမၤ
 အါ မၤသီ ပကညီအခါနံနံ မၤအဝံတါနံနံ မၤန့ၣ်ဝဲတါဝံဘျး ဖဲဘုဒ်လါ

ပကီးလား(ဟီး) ပဘျးလားပဝံဘာ်ခိ် သုဒီးဝံလားခိ်သုန့ၣ် မးန့ၣ်ဝဲလားထါဂံၣ်ဒီး လားအဘာ်တွံၣ်သ့ၣ် တွံၣ်ပၣ်အဂီၢ်န့ၣ် မးန့ၣ်ဝဲလား ထးကုၣ်ဒ် တခွဲဒီး ဘျးထီၣ် ဝဲလား ပှးအချားအဝံဘာ်ဒီး နီၣ်ဝဲလားလီၤခံၣ်ဒ် ဟီပနီၣ်အသီးန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲ သ့ၣ် လဲၤယု ပကညီကျိၣ်စ့အခါ န့ၣ်မးကီၢ်မးဂီၤဝဲ တုၤဒၣ်လဲၣ် စ့မ့ၢ်တအိၣ်န့ၣ် ဘာ်စံၣ် လီၤလဲၤယုန့ၣ်ဝဲ, အခါဖဲန့ၣ် ပှးဟဲယုတၢ်ဖိတဖၣ် န့ၣ်အိၣ်ခိးတၢ်တၢ်လား ပှးဟဲယု မံယုၣ်ဒီး ပှးဖိပှးမါဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ကွၢ် တၢ်စံၣ်စီၤတဲစီၤ တခါ အံၤမ့ၢ်လား တၢ်ကွဲးနီၣ် တအိၣ်ဘာ် အယီၤလီၤ ဂၢ်ဒ်ပှးတဲကလွဲၤ တဲအါ တဲသီ တၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘာ်ဆၣ် တၢ်ဂ့ၢ်အံၤ ပှးသးပှးလားအအိၣ်အန့ၣ် ယံၤဆံယုဆံ အဖီခိၣ် တဖၣ် ကနီၣ်ဟူထွဲဒ် ပှးဂးပှးဂးန့ၣ်လီၤ. ပယီၤမးအါ ပကညီအခါ န့ၣ် ပှးသးပှးဂးလား လား(ပကီၢ်အစီၤ) န့ၣ်လီၤ.

ထီၣ်သတြီၤဖဲပစီၤခဲခါတလားနီၢ်မးအါကညီ

ပမ့ၢ်ကွၢ်တလားနီၢ် အတၢ်မးကီၢ်မးဂီၤမးအါမးသီကညီ ဖဲယုၣ်ဖျၢၣ် ကီၢ်ဆၣ်ဖဲ ၁၉၈၅-၁၉၈၈ အဘာ်စၢၤ ကညီသဝီ အါဖျၢၣ်ဘာ်တၢ်ဂုၢ်ဆူၣ် အတၢ်ဖိတၢ်လဲၣ် စုလီၤခိၣ်ခိၣ်, ဟီပနီၣ်, တုၤဒၣ်လဲၣ် လားကသ့ၣ် ကဆီ ဒၣ်လဲၣ် န့ၣ်လီၤ. ဒီးပကူပကညီစ့ၢ်ကီး ဘာ်ဒိဘာ်တီၢ်, ဒီးမးသံဝဲဒၣ်လဲၣ်တစ့ၤက ဘာ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၉၉-၂၀၀၅ နံၣ်ဘာ်စၢၤ ဒ်ယထံၣ်ထွဲ သ့ၣ်ညါထွဲ ဘာ် အသီး ပှးလား အလဲၤမးတၢ်လား ယီၤကီၢ်တဖိးသဲစးဘာ်, ဘာ်တၢ်ဖီၣ်အီၤ လားယီၤဒီး ဆှားကုၤအီၤ လားကီၢ်ဆါ လားတၢ်လီၤအါပှး အကျါတတီၤ ဖဲဟလီးခနံၣ် တလား နီၢ်ဒဲကဝီၤ တတီၤန့ၣ် ပှးဘာ်ဟဲဂံၢ် လားယီၤဖီၣ် ခဲအံၤခဲအံၤ န့ၣ်လီၤ. ပှးဟဲ ကုၤဘာ်ဂံၢ်အကျါန့ၣ် ပှးအအါကတၢ်မ့ၢ် တလားနီၢ်, ခဲမ့ၢ်ကညီ, သါန့ၣ် မ့ၢ်ပယီၤ ဒီး ကလုၢ်ဒုၣ်အဂၤ စ့ၤဂးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကညီဖိန့ၣ် ပလူၤကျဲၤကျဲၤ ဒ်သီး တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲ သုတဘာ်အီၤ တဂုၤအဂီၢ်လီၤ. အကတီၢ်ဖဲ ၁၉၉၉-၂၀၀၀ နံၣ် အပူၤန့ၣ် တလား ဒဲကဝီၤ ခိၣ်န့ၣ်ကွံၣ်ညိး ကဲပှးဘာ်ဂီၢ်ဘာ်ခဲ အပှး

ပၤလီၤ ဆုၣ်နီၤ ဒီးနီၣ်ပဂံၢ်လိာ်သး ဒီးပၤအယံၤ ကယံၤပၤလၢ ပသ့ၣ်ညါထွဲဒီး လူၤက့ၤအံၤတဖၣ် န့ၣ်ပူၤဖျဲး ခဲလၢာ်လီၤ. အဝဲဘၣ်ဟးထီၣ်လၢ ပၤပၤလီၤဆုၣ်နီၤ ဝံၤအလီၤခံၣ် ပၤလၢအကဲက့ၤ တလၢၤနီၤ ဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲ အပၤပၤလီၤဆုၣ်နီၤ န့ၣ်တတူၢ်လိာ် ခုဒီးပၤဘၣ်, ဒီးဖဲန့ၣ်အလီၤခံၣ် ပၤဟဲက့ၤဘၣ်ဂၢ် တဖၣ်န့ၣ် ပမ့ၢ်သ့ၣ်ညါဒီး လဲၤလူၤက့ၤန့ၣ် ပဘၣ်ဟ့ၣ်ဒီး စုကိးဂၤဒဲး တဂၤစုယီၤ ၂၀၀ ဘး တုၤလၢ ၃၀၀ ဘး န့ၣ်လီၤ.

ဒ်န့ၣ်အသိး တၢ်ဂ့ၢ်လၢ ပနီၣ်ဟူ တသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်ဘၣ် အဂ့ၢ်အဂၤ လၢကညီဖိ တနီၤ ဘၣ်တၢ်မၤ တရီၤတပါအံၤ အိၣ်စ့ၣ်ကိးဝဲ န့ၣ်လီၤ. ကညီဖိ အတၢ်ပဂံၢ်ဆၢ အကတီၢ် တလၢၤနီၤ မၤတၢ်ဒ်အံၤသၢပျၢၤ လၢကညီ တၢ်ပာ် ဖိၣ်ပဂံၢ် ဆၢ တၢ်တအိၣ်ဒဲး အဆၢကတီၢ် န့ၣ် တၢ်ကမၤအသး ဒီးကညီဖိဒ်လဲၣ်, ဒ်န့ၣ် အသိး ပမ့ၢ်ထီၣ်သတြီၤ ကဒီးဖဲ ၁၉၇၀ ဒီး ၁၉၇၅ နံၣ် ပယီၤ ထီၣ်ဒုး ပကီၤရိမး ဖဲ ၁၉၇၅ နံၣ်ဒီး တုၤ ခဲကနံၣ်အံၤ ထီၣ်ဒုး မ့ၢ်ထီၣ်ကစၢ် မၤဝဲ ဒ်လဲၣ် ပာ်ပနီၣ် အတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ် လၢအကဒုး ဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲ ကညီဖိအဂီၢ်, မၤဆူၣ်ပၤ မၤန့ၢ်အသး, တ့ထီၣ်ဘီထီၣ် အတၢ်လီၤတၢ်ကျဲ ဃုသ့ၣ်, ဝဲၣ်, လဲၣ်, ဃုကျိၣ်စု မၤပၤမၤန့ၢ် အသးအသံၣ် အတၢ်မၤ, နီၣ်ဖိၣ်လီၤပၤ, မၤဖိၣ်မၤယာ်ပၤ လၢကျဲအဘိဘိ, မၤသံဆူၣ်မဲာ်ကဲၤမဲာ် ပကညီဖိ မၤတရီၤတပါ ပိာ်မုၢ်ပိာ်မၤဟံးန့ၢ်ကွံာ် ပၤတၢ်ဖိတၢ်လဲၤ, မၤတရီၤတပါ တၢ်အါမဲၤ, ပာ်ဒုၣ်ပာ်ကမၣ် ပကညီဖိလၢ အအိၣ်ဒီး တၢ်ပဂံၢ်ဆၢအယံၤ တၢ်ကီၤတၢ်ခဲအံၤ ဘၣ်သ့န့ၣ်လီၤ.

ပမ့ၢ်ကွၢ် ပယီၤအတၢ်မၤကီၢ်မၤဂီၤ ပကညီအံၤဒီး ပတၢ်စံၣ်စီၤတဲစီၤ ဒီးပၤကွဲး ကညီဖိ အတၢ်ဘၣ်ကီၤဘၣ်ဂီၤ တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢ အပိာ်လိာ်အခံ ဒီးလီၤပလိာ်အသး န့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤ ပကညီဖိ မၤလိဘၣ်က့ၤ အလံာ်လီၤ ဒီးအမဲာ်စီၣ်ထီၣ် နါစီၣ်ထီၣ် ဒီးပဂံၢ်ဆၢတၢ်လၢ အတၢ်သဘူ, အဖၢမ့ၢ်ဒုၣ်လဲာ်, ခဲၣ်ကဒံ ခဲၣ်ကဒါ, လွဲကဒံ လွဲကဒါ ပကညီဒီး မၤအၢမၤသီ ပကညီ တပယူာ်ယီ တုၤဒုၣ်လဲာ် ပကညီဖိ တနီၤ ဒုၣ်လဲာ် ထံၣ်အၢထံၣ်သီက့ၤ အပၤကညီဖိ

ဒီးမေက်မေဂီလီလိာ်အသး ဒ်လဲာ်န့ၣ်လီၤ. မ့မုၢ်လၢ ကညီဖိတမၤလိမၤဒီး ဘၣ်ဒဲးတၢ်ဒီး မဲာ်စီၣ်သးဖး တအိၣ်ဒဲးဘၣ်, ဒီးတသ့ၣ် ထီၣ် တၢ်ကရၢကရိဒဲးဘၣ် အခါ ပုၤကညီဖိ ဘၣ်တူၢ် တၢ်မေက်မေဂီလီ မၤအာမၤသီ လၢတလၢနီၤ ဒီးပယီၤ (ပကီ) မိအစီၤန့ၣ် ဆဲးနးလဲာ်န့ၣ် ပတဲတဘၣ်ဘၣ်. ပမ့ၢ်ကွၢ်လၢ ထံၣ်သၣ်ပွၣ် ကွဲးကညီဒီး အတၢ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဂီၤ အလံာ်ပူၤ န့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢ အချးန့ၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ ပုၤသးပှၢ်စံာ်စီၤတဲာ်အီၤ လၢအတၢ်လဲၤဒီဖျိ တၢ်အုၣ်သးတဖၣ် လၢအထံၣ်ဘၣ်ဝဲလၢ တၢ်မၤအသး ဖဲကိၤလၢဝါန့ၣ်လီၤ ကီၢ်ပယီၤ အပူၤ အဆိကတၢ် လၢရၢၢ်ခၢၣ်ကီၢ် ဒီးမိၣ်လဲၤဖျိ ဖဲခရံၣ်န့ၣ် ၁၈၂၄ ဒီး ၁၈၅၃ န့ၣ် တၢ်ဘၣ်စၢၤ န့ၣ်ပထီၣ်သတြီၤက့ၤ ဒီးပသးပှၢ် အတၢ်စံာ်တဲာ်လၢ ပကီမၤအာ မၤသီမေက်မေဂီလီ ပကညီဖိလၢပျၢၤ ကမ့ၢ်ဝဲတီဝဲ သပှၢ်ကတၢ်လီၤ.

ကညီဖိဒီးအလံာ်အလံာ်

ပသးပှၢ်မၤဝဲလၢထါ, ယွၤဟ့ၣ်ယုၢ် နလံာ်တၢ်ဖဲး, နတဖး နမဲာ်ပဂံၢ်သံး. မ့ၢ်လၢပကညီဖိအံၤ တဖးဘၣ် မၤလိဘၣ် လံာ်မၤလိဘၣ်လၢ အယိ အမဲာ် တထံၣ် သးတဖး တထံၣ်စီကွၢ်ဖျါ တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပဂံၢ် တအိၣ်ဘၣ်အယိ, တနီၤပဂံၢ် ကၢၤ ဖိၣ်ရိဖိၣ် သးဒီး တီခိၣ်ရိၣ်မဲ, တီစၢၤမၤစၢၤ လိာ်သးဘၣ်, လၢတၢ်န့ၣ်အယိ လီၤကဲဒီး ပုၤမဲာ်ဘျီၣ်လၢ အတထံၣ်တၢ် အသိးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ ပနီၤ ဖး ပုၤဂၤအတၢ်ကူၣ်တရံး ကူၣ်အာကူၣ်သီ, တၢ်လွဲတၢ်လဲး တသ့ဘၣ်. နၢ်ဖဲ ပုၤ ကတဲပုၤ တနၢ်န့ၣ်လီၤပသး အမဲာ်ညါ တၢ်ဟံၣ်ဖိၣ် ထီၣ်ယူထီၣ်ဖိး လိာ်သး, တီစၢၤမၤစၢၤ ဒီသဒါမၤစၢၤ လိာ်သး တအိၣ်ဘၣ်အယိ, ပဘၣ်တူၢ် တၢ်မၤ ကီၢ်မေဂီလီ မၤပျံၤမၤဖး မၤတရီၤတပါ ဒီးဘၣ်ကဲက့ၢ် တဘိယုၢ်ယိ ဒီးတူၢ် တကဲ ဘၣ် တူၢ်န့ၣ်အိၣ်လဲ အနံၣ်လၢ အကထိ ကထိလဲ န့ၣ်လီၤ. တၢ်မုၢ်လၢ အိၣ် တ့ၢ်ထဲ တမံၤလၢ စီၤဟံၣ်ဖဲပု မၤလိာ်အီၤလၢ မ့ၢ်ကအိၣ်ဝဲတနဲၤ န့ၣ် ပုၤဒုဝါ ကဘၣ် ဟဲဆ့ၢ်န့ၢ် က့ၤပလံာ်ထူ လံာ်စုလံာ်ပါယွၤ န့ၣ်လီၤ. လံာ်ထူလံာ်စု လံာ်ပါယွၤ

လာပျံ့ဒုဝါ ကဟဲကုဆွာန့ၣ် သုန့ၣ်, သုဘၣ်ဟံးန့ၣ် မၤလိကုၤ ဟံးဃာ်ကုၤ ဒီးမူထွဲမၤထွဲအီၤ န့ၣ်လီၤ. သုမ့ၢ်တဟဲကဲ မၤလိတီၢ်န့ၣ် မူထွဲမၤထွဲ အီၤန့ၣ် သုကလီၤမၤကွံာ် လၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢအံၤ ခဲလၢကလီၤ.

ကီၤလၢဝါ ကဘၣ်ဟဲဆွာန့ၣ် ကညီဖိအလံာ်န့ၣ် တၢ်စံာ်ဃဲၤဝဲ ဒ်အံၤ, ဖဲဟဲကစၢ်ယွၤ အိၣ်ဒဲးလၢ ဟီၣ်ခိၣ်ချၢဒီး ကကုၤကုၤန့ၣ် လဲၤလၢအဖိခွါဂီၢ်ကိ ပကညီအအိၣ် ဒီးမၤဝဲ အတၢ်လဲၤဆွာအီၤလီၤ. ပုၤကညီမ့ၢ် ပုၤမၤအိၣ်ဟီၣ်ခိၣ် ဖဲးခဲးဖဲးသံာ် မၤစံာ်မၤပဲၤ သ့ၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ် ဘုၤဟုၤဒီး ဘၣ်လဲၤမၤတၢ်လၢ စံာ်ပူၤ ပုၤပူၤ ကိးမုၢ်နဲၤဒဲးအယံ, တဲဆၢအဟဲကစၢ်ယွၤ ယလဲၤဆွာန့ၣ်တချးဘၣ်, ယဘၣ် ကျီၢ်နီၤ ဖျးမံၤ ဘၣ်မၤတၢ် အိၣ်ဘျးတချး အိၣ်သါတချး ဘၣ်. လၢ တၢ်န့ၣ် အယံ ဟဲကစၢ်ယွၤ လဲၤကဒီးဆူ အဖိခွါသဒါ ကီၤလၢဝါအအိၣ် န့ၣ်လီၤ. အဖိခွါသဒါတခီ တုၤအဟဲကစၢ်ယွၤ မၤအလဲၤဆွာအီၤ ဒီးအဝဲ တဝဲခိၣ်ခိၣ်ခံၤ ဘၣ်ဒီး လဲၤဆွာအဟဲကစၢ်ယွၤ န့ၣ်လီၤ. တုၤအလဲၤဆွာ အဟဲကစၢ်ယွၤ တုၤ တစုန့ၣ် ဟဲကစၢ်ယွၤ ဟ့ၣ်ယုၢ်အဖိတဖၣ် လံာ်ဂၤဘၣ်ဂၤဘၣ်, မ့မ့ၢ်အဖိခွါ အအိၣ် ပကညီန့ၣ် ဟ့ၣ်ယုၢ်လီၤဝဲလၢ လံာ်ထူလံာ်စုန့ၣ်လီၤ.

တုၤပျံ့ဒုဝါအံၤ ထံာ်ဝဲလၢ လံာ်ထူလံာ်စု လံာ်ဟဲယွၤ တဘျီအံၤ မ့ၢ်လံာ် လုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ် တဘျီအယံ ဟံးန့ၣ်ဝဲဒီး ဟ့ၣ်ကုၤအာဝါ ပကညီဖိအံၤလၢ လံာ်တၢ်ဖဲးလၢ ဟဲကစၢ်ယွၤ ဟ့ၣ်အီၤတဘျီ န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယံ ပ ကညီဖိ ကွါလၢလံာ်တဘျီအံၤ ဒီးန့ၣ်ဝဲလၢ ပျံ့ဒုဝါ ကဘၣ်ဟဲဆွာန့ၣ်ကုၤ အီၤ သပျံၢ်ကတၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်ထူလံာ်စု လၢပျံ့ဒုဝါ ကဟဲဆွာ တဘျီအံၤ မ့ၢ်ဒီး န့ၣ်ဘၣ်ကုၤ မဲာ်ကအိးထီၣ် ကကပီၤထီၣ် ဒီး သ့ၣ်ညါကုၤထူ နီၢ်နီၢ် ယွၤနီၢ်နီၢ် အယံဖဲ ၁၈၃၁ နံာ် လၢယနူၤအါရံၤ ထီၣ်တသီ အနံၤန့ၣ် သရၣ်ဝံးတူၢ် လၢအမ့ၢ် ကီၤလၢဝါ ပုၤဖိာ်တၢ်သးခုအကစီၣ် လဲၤအိၣ်သကိး ကညီဖိဖဲ ဝုၤယီၤသဝီ, ကီၢ်မိၣ်လဲၤမ့ၢ်န့ၣ် ထံာ်န့ၣ်ဝဲလၢ ကညီကလုာ်အံၤ ကွါလၢအလံာ်ထူလံာ်စုလၢ ပျံ့ ဒုဝါအအိၣ်အယံ, သရၣ်ဝံးစးထီၣ် ဒုးကဲထီၣ် ကညီအလံာ်မိာ်ဖျၢၣ် ဖဲခရံာ်နံာ်

၁၈၃၁ လါယူ၊ ၂၅ သီ အနု၊ ဒီးဖဲ ၁၈၃၇ နံနံနံ ထူးထီၣ်စဲကျဲးနု၊ လံာ် တ်သးခကစီၣ် မးသဲတကတြုၣ် ဒီးတုၤလၢ ၁၈၄၃ နံနံ တ်ထူးထီၣ်စဲကျဲး လံာ်စီဆံ အသီတကတြုၣ် န့ၣ်လီၤ.

သရဲၣ်ဝံး ဂုာ်ကျဲးစး၊ စဲကျဲးကညီဖိ အလံာ်ဝံးလဲ ဝံးဘၣ်တံာ်စီာ် မၤလိ ကုၤအံၤလၢ တ်လီၤအါပူၤအါတီၤ ဒီးတံာ်ဟူထီၣ်သါလီၤ လၢပုၤဒုဝါ ဟဲစီာ်နု၊ ပကညီဖိ လံာ်ထူလံာ်စ့ လံာ်ဟံယွၤလဲန့ၣ် ပကညီဖိ သးခဒီး ဂုာ်မၤလိကုၤ ဒီးကဲထီၣ် ခရံၣ်ဖိဒီး ဒီးစုၤဒီးဘျါ အသးအါထီၣ် ပှီၤပှီၤန့ၣ်လီၤ. လၢပုၤတကူၣ် တ်ပာ်မုၢ်ဂုၤ၊ ထံထံၣ်စ့မုၢ်ဂုၤ ကညီဖိတဖၣ် လူၤမၤလိကုၤ အလံာ်ထူလံာ်စ့ သပှီၤပှီၤန့ၣ်လီၤ. တ်အံၤ ဒုးကဲထီၣ် တ်ကီၤတံာ်ဂီၤ ဒီးတံာ်သးထီၣ် လၢပုၤ ပယီၤဖိ တဖၣ် အပူၤ ဒီးမၤကီၤမၤဂီၤ မၤအာမၤသီ စုၢ်ကီၤ ပကညီဖိလၢ ကျဲအါ ဘိ၊ ဒ်ပစံးတံာ်အသး ဖီၣ်ဒါနုာ်ဝဲလၢ ယိာ်ပူၤ တီၢ်ဒိမၤဆါပယွဲဝဲ ဒါနုာ်ဝဲလၢ ဒါးပူၤ ကုၢ်ခုၣ်ဝဲလၢမုၢ်အူ အာအာသီသီ ဒီးမၤဝဲအစူးကွံာ်ခရံၣ် တ်ဘါန့ၣ်လီၤ. ယသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ် (ဖုမိးဆိ) မုၢ်ပုၤပကိာ်ရိမး ကစၢ်ကျဲတဂၤ တဲယၤ, လၢပကီ မၤအာမၤသီ ပကညီလၢပျၢၤန့ၣ် စံးဝဲ မုၢ်ထံၣ်ပုၤကညီဖိလံာ် န့ၣ်ဆဲးဘျီၣ်ဝဲ အမဲာ်ချံ, မုၢ်ထံၣ်ပုၤဘါယွၤန့ၣ် ဖီၣ်စၢ ဒိတီၢ်ဝဲ ဒီးမၤအဒွဲၣ်အူကွံာ် အလံာ်အလံာ်, ပုၤကညီမုၢ်ဘါယွၤန့ၣ် ဘၣ်ပာ်လီၤ ပုၤဒီးကျဲ မုၢ်ထံၣ်ပယီၤဟဲန့ၣ် မၤသီၣ် မၤသဲတံာ် ဒ်သိးပုၤဘါယွၤတဖၣ် ကဟးဖးလိာ်သးမု တမုၢ် မၤတံာ်တမံၤမံၤ ဒ်သိး ပယီၤသုတထံၣ်လၢ အဘါယွၤတဂုၤလီၤ. လၢစီၤအိၣ်လး အတံာ်ကွဲး အပူၤ စုၢ်ကီၤ တဲဝဲဒ်န့ၣ်အသး တကးဘၣ် မၤလီၤဖး ကညီခရံၣ်ဖိဒီး ကညီဘါ ဘူးဒး, စံးဝဲလၢ ပုၤဘါဘူးဒးန့ၣ် မုၢ်အဝဲသ့ၣ်အပုၤ, မုၢ်ပုၤဘါခရံၣ်န့ၣ် မုၢ်ပုၤ ကီၤ လၢဝါ အပျီၤအယိ ဒွဲၣ်အူ ကညီခရံၣ်ဖိသဝီ, အဘုအဟုမံာ် လၢပျီပူၤ, ကညီခရံၣ်ဖိတဖၣ် ဘၣ်ယုာ်မံလၢ ခုခိၣ်ပျီပူၤ, ဘၣ်သၣ်ဝံးလီၤဒိ, ဘၣ်ဆူးဘၣ်ဆါ မုၢ်ပုၤဘါဘူးဒးတဒိ တမၤကီၤမၤဂီၤဝဲဘၣ် အိၣ်ဘၣ်ဝဲမုၢ်တစဲးန့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဆၣ် ပကညီတကလုာ်အံၤ ပှပယီၤဖိ တအိၣ်ဒီးဟ်အိၣ်မုာ် အိၣ်ခုၣ် အီၤဘၣ် ဒီး တအိၣ်ဒီး ဒုးအိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤ အီၤဘၣ်. လၢပယီၤသုးခိၣ် (ဘၣ်ဒူလး) ကတံာ်ကတီၤ တၢ်ဒုးလၢကဒုးလိာ်သး လၢကီၤလၢဝါ အဆၢကတီၤ န့ၣ် ပှကညီ တကဲထီၣ် ပှၤခရံၣ်ဖိနီတဂၤဘၣ်, အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ် ပှကညီ အိၣ်ဘူးဒီး တလၢပယီၤန့ၣ် ကဲထီၣ်ပှဘူးဒး န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် တၢ်မၤဆူၣ် မၤစီး, မၤကီၤမၤဂီၤ ပကညီဖိဒ် က့ၢ်ဒ်ပှ, ဒ်ဆၣ်ဖိကီၤဖိအသး န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဖးလံာ် ကညီ တၢ်ဘၣ်ကီၤဘၣ်ဂီၤ လၢသရၣ်ထံၣ်သ့ၣ်ပှၣ် ကွဲးဝဲဒီး မိၤပါဖံပု အတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤ န့ၣ် ဘၣ်လိာ်သးဒိၣ်မး န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကွဲးကညီ တၢ်ဘၣ် ကီၤဘၣ်ဂီၤ န့ၣ်မ့ၢ်ဒၣ် ဟီၣ်ကဝီၤတနီၤဖိၤ အတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ကဝီၤ အဂုၤအဂၤစ့ၢ်ကီး ဒ်ပစံးတၢ်အသး မ့ၢ်ထီၣ်ကစၢ်ကျိ စ့ၢ်ကီး ကညီဘၣ်တၢ်မၤ အာမၤနး မၤကီၤမၤဂီၤအီၤ လၢပယီၤတလၢၤ အမိစိၤန့ၣ် တၢ်စံၣ်ဃဲၤစ့ၢ်ကီး အီၤအိၣ်ဘၣ်ဆၣ် တၢ်ကွဲးနီၣ် တအိၣ်ဘၣ်. သနာ်က့ တၢ်စံၣ်ဃဲၤအိၣ် သက့ၤလၢ ပသးပှၢ်လၢ ပဖိခိၣ်တဆီန့ၣ်လီၤ. (ဖဲပအိၣ်လၢ သထီၣ်ကီၤဆၣ် ယသးအိၣ်နွံန့ၣ် ဃးန့ၣ်ခါန့ၣ် ယနာ်ဟူ ယဂံၢ်စံၣ်ဃဲၤဒီးပပါ, တဲဝဲဒၣ်လၢ ပှသးပှၢ်အိၣ်တဂၤ အတၢ်တဲပှးအီၤ လၢလုကစၢ်ဖးဒိၣ် တဖျၢၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ် တၢ်ပၤဖးလဲၣ် အိၣ်တ တီၤ, ဖဲန့ၣ် နမ့ၢ်လဲၤန့ၣ် နကထံၣ်ဘၣ် ပှကညီအသံအိၣ်ဖဲန့ၣ် တဖၣ် န့ၣ်မ့ၢ် ပကညီလၢပျၢၤ လၢအဃုာ်လၢတလၢၤ, ပကီၤမၤအၢ ပကညီအစိၤလီၤ. ဖဲန့ၣ် သါကီးလိာ် သါသး ဒီး ပှဖဲန့ၣ် လၢအသ့ၣ်ညါကျဲ ဒီးသါဝဲသ့ၣ် လဲၤထီၣ် ကစၢ်န့ၣ် တုၤလၢတၢ်ဒိခိၣ် တၢ်ပၤတဘ့ၣ်န့ၣ်ဒီး သါဝဲသ့ၣ် သါဟးဃုကွၢ်တၢ် ဖဲန့ၣ် ဒီး သါထံၣ်ပှၤဃဲအိၣ်စဲဃဲး, ပှၤဃဲတဖၣ်န့ၣ် အခိၣ်လိာ်မိဃဲ ထီန့ၢ်သါ ခိၣ်လိာ်မိ အသံဒဲးလီၤ.) လၢတၢ်န့ၣ်အဃိ တၢ်ကွဲးက့ၤကညီအတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤ ဒၣ်လဲာ် ယနာ်လၢ မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢ အကဲထီၣ်သးလၢ ပကညီဖိတူၢ်ဘၣ်န့ၣ် တလၢဂံၢ် ဒဲး ဘၣ်လီၤ.

တၢ်ဒိသတြၢ် ပယီုပဒိၣ်အတၢ်မၤ လၢပကညီဖိတဖၣ် အဖိခိၣ်

ဖဲပယီုသးပဒိၣ် ထီၣ်ဒုးပကိကစၢ်န့ၣ် ကညီဟီၣ်ကဝီၤ ဖဲန့ၣ် နီၤလီၤ ကွံာ်ဝဲ ပကညီဒူသဝီ တဖၣ် မၤဟးဂီၤပုၤ တၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ တၢ်မုၢ်တၢ်ဘိ တၢ်သူ တၢ်သ့ၣ်, ဃုကျိၣ်ဃုစ့, ဃုပုၤယိးန့ၣ် သးအတၢ်မၤန့ၣ် သးအတၢ်မၤဖဲ အလိၣ် ဘၣ်ဝဲ တဘျီလၢ်လၢ်, တပူၤလၢ်လၢ်, ဖိၣ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီ, ဒိတီၤ, ဖိၣ်ထၢန့ၣ်လၢ ဃီာ် ပူၤ ဖဲအအိၣ်ဒီးမၤဝဲန့ၣ် မၤဝဲ, မၤဝဲအၢအၢသီသီ ဒီးပုၤလၢ အတူၢ်ဘၣ်တၢ် ဖဲန့ၣ် တဖၣ် တူၢ်ဘၣ် နးနးဖိၣ်ဖိၣ် ဘၣ်ဆၣ် ပဝဲလၢအအိၣ်လၢ မုၢ်ထီၣ်ကစၢ် ပနၢ်ဟူ တၢ်ဂ့ၢ်အံၤ ဘၣ်ဆၣ် ပတဆိကမိၣ်လၢ ကအၢကသီ ထဲန့ၣ်ညါဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ဖဲ ၁၉၇၅-၁၉၈၀ နံၣ်ဘၣ်စၢၤန့ၣ် ပယီုသးပဒိၣ် ထီၣ်ဒုးမုၢ်ထီၣ်ကစၢ် ဖဲရှ့ၣ်ကွၢ်, လၢဒိၣ်ကီၤဆၣ် တၢ်ပၤန့ၣ် ပထံၣ်ဘၣ်လၢ ပမဲာ် ပတူၢ်ဘၣ်လၢ ပကစၢ် တၢ်မၤ ကီၤမၤဂီၤ အကလုာ်ကလုာ် လီၤကံးမး ပုၤဘၣ်ဘိၣ် ပုၤသးသမူလၢ တကွံ လၢ ဒၣ်လံာ် န့ၣ်လီၤ.

ပိာ်မုၢ်တနီၤနီၤ သးဟံတၢ်ကမၣ် လၢအလီၤ ဟ့ၣ်ဝဲတၢ်ကမၣ် လၢဘၣ် လဲၤမံ လၢသးတၢ်လီၤ ကိးမုၢ်န့ၣ်, ဖိၣ်မၤအၢမၤသီ, ဒိတီၤမၤဆါပယွဲ, မၤသံဆူၣ် မဲာ်ကဲမဲာ် ပုၤလၢသဝီသးကီၤပူၤ, (ပျီခိၣ်သဝီ) လၢပုၤအါဂၤ အမဲာ်ညါ, ပုၤလၢ အအိၣ်ခူသ့ၣ် လၢပုၤထံၣ်ဝဲ မၤသံဝဲ စးထီၣ်လၢ ဖိသၣ်တုၤလၢ သးပုၤ တဟံ လုာ်ဟံပုၤဝဲ ထဲဆၣ်ဖိကီၤဖိ ဒၣ်လံာ်ဘၣ်. ထုးထီၣ် အတၢ်သိၣ်တၢ်သီ ဒၣ်ဝဲဖဲ အအိၣ်ဒီး မၤအၢန့ၣ်, မုၢ်ထံၣ်န့ၣ်လၢ ကျဲလၢ အဟံပနီၣ်ဝဲ အပူၤ မၤအၢန့ၣ် ဖဲ အသး ပုၤတဂၤမး ကတီၤတြီအီၤ တသ့ဘၣ်. တၢ်ဂ့ၢ်ကဲထီၣ်အသးတဖၣ်အံၤ ထဲတၢ်ဂ့ၢ်လၢ ပထံၣ်သ့ၣ်ညါအီၤ တနီၤဖိန့ၣ်လီၤ. တမုၢ်ထဲ သးမၤကီၤ မၤဂီၤ ဖိဘၣ်, ပတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိ သ့ၣ်သူပၣ်သ့ၣ် လၢပသ့ၣ်လီၤဟံလီၤအီၤ လၢတၢ်ကဲ ဘျုး လၢ ပဂီၤတဖၣ်န့ၣ် ပယီုကမုၢ် ဟံထီၣ်ဘုန့ၣ် ဟံးန့ၣ်ဝဲ ဖဲအစိာ်ဝဲန့ၣ် ဒီးမၤဟး ဂီၤကွံာ် အတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိဒိသး ပကဟီၣ်လီၤယာ်လီၤ အဂီၢ် ဟံၣ်သ့ၣ် ဘၣ်, ဘျီဘါလီၤ သရိာ်ကွံာ်စၢၤ လိာ်သရိာ်, ပျီန့ၣ်သရိာ် ဘျီသးဝံၤတနံၣ် ဒီးပယီု

နီလီပု၊ သုဘတဖန် ဘုဂ္ဂလီဟံးနုဝဲ ဖဲအသး မတၢမး တဲအီတသု တဘျီဘၣ်.

ပထိန်သကြီ တၢဂ့ၢ်လၢ ပထိန်ထွဲသုညါတဖန်အံၤ ဒီးပထိန်သကြီ ဒီး သရၣ်ထံၣ်သုညါ ကွဲးဝဲတဖန်န့ၣ် တၢကွဲးကမ့ၢ်ဒၣ် တနီၤဇီၤ ဒၣ်လဲၣ် န့ၣ်လီၤ. အဂ့ၢ်ဒဲလဲၣ်န့ၣ် ဖဲပုၤကညီ တဂဲၤဆၢထၢၣ် ဟံၣ်ဖျိထီၣ်အသး ဒီးပၢၢ်ဆၢ ခံးတၢ် အခါန့ၣ် အဝဲသုၣ်ကမၤဝဲဒဲလဲၣ် ပဆိကမိၣ်ကွၢ် သုလီၤ. ဖဲ ၁၈၄၀ ဒီး ၁၈၅၀ နံၣ် အဘၢၣ်စၢၤ ပုၤကညီဖိ တူၢ်လိာ်တၢ်သးခုကစီၣ် ခါတၢ်မၤ အၢမၤနး ကညီဖိ, ဖဲကီၤလၢဝါ စးထီၣ်ဒုး ကီၢ်ပယီၤလၢခီ ဒ်ပစံးတၢ်အသး ပုၤတကူၣ် တၢ်ပၤ ပယီၤမၤအၢ ကညီဖိ ဘါဘူးဒးမ့ၢ်ဂ့ၢ် ခရံၣ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၢ် မၤအတုတီၢ်လၢ ကခီၣ် ဒုးကီၤလၢ အဂီၢ်, ဟံၣ်ဝဲကညီဖိလၢ တၢ်ဒုးပျီအမဲာ်ညါ ဒ်သး ကီၤလၢ မ့ၢ်ခးကျိ ခးမ့ၢ်န့ၣ် ကဘၣ်သံကညီဖိအဂီၢ်, တပာ်လုၢ်ဟံၣ်ပုၤ ကညီဖိအသးသမူ ဘၣ်. တၢ်မၤကီၢ်မၤဂီၤ ကညီဖိဒ်အံၤ လီၤဆီဒၣ်တၢ် အါတက့ၢ် ကညီခရံၣ်ဖိ ဘၣ်တူၢ်တၢ်အါတက့ၢ် လီၤ. အယိကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢ ဘၣ်စးထီၣ်သးဖဲ ၁၈၅၂-၁၈၅၃ နံၣ်မ့ၢ် လၢ ကညီဖိ ဘၣ်တူၢ်ပယီၤ အတၢ်မၤအၢ မၤကီၢ်မၤဂီၤ မၤတရီ တပါ တခီတၢၤ ယံာ်တုၢ်လံ တပတုာ်အမဲာ်ညါ ဃုာ်အိၣ်ခူသုၣ်ဒီတဘၢ, တညီ လၢၤ အမဲာ်ညါ တၢ်ယူတၢ်ဖိး တအိၣ်လၢဘၣ် အိၣ်ထဲ တၢ်မၤနၢၤ မၤယုာ် အယိ, စကီၤထူသုၣ် လၢအကဲထီၣ်က့ၤ ခရံၣ်ဖိဒီး ကဲထီၣ်က့ၤ ခရံၣ်ဖိ သရၣ် တဂၤ, ဒီးကသံၣ်သရၣ် စီၤစူဒီးအ သကိးတနီၤ လဲၤခိးခး ပယီၤအခိၣ်ဖဲ ကျဲၣ်လၢထံကျိန့ၣ်, ဒီးသးပုၤ အမံၤလၢ စကီၤရွဲၣ်ဝဲ လၢကျဲၣ်တူၤ ဒီးငဆိလၢ ကၣ်ကွဲးထိး ဟံၣ်ဖျိထီၣ်အသးဒီး တၢ်စုကဝဲၤ ဖဲအမၤန့ၣ်ဝဲ, ပုၤနီၤဂီၢ်ကအိၣ် ၃၀၀, ၄၀၀ ကယၤယုာ်ယုာ် လဲၤထီၣ်ဒုး ပယီၤသုးလၢ အအိၣ်လၢ ထါတပုၣ်အပုၤ နီၤဂီၢ်ကအိၣ် အါန့ၣ်ဒဲး ၂၀၀၀ ဘျီဘၣ်ဆၣ် ပယီၤယုာ်မ့ၢ် ဃုာ်ဖျိးကွဲာ် ခဲလၢာ် န့ၣ်လီၤ. အခါဖဲန့ၣ် လၢကျဲၣ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ် အကျါစုၢ်ကီး ပုၤလၢ အသးဆူၣ် သးကီၢ်လၢ ကပၢၢ်ဆၢက့ၤတၢ်လၢ အပုၤတဝါအဂီၢ် အိၣ်ထီၣ်, လီၤကံၣ်ဒ် လံာ်စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ် ဟံၣ်ဖျါဝဲလၢ ပုၤနစၢၤရံးလၢ ယွၤယုထၢအီၤ လၢကအုာ်က့ၤ

ခိုင်ကုလ အပူကိမိုအသိး နှင့်ပူအိန်ထိန်လါ အမိုသရန်ဖိခွန် ဒီးအဒိပိုဂ်ကိ စီရွှန်ဘံင်၊ မူးခဲ၊ သန်ဖဲ ဒီးပူအဂုအဂု အတိတိခိန်ရိန်မဲဒီး ပဂ်ဆါသကိး တါ လါအပူကလုဂ်ကိ လါတါသုန်ဒုသးခူ အပူ ဒီးမိုလါ ယူအဘျူးအဖိန် ဒီးအတိရိန်တိကျဲအယိ ပူတဘန်ဒိဘန်ထံး၊ ဘန်သံဘန်ပို လါပယိအစု ကဝဲ နိတဂါဘန်၊ ဒီးမဲတါအုန်ကုခိန်ကုလ လါအပူကလုဂ်ဒီး အဖိအလံး တဖန်အဂ်နိုလိ၊ လါသံကွဲ၊ တကုန်ကိ တါဒူးတခိ အူပါဖျုန်၊ အူပါရ၊ အူသးဖိ ဒီးကိန်လးကွဲ တဖန် အတိတိခိန်ရိန်မဲလါ တါပဂ်ဆါကုတါလါ အပူတဝါအဂ် လါတါသးခူတလုန် အယိ ကဟုကယန်ကု၊ မဲပူမဲပျူးကု အပူတဝါဖဲနုန် ဒီးမိုယူအတိသူးတိကျဲ အယိပူဘန်သံဘန်ပိုတအိန် ဒုန်လိ ဘန်အဂ်နုန် သရန်ထံင်သန်ပုန် ဟ်ဖျိဝဲဒုန်လိ၊

မိုလါ ကညီခရံဖိတဖန် ဘန်တါမဲနုမဲ နုယန်ဆိန်ဘံင်ဆိန်ဘါ အီတု အတိုတနုခိန်တကဲ လါဘန်အမဲညါ မိုတိုထဲလိန် သန်ကု တါမိုတါခုန် တအိန်ထိန်လါ ကညီဖိအဂ်ဘန်၊ အယိ သးလါ အပဂ်ဆါကု တါလါ အပူတဝါဂ် ဟဲကဲကပျိထိန် လါသရန်သမိဒီး အပျိုအဘိန်တဖန် အပူ အံလိကဲ ဒိစီစီလူး နိုဟူအပူကလု ဘန်တါမဲကိမဲဂီအီ လါပူအမိဖိ စီနုယန် အယိ တါသးဒုဒီး တါသးခူသလုန် လါယူဟဲနုန်လိ သတးဒီး ပဂ်ဆါကုတါလါ အပူတဝါဂ် ဒီးမဲပူပျူးကု အပူကလုလါ တါမဲကိမဲဂီအီ နုန်လိ၊ ဝဂူမူအုလး ဝးဝ ဒီးယူအသး ဟဲလိဘန်လါ အလိ ဝဂူမူအုလး ဝးဝ ဟ်ဖိန်ထိန်အသးဒီး ဒူးတါသပိုတါ ဒီး မဲတါအုန်ကုခိန်ကု လါအဖိအမိ အဖိအလံး ဒီးအပူကလု အဂ်နုန်လိ၊

ပယီမးအာကညီဘူးဒး

တုကညီခရံဖိတဖှ် တူတ်မးအာ မးနး မးကီမးဂီ
တကဲလးဘဉ်ဒီး ဝဲဆာထာၣ် ပါဆာတါလး အပုတတါအဂီ သပှ်ပှ်လံန့ဒီး
ပယီစးထီၣ် မးကီမးဂီ ကညီဘူးဒးန့လီ. ကျုၣ်ကမ့ၣ် မ့ၣ်စကီ
ကိၣ်လီအသဝီဒီး မ့ၣ်ကညီဘါဘူးဒး ဖိန့လီ. ပယီဖိၣ် ကညီမ့ၣ်မ့ၣ်ခွါခွါ စ၊
တီ၊ ဒီး ထူ၊ လးဝဲ၊ မးဝဲဖဲ အအံၣ်ဒီးမးဝဲ၊ ဟံးန့ၣ်သဝီဖိ အတါဖိတါလံကယါ
တါလး အအံၣ်ဒီးဟံးန့ၣ်ဝဲ၊ ဒ်န့ၣ်အသိး ကိုကူတ်ပါ လးအံးမဲတကပး စုးကီ
ကညီဘါဘူးဒး သဝီတဖှ် ဘဉ်ယုာ်မ့ၣ်ဟးဖျိး ဒီဖျိလး ပယီလူမးအာစုးကီ
အဝဲသ့ၣ်ဒီး ဖိၣ်န့ၣ်ပိာ်မ့ၣ်ပိာ်မး မးတဂီတပါဝဲ တုဒၣ်လဲာ် သံဝဲတနီ န့ၣ်လီ.

လးကျုၣ် ကပှ် တကပး န့ၣ် ပုလးအလဲထီၣ်ဒုးကု ပယီဒီး
မးထူၣ်ဖျိးကု ကညီမ့ၣ်ခွါလး အဘဉ်တါစးယာ် အီဒီးမးအာမးသီအီတဖှ်
မ့ၣ်သရၣ်ဖိခွဲၣ် ဒီးမးထူၣ်ဖျိးကွံာ် ပုဘဉ်တါစးယာ် ဒီးတါမးတဂီတပါအီ
တဖှ်န့ၣ်လီ. သရၣ်ဖိခွဲၣ် အိၣ်ဒီးအသကံး ထဲပု ၅၀ ဂးဒီးပယီမ့ၣ်အါ
ထဲလဲၣ်သန့ကု လးတါအိၣ်ဘဉ် အပုကလုာ်အသိ တါသးခူ ဒီးတါသးခူ
သလုာ် ဒီးတါကူၣ်သုလး ယုးဟ့ၣ်အီန့ၣ် ပယီမ့ၣ်အါထဲလဲၣ် ဘဉ်ဆဉ်
ပယီဘဉ်ယုာ်ကွံာ် ခဲလးန့ၣ်လီ. (ကွံာ်ကညီအတါဘဉ်ကီဘဉ်ဂီလး ကဘျး
ပး ၆၀-၆၄ တက့ၣ်.) တါမးသံမးပှ် မးကီမးဂီ ပကညီဖိအံး တမ့ၣ်ထဲ ကညီ
ခရံဖိဒီးဘဉ်. မ့ၣ်တခီ ကညီခရံဖိမ့ၣ်ဂုး၊ ဘါဘူးဒးမ့ၣ်ဂုး၊ မီးလုဟ်လုာ်မ့ၣ်ဂုး
တဟ်လီတဲာ်ဝဲ နီတဂးဘဉ်. မ့ၣ်တခီ ဒ်သိးကညီဖိ ကလီဖးလိာ်အသး
အဂီအဘါ ကစါအဂီ ပယီကူၣ်ထီၣ် မးလီဖး လးကျဲအါဘိန့ၣ်လီ.

ကိလေဝါပါ ကိပယီလင်္ခါအကတိ

ဖဲ ကိပယီလင်္ခါ လီလောကိလေ အစုပူတစုလံန့ၣ် ကိလေ
 ပါတိဒိ အတိသိၣ်တိသိ အသိ၊ တိခွဲတိယာ ထံသိးတုသိး လာပယီဒီး
 ကညိဒီး ကလုာ်ခွၣ် အဂုအဂတဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ပယီမုၢ် ပုၤက့ၣ်လၢ
 ကညိဖိ အဖိခိၣ်အယိ၊ လံၣ်တိလီတိ ကျဲၤမုၢ်ကျဲၤခုၣ်တိ ဘၣ်ပုၤဂၤအနီမုၢ်
 ကစိဒိအယိ၊ ပုၤကညိဖိ အတိကိတိဂီၤ တဆံးလီၤစ့ၤလီၤဝဲဒၣ် ဘၣ်. ပယီ
 ပူထီၣ်ကိလေ တဘျီဘၣ်တဘျီ၊ တမျိၤတမျိၤတိ သကုၤဆးဒး၊ ဒီးမၤတၢ
 ထီၣ်တၢလီၤ တိတဖၣ်န့ၣ် ကဲထီၣ်ကုၤလၢ ကညိဖိအတိကမၣ်တခီ၊ အဂုဒိ
 လဲၣ် န့ၣ် ပယီကဲခိၣ်ကဲနါလၢ ကိလေအကျိတဖၣ် န့ၣ် ဒုးကဲထီၣ်ဝဲလၢ
 ကညိဖိ အတိကမၣ် တခီန့ၣ်လီၤ. ပယီပူထီၣ်တိတဖၣ် မၤကိမၤဂီၤကညိဖိ၊
 မၤအမၤ န့ၣ်အတိ အိၣ်တိအိ မၤအဝံအယိးန့ၣ်အတိ၊ တုၤအဝဲသ့ၣ် တမျိၤ
 တမျိၤတိ မၤတၢထီၣ်တၢလီၤတိန့ၣ် ပယီကဲခိၣ်ကဲနါ တဖၣ် ဟံတိ
 ကမၣ်လၢ ကညိတဖၣ်အလီၤ ဒီးစံးဝဲလၢ အတူၤလိာ် ပုၤမၤတၢထီၣ်တၢလီၤ
 တိဒီး မၤပုၤမၤသကိးတိ ဒီးပုၤတမျိၤတမျိၤတိ၊ ပုၤအအာပုၤအသိအယိ
 ပုၤကညိဖိ ဘၣ်လီၤလၢယိာ်ပူ တတိတလီၤ ဒိန့ၣ်အသိးအိမးလီၤ. ပုၤလၢ
 အမၤကမံာ်ကမိာ် မၤတၢထီၣ်တၢလီၤ တိတခီ ပယီပုၤလၢ
 အဘၣ်တူၤတိတခီ ပုၤကညိ၊ ပကညိဖိ ဘၣ်ကိဘၣ်ဂီၤဖဲန့ၣ် လာပယီပူထီၣ်
 တိတရၢအတိမၤကိမၤဂီၤ ဒီးလၢအကဲခိၣ်ကဲနါ လၢကိလေကျိ တနီၤအယိ
 ကညိဖိ အတိဘၣ်ကိဘၣ်ဂီၤန့ၣ် အိၣ်ဒၣ်တပယုာ်ယိ လီၤ. (ကွၢ်သရၣ်
 ထံၣ်သ့ၣ်ပုၤ အတိကွဲး ကညိဖိအတိဘၣ်ကိဘၣ်ဂီၤ အလံာ်ကဘျံးပၤ ၈၆
 တုၤ ၉၀.) ပုၤလၢဘၣ်တူၤ တိမၤတရီတပါ တိမၤကိမၤဂီၤ ဖဲန့ၣ်အကျိ ပုၤ
 ခရံၣ်ဖိတဖၣ် န့ၣ် ကိလေအမုၢ်ရၣ်သရၣ် လၢအမၤတိသးခုကစီၣ် တိမၤလၢ
 ကညိဖိအကျိတဖၣ် သ့ၣ်ညါ ပုၤကညိဖိ အသကံာ်ပဝး အယိ အဝဲသ့ၣ်
 ဂုာ်ကျဲးစး ကွဲးဒုးသ့ၣ်ညါ ပဒိၣ်ပုၤလၢ ကညိဖိအဂုဒီး လူမၤစၢၤကုၤ
 ကညိဖိလၢ အဘၣ်ယိာ်ဒီး မၤထူၣ်ဖျဲးကုၤဝဲ အယိ လၢခဲကိလေ ခိၣ်နါ

သ့ၣ်ညါထီၣ်က့ၤ ကညီဖိဒီး ဒုးကဲအီၤလၢ ခိၣ်နါဒီး ဟ့ၣ်လီၤဝဲတၢ်စုကဝဲၤ၊ လၢကညီဖိဒီး ကညီဖိဟံၣ်ဖိၣ်ထီၣ်က့ၤ အသးဒီး အတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ အယံ ကညီအဒုၣ် အဒါ လီၤစ့ၤလီၤ၊ ဒီးကညီဖိအိၣ်မုၢ်ဘၣ်က့ၤ ဖဲန့ၣ်တစၢ်တလီၤ န့ၣ်လီၤ.

အူနူးအတၢ်ကွဲးဘၣ်ဃး ကညီဖိအတၢ်ပၢၤဆၢကဲထီၣ်အဂ့ၢ် (လၢတံနီ)

အူနူးအနီၤကစၢ် အတၢ်ကွဲး ဟံၣ်ဖျါဝဲလၢ ကညီကလုာ် န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤ အိၣ်ဒုၣ် ခုၣ်ခုၣ်မုၢ်မုၢ်, အိၣ်တံၤအိၣ်သကိး, အိၣ်တမ့ၤတပျီၤ န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပယီၤန့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢ အိၣ်ဖျါပံၣ်ဃုာ်ဒီး လုၢ်လၢတမံၤလၢ ဟးဃုကမံၢ်ကမိာ်, ဃုဆဲးခွဲး, ဃုအုၣ်လိာ် ဆိးက့ၤလိာ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲဒိသတြီၤဝဲ ဖဲအနီၤဆဲး အိၣ်ကိၣ်ခါ လဲၤဃုာ် က့ၤဃုာ်ဒီး ကညီဖိတဖၣ် မုၢ်ဘၣ်အီၤ, ဒ်န့ၣ်အသိး အစါအဟါ အစံာ်အိၣ်ဖဲ ကညီသဝီ စီၤဒံၣ်သဝီ ပုၤသဝီဖဲဖဲန့ၣ် ဒီးလဲအိၣ် အစါအဟါစံာ်, တနံၣ်တဘျီ အစါအဟါ လဲၤဟံးန့ၢ်က့ၤ အစံာ်လဲန့ၣ် ပုၤဖဲန့ၣ် တူၢ်လိာ်အီၤ တီစၢၤမၤစၢၤ ဒုးအိၣ်ဒုးအီၤ မုၢ်ဒိၣ်မး. ထီၣ်သတြီၤ စ့ၣ်ကိးဝဲလၢ ကိၤလၢပၤတၢ်အစါ ပုၤဘၣ် ဃီာ် မၤတၢ်ကမၣ်န့ၣ် တၢ်ထံၣ်န့ၢ်လၢ ပုၤပယီၤဖိ အါကတၢ်, တၢ်ကမၣ် လၢ အမၤဝဲတဖၣ် န့ၣ်မ့ၢ်, တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဘျီ, တမျီၤတမျှာ်, မၤသံတၢ်, ဒီးမၤ ဆူၣ်မၤစိး မၤတရီၤတပါ ပိာ်မုၢ်ပိာ်မၤ န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဝဲအံၤန့ၣ် လီၣ်ဖျါထီၣ် ပုၤပယီၤအလုၢ်အလၢ သကံာ်ပဝး တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၄၂ ဖုၣ်ခိၣ်ပၤ ကီၢ်ပယီၤဒီး မၤတၢ်တဖၣ် အဘၣ်ပယီၤအမံာ် ဒီးကိၤလၢကဟံက့ၤ န့ၣ်က့ၤ ကီၢ်ပယီၤအကတီၢ်န့ၣ် ပယီၤပူထီၣ်တၢ် ကိးဝဲအမံၤလၢ BIA တဖၣ်န့ၣ် ဟးမၤ ကိၢ်မၤဂီၤဝဲ ကညီသဝီတဖၣ် ဃုဝဲကျိ, ဒီးကျိၣ်စုတဖၣ် ကညီဖိတဖၣ်, ကညီဖိ တဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ် အယံတၢ်အုၣ်လိာ်ကဲထီၣ် သးလၢပယီၤဒီး ကညီ အဘၣ်စၢၤ တုၤဒုၣ်လဲာ် သလၣ်လီၤအသးဆူ မိမ့ၤ, ကီၢ်ပသံၣ်ဒီး ကညီဖိအိၣ် ဆိးလီၤ အဂ့ၢ်ဂၤဒီး တၢ်မၤသံမၤပုၤ အိၣ်ဝဲဒုၣ်န့ၣ်လီၤ. အူနူးစံးဝဲလၢ တၢ်ဂ့ၢ်

တဖန်အံ့၊ အိပ်ထိုင်အသးဒီး ကညီတၢ်ပၤဆါဆါ ဘၣ်အိပ်ထိုင်န့ၣ် မ့ၤလၢ တၢ်ဂ့ၢ်အံ့၊ အယိလီၤ၊ ပမ့ၢ်ကွၢ်က့ၤ တၢ်ဂ့ၢ်အံ့ဒီး ကညီဖိ အတၢ်စံၣ်စီၤတဲၤစီၤလၢ အစံးဝဲ သးပုၤနီၣ်ပယီၤ လၢဖုၣ်ခိၣ်အစီၤတဂ့ၤ န့ၣ်ပိာ်လိာ်အခံ ဖးအါညါ န့ၣ်လီၤ။

ပုစီၤဘူးအတၢ်ပၤဆါ ဖဲပုၣ်ခိၣ်စီၤ

ပုစီၤဘူးမ့ၢ် ပုၤဒုပုၤယိၤတဂ့ၤလၢ အပၤဆါတၢ်လၢ ပုၤကလုာ်ကညီဖိ အဂီၢ်ဖဲ ပုၣ်ခိၣ် န့ၣ်လီၤကီၢ်ပယီၤ အခါန့ၣ်လီၤ။ အတၢ်ပၤဆါ တမ့ၢ်လၢ တၢ်စုကဝဲဒီး တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးဘၣ်၊ ပမ့ၢ်ဖး တၢ်ကွဲးပုစီၤဘူးအဂ့ၢ်န့ၣ် ပကထံၣ်ဘၣ် အတၢ်အိၣ် အပုၤကလုာ် ဒီး ကလုာ်ဂၤလၢ အဘၣ်တၢ်မၤ ပျံၤမၤဖး၊ ကူၣ်အါကူၣ်သီအီၤ တဖန်န့ၣ်လီၤ။ ဒ်အဝဲမ့ၢ် ပုၤစ့ၢ်က့ၤန့ၣ်က့ၤ ခရံၣ်တဂ့ၤအသိး ခရံၣ်အသး (ဒီဖျါညါ) အိၣ်လၢအပူၤ အယိတုၤ အထံၣ်ဘၣ် တၢ်မၤကီၢ်မၤဂီၤ လၢအဘၣ် အပုၤကလုာ်န့ၣ် အိၣ်ဝဲတကဲ အိၣ်ဝဲတသ့ဒီး ဘျၢလီၤအနီၣ်ခိ နီၣ်သးခဲလၢာ် ဒီးတလိးကီၢ်လီၤ အသးသမူဒုၣ်လဲာ် ဘၣ်။ ဟ့ၣ်လီၤဝဲလၢ ပုၤလၢအဘၣ် တၢ်ပာ် အီၤလၢ ကဘၣ်တုၤလၢ တၢ်ဟးဂီၤအဂီၢ် လီၤကဲဒ်ပုၤဒုပုၤယိၤ စီၤစတုၤဖၣ် ဒီးပုၤတၢ်မၤဖိတဖန် လၢအဖျါလၢ လံာ် မၤတၢ်အပူၤ အသိးန့ၣ်လီၤ။ ဟံာ်လီၤအသးသမူလၢ ပုၤအါဂၤအဂီၢ်ဒီး ယွၤအစိကမိၤ အိၣ်ဒီးအီၤသတးဒီး အတၢ်သးဒု၊ အတၢ်ကတိၤ၊ အတၢ်တူၢ် ခိၣ်ဟံးသး ခဲလၢာ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ပာ်လုာ်ပာ်ပုၤအီၤလၢ ပုၣ်ခိၣ်အသးခိၣ် လၢအယု တၢ် အၢလၢ ကညီဖိ အဖိခိၣ်ဒုၣ်လဲာ် အတၢ်နာ်န့ၣ်အီၤ ဒိၣ်မးလီၤ။

အတၢ်စုကဝဲလၢ အဆူးကါဝဲန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အိၣ် အစီအဆုံဒီး တၢ်နာ်ယွၤ နီၣ်နီၣ်န့ၣ်လီၤ။ ပတထံၣ်ဘၣ် တၢ်ကွဲးအဂ့ၢ်လၢ အတၢ်နာ်ယွၤ အိၣ်ဒ်အံၤ ဒ်န့ၣ်ဘၣ်၊ ဘၣ်ဆၣ် အတၢ်မၤ လိာ်ဖျါထီၣ်လၢ အအိၣ်လၢပျဲၤ ဒီးတၢ်နာ်ယွၤ န့ၣ်အုၣ်အသးလၢ စီၤမူဆုၣ်အတၢ်ကွဲး အပူၤအါမးန့ၣ်လီၤ။ အတၢ်ဖဲတၢ်မၤ

လီကင်ဒ် နီအုစတါ အတါအုင်ကု၊ ခိင်ကု၊ အပုကလုင် အံင်စရလးပိ လာစီဟဟမါအတါကုင် အကုင်သီ ဖဲစီပဟ အယါဂုဝုဂိုင် ပါတါအစီ နုင်လီ၊ နီအုစတါ အတါကတိ၊ တဘီလာ အစံးဘင်အမါတါ စီမါဒကဲး လာယကလဲလါ စီပဟအအိင် လါအတဘင်ဒံး ဘင်အဆါ အကတီဒီး ယမါဟးဂီ၊ ကဟးဂီဒင်ဝဲ မစါအသီးနုင်၊ ဖုစီဘူး အတါဟုင်လီ၊ သးဒူဒူ လာယု၊ အတါဘင်တုတဖုင် အဂီအယိ ယုမေ၊ တါအုင်ကု၊ ခိင်ကု၊ ဖးဒိင်ဒီး ယုအမံဘင် တါလါကပီ၊ နုင်လီ၊ ယနင်သပုတါ လါကယါပုလါ အဖးဘင်နီဟူဘင် ဖုစီဘူးအဂုအံ၊ ကစံးနီနီလာ အမါပုဒူပုယိ လါအအိင်ဒီး တါစိတါကမီ၊ လါပုမေသံတါ ဒ်ဆင်ဖိကီဖိတဖုင် အဖိခိင် အယိနုင်လီ၊

ပုထူလါအတါတဲစီ နီဝါ အတါပါဆါ အဂု

နီဝါ မှီခိပု၊ သဝီပိင်မုင်ဖိ တဂါလာ အလဲမေတါလာ ပုယပုင် ဖိတဂါ လါအဟဲအိင်လါ ကီပယီပု၊ ဖဲကီလါ ပါကီပယီ အကတီ၊ ဒီး အဝဲကတိ၊ ပုယပုင်အဂိုင် သုစုင်ကီး၊ ပိင်မုင်အဝဲနုင် ဖျါလာ တဟံးယင် ကညီမုင် အလါကပီ၊ လါလာပု၊ ပု၊ တဂါဘင်၊ လါတါနုင်အယိ လါပု၊ တဂါအကျါ ပုဟင်အီဒ် ပုတဂါတကျါ တဂါအသီးနုင်လီ၊ ဖဲကီလါ ဝါဒီး ပုယပုင်ဖိ တါဒုးဖဲ ကီပယီပု၊ အကတီနုင် ပုယပုင်ဖိတဖုင် အဂါဆုင်အယိ ကီလါဝါ ဘင်ဂုအခံ တဆီဘင်တဆီ ဆူကီလါသူကီ၊ အကတီဖဲနုင် ပပုကညီဖိ လါအဘင် တါသးဟုတုအီ၊ လါပယီယံင် တုလံ၊ ဒီးမေသကီးတါလာ ကီလါဝါဖဲ ဖုင်ခိင်ဟဲဒုး ကီပယီအယိ၊ တုကီ၊ လါဝါ ဂုကုအခံတစု နုင်ကညီသုး ပိင်ထီင်စါကီး အခံနုင်လီ၊ ပုဖုင်ခိင် အသုးမု၊ သုးတဖုလာ အဒိသံ မေသံ တါဆုင်မဲင်ကဲမဲင် သအုင်သပူ၊ တဖုအံ၊ ပယီဟဲကု၊ ကီးအီလါ အကဒုးဖျိထီင် ကီလါဝါဖဲ ကီပယီအပုအံ၊

ပယီၤတိစၢၤ မၤစၢၤအိၤ သပှိတၢ်အယံ ကိၤလၢၤဝါ ဘၣ်ဂုၤအခံ တဆိ
ဘၣ်တဆိ န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယံ မ့ၢ်တၢ်ခွဲးဂုၤယၢ်ဘၣ်လၢ ပယီၤအဂီၢ်
အယံ ပယီၤလူၤခွဲၣ်ကွံာ် ကညီသဝီဖဲ သဝီခွီၣ်ပျဲ အခိၣ်အယၢၤ န့ၣ်အါပျၢၣ်ဒီး
ကညီဘၣ်တူၢ်တၢ်နးမး အယံမၤဆၢမၤကၣ် တၢ်အိၣ်စ့ၣ်ကိးလီၤ. ဖဲန့ၣ်
ပယီၤဆိး ဖုၣ်ခိၣ်လၢ ပှၤကညီမ့ၢ် ပှၤမၤစၢၤကိၤလၢ ဒီးမၤဟးဂီၤ
ပယီၤသဝီအါအါ ကိၢ်ကိၢ်အယံ ဖုၣ်ခိၣ်သးဟဲကိး ဖိၣ်ခွီၣ်ပျဲသဝီဖဲ ယုၣ်ဒီး သဝီဖဲ
အဂုၤအဂၤ လၢအသဝီ ဘၣ်တၢ်ခွဲၣ်အူကွံာ် ဒီးဟဲယုၢ်အိၣ် ကဒုဖဲခွီၣ်ပျဲသဝီ
တဖၣ်န့ၣ်. မ့ၢ်လၢဖုၣ်ခိၣ် အသးဒိၣ်ထီၣ်လၢ အထံၣ်ဘၣ်ဝဲ သဝီမ့ၢ်အူအိၣ်
လၢပယီၤဒုး န့ၣ်အိၤတဖၣ် အယံဟံတၢ်ကမၣ်လၢ ပှၤကညီလၢ သဝီခွီၣ်ပျဲ
ဒီးထုထီၣ် အကလုာ်လၢ ကမၤဟးဂီၤကွံာ် ကညီဖိခဲလၢာ်န့ၣ်လီၤ.

သ့ၣ်ကုသးပှၤ သရၣ်သမါ ပှၤခိၣ်ပှၤန့ၣ်ခဲလၢာ် တဲတၢ်တဘၣ် မၤတၢ်
တသ့လၢၤ နီတမံၤဘၣ်. အကတီၢ်ဖဲန့ၣ် နီၣ်ဝါတဂၤ အိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢ ပှၤဂီၢ်မ့ၢ်
အကျါ အဝဲဝဲဆၢထၢၣ် လၢပှၤဂီၢ်မ့ၢ်အကျါ ဒီးဟဲဆူ ယပၣ်အသးခိၣ် အအိၣ်ဒီး
ကိးထီၣ်ဝဲလၢ ယပၣ်အကျိၣ် စံးဝဲ ယကတီၢ်တၢ်ဒီးန့ၣ် အလီၤအိၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်
ယကကတီၢ်တၢ်ဒီးန့ၣ် ထံခံဂၤလၢ တၢ်လီၤတဒၢန့ၣ်လီၤ. အဝဲဖိၣ်မူထီၣ်
ယပၣ်သးခိၣ် အစုဆူ တၢ်လီၤတဒၢ တတီၤလီၤ. တၢ်ဆၢကတီၢ်ယံာ် တတီၤ
ဖးဒိၣ်ဝဲ ဒီးဖုၣ်ခိၣ်သးခိၣ် ဟဲကုၤထီၣ်ဆူ ကညီကမျါ အအိၣ်ဒီး ယုၣ်ထီၣ်အစု
ကိးထီၣ်ဝဲ ပှၤကညီဖိတဖၣ်အံၤ အတၢ်ကမၣ် တအိၣ်နီတမံၤဘၣ် ဒီးဒုးကုၤကုၤ
ဝဲဆူ အဟံၣ်ဒုၣ်ဝဲစ့ၣ်စ့ၣ် အယံပှၤကိးဂၤဒဲး အမဲာ်ပှၤဒီး တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤတၢ်ပျံၤ
တၢ်ဖုးမဲာ်ထံမဲာ်နီ န့ၣ် ပှၤကုၤမးဒီး တၢ်သ့ၣ်သးခဲ တၢ်န့ၣ်တၢ်အု မ့ၢ်လၢနီၣ်ဝါ
ဒုးဖျိးကွံာ် ဖုၣ်ခိၣ်အသးခိၣ် အတၢ်ဟံဒုၣ်ဟံကမၢ် ဒီးတၢ်တီၢ်သ့ၣ်ဟံသးလၢ
ကမၤဟးဂီၤ ကညီဖိဖဲ ခွီၣ်ပျဲသဝီန့ၣ်လီၤ.

ပုံနှိပ်ရေး အဖွဲ့အစည်းအဖွဲ့အစည်း

မံ	ပုံနှိပ်ရေး
သုံးနှုန်း	၇၉နှုန်း
အိတ်ဆီးတိုက်	တားပိတ်သင်္ဘော၊ဘုံလှေကား၊သင်္ဘောတိုက်

ပုံနှိပ်ရေး အဖွဲ့အစည်း တားပိတ်သင်္ဘော ဖြစ် ၁၉၃၁ နှစ် အစောပိုင်းက ကိုယ်လုပ်တိုက် တစ်တိုက် အကတိုက်ဖွဲ့ ခရိုင်ပိတ်သင်္ဘော လာပသံဃ်မိုး တဖန် ဟံစံတံ တံတံလီ ခရိုင်တိုက်သုံးခုကစီ အပိတ် ပြုကညီဖိ ကထိတ်ခရိုင်ဖိ ဒီးဘျာကုထံ အိတ်ထိတ်ဝဲ၊ တိုက်တံနီ နှင့် ခရိုင်တိုက်အိတ်ဖိ ကထိတ်ခရိုင်လဲ လဲနုလီ၊ အခါဖွဲ့ ပြုကထိတ်ကု ခရိုင်ဖိ တားပိတ်သင်္ဘော အိတ်ခင်းအင် အဝဲသုတ်ဒီဖိတိုက် တဟံဇီဒီး လီ၊ မုန်တိုင်း အပိတ်သင်္ဘောကွဲအံ လဲအပိတ် အစိတ်ဘုံကွဲ ထွဲလှိုအိတ်ကု အဖိတဖန်ဖိတ်ဖိတ်ယာယာ လီ၊ ဖဲအဝဲအသုံးအိတ် ၁၂-၁၃ နှစ် ဖဲ ၁၉၄၃-၁၉၄၄ နှစ်၊ တိုက်လဲ အဝဲဘုံသင်္ဘောဒီး ထံဘုံသုတ်ညါထွဲဝဲ နှုတ်ကီး ဝဲပယီ သပိတ် လှိုထိတ်လှိုလီ ဖဲအသင်္ဘော ဒီးခိတ် ဃာ တဖန်နု ဟားလူ ဃုမသံ ကညီခရိုင်ဖိတဖန်၊ စံးဝဲလဲ ပြုခရိုင်ဖိနု ကဲကိုလဲလဲ အပျို မုန်တိုင်းဘုံသီခါနု တမသံဝဲဘုံ၊ စံးဝဲလဲ အကဲအဝဲသုတ် အပူအပိတ် ကညီဘုံသီခါ တနီအင်လဲ မပိတ်အခင်း နုလီ၊ လဲတိုက်နုအပိတ် အဝဲသုတ် ဒီဖိတိုက်တဖန် နု ဘုံသုတ်အိတ်ခူသုတ် အင်ထိတ်ဒီး ကညီဘုံသီခါတနီ နုဟံခူသုတ် အဝဲသုတ်ဒီး တံစာမစာအဝဲသုတ် အပိတ်ပယီသပိတ် တမနု အဝဲသုတ် စိုက်ကီးဘုံ၊

အကတိုက်ဖွဲ့ သင်္ဘော ကိုပသံဃ်မိုး ဟံစိတ်တိုက်သုံးခုကစီ လှိုဂဲအမံ သင်္ဘောအိတ်ခူ၊ သင်္ဘောစိုတ်ခိတ်၊ သင်္ဘောဝဲလဲခိတ်၊ သင်္ဘောကွဲလဲ ဃုတ်ဒီး နိတ်ဖးလဲ သပိတ်အိတ်ဖိတ်သင်္ဘော ဖိနုတ်တကု ဟံတုလဲ တားပိတ်သင်္ဘော ကုတု နိတ်ဖးလဲ ဒီးပယီ သပိတ်ဖိတ်နုအဝဲသုတ် ဃာဂဲလဲဒီး မဲအဝဲသုတ် ဘုံကု သီခါ၊ မုန်တိုင်း အဝဲသုတ်တကု သီခါဘုံအပိတ် ပယီသပိတ် မသံကွဲ အဝဲ

သုဂ်ယံဂၤ လၢကဲဖဲနီၣ်ဖးလီၤ သဝီန့ၣ်လီၤ. လီၤခဲ တယံာ်တမီၤဘၣ်ဒီး ဖုၣ်ခိၣ် ဟဲန့ၣ်လီၤ ဒူးကီၤပယီၤဒီး ပဘၣ်ပျံၤဘၣ်ဖူး ဘၣ်ဖှိၣ်ဘၣ်ယာ် ဒိၣ်မးလီၤ. အဝဲထံာ်ဘၣ် ဝဲဖါလၢာ်အာ အမိအပါဟဲတုၤ လၢအဝဲသ့ၣ်အဟံာ်, ဟဲဒီးမဲာ်ထံမဲာ်နီၣ် မ့ၢ်လၢအဖိခွါ ဖါလၢာ်အာ ကဲကီၤလၢသး အယံဖုၣ်ခိၣ် သးဖိၣ် အဝဲသ့ၣ် ဒီမါဝၤခဲဂၤလၢကဲ မၤအာမၤနး ဝဲဘိၣ်ဝဲအခိၣ်လၢ တၢ်ကံးညာ် လူဝဲလၢ ထံဝံၤ မာဝဲ အတၢ်ဟးဃု ကိးက့ၤအဖိခွါ ဟဲတုၤလၢ အဟံာ်ပွဲၤဒီး တၢ်ပျံၤတၢ်ဖူး ဒီး မၤစုၤကိးသါ မိဘါထုကဖုၣ် န့ၢ်တၢ်လၢ အဂီၢ်ဒီးဒုၣ်လဲာ် န့ၣ်လီၤ. မၤကဒီး တယံာ်တမီၤ ပုၤကညီဖိခဲဂၤ လၢအမၤ ကီၤလၢသး အမဲၤစီၤပုၣ်တရူး တဂၤဒီး စီၤလိၤစီၤ (လိုးဇံ) ကီၤလၢဟဲက့ၤ တ့ၢ်လီၤအီၤလၢသအမ့ၢ် ဝံၤ အဝဲသ့ၣ် ဟဲက့ၤဒီး အဖိအမါခဲလၢကဲ ပုၤန့ၣ်ဂၤ ဟဲက့ၤဃုအိထံ ဖဲပဟံာ်သံ ကွါလုၣ်လၢ ကမာဝဲဆုၢ်အီၤ မ့ၢ်လၢအဖိအမါ လီၤဘဲးဒိၣ်မး အယံလီၤ. လုၣ်တအိၣ်ဘၣ် အယံ အဝဲသ့ၣ်က့ၤက့ၤ ဒီးအခိၣ်ဆူ ကိးဒီးခိၣ်သဝီလီၤ. လၢခဲကယံာ် တလါ ဘျဲာ်ဘျဲာ် ဖုၣ်ခိၣ်သးတဖု ဟဲဆူသါဟံာ် ဟဲမိၤဒီး ပုၤတဂၤ တီၢ်ဝဲမၤဆါဝဲ ဖးနး ညါမ့ၢ်လၢ အသံကွါဝဲ ကညီလၢ အမၤကီၤလၢသး ဟဲက့ၤခဲဂၤအဂ့ၢ်, ဟဲသံကွါ သါမိၤလၢ ပုၤခဲဂၤန့ၣ်ဒီး အဖိအမါဟဲက့ၤ အဂ့ၢ်လီၤခဲ အဝဲသ့ၣ်လဲၤမၤ ကီၤမၤဂီၤ ကိးဒီးခိၣ်သဝီ မာဝဲအတၢ်ဃုန့ၣ်အီၤ စီၤပုၣ်တရူးဒီး စီၤလိၤစီၤ ဃုဝဲမ့ၢ် တန့ၢ် သါကမၤသံကွါ ကိးဒီးခိၣ် သဝီဖိခဲလၢကဲ ဘၣ်ဆၣ် ပုၤကိးဒီးခိၣ်ဖိ ဂုာ်ဟံာ် ခူသ့ၣ် ပုၤခဲဂၤန့ၣ် တသ့ဖဲအသ့လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်လၢ ဖုၣ်ခိၣ်မၤကီၤမၤဂီၤ သဝီဖိနး ထီၣ်နးထီၣ် အယံ စီၤပုၣ်တရူးဒီး စီၤလိၤစီၤ ဟ့ၣ်လီၤကွံာ်အသး လၢဖုၣ်ခိၣ်အစုပုၤ ဒီးဖုၣ်ခိၣ်ယံသံအဝဲသ့ၣ် ခဲဂၤန့ၣ်လၢ မ့ၢ်အူန့ၣ်လီၤ.

မၤကဒီးဖဲ ၁၉၇၆ နံၣ် ဒီးဆူအလီၤခဲ ဖဲအဝဲသ့ၣ် ဟဲက့ၤအိၣ်ဖဲ အဲးအီးကျိ သဝီန့ၣ် ပယီၤနီၣ်ဖိၣ် ပုၤသဝီဖိဒီး ဖီၣ်ယံးဝဲ အကပၤကပၤဒီး ဃုကျိၣ်ဃုစု မၤတၢ်အကလုာ်ကလုာ် ဃီသဝီဖိဘၣ်ဖှိၣ်ဒိၣ်မး ဘၣ်လုၢ်အိၣ် သးသမူ ကီၤကီၤဂီၤဂီၤ ဘၣ်ပျံၤဘၣ်ဖူး, ဘၣ်က့ၤဃုအိၣ်က့ၤ အသ့ၣ်သုဝုၣ်သ့ၣ် သ့ၣ်ဒီးဝုာ်လုာ် ကီၤကီၤခဲဒီး ပုၤသဝီဖိအါဂၤ ဘၣ်တၢ်မၤသံအီၤ ဖဲပယီၤသးလဲၤ

ထံ့နှုန်းအီး၊ ဖဲအဝဲသ့ၣ်က့ၤ ဃုအိၣ်က့ၤတၢ်လၢ၊ အဝဲသ့ၣ်အကျိးပူၤန့ၣ်လီၤ၊ ပုၤဘၣ်တၢ်မၤသံအီး၊ အကျိၣ်ပုၤဃုၣ် အဒုမုၣ် နီၤစုစုအဖိခွါ စီၤစုလၢၤ ဒီးအတၢ်ခွါ စီၤဆၢန့ၣ်တီၤ ကွၢ်ကွၢ် အဖိခွါ ဒီး စီၤတၢ်ရူးအဖိခွါတဂၤ၊ ပုၤသးစါဖိတဖၣ်အံၤ မ့ၢ်ဒၣ် ပုၤတဆံနွံန့ၣ် တဆံဃိးန့ၣ် ပယီၤသးလဲၤထံၣ်အီး၊ ဖဲအက့ၤဃုမၤ အိၣ်က့ၤအသ့ၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် တၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်ဒီး တၢ်မၤသံအီး၊ သအုၣ်သပွီၤ ဆူၣ်မဲာ် ကဲၤမဲာ် န့ၣ်လီၤ၊ တၢ်အံၤ မ့ၢ်ဖဲနီၤဂ့ၤ ထံၣ်သ့ၣ်ညါထွဲလၢ၊ အတၢ်လဲၤဒီးဖျိပူၤ တနီၤန့ၣ်လီၤ။

သရၣ်ထီညိၣ်လၢ ကဲၣ်ညံၣ်နီၣ် အတၢ်ပၢၤဆါ

သရၣ် ထူလၢၤမ့ၢ်ပုၤဒီးလုၣ်လူၣ် ဖိတဂၤ အတၢ်စံၣ်စီၤတဲစီၤ သရၣ် ထီညိၣ် လၢ၊ အမ့ၢ်ကဲၣ်ညံၣ်နီၣ် အတၢ်အိၣ်ဖျိၣ် သရၣ် တဂၤလၢ၊ အတၢ်ပၢၤဆါ မ့ၢ်စါကီး တၢ်လီၤကမၤကမၣ် ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ။ အဝဲစံးဝဲဖဲ ၁၉၅၅ န့ၣ် ပယီၤထံသး ဟံထီၣ်ဖဲ သဝီကဲၣ်ညံၣ်နီၣ်ဒီး ယုၣ်တ့ၤကိ သဝီမံဖျၢၣ် လၢကဟံထီဒါ မးဟးဂီၤ ဝဲန့ၣ်လီၤ။

ကညီသး လၢတၢ်ပာ် လီၤအီးဒီး ပုၤဂၤက့ၤ ဒုသဝီဖဲန့ၣ် အိၣ်သး တရၣ်၊ ဖဲန့ၣ်တုၤအထံၣ် ပယီၤသး ကဘီဖးဒိၣ် ဃုဘုၣ်ဒီး ကဘီဖိအါ ဘုၣ် ဟံထီၣ်ဒီး သးဖိအါအါဂီၤဂီၤ ပုၤကဘီပူၤ တစုန့ၣ် သဝီဖိစီၤဃုၢ်ဒီး သးတဖၣ် ဃုၢ် စါကီး န့ၣ်လီၤ။ တၢ်တနံၤန့ၣ် ဘၣ်လၢအိၣ်ဘုးနံၤ အယိသရၣ်ထီညိၣ် ယုၢ်လီၤ လၢ သရိၣ်ပူၤဒီး ဆါထၢၣ်လၢ၊ သရိၣ်ဃၢၤဒီး ကိးပတုၣ် ကညီသးလၢ၊ အဃုၢ် တဖၣ်န့ၣ် ဒိသိးအကခိၣ်ခး ပယီၤသးထံလၢ၊ အဟံထီၣ်န့ၣ်လီၤ။ ဘၣ်ဆၣ် ပုၤသးဖိ တဖၣ်စံးဆါအီး လၢပယီၤသး ဟံအါမးဒီး ဃုၢ်ကွံာ်ဒိန့ၣ် တဂၤဘၣ် တဂၤန့ၣ်လီၤ။ လၢခဲ သရၣ်ထီညိၣ် ဝုၣ်န့ၣ်ကျိၣ်လၢ၊ သးဖိလၢခဲကတၢ် တဂၤအ စုပူၤဒီး ဆုၣ်နီၤဟံးန့ၣ် တၢ်လီၤဖဲ သရိၣ်ဃၢၤ ထံကျိၣ်ကပၤ လၢကခးပယီၤသး အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။ မ့ၢ်လၢ၊ အဝဲဝုၣ်န့ၣ်ဒၣ် ကျိၣ်တခိၣ်ဒီးလီၤ အယိ ကျိၣ်ချဲအိၣ်ဒီး

အီထဲယုဖျာန်ဇီး လာကျိဆာ်ဒါပူ၊ နှံလီ၊ ဘာ်ဆာ် လာတါပဂါဆါ အသးခူသလှံ အိာ်လာအပူအယိ အဝဲဘါထုကဖာ် ဝံဒီး စူဉ်ယီကျိ လီလီလါ၊ ခိာ်မဲဒါာ်လာ၊ အဆါထာ် ဟံာ်တါကလု၊ ဒီးထိာ်ဝဲလီလီ၊ လါအခိာ်သဉ်ယံ ခးဝဲတဂါလီတံာ် ဟံထိာ်ကဒီး အသီတဂါ ခးဝဲလီတံာ်၊ တုအပွဲထီဉ် ယါဂါတဘျီ ပယီသး ကဘီဂုကုအခံ ဒီးအတခွါ သးခိာ် ထီခဉ် လါအယုကွံာ်တဂါ နှံသုဉ်ညါဝဲလါ အတခွါသရဉ်ထီညိဉ် တူခးပယီ အယိဟံကုလုကု အတခွါဒီး ခိာ်ခးကု ပယီလီ၊ ဒီးပယီထံသး ကဘီဂုကု အခံဒီး ကုကွံာ်နှံလီ၊

အဝဲမုာ် တါအိာ်ဖိဉ်သရဉ်တဂါ ဘာ်ဆာ်ဒါ နီအုစတါ တံစီပု၊ အယုဂုရံဉ်ဖဲ အုစတါ အဆါခိာ် ဂးဖဲ- အဂုဒါအံ၊ တါအါလါ အကဘာ် ယပုကလုာ် နှံယထံဉ်ကကဲဒါလဲဉ် ဒီးတါမဟးဂီ၊ ယဘူးယတီနှံ ယထံဉ် ကကဲ ဒါလဲဉ်၊ အသီးနှံ အဝဲစါကီး တအံဉ်ဒီး ထံဉ်ဘာ်ခရံာ်အတါအိာ်ဖိဉ် ဒီး အပုကလုာ် ဒီးအဘူးအတီ၊ ဘာ်တါအါဘာ် အယိ ပဂါဆါပုကုဉ်တါအါ တဖုအံ၊ ဝဲဒု၊ တမုာ်တါသုဉ်ကုသးကါဘာ်၊ တမုာ် တါဆါမံလု၊ သဉ်ကပီ၊ ဘာ်၊ တမုာ်စါကီး ပုဒးတါသုဘာ်၊ မုမုာ်တခီ လါတါအိာ်ဘာ် ခရံာ်ဒီး အတါအိာ်ဖိဉ်ဒီး အပုကလုာ် အယိပဂါဆါခုဉ်ဒါ ဂီမုာ်ဒုဒု လီကံမး စီအဝဲဒးတါဒီး စီကါလယါဒီး မနုကွံာ် အခုဉ်အဒါလါ ယုအမံ၊ အပူညီ ကဒါနှံလီ၊

ထံဂျိကီသးတါပဂါဆါ

ဖဲကီလုလု၊ ကီပယီ၊ အဆါကတီ၊ နှံ ကညီဖိဒါဂါ မလိဘာ်ကု၊ တါဒီး ကုဉ်ဘာ်ကုဉ်သု အိာ်ထီဉ်လံ အယိ ထံဉ်စီကွါဖျါဝဲ လါကညီဖိအံ၊ မုာ်တအိာ်ဒီး တါပါနုသါ ခွဲယာ်ဘာ်သါပု၊ နှံကဘာ်တါဆိာ်ဘာ်ဆိာ်ဘာ် မနုမနုယုာ် ဒါလါညါ အသီးနှံလီ၊ ဖဲဟိာ်ခိာ်ဒါဘာ် တါဒုးခံဘျီတဘျီ

အခါနှင့် ကညီဖိလ၊ အဒူးသကီးတီးဒီး ကိလလ၊ ယုဝဲလ၊ ကိလလ၊ တုတီးဒူးဝဲ နှင့် ကိလလ၊ ကဟုန်ကညီဖိ ကိသဘူနှုလီ၊ တုတီးဒူးဝဲတစု နှင့်ကိလလ၊ အခိန်အနီ ဆီတလဲကွံ အသးအယိ ကညီဖိ ဘုတ်လဲ ကဟုန်အီ ဒီးအတီးယုတု တဖုန်နှင့် တိတ်ဟုတ်လုတ်ပု အီလလ၊ဘုတ်. ကညီခိန်တဖုန် ဂဲလိတ်ဝဲလ၊ ကညီတီးသဘူ. ဂီဘုတ်ဆုန် တကဲထီန်လိန်ထီန်လလ၊ဘုတ်. ပမုတ်လ၊ အဖုန်နှင့် တုအိန်ဆါ အဲကလဲ လံးဝဲယုလ၊ ကသုန်ထီန်ကီစာဖိန် ဒီးတီးခွဲတီးယု ထဲသီးတုသီး တီးအုန်လီ လံးဝဲယု အိန်ထီန်နှင့်ဒီး ကိလလ၊ဟုန်ကု ကိပယီ တီးသဘူ နှုလီ. ဘုတ်ဆုန် တုကိပယီနှင့် တီးသဘူဝဲ ဖဲ ၁၉၄၈ နှုန်နှင့် အူနူးကဲ (ဖဆပလ) ကိခိန်အယိ ကညီဟုန်ထီန် လ၊ကနှုန်ဘုတ် ကညီကီ အလ၊ပု ဒီးကလုတ်ထဲသီးတုသီး ကအိန်ထီန်အဂီနှုန်လီ. ဘုတ်ဆုန် အူနူးမအကုန် ဒါကူ မဟုတ်တု လ၊ကျဲအါဘိ ကညီကီဒီး ကလုတ်ခွဲ တီးယု ထဲသိန်တုသီး တနု ဘုတ်အမဲာ်ညါ တီးစုဆုန် ခိန်တကး လ၊အမုတ်၊ စုကဝဲတီးဒူး ဘုတ်ကဲထီန်အသး ဒုန်လဲန်နှုန်လီ.

စုကဝဲ တီးဒူးဘုတ်ကဲထီန်, တီးပဂါဆါ

ကညီတီးပဂါဆါ လ၊ကညီ တီးသဘူ ဒီးတီးထဲသီး တုသီး ကအိန် ထီန်အဂီ ကညီခိန်တဖုန် ဂဲလိတ်ဝဲလ၊ ကိလလ၊ပ၊ ကိပယီအခါ ဒီးတုလ၊ ကိပယီနှင့် တီးသဘူ ဖဲအူနူး ကဲကီခိန် အခါဒုန်လဲ နှုန်လီ. တီးဂဲလိတ် တဖုန်အဲ ကိလလ၊မုတ်ပယီမုတ်ပယီ တဟုတ်လုတ်ပု အီဘုတ် အမဲာ်ညါ, ကညီဖိ ဘုတ်တီးမဟုတ်မဟုတ်, မသဲ, မတရီ တပါ ပိတ်မုတ်ပိတ်မဟုတ် လ၊ တီးလီအါပု အယိ ကညီဖိတနီ တုဝဲတနု တကဲလ၊ဘုတ် အယိ တီးမအါ မဟုတ် ယိခိယိခိ အိန်ထီန်ဝဲဒုန် နှုန်လီ. ဖဲ ၁၉၄၉ လ၊ ယနုအါရဲး ၃၁ သီ

ဂီနနှင့် ပယီသုးဟဲနာလီ၊ ဒုးကညီဂါးသး ဖဲဝဲတကူၣ် ခဝဲခွၢ် အယိ ကညီ စုကဝဲၤ တၢ်ပၢ်ဆါ ဘၣ်စးထီၣ် အသးဖဲမိုးနုၤ ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ကညီဖိ မိုးဘၣ်စးထီၣ် စုကဝဲၤ တၢ်ဒုးဘၣ်ဆၣ် မိုးလၢ တအံၣ်ဒီး တၢ်ဒုးတၢ်ယၤဘၣ် အယိ ဖဲပယီၤ ပဒိၣ် အၢၣ်လီၤလၢ ကကတိၤ တၢ်ယူတၢ်ဖိး တဘျီလၢလၢ ကညီတၢ်ပၢ်ဆါ တူၢ်လိာ်အီၤ န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ပယီၤလၢ အမိုးပုၤသးဟ့ တၢ်ယူတၢ်ဖိး ဒီးတၢ်မၤနၢၤ ကညီကလုာ် အံၤပုၤဒီး တၢ်လံာ် တၢ်လီ တၢ်တတီ တလီၤ ထီဘိ အယိ, အတၢ်လံာ်တၢ်လီ ဒီး အတၢ်ဂိာ်စု ဂိာ်ခိၣ် အံၤမၤဘၣ်ဒီး ကညီဖိလၢ အနာ်တၢ်ညီ ဒီးမၤဘၣ်ဒီး ကညီဖိ အတၢ်ယူတၢ်ဖိး အယိ, ကညီစုကဝဲၤ တၢ်ပၢ်ဆါအံၤ ဘၣ်တူၢ် တၢ်စုၣ်တၢ်ပျါအံၤ တဒီးကွဲ ဘၣ်လီၤ. ကညီ တၢ်ပၢ်ဆါအံၤ မိုးလၢ အယူလိာ်ဖိးလိာ် ဒီးပုၤကလုာ်ခူၣ် ပုၤပတီၢ်မုၢ် ကိးကလုာ်ဒီး လၢအအိၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤအံၤ အယိ, ကီၣ်ဂ့ၤခဲဂ့ၤ, ဖီၣ်ဂ့ၤယာ်ဂ့ၤ ဆါထၢၣ်ဝဲဒူဒူ တုၤမုၢ်မဆါ တနံၤအံၤလီၤ. မုၢ်မဆါ တနံၤအံၤ ကလုာ်ခူၣ် ကိးကလုာ် ဂဲၤဆါထၢၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤ နံၣ်မိၣ်ကရၢၣ်စံာ် ကအိၣ်ထီၣ် အဂီၢ်ဒီး ထီဒါသကိး ပဒိၣ်လၢ အဟံးယာ် တၢ်စိတၢ်ကမိၤ အံၤလီၤ. ကီၢ်ပယီၤ တၢ်ဆီတလဲ ကွဲာ်အသး လၢတၢ်ထီသိးတုၤသိး ကအိၣ်ထီၣ်လၢ ကလုာ်ခူၣ် ကိးကလုာ်ခူၣ်ဒီး ဒီးပုၤပတီၢ်မုၢ် ခဲလၢာ် အဂီၢ်ဘၣ် တၢ်ဂဲၤလိာ်အီၤလၢ အကပၤကပၤ လံာ်ဘၣ်ဆၣ် တၢ်မုၢ်လၢ တလၢပုၤ ဒီးဘၣ်. အလီၢ်အိၣ်ဒီးဝဲလၢ ပုၤကိးဂၤ ကဖီၣ်လိာ်စု ဒီးမၤသကိး ဒီးဆူညါ တုၤတၢ်မုၢ်လၢ လၢပုၤဝဲန့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်ပယီၤဆီတလဲ Policy

စးထီၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤန့ၢ် တၢ်သဘျာဝံၤ န့ၣ် (ပဆဖလ) ပဒိၣ် ပါဘၣ်တၢ် အယိ အူနူးကဲထီၣ် ပုၤပၤလီၢ် ဆၣ်နီၤ ကီၢ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပယီၤ ကဲခိၣ်ကဲန့ၢ် တဖၣ် အသ့ၣ် တဘျာသးတဘျာ လၢကလုာ်ခူၣ် လၢအဆဲးလီၤ စုမုၢ်ကျၢၢ် လၢပုၣ်လိၣ် လံာ်ပံးယာ် ဘၣ်အယိ ဆီတလဲ အသနူဒီး အမံၤ

တဘျီဘၣ်တဘျီ ခဲအံၤခဲအံၤ န့ၣ်လီၤ. အဂ့ၢ်ဒ်လဲၣ် န့ၣ် အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ တဖၣ် တဘၣ်ဘျီ: ဘၣ်ဒါ ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိ အတၢ်ထံၣ် တၢ်မုၢ်လၢ တအိၣ်ဘၣ် အမဲာ်ညါ ထံကီၢ်လၢ အပွဲၤဒီး တၢ်လုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ် အကလုာ် ကလုာ် တဘၣ်အံၤ အပူၤ ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် အပူၤ ပတီၢ်မုၢ် တနီၤန့ၣ် ဖျီၣ်လီၤယာ်လီၤ ဝဲဒိၣ်မး န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ ပုၤသးစၢ် လၢအမၤလီၤ ဖျီၣ်စိမိၤတဖၣ် ထီဒါ ပဒိၣ်ပပုၢ် အတၢ်မၤဒီး ဃုထီၣ် ပဒိၣ်လၢ ကဆိတလဲက့ၤ တၢ်စိတၢ်ကမိၤလၢ အမုၢ် ဒိၣ်မိၣ်ကရၢၣ်စံၣ် သန့အံၤ ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ် ဃုာ်ဒီး ထံဖိကီၢ်ဖိ အါအါဂီၢ်ဂီၢ် ဖဲ ၁၉၈၈ န့ၣ်လီၤ. ပဒိၣ်လၢ အပၢတၢ်လၢ အစိကမိၤ ကအိၣ်ဂၢ်ကျၢၤ တပုအံၤ တတူၢ်လီာ် တဒိကန့ၣ် ကိၣ်ဖိဒီး ကမျၢ်တဖၣ် အတၢ်ဃုထီၣ်ဘၣ် အယီၤ ကိၣ်ဖိဒီး ကမျၢ်လၢ အကိး ဃုတၢ် ဆိတလဲလၢ ပဒိၣ်အအိၣ် လၢ အတအိၣ်ဒီး တၢ်စုကဝဲၤ တဖၣ်အံၤ ပဒိၣ်ခးသံအံၤ သအုၣ်သပူၤ အါအါဂီၢ်ဂီၢ် ဖဲကီၢ်ဖိပုၢ် ပုၢ်ခိၣ် န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤ အယီၤ ကိၣ်ဖိဒီး ကမျၢ်တဖၣ် တနီၤသံ, တနီၤလီၤဘၣ်လၢ ဃီာ်ပူၤ ယံာ်ယံာ်ထာထာ ဒီးတနီၤ ဃုထီၣ် ပူၤဖျးကွံာ် အသးလၢ ထံဆၢကီၢ်ဆၢ ဒီးပုၤလၢ အဟံတုၤလၢ ကညီဒိကလုာ် စၢဖျီၣ်ကရၢ ဟီၣ်ကဝီၤ တဖၣ် ဘၣ်တၢ် ကဟုကယာ် က့ၤအီၤဒီး ဒ်အတၢ်ဆၢ မုၢ်လၢ ဆူညါအသိး န့ၣ် န့ၣ်ဘၣ် အခွဲးအယာ်လၢ ကလဲၤသ့ၣ်လီၤ အသးလၢ ကီၢ်သၢဘၣ် တဘၣ်ဒုၣ်လဲာ် န့ၣ်လီၤ.

သီခါတၢ်ပဂါဆၢ

တၢ်မၤအာမၤသီ ဒီးတၢ်ကွၢ် တလီၤ ကွၢ် ကပာ်ကွံာ် ဒီး တၢ်ဆီၣ်အံၣ် ဆီၣ်ဆံးအံၤ တမုၢ်ထဲလၢ ကညီကလုာ် ဒီး ကလုာ်ခူၣ် ဇီၤလၢဘၣ်, လၢအဝဲသ့ၣ် ပယီၤ ကဒဲကဒဲ ဒုၣ်လဲာ် န့ၣ် ဘၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲ ကီၢ်ကီၢ်ခဲခဲ တုၤဒုၣ်လဲာ် ဖဲ ၂၀၀၇ လါ စဲးပထုဘၣ် အပူၤန့ၣ် သီခါလၢ အအိၣ်ဒီး အသူးအသ့ၣ် လၢကပီၤ တဖၣ် ဃိထံနီၤဖး ကမျၢ်ထံဖိ ကီၢ်ဖိ အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် လၢအဘၣ်

တၢ်မၤတၢ်တၢ်ပၤ အံၤအံၤ ကမ္ပၢၢ် ကိးသၤတြီထီၣ် ဒီး ဃုတၢ်ခွဲး တၢ်ယၢ်လၢ ပဒိၣ် ဘၣ်ဆၣ် ပဒိၣ် တဟ် လၢ တၢ်ဂ့ၢ် အကၢၤဒိၣ် အမၢ်ညါ ပဒိၣ်ပာ်ဝဲဒ် ပှၤမၤပျီၢ် မၤဒီး ထံကီၢ် ဒီး ဆီၣ်ဘၣ်ဆီၣ်ဘၢ မၤသံမၤပှၢ် ဒီး မၤဖျိၣ်မၤယၢ် ဝဲတပယုာ်ဃီ ဒီးဘၣ်တူၢ်တၢ် တပယုာ်ဃီ အဃိ လၢတၢ်သးကညီၤ သးအိၣ်ဘၣ် ထံဖိ ကီၢ်ဖိ၊ ဒီးဘူၣ်ဘၢ သးအိၣ်လၢ အပူၤအဃိ၊ ဖိလံၤလၢ အဘၣ် တၢ်ဆီၣ်တၢ်မၤနၢၤ အံၤနးနးကျဲၤကျဲၤ အံၤ ပဒိၣ်ပှၢ် ဒိၣ်နၢ်တဖၣ် ကကွၢ်မၢ် သးကညီၤ ဒီး လဲလိာ်က့ၤ အကျဲသန့ လၢအမၤတၢ်ဝဲ တဖၣ်အဂီၢ်၊ သီခါ အါအါဂီၢ်ဂီၢ် ပာ်ဖျိၣ်ထီၣ် အသးဒီး ပိာ်ထီၣ်ကျဲ (အိၣ်ဒီး တၢ်ထုကဖၣ် လီၤဆီ) မှၢ်ဒ်သး ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ် လၢအမၤ ပှၤဘၢဘူးဒး တၢ်ဘၢ အဃိ ကယူးယီၣ် သီခါ အတၢ်ဟူး တၢ်ဝဲၤ တဘျီအံၤ အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဟ်လီၤသး ဒူဒူလၢ ထံဖိကီၢ်ဖိ ကမ္ပၢၢ်တဖၣ် အတၢ်မၤလၢ ကလၢထီၣ် ပှၤထီၣ် အဂီၢ်၊ တဘျီအံၤ တၢ်ဖျိၣ်လီၤ, ဘူၣ်တဂ့ၤ တီၢ်တဘၣ်ဘၣ်, မှၢ်လၢ ပဒိၣ်တဖုအံၤ အဝဲသ့ၣ် အနီၢ်ကစၢ် အမၢ်ညါ တဟ်ကဲ ပှၤနီၤတဂ့ၤ ဘၣ်အဃိ သီခါတဖၣ် ဘၣ်တၢ်ဒိတီၢ် တၢ်မၤတၢ်တၢ်ပၤ ဒီးတၢ်ဖၢန့ၣ်လၢ ဃီာ်ပူၤ ယံာ်ယံာ်ထၢထၢ ဘၣ်တၢ်မၤ ပျံၤမၤဖုး, တနီၤဒၣ်လဲာ် ဘၣ်ပာ်တၢ် ကို (ဖှၢ်) ဒီး ဘၣ်ဃုာ် ထီၣ်ကွံာ်ဆူ ထံဆၢကီၢ်ဆၢ န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤ ကညီဒီကလုာ် စၢဖျိၣ်ကရၢ လၢအအိၣ် တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ် ဒီး ထီဒါတၢ် ပဒိၣ်တဖုအံၤ, သီခါလၢ အဝဲလိာ် တၢ်လၢ ထံဖိကီၢ်ဖိ တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် တဖၣ်အဂီၢ်, လၢ အဘၣ် တၢ်မၤအၢ မၤတၢ်တၢ်ပၤ လၢသးပဒိၣ် တဖုအံၤန့ၣ် ဖဲအဝဲသ့ၣ် ဟဲဃုာ်ထီၣ် တုၤလၢ အဝဲသ့ၣ် အအိၣ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ် လူၤကဟုကယာ် ဒီးရဲၣ်ကျဲၤ စၢန့ၣ် တၢ်လၢ အဝဲသ့ၣ်အဂီၢ် ကိးကပၤဒဲးန့ၣ်လီၤ.

ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤ တၢ်အိၣ်သး

ကညီ ဟီၣ်ကဝီၤပူၤ တနီၤ စးထီၣ်လၢ ကီၢ်တီအူ တုၤလၢ ကီၢ်ဘျးဒဝီ, ကညီ ဒူသဝီ ဒီး တၢ်အိၣ်ဖျိၣ် တဖၣ် ဟးဂီၤ ဝဲဒၣ် အါအါဂီၢ်ဂီၢ် ဒီးကမ္ပၢၢ်တဖၣ်

ဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်, ဃုဆူၣ်, ဘၣ်တၢ်မၤ တရီုတပါ, ဘၣ်တၢ်မၤ ကီၢ်မၤဂီၤ, ဘၣ်တၢ်မၤသံ မၤဖျိၣ် မၤယၢ် လၢကျဲကိး ဘိဒိး န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤ ပဒိၣ်တဖုအံၤ ဟံၣ်ဒုၣ်ဟံၣ်ကမၣ် ဝဲလၢ ကညီအတၢ်ပၢၤဆၢ အယိတခီ လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ပမ့ၢ်ကွၢ်လၢ လၢကီၢ်ပယီၤ ဒီဘၣ် တၢ်အိၣ်သးန့ၣ် ကမျၢၢ် ဘၣ်ဖျိၣ်ဘၣ်ယၢ် တုၤ ဘၣ်ဟးထီၣ် လၢကီၢ်ချၢ ဃုဖံးအိၣ်မၤအိၣ် ဖျိၣ်ဖျိၣ်ယၢ်ယၢ် ကီၢ်ခဲခဲ, ဘၣ်တၢ်မၤအိၣ် တတီတလိၤ လၢ ကျဲအဘိဘိ တုၤလၢ ဘၣ်သံ ဘၣ်ဟးဂီၤ ဒၣ်လဲာ် န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် လၢကဟးဆဲး တၢ်ဟးမၤ တၢ်လၢ, ကီၢ်လၢခိၣ်ဃၢၤ တဖၣ်အဂီၢ် န့ၣ်ကျဲတအိၣ် ဘၣ်အယိ တုၤမ့ၢ်မဆါ တနံၤအံၤ ဒၣ်လဲာ်န့ၣ် ဘၣ်ပတုၤလၢ ကမူ တနံၤဘၣ်တနံၤ အဂီၢ်လီၤ. ဖဲထံထၣ်စ့. ကလံၤမ့ၢ် နၢ်ကး ဘၣ်အာအာသီသီန့ၣ် ကညီကမျၢၢ် လၢ အဃုာ်ဃု တၢ်မၤစၢၤလၢ အတၢ်အိၣ်မူ အဂီၢ်တဖၣ် ပဒိၣ်န့ၣ်လီၤ လၢကက့ၤ, က့ၤတအိၣ်ဒီး တၢ်မၤစၢၤ နီတမံၤဘၣ် ဒၣ်လဲာ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢ အယုာ်ဃီၤ အစုလၢ တၢ်မၤစၢၤ အဂီၢ်တဖၣ်န့ၣ် တတူၢ်လိာ်ဝဲဘၣ်, ပုၤကမျၢၢ်လၢ အလဲၤ မၤစၢၤတၢ် တဖၣ်န့ၣ် တၢ်ဖီၣ်ဒုးဃာ် လၢဃိာ်ပုၤ ယံာ်ယံာ်ထၢထၢ ဒၣ်လဲာ် န့ၣ်လီၤ. မတၢ်တဖၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ် ကမျၢၢ် အတၢ်ဖျိၣ်တၢ်ယၢ် တဖၣ်လဲာ်, ပုၤလၢ အဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ဖျိၣ်တၢ်ယၢ် လၢ ထံဖိကီၢ်ဖိ အဖိခိၣ် မ့ၢ်မတၢ် တဖၣ်လဲာ်န့ၣ် ပဆိကမိၣ် ကွၢ်မီၤ.

ပုၤလၢ အတအိၣ် တၢ်ဃုတၢ်ဖိး န့ၣ်မ့ၢ် မတၢ်တဖၣ်လဲာ်, ပုၤလၢ အတအိၣ် မၤဂ့ၤ ထံဖိကီၢ်ဖိ မ့ၢ်မတၢ်လဲာ်, လၢတၢ်န့ၣ်အယိ ပုၤတဖုအံၤ မ့ၢ်န့ၣ်မိန့ၣ်ကမီၤ ဒီး ထံကီၢ်အါဘၣ် မ့ၢ်အၢၣ်လီၤ တူၢ်လိာ်အီၤ လၢအမ့ၢ် ထံကီၢ်ပဒိၣ် နီၤနီၤတဖုလီၤ, ဒီး ပုၤထီဒါအီၤ မ့ၢ်တအိၣ်လၢဘၣ် န့ၣ် ကလုာ်ဃုာ်လၢ အဃုမၤ အာမၤတရီု တပါတုၢ်ဝဲလၢ ကျဲအဘိဘိ ယံာ်တုၢ်လံ တဖုန့ၣ် အခွဲးအယာ် ကအိၣ်ဒ်လဲာ်, ဒီး ဘူၣ်ဘါလၢ တအိၣ်ဒီးဝဲ တမံၤန့ၣ် ကကဲထီၣ် အသးဒ်လဲာ်, ဒီးပုၤလၢ အတူၢ်လိာ်တုၢ် ဘူၣ်ဘါတမံၤ န့ၣ် အခွဲးအယာ် ကမၤအသး ဒ်လဲာ် ကြး ပုၤကညီဖိ ဆိမိၣ်ထံအီၤ န့ၣ်လီၤ.

ပဒိပ်ပပှ်းဒီး ထံကီ်ခိပ်နီ

စီပီလူး အတိကွဲးဖဲ လံာ်ရိမုးအ ပူဖဲ ရိမုး ၁၃း၁-၆ ဖဲ အဆာဖိ ၁ နှ်, မးသးဒိ နှ်ဒီး ပှးလး အတြီ တိစိတ်ကမီလ မှ်အတြီယှး လီ. ပှးလး အတြီ တိဒိနှ် တဖှ်နှ် ကဘာ် တိစံာ်ညိပ်ယှ် လး အကီ်ဒှ်ဖဲ နှ်လီ. ပဒိပ်ပပှ် စီလီစီပး နှ်မှ် ကစိတ်လီအီ. ဒီးဟှ်စိဟှ် ကမီအီ လီ. ဘာ်ဆာ်ဖဲ ရိမုး ၁၃း၃ ပဒိပ်ပပှ် မးပှ် ပှးဂှး တဖှ်တမှ်ဘာ်, မှ်လး ပှးမးတိအာ လီ. တိစိ တိကမီလး အမးပှ်ပှးဂှး, ဂှ်ဆှ်ပှ် အတိတြီ ပှးမးတိဂှး, ဟှ်ဂီဟှ်ဘာ် ပှးမးတိအာ နှ် ကစိယှး ဒှ်လံာ် တတှ်လီအီ ဘာ်. ကွဲးစီလူး မှ်အာ်စရူး အစီပး အခိထံး တဂးလး ကစိယှး ယုထာအီ လီ. တုးအမး တိလး ကစိယှး တဒးမးအီ တဖှ်နှ်, ကစိယှး စံးဒိလဲာ်. မှ်ယဟ်လီ စီစီလူး လး စီပးဒီး ယဟ်ယံ လီကး ယသးလီ. ၁ ဂှ်မုးအူး ၁၅း၁၁. ပဒိပ်ပပှ် လး အမးတိထံဒါ ထံဖိကီ်ဖိဒီး မးတဂီတပါ ကမုးနှ် ကွဲး ၁ စီပး ၂၁း၁၇-၂၂, ၁ စီပး ၁၁း၁၁ ဒီးဆူညါ, ပဒိပ်ပပှ် စီလိပ်စီပး လးအမးတိအာ ကစိယှး မှ်ညိကွဲး အီသးပှ် (ပမှ်စံးလီ ပသးလး ပမှ်ယှး အဒုအပှးနှ် ပကြးဆိပ် ဂှးအီဒါ).

ပမှ် ဆိပ်ဂှး ပဒိပ်ပပှ် စီလိပ်စီပး ဒိနှ်သိး နှ် တဖှ် ပကလီကံာ် ဝဲလှ်ကယး ယှ်ယှ်လး အကတိ တိမှ်လး စီပးအာယာ် အနီပူ, လး စီပးအာယာ် ယုထာဟ်အီ လးအကီ် နှ်လီ. အတိအိပ်မူ လးနီခိ တစိတလီ နှ်ဂှးလီ. ဘာ်ဆာ် ယှးအသးစိဆှ် တအိပ်ဘာ် လးအပူဘာ်, မှ်သးကဘျး ကဘျ်လီ. ၁ စီပး ၂၂း၂၁-၂၂. ပမှ်စံးလး ပဘာ်တိ ယုထာ ပှးလး ယှးသးစိဆှ် လးပကမး ယှးအတိ နှ် ပဒိပ်ပပှ် စီလိပ်စီပး လးအမး တိတဂှးလး ထံဖိကီ်ဖိ အကီ်နှ် ပကြးဆိပ်ဂှး အီဒါ. ပမှ်ဆိပ်ဂှး အီသးပှ် ပအာ်လီ ပသးလးပမှ် ပှးလး အမးတဂီ တပါ ပှးဖှ်ဖိယာ်ဖိ ဒီးပှးဖိဃဲ မှ်ကမဲ ဒီး ပှးဂှးပှးဂါ တဖှ်ဒှ်လဲာ် နှ်လီ. ပမှ်ကွဲးဖဲ

(လံာ်ခံမိၤရှ့) အပူၤန့ၣ် ပကထံာ်ဘၣ် ပှၤတီခိၣ်ရိၣ်မဲ တါဒီးအ မူအဒါ စုာ်စုာ် တဂၤလၢ အသန့ၣ် ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. စီၤမိၤရှ့ မ့ၢ်ပှၤစံာ်ညီၣ်န့ၢ် ပှၤဂီၢ်မ့ၢ် အက္ခိၣ်ဒီး ဃုထာထီၣ် ပှၤလၢ အမၤသကိး တါဒီးအီၤ တဆီဘၣ် တဆီ စးထီၣ်လၢ အပတီၢ်ဖုၣ်ဒီး တုၤလၢ အပတီၢ်ထီ န်ပစံး တါအသိး တုၤလၢ စီၤမိၤရှ့, လံာ်ခံမိၤရှ့ ၁၈:၁၃-၂၆, စီၤယံၤရှ့ ပှၤတီခိၣ်ရိၣ်မဲတါလၢ တါဒုးတါယၤ လၢစီၤမိၤရှ့ ဃုထာထီၣ်အီၤ လၢလံာ် ခံ မိၤရှ့ ၁၇:၁၀-၁၁, စီၤအၤဟၤရိၣ် ပှၤတီခိၣ်ရိၣ်မဲ တါဘၣ်ဃး လၢတါလုာ် တါဟံာ်, ဘၣ်ဃး လၢဘူၣ်ဘါတခီ လံာ် ခံမိၤရှ့ ၂၈:၁ ဒီး အဝဲသ့ၣ် မၤသကိးတါလၢ ယွၤ အပှၤဂီၢ်မ့ၢ် အဂီၢ်ဒ် အလီၢ်အိၣ် ဒ်အသန့ၣ် ဒၣ်ဝဲစုာ်စုာ်ဒီး မၤသကိး စုာ်ကိး တါဒ် အလီၢ်အိၣ် အသိးစုာ်ကိး န့ၣ်လီၤ. လံာ် ခံမိၤရှ့ ၁၇:၁၂-၁၃.

ပမ့ၢ်ဃိထံ ကွါက့ၤ လံာ်စံာ်ညီၣ်ကွါ တဘၣ်အပူၤ န့ၣ် ပကထံာ်ဘၣ် တုၤ စီၤယံၤရှ့ သံတစု န့ၣ် ပှၤတီခိၣ်ရိၣ်မဲ က့ၤ ပှၤဂီၢ်မ့ၢ်လၢ တါပတါပြး မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤဒုးတါ မ့ၢ်ဂ့ၤ တအိၣ်လၢဘၣ်, ပှၤတီခိၣ် ရိၣ်မဲ က့ၤ ပှၤဂီၢ်မ့ၢ် အိၣ်တုာ်က့ၤ ဒၣ်ထဲ ပှၤလုာ်တါအဒိၣ် ဇိၤအဃိ, လံာ်စံာ်ညီၣ်ကွါ ၂:၈ ဒီးဆူညါ, တုၤ စီၤယံၤရှ့ ဒီးပှၤတီခိၣ်ရိၣ်မဲ တါတဖၣ် သံန့ၣ် လံာ်ဟံာ်ဖျါ ဝဲလၢ ပှၤဂီၢ်မ့ၢ် မၤတါဒီးဘး လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် တုၤ အသ့ၣ်နီၣ် ကိးထီၣ်ယွၤ ဒီးယွၤဒုး အိၣ်ထီၣ် ပှၤနစၤရံး (ပှၤအုၣ်ခိၣ်တါ) တဖၣ်, န်ပစံး တါအသိး စီၤအုၤဟ့ၣ် အမါ စံာ်ညီၣ်ကွါ ၃:၂၆, နီၢ်ဒဘိၤရၤ စံာ်ညီၣ်ကွါ ၄:၄, စီၤကံးဒဇိၣ်, စံာ်ညီၣ်ကွါ ၆:၁၁, ဒီးအဂုၤအဂၤ တဖၣ်ဒံး လီၤ. ဖဲအံၤ န့ၣ် ပမ့ၢ်နီၤဖး ဟံာ်ဖးအီၤ န့ၣ် ပကထံာ်ဘၣ်လၢ တုၤပှၤတီ ခိၣ်ရိၣ်မဲ တါလၢ တါပတါပြး တအိၣ်လၢဘၣ် န့ၣ် ပှၤဂီၢ်မ့ၢ် တဖၣ်မၤ သရူးကမၣ်တါ, မၤတါဒီးဘး ဒီဖျါလၢ ပှၤကဟ့ၣ် ကၣ်ပှၤမၤ တါဒီးဘး တအိၣ်လၢ ဘၣ်အဃိ, တဂၤမၤဒၣ် အမိၤအထါ, တဂၤမၤဒၣ် အဟံာ်အထါ, တဂၤဒီးတဂၤ တါယူးယီၣ်ဟံာ်ကဲ ဒိကန့ၣ် လိာ်သး တအိၣ်လၢဘၣ်, တါအကတီၢ်န့ၣ် ဘူၣ်ဘါခိၣ် တဖၣ် ပပှၤ တန့ၢ်ခဲလၢာ် လၢဘၣ်, ပပှၤ ကန့ၢ်ထဲ ပှၤလၢ အသန့ၤအသး လၢထူ လၢယွၤ ဒီးဒိကန့ၣ်,

ဒီးတိုက်နဲ့ ယွှအကလုာ် ကထိဇီနဲ့ လီၤ အယိနဲ့ ကစီယွှ ဘဉ်ဒုးအိဉ်ထီဉ် ပှၤနစၤရဲးလၢ အမ့ါ ပှၤအုဉ်က့ၤဒီဉ်က့ၤ ပှၤဂီၢ်မ့ါန့ၢ်လီၤ.

ပမ့ါကွါဖဲ ၁ ရှမူအ့ၤလး ၃:၁၁ ဒီးဆူညါ, ၁ ရှမူအ့ၤလး ၈:၃, တါတဖဉ်အံၤ ဒုးနဲဉ်စါကီး ဝဲလၢ ပှၤလုာ်တါ အိဉ်ဒုဉ်လဲာ် အဂီၢ်စါ ဘါစါလၢ ကသိဉ်လိ ပှၤဂီၢ်မ့ါလၢ ထူကျဲယွှကျဲ လီၤ. စီၤပီလူး ဟံၤဖျါဝဲဖဲ ၁ တံၤမသး ၃:၅ ပှၤဂ့ၤစံဉ်ညီဉ် အဟံဉ်ဖိယီဖိ ဒ်လဲဉ် မ့ါတသ့ညါ ဝဲဘဉ်ဒီး ကွါယွှ အတါအိဉ်ဖီဉ် ကသ့ဒ်လဲဉ်. ပမ့ါထီဉ် သတြီၤကွါလၢ မိၤရှု အတါပၤ တါပြးအစီၤ, ပှၤစံဉ်ညီဉ်ကွါ ပၤတါအစီၤ, ဒီးတုၤလၢ အံဉ်စရုလး အိဉ်ဒီး စီၤပၤပၤတါ အစီၤန့ၢ် တါလီၤဆီအိဉ် ဝဲဒ်အံၤလီၤ. ဝဲပှၤစံဉ်ညီဉ်ကွါ ပၤပှၤဂီၢ်မ့ါ အစီၤန့ၢ် ပှၤဂီၢ်မ့ါ တဘဉ် တါမၤနၢၤ မၤယဉ်အီၤဘဉ်, တုၤပှၤ တဂၤန့ၢ် တအိဉ်လၢဘဉ် န့ၢ် ပှၤကလုာ်ဂၤ မၤနၢၤ ပှၤအံဉ်စရုလးဖိ န့ၢ်လီၤ. မ့ါတုၤ လၢ အံဉ်စရုလး အိဉ်ထီဉ်ဒီး စီၤလိဉ်စီၤပၤ ပှၤပၤတါလဲ တဘီန့ၢ် အထံအကီၢ် အိဉ်မ့ါခုဉ် ဘဉ်ယံာ်ကစီဒီး ဒီးတါမၤနၢၤ မၤယဉ်ညီကဒ် ဒုဉ်လဲာ် တအိဉ်ဘဉ် န့ၢ်လီၤ. လၢတါန့ၢ်အယိ ဘူဉ်ဘါဒီး ပၤပြး ကမ့ါပှၤမၤသကီး တါဒ် အသနၢ်ဒုဉ်ဝဲ ဒီးစုစုဉ် လၢစုစုဉ်အဂီၢ် စုထွဲလၢ စုထွဲအဂီၢ် မးဒီး တါခဲလၢက ကဘဉ်လီာ်ဘဉ်စး ဒီးတါ ကဂ့ၤထီဉ်လၢ ပှၤဂီၢ်မ့ါအဂီၢ် န့ၢ်လီၤ.

ဘူဉ်ဘါသနၢ်

ဘူဉ်ဘါသနၢ် န့ၢ် မ့ါပှၤတဖု တကရၢလၢ အနာ်ဝဲလၢ ယွှမ့ါ တါဒိဉ်တါပွဲၤ တါပွဲၤဒီး အိဉ်ဒီး အစိကမီၤလၢ တါခဲလၢက အဖိဒိဉ်, ဒီး တီဝဲလီၤဝဲ စီဝဲဆဲဝဲ လီၤ. ဒီးယွှန့ၢ် အိဉ်ဒီး အစိကမီၤလၢ အဆိဉ်ဂ့ၤတါ မ့ါဂ့ၤ, ဆိဉ်အါတါ မ့ါဂ့ၤ, မၤဘျူးတါဒီး စံဉ်ညီဉ်ယာ်တါ မ့ါဂ့ၤန့ၢ်လီၤ. ယွှန့ၢ် အိဉ်ပှၤလၢ အတီလီၤ စီဆဲဒီး, တအိဉ်တါ ကဘျူးကဘျုဉ်, တါမၤအၢမၤသီ, ဒိဉ်တါလၢ ပှၤစံးဝဲ မ့ါတါအါတါသီ န့ၢ်နီတံၤဘဉ်. ယွှန့ၢ် အိဉ်တါမၤဂ့ၤ

မၤဝါတၢ် အိၣ်စီအိၣ်ဆုံ, အိၣ်တီအိၣ်လီၤ, သူၣ်ကညီၤ သးကညီၤတၢ်, ဒီးဟ့ၣ်ဘျူး ဟ့ၣ်ဖျိၣ်တၢ် န့ၣ်လီၤ. ဘူၣ်ဘါ အထူသနူ လီၤဆီ လိာ်သး အါမံၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လီၤဆီ လိာ်သးအါမံၤ နာ်က့ အတၢ်စူၢ်တၢ်နာ် သကံာ်ပဝး ဒီးအလုၢ် အလၢ်န့ၣ် အါတက့ၢ် လီၤပလိာ် လိာ်သးဒီး တနီၤနီၤန့ၣ် လီၤဆီလိာ်သး စ့ၢ်ကီး န့ၣ်လီၤ. ပှၤတဝါလၢ အအိၣ်ဒီး ဘူၣ်ဘါန့ၣ်, ဒ်ပမံးတၢ် လၢထးအသိး အိၣ်ဝဲလၢ ပှၤတဝါ အပတီၢ်မ့ၢ်ခဲလၢာ် လၢအကျါ, ပှၤထူးပှၤတီၤ ကတၢ်တုၤလီၤ လၢ ပှၤဖျိၣ်ပှၤယာ် ကတၢ်, စးထီၢ်လၢ ပဒိၣ်ပပှၢ် စီၤလိာ်စီၤပၤ, ဒီးတုၤလီၤလၢ အပျီၢ်အဆံး ကတၢ်အကျါ န့ၣ်လီၤ.

ဘူၣ်ဘါ ကရၢတကရၢ စုာ်စုာ်န့ၣ် အိၣ်ဒီး အပှၤတီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲ တၢ်လၢ ကသိၣ်လိမၤယုၤ, သိၣ်ယိၣ်သိၣ်ယိၣ်, သိၣ်က့ၤသီက့ၤ အပှၤ တဝါဒ်သိး ဒီး အပှၤတဝါ တဖၣ်လၢ အအိၣ်ဒီး မူဒါ တမံၤဘၣ် တမံၤ တပတီၢ်ဘၣ် တပတီၢ်ဒ် အတၢ်လၢပာ် ဟဲန့ၣ်ဝဲ အသိး ကကံထီၣ် ပှၤမၤတၢ်ဖိလၢ အဂ့ၤ, မၤတၢ်ဘၣ်ယုၤ အသးဒ် အတၢ်နာ် တၢ်မ့ၢ်လၢ အသိးန့ၣ်လီၤ. ဘူၣ်ဘါခိၣ်နါ တဖၣ် အမူအဒါ ဒ်အဝဲသ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ် တၢ်နာ်အီၤလၢ တၢ်ထံတၢ်တီ တဂၤ ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါ, တၢ်စူၢ်တၢ်နာ်, တၢ်သ့ၣ်ဂ့ၤ သးဝါ သ့ၣ်စီသးဆုံ အိၣ်ဒီး အီၤအယိ ဘၣ်တၢ်ယူး ယိၣ်အီၤ အါဒၣ်တၢ် တက့ၢ် န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ် အယိ ဘူၣ်ဘါခိၣ် တဖၣ် န့ၣ် တၢ်နာ်န့ၣ်အီၤ လၢအအိၣ်ဒီး သ့ၣ်ဂ့ၤသးဝါ, သ့ၣ်စီသးဆုံ ဒီးမၤလိ နါပဂါ ထူကလုၢ် ယုၤကထါ အယိ မ့ၢ်ပှၤတဖၣ်လၢ အဒူးနါပဂါ ပှၤဂၤလၢ တၢ်ဆီတလဲ က့ၤပသး လၢသးလၢ အအာဆူ သ့ၣ်ဂ့ၤသးဝါ ဒီး တၢ်အိၣ်မၤဂ့ၤ တၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ ဘူၣ်ဘါ သနာ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢ အကါခိၣ်လၢ ပှၤတဝါထဲ လၢ တၢ်စူၢ်တၢ်နာ် တမံၤ, လၢအအိၣ်သ့ၣ်လီၤ အသးလၢ ထံကီၢ်အပူၤ ဒ်အသနာ် ဒၣ်ဝဲအသိး န့ၣ်လီၤ.

ကညီဖိဒီး အတိတ်မှတ် တိပဟ

တိပဟ ဖံဖုလၢ အယုထံ ယုကီလၢ ကဟ့ၣ်သၢ ဖိလံးန့ၣ် တမ့ၢဟ့ၣ်သၢ
 ဝဲထဲ ထံဇိကီဇိကီ ကလီလီ န့ၣ်ဘၣ်, မ့မ့တခီ မၤန့ၣ်စိုကီ: ဒီး စံာ်ဒီးပျီ
 ဒီးကျီးဒီးဝီ ဒီးတၢ်ဘုၣ်တၢ်ဖီၣ် ဖဲအမၤန့ၣ်ဝဲ သ့ဒီး ဟ့ၣ်သၢစိုကီ: ဖိလံးဒီးသိး
 ဖိလံးလၢခံ သုတအိၣ်ဖီၣ် အိၣ်ယၢ် တဂ့ၤ, ကအိၣ်ဘၣ် မုၢ်မုၢ်ခုၣ်ခုၣ် အဂီၢ်ဒီး
 ကအိၣ်စံာ် အိၣ်ကျၢၤ ဘၣ်ဝဲ အဂီၢ်စိုကီ: န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်မဆါ တနံၤအံၤ တိပဟဖံဖု
 အတိတ်ဟ့ၣ်သၢ တဖၣ် အိၣ်ဖဲလဲၣ်န့ၣ် ဒါဒါ တၢ်တက့ၢ် ပယုက့ၤ တဘၣ်
 လၢၤဘၣ်, လၢအအိၣ်တုၢ်ဒီး တစဲးတမ့ဲး ဒၣ်လဲာ်န့ၣ် ကမၤအသးဒီး ပုၤဒိလဲၣ်,
 ပပုၤကညီဖိ ဘၣ်စူးကွံာ် ဟံၣ်ယီ ဒူသဝီ စံာ်လီၤကျီးဝီ, ယုၢ်ထူၣ်ဖျဲး အသးလၢ
 အသးသမူအဂီၢ်, မ့မ့ၢ်ကယီၢ် တိလၢ အအိၣ်တုၢ် တဖၣ်န့ၣ် ကဲထီၣ်က့ၤ
 မတၢ်အတၢ် လဲလဲၣ်, ပုၤလၢ အကီၤပအုး ဒီးဂုၢ်ကျဲးစး ပၤယၢ် စုလီၤခိၣ်ခိၣ်
 တဖၣ်န့ၣ် ဒၣ်လဲာ် န့ၣ် ထဲဘၣ်ဟ့ၣ် တိမၤ တိအကလုာ် ကလုာ်ဒိသိး
 ကလူၤဘၣ် ပုၤသးအဂီၢ် န့ၣ်စိုကီ: လၢကမၤ ဂ့ၤမၤအါထီၣ် ဒီး ပၤယၢ်က့ၤ
 အဂီၢ်န့ၣ် တမ့ၢ်တၢ်ညီ ပသံးလၢ အဂီၢ်ဘၣ်, ဒါဒါ တၢ်တက့ၢ်န့ၣ် ကဆံးလီၤ
 စ့ၤလီၤကွံာ် တခီလီၤ. ပုၤတနီၤနီၤ န့ၣ် တညီတဘျီ လၢၤလၢ ကမၤ
 လုၢ်အိၣ်က့ၤ အသးလၢၤ ဘၣ်အယီ, ဟးထီၣ်ဆူ ခိၣ်ယၢၤ ထံကီၢ်တဖၣ် ဒိသိး
 ကပူၤဖျဲးဒီး တၢ်ဖီၣ် တၢ်ယၢ်အဂီၢ် လီၤ. ပုၤတနီၤနီၤ ဘျီဂ့ၤတီၢ် ဘၣ်တစဲး
 တမ့ဲးအယီ အိၣ်သ့ဆိးဘၣ် ဒီးန့ၣ်ဘျူး န့ၢ်ဖီၣ် တစဲးတမ့ဲး လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်
 ပုၤတနီၤနီၤ န့ၣ်ဘျီတဂ့ၤ တီၢ်တဘၣ် ဘၣ်တုၤဒၣ်လဲာ် မၤတၢ် လၢကီၢ်လၢကီၢ်
 ဘၣ်ဆၣ် အဘူးအလဲ ကဲထီၣ် ပုၤဂၤ အဘျူး, ဘၣ်တၢ်လံၣ်တၢ်လီ အကလုာ်
 လုာ် တုၤဒၣ်လဲာ် ဘၣ်တၢ်ဆါ ကွံာ်အီၤ တဆိဝံၤ တဆိ, တနီၤနီၤ သးသမူ
 ဘၣ်ယူၤထီၣ်ကွံာ်, ပိာ်မုၢ် တနီၤနီၤ ဘၣ်မၤဒီးလဲ အိၣ်အနီၢ်ခိ ဒၣ်လဲာ်, ပပုၤ
 ကလုာ် ဘၣ်ဖီၣ်ဘၣ်ယၢ် ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲ, ဘၣ်ယီာ် ဘၣ်ထီ လၢကျဲ အဘိဘိ
 တနီၤတုၤ လၢသံပုၤ ဒၣ်လဲာ် တၢ်အိၣ်မူ မုၢ်ခုၣ်လၢ အဂီၢ် တအိၣ်နီတမံၤ ဘၣ်.
 ပုၤလၢ ဘၣ်ယုၢ်မ့ဲး တိဖျိးလၢ ခုခိၣ်ပုၤ, ကစၢ်ကလီ ကျဲတဖၣ် ဘၣ်ဆူးဘၣ်ဆါ

သင်္ဂဟလီဒီ ဘဉ်ပျံ့ဘဉ်ဖူး ဘဉ်ဖျိဘဉ်ယာ် အကလုာ်လုာ် တပယုာ်ဃီ၊ တနီၤဖဲ ပယီၤသူး ထံဉ်န့ၢ်အီၤ မၤအဝံတၢ် ယိးတၢ်၊ တဒူးအီၣ်ဒူးအီၣ်ဝဲ၊ ဘဉ်စၢယာ်အသး၊ ဘဉ်တၢ်မၤ သံမၤပှၢ်အီၤ တလီၤပကူ ပကညီဘဉ်၊ ပိာ်မုာ် ပိာ်မၤ တဖဉ် သူးဖီဉ်မၤဆူဉ် မၤစိး၊ မၤတရီၤတပါ မၤသံအီၤလီၤ ဆါသုဉ်ဆါသး တုၤလၢ ဖိသဉ်ဒဉ်လဲာ် န့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ဘီမုာ် တဖဉ် ကိးသတြီၤ ပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ် ထဲလဲဉ်ထဲလဲဉ် သနာ်က့၊ ဘဉ်ဆဉ်တနီၤ တဟံကဲ ဘဉ်သးသမူ တဖဉ်ထဲသိး ဒီးကျိဉ်စု တၢ်ထူးတၢ်တီၤ ဘဉ်. ဟ့ၣ်ဂီၤဟ့ၣ်ဘါ တိစၢမၤစၢမၤ ပဒိဉ်အၢတဖုအံၤ လၢတၢ်ကိးမံၤဒဲး အမဲာ်ညါ ဒ်သိး အစိၤကထီ၊ ကမၤအၢမၤသီဘဉ် တၢ်အဂီၢ် တှၢ်လိာ်ဝဲ အတၢ်သုဉ်ထီဉ် အကျဲသနူ ဒီးဟ့ၣ်ဂီၤဟ့ၣ်ဘါ ဆီဉ်ထွဲဒဉ် တခီလီၤ.

ယနီၢ်ကစၢ်ဒဉ်ယဲ ယလဲၤဒီဖျိဘဉ် ဒီးထံဉ်ဘဉ်လၢ ယနီၢ်ကစၢ် ဒဉ်ယဲဖဲ ၁၉၇၇ တၢ်အိၣ်သး မၤအသး တုၤပဘဉ်ယုာ် န့ၣ်ဆူ ကျိဉ်တဲာ်ကီၢ်ပူၤ, မၤလုာ်အိၣ် ပသး သမူလၢ တနံၤဘဉ်တနံၤ တၢ်မၤတဖဉ်, တနံၤဒီး တနံၤ စးထီဉ်လၢ ဂီၤတုၤလၢ မုာ်ဘဉ်, ယဘဉ်လဲၤ မၤ တၢ်ယၤဒီး ယဖိတဖဉ် ပုၤမၤပလဲၤ မၤတၢ် ပလဲၤမုာ်တကဲ ပုၤမဲာ်တမုာ်ဘဉ်, ပမၤတၢ်န့ၢ် ပုၤတဟ့ၣ် အဘူးအလဲ ဒဲလၢာ် ဘဉ်. ပမုာ်ဃုဒီး ပုၤဟ့ၣ်ပုၤ တစးတမ့း ဖဲပအိၣ် ပမူယုာ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤဂၤ မုာ်ဟံမၤ နလဲၤမၤ အတၢ်မၤ ပုၤအဝဲတဂၤ မုာ်တပျဲန့ၣ် နလဲၤတသ့, အဂၤတဂၤ အသးတမုာ်, တၢ်န့ၣ် လၢယီၤသူး, ယီၤပၤကီၢ်, နဘဉ်ဖီဉ် လၢာ်ကဒီး ကျိဉ်စု မတၢ်တဂၤ မးတလိးစၢန့ၣ် ဘဉ်. ပအိၣ်လၢ ဒဲကဝီၤပူၤ နာ်က့ UNHCR, NGO ကွၢ်ထွဲန့ၣ် ကိညါလၢ အိၣ်ဆိးအိၣ်အီၤ, မ့မုာ် တၢ်မၤ တၢ်ဆုၤ တၢ်မၤပျံ့မၤ ဖူးအိၣ် ဒဲးဝဲလၢ ကျဲအါဘီ လၢဒဲကဝီၤ ဘဉ်ဘၢတဖဉ် န့ၣ်လီၤ.

လၢကလုာ်ဂၤ မၤကီၢ်မၤဂီၤ မၤအၢမၤသီ, မၤတရီၤတပါ ပပုၤကလုာ် အကလုာ်လုာ် အမိဉ် အပူၤ အကျိန့ၣ် ပကညီ ကလုာ်ဒဉ်လဲာ် ကန့ၢ်ဘဉ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် ဂ့ၤအဂီၢ်မုာ်ဂ့ၤ, အတၢ်ကအိၣ် ကယၢၤ အဂီၢ်မုာ်ဂ့ၤ, မၤအၢ လီၤက့ၤ အကညီ ကဒဲကဒဲ ဒဉ်လဲာ် အိၣ်စၢကိး န့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲဉ်ဂ့ၤ ဒ်လဲဉ်ဂ့ၤ

ဒ်တိကွဲးတု်အီၤ လၢထးအသိး န့ၣ် ပှၤဒိၣ် သနူတဖုအံၤ အခိၣ်ထံး မၤအာ ပကညီဖိလီၤ. ဘၣ်ဆၣ် တုၤလၢ အထံၣ်ဝဲလၢ ကညီဖိ စိုၣ်က့ၤန့ၣ်က့ၤ ခရံၣ်တစု န့ၣ် နီၤဖးဝဲ ခရံၣ်ဖိဒီး ဘၢသီခါဖိ, ဘၢသီခါဖိန့ၣ် တမၤအာ မၤသီဝဲဘၣ်, မ့ၣ်ခရံၣ်ဖိန့ၣ် မၤအာဝဲ, တုၤခရံၣ်ဖိ တူၢ်တကဲ မၤဆၢက့ၤ တခီန့ၣ် ဘၢသီ ခါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ခရံၣ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ တခုၣ်ဝဲလၢဘၣ်, အဂီၢ်ဒ်အံၤ မ့ၢ်ကညီဖိ အယံ, ဒီးကညီ တကလုာ်အံၤ အံၣ်ဒီးမၤဟးဂီၤ ဝဲတုၤ အလၢကံလီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ကညီဖိ မ့ၢ်ဃူလိာ်ဖိးလိာ် န့ၣ် ကမ့ၢ်ဂီၢ်ဘၢ ဖးဒိၣ်လၢ ကမၤဟးဂီၤ ဝဲကီၢ်ခဲခဲ အဂီၢ်လီၤ. မ့ၢ်လီၤမ့ၢ် လီၤဖးန့ၣ် တၢ်ညီလၢ ကမၤဟးဂီၤဝဲ န့ၣ်လီၤ.

ပယီၤအတၢ်ကူၣ် တၢ်မၤလီၤဖး, မၤဟးဂီၤ, မၤလီၤမၢ် ပကညီ

တၢ်မၤဝဲအံၤ တမ့ၢ်လၢ တၢ်ကမၤ အီၤအဘျီဒီး ဒီးဝံၤန့ၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်တၢ် ကူၣ် လၢ အအိၣ်ဒီး တၢ်တိာ် ဖုၣ် တၢ်တိာ်ထီ, တုၤလၢ ကတိလိ ထီၣ်ပှၤ တစီၤဘၣ်တစီၤလၢ အကဟံးထီၣ် မူဒါဒီး မၤထွဲ သနူဝဲအံၤ တုၤလၢ အလၢအပွဲၤ တစုန့ၣ်လီၤ. ဒ်ပနီၤဟူဘၣ်လၢ သ့ၣ်ကုးသးပှၤ စံၣ်စီၤတစီၤ ပှၤလၢ (အိၣ်ဆါ) Operation လၢအဟံ လီၤဝဲန့ၣ် တဘၣ်ဆိကမိၣ် လၢအလီၤမၢ် ကွံာ်လံန့ၣ်ဘၣ်. ဖဲ ၁၉၉၇ ကလုာ်ဃူဖိးကရၢ ဃီထံ မၤန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ် ဒီး ပမ့ၢ်ကွံာ် တၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်, ဒီး တၢ်မၤသးခဲအံၤ ပိာ်လိာ်ခဲ ခဲလၢကံလီၤ. ကလုာ်ဒိၣ် သနူ ကရၢခိၣ်သ့ၣ် ၁၂ ဂၤလၢအမ့ၢ် (အိၣ်ဆါ, သခုၣ်ကိၣ်ဒိၣ်မဲ, သခုၣ်နူး, သခုၣ်တုၣ် မ့တမ့ၢ် သခုၣ်စ့ၣ်, သခုၣ်ထံအံး, သခုၣ်က့ၣ်ဒိ, သခုၣ်မ့း, အူက့ၣ်ည့, အူဘးရွဲၣ်, ဘမိၣ်တုၣ်အိၣ်, သခုၣ်သါထီ, သခုၣ်စိ), ပှၤသ့ၣ်တဖုၣ်အံၤ ကွဲးဟံလီၤ ခါဆူညါ တၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤ ဒီးဟံးန့ၢ်မူဒါ ဂၤမံၤဂၤမိၤလၢ ကမၤဟးဂီၤ ကညီဖိဒီး ကလုာ်ခူၣ်ဖိလၢ ကီၢ်ပယီၤပူၤ လီၤ. အတၢ်တိာ်ကျဲၤ ဒိၣ်သ့ၣ်န့ၣ် တၢ်တဟ့ၣ် ကညီကီၢ် လုၤတက့ၤဘၣ်. မူဒါလၢ အကါဒိၣ်တဖုၣ် တဟ့ၣ်စ့ၣ်ကီး ကညီဖိဘၣ်. တၢ်ကဲထီၣ် ဒိၣ်နီၤလီၤလၢ လၢအကါဒိၣ်တဖုၣ်န့ၣ် တဟ့ၣ် ကညီဖိဘၣ်.

ကော်ဝဲအံၤ အပူၤန့ၣ် ကညီကလုာ် တဘၣ်အိၣ် လုၤတက့ၤဘၣ်. သ့ခၣ်ကိၣ်ညှိ အတၢ်ဟံးသး ဒ်ပုၤ ကျိကွံာ် တပိာ်တုၤလၢ အခိၣ်လၢကိ တအိၣ်လၢဘၣ် အသးန့ၣ်, မ့မ့ကညီဖိ နီၤနီၤန့ၣ် အတယၢ် မ့အိၣ်ထဲ ခံဆံယီၤဘး (ခံရွဲၤယီၤဘး) အဆးကတၢၢ် အယၢၤန့ၣ် ဒၣ်လဲာ် တဘၣ်အိၣ် လီၤတဲာ်လၢ ကီၤပူၤအံၤဘၣ်. လၢတၢ်တီာ်ကျဲၤ အံၤကလၢ ပွဲၤအဂီၢ် တၢ်မၤကျဲၤသနူ တဖၣ်မ့ၣ်ဝဲ တၢ်မၤဟးဂီၤ ကညီ တၢ်ကရၢကရီၤ ဒီးကညီအတဝါ မ့ၢ်တဖၣ်, တၢ်ကျဲၣ်ကျဲၣ် သွံၣ်, တၢ်မၤလီၤဖး ကညီဖိလၢ ကျဲအကပၤကပၤ, တၢ်န့ၣ်ဘျး သးဒီး ကျဲၤမ့ၣ်ကျဲၤခၣ် ဒီးလွဲကခံလွဲကဒါ တၢ်, ကညီအတၢ်အိၣ်ယၢၤ ဟံၣ်မ့ၣ်ဃီပၤ စုၤလီၤခိၣ်ခိၣ် မိၤဟံးဖဲ တၢ်ဟ့ၣ်သါ ကဟးဂီၤ လီၤမၤကွံာ်အဂီၢ် တၢ်အိၣ်ယုၤလီၤကွံာ် သနူကျဲတဖၣ်ဒီး တၢ်မၤဟးဂီၤ ကညီလၢ ကျဲအကပၤ ကပၤန့ၣ်လီၤ.

(ကိၣ်ဒီးမဲး) အတၢ်သိၣ်လိ ယုၤပုၤသးစါ လၢအသု တဆိကမိၣ်ဆး ကလုာ်ဒုၣ် တဖၣ်နီတဒုၣ် တဂ့ၤ, တၢ်ကူၣ်အါ မၤဟးဂီၤ အဝဲသ့ၣ်န့ၣ် ကဘၣ်အိၣ်လၢ သုခိၣ်န့ၣ်ပူၤ ထီဘိ, ကညီကလုာ်န့ၣ် မ့ၢ်တန့ၣ် နတၢ်ကတီၤန့ၣ် ဒ်အတန့ၣ်န့ၣ် အသးမၤထွဲ အဝဲအလုၢ် အလီၤအိၣ်လီၤ, အဝဲန့ၣ် မ့ၢ်ဒုၣ်ဒါလီၤ. တဘၣ်ဒုး ကဖိထီၣ် အတၢ်ဟံးခိဖျိ အတၢ်စံၣ်စီၤ တဲစီၤတဂ့ၤ. ဒီးသုတဆိကမိၣ် ဒီးန့ၣ်ပၢၢ် ထံၣ်ဂ့ၢ်ကိၣ်သး ဂ့ၢ်ဝဲတဂ့ၤ. အဆၢကတီၢ် မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်န့ၣ် ပုၤပယီၤန့ၣ် တၢ်မၤချ့ စုၤချ့ခိၣ်သနူ ဘၣ်အိၣ်လၢ သုပူၤ, မ့ၢ်သပုၤဒ် အသပုၤအသး ပယီၤဘၣ်သါ သဖိထီၣ် န့ၣ်လီၤ. ပဝဲပယီၤန့ၣ် ဖဲပတုၤလၢ ပုၤအိၣ်ဒၣ်လဲာ် န့ၣ် ဒ်အလီၤအိၣ်လၢ ပကလုာ်အဂီၢ်အသး န့ၣ်ပသ့ၣ် ကဘၣ်ဘူးလီာ် အသးန့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ချ့အံၤ ပယီၤကလုာ် တဘၣ်လီၤမၤ ဘၣ်. တၢ်လၢပယီၤန့ၣ် ကဘၣ် မ့ၢ်ဒုၣ် ပယီၤလီၤ. သုတအိၣ် တဟီၤတလီၣ် ပဒဲတဒုတဂ့ၤ, အဝဲအံၤမ့ၢ် တၢ်လၢ ယဆၢမ့ၢ်လါ အိၣ်ဒီး န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဃးဒီး တၢ်ဂ့ၢ်အံၤ တၢ်ကဲထီၣ်သး ပိာ်ထွဲ ထီၣ်အခံ တဖၣ် ပမ့ၢ်ဃိထံ နီၤဖးက့ၤ န့ၣ် ပကထံၣ်ဘၣ် တၢ်လၢ ပယီၤမၤ တဖၣ်, ၁၉၉၀ ဘိၣ်ကလု တၢ်ဒုးကဲထီၣ် အဃိ ပယီၤလဲၤခး လီၤတၢ်လၢ

ကညီဖိအကျါ လာကဘီယူ ပုသံစးထီၣ် လာဖိဒံဖိသၣ် တုၤလၢ သးပှါကအိၣ် ၄, ၅ ကထီယၣ်ယၣ် ဒီးပုၤဘၣ်ဖီၣ်, လီၤဃိာ်ပူၤ, ဘၣ်သံ အိၣ်ဝဲအါမး န့ၣ်လီၤ. ခရံၣ်ဖိ တါအိၣ်ဖီၣ် ခိၣ်နါဘၣ်သံ. ဘၣ်လီၤဃိာ်ပူၤ အါဂၤစၢ်ကီး န့ၣ်လီၤ. ၂၀၀၈ ကလံၤနါက့း ဒိဘၣ်ထံထံၣ်စ့. တါသံ တါပှါ တါဟးဂှံဟးဂီၤ အါအါဂီၤဂီၤ ထံဂၤကီၤဂၤ ကလံၤမၤစၢၤ တအိၣ်ဝဲဘၣ် အမဲာ်ညါ ပုၤလၢအယုၤ ယုတါမၤစၢၤ လၢသဝီ အဂၤတဖၣ် နီၤက့ၤက့ၤဝဲ. တအိၣ်ဒီး တါဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤ နီတမံၤဘၣ်. ဒီးတြီယာ်ပုၤလၢ, ကလံၤလၢ တါလီၤဖဲန့ၣ်တဖၣ်. ရဲၣ်ကျဲၤတါဒ် လဲၣ် ပုၤတသ့ၣ်ညါ နီတဂၤဘၣ်. ကလံၤမုၢ်လီၤ လၢလါမုၢ်ထီၣ် သၢသီ အလီၢ်ခဲ ဖဲလါယူၤ ထီၣ်သီန့ၣ် BBC, တါကစီၣ်ပာ်ဖျါဝဲလၢ ပုၤထံၣ်န့ၣ် ပုၤသံစီၣ် ထီၣ်ဖိလၢ တါလီၤဖဲန့ၣ် အိၣ်ဒံးဒီး တုၤလၢ မိၣ်လမ့ၣ် ပီၣ်လဲၣ်ကါနဲၤ ပုၤထံၣ်န့ၣ် ပုၤသံစီၣ် အါအါဂီၤဂီၤ ဒံးန့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး မုၢ်ထီၣ်ကညီသဝီ တဖၣ် ဘၣ်တါဟီထီၣ် ကွံာ်လၢ သဝီဒီး ထုးဖီၣ်အံၤ လၢလီၤတပူၤဒီး ဒုသဝီတဖၣ်န့ၣ် ပုၤကလုာ်ဂၤ ဟဲအိၣ်က့ၤလီၤ. တါဂ့ၢ်အဂၤ အိၣ်ဒံးအါမံၤ လၢ ပုၤတတိာ် သ့ၣ်ပာ်သး ဘၣ်မုၢ်ဂ့ၤ, လၢပတသ့ၣ်ညါ ထွဲဘၣ်မုၢ်ဂ့ၤ အိၣ်ဒံးဝဲ အါမံၤန့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤ ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤ ပုၤကွဲးတါနါပာ်ဝဲလၢ အိၣ်ဆါ operation မၤတုၤလဲ အသးဒီး မၤဝဲအဖၢမုၢ် တုၤခဲအံၤ ဒီးကမၤဝဲတုၤ အလၢအပုၤ တစုန့ၣ်လီၤ.

ကညီဖိ အဟံၣ်မုာ်ဃီပၤ ဒီးအတါအိၣ်ယၢၤ ဆံးလီၤစ့ၤလီၤ ဒီးလီၤ မါကွံာ် ကယီကယီ အါမးလဲ, မုၢ်လၢ ကညီဖိ အတါပၤ န့ၣ်သါ အခွဲးယာ်ဒီး တါစံၣ်ညီၣ် တီနဲလီၤပသး. တအိၣ်လၢပုၤ ဒီးပုၤအယီ တါလၢ အအိၣ်တုၤဒီး ပုၤတဖၣ် ပဘၣ်ပျါစု ပျါခီၣ် တခီဒၣ်လဲၣ် န့ၣ်လီၤ. ပမုၢ်ယု ပတါလၢတါပုၤ ဖဲပဘူၣ်ပတီၤ တအိၣ်လၢ ပုၤဒံးဒၣ်ပစုပူၤ. အဖၢမုၢ်ဒံး န့ၣ် ပတါမုၢ်အိၣ် မုၢ်ယၢၤထဲလဲၣ် နါက့မုၢ် ကအိၣ်ဂါ ဆိးကျဲၤတုၤ လီၤလၢ ပဖိစိၤလဲၣ်စိၤ စၢ်ကီးငါ.

အလီအိန်စဲယဲး လာ ပကပလီပသးဒီး ခုယုဂီကျိန် အတိလီ တ်ဂုၤ အတိလွဲ တ်လဲးတဖၣ် ဒီးသု တဘိန်ပမဲာ် တုၤလာ ပတထံၣ်လာၤ အတိ ပျိန်လဲ အသးဒီး တခွဲလာ အဘိန်ဘံဃာ် ဝဲလာ တ်အိန်အပူၤ တဖၣ်န့ၣ် တဂုၤ. ပလီစုၤကီး ပသးဒီးသီး ပနါသု တလီၤတံာ်လာ ပုၤဂၤအထာ်ပူၤ စုၤကီးန့ၣ်တက့ၤ. ထါတယုၤစံးဝဲ ဒ်အံၤ, သီသံၣ်ခိၣ်လာ အလူၤထီ, ပုၤဂီၤခိၣ်လာ အလူၤထီ, တ်ဒိၣ်ထီၣ်ခု ယုၤလီၤတီၤ, တ်ဒိၣ်ထီၣ်ကီး ယုၤလီၤတီၤ, တ်တလီၤ တီၤ ထီၣ်ကံၣ်ဘီ, ယုၤထီၣ်ဒီး [သြဲတဘျီဃီ. တ်ကီတါခဲ မ့ၢ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ် တုၤပုၤ ဒိၣ်ပုၤထီ ပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သု မၤတသု လဲၤဒီဖျိ မ့ၢ်တန့ၢ် မ့ၢ်တသုလာၤ ဘၣ်ဆၣ် ပမ့ၢ်ဃူဖိး ဒ်ထီၣ်ကံၣ်ဘီ ယုၤဒီဒူၣ် ဒီဖု လဲၤဒီဖျိ ကစၢ်ကလိ ထီလာ တ်သုၣ်ဖဲသးညီ သုအပူၤ အသီးန့ၣ် ပလဲၤဒီဖျိ မၤနာၤ တ်ကီတါခဲ တ်ဆိၣ်ဘၣ် ဆိၣ်ဘာ တ်မၤနာၤမၤ ဃၣ် သုဝဲဒၣ် သုဂံၢ်တါလာ ပအိၣ်ဒီး တ်ဃူတါဖိး န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကတီၤလၢခံ

ဒ်တၢ်ဂ့ၢ် လၢထးတမံၤ ဘၣ်တမံၤအသီး န့ၣ် ပုၤကွဲးတၢ် အနီၢ်ကစၢ် ထံၣ်ဝဲလာ ကညီတၢ်ပၢ်ဆါ န့ၣ်အိၣ်တုၢ်လဲ လၢ ၁၈၅၂-၁၈၅၃ နံၣ်လၢ ဟံၣ်ကဝီၤပူၤ တီၤပူၤတီၤ ဒီးလၢ ကျဲအါဘိ တုၤလီၤလာ ၁၉၄၉ နံၣ် လၢအမ့ၢ် ကညီဒီ ကလုာ် စၢဖိၣ်ကရၢ စုကဝဲၤ တ်ပၢ်ဆါ န့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢ တ်ပၢ်ဆါ အနံၣ်ယံာ်လၢယံာ် အယိ တ်လီၤတူာ်လီၤကံာ် အိၣ်ထီၣ်စုၤကီး တဆံးတက့ၢ်, ဒီးလၢ တ်လီၤတူာ်လီၤကံာ် အိၣ်ထီၣ် တဆံးတက့ၢ်အယိ ဒုၣ်ဒါမၤသုၣ်ဖး ပုၤဒီး, တ်လီၤမ့ၢ်လီၤဖး အိၣ်ထီၣ်ဝဲ အယိ, ဒုၣ်ဒါလၢ အကူၣ်တါအါ လၢကမၤဟးဂီၤ မၤလီၤမ့ၢ်ပုၤ တဖုအံၤ အတါကူၣ်တါတံာ် ကျဲၤ လၢထီၣ်ပုၤထီၣ် တဆီဘၣ် တဆီ ဒီးအဂီၢ်ဆူၣ် ထီၣ်ဝဲလာ အတါကမၤ သုၣ်ဖးပုၤ အကုၤကုၤဒီဒီ လၢကျဲအါဘိ န့ၣ်အိၣ်ဝဲ တပယုာ်ဃီ န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်မ့ၢ် ပဝဲပကညီဖိ အတါဂီၢ်ဆူၣ် ဘါဆူၣ်န့ၣ်

မိုးမနုလဲၣ်. မိုးတၢ်ဃူတၢ်ဖိး လၢအစၢဖှိၣ် လိာ်သး ကျၢမုဆူဒီး ထီၣ်ဃဲၣ်လီၤ သကိးတၢ်ဂၢ်ကီ လၢအဒုးကဲထီၣ် တၢ်အပနီလၢ ပဘၢၣ်စၢၤဒီး သူၣ်ထီၣ်သကိး က့ၤပတၢ်ဃူတၢ်ဖိး လၢပဒုၣ်ပဒါ မၤသ့ၣ်ဖးပှၤ တန့ၢ်လၢၤ တဂ့ၤန့ၣ် တက့ၢ်. တၢ်လုၢ်ဒိၣ်ပှၤဒိၣ် လၢပကဟ့ၣ်သါ ပဖိပလံၤလၢ ကစိာ်မူစိာ်ဂဲၤ ဝဲတစိၤ ဘၣ်တစိၤ လၢအကအိၣ်စၢ် အိၣ်ကျၢၤဝဲ လၢတၢ်န့ၣ်သါ လၢဖဲဖု ဟ့ၣ်သါအီၤ အပူၤန့ၣ် ကမ့ၢ်ဒၣ် တၢ်ဃူတၢ်ဖိး န့ၣ်လီၤ. ပသးပှၢ် မၤဟံာ် လၢထါစံးဝဲ လၢ ဒီပှၢ်ဂၢ်ပသးမိုးဃူ လိာ်ဖိးလိာ်န့ၣ် လၢဂၢ်ဒၣ်လဲာ် ပမ့ၢ်ဘၢလၢ မ့ၣ်အူန့ၣ် ကမံၣ် ပဘၢန့ၣ်တၢ် အသိးန့ၣ်လီၤ.

ထါစံးဝဲ -

ဒီပှၢ်ဂၢ်ပသးမိုးဒိသိး
ဘၢလၢဂံၢ်မံၣ်န့ၣ်အသိး,
ဒီပှၢ်ဂၢ်ပသးမိုးဃူ
ဘၢၣ်ထီၣ်ဃီလဲၤထီၣ်ဆူမူ

မိတၢ်ဃူတၢ်ဖိး အကစၢ်ပၢၤ ပကညီဖိ အသ့ၣ်အသး တုၤလၢ တၢ်လၢတၢ်ပှၤ တစုန့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်နီၤဖး သၢ

ကညီ တၢ်ကီၤစု အလှီၤအလၢ

တၢ်ကတီၤလၢညါ

ယတဆိ ကမိၤလၢ ယကကွဲး လံာ်တဘျီ အံၤ နီတဘျီဘၣ်. အစ့ၤဒ်လဲၣ်န့ၣ် ယမ့ၢ်မ့ၢ် ကညီဖိနီၤနီၤ တဂၤ ဘၣ်ဆၣ် ယတၢ်သ့ၣ်ညါ နၢပၢကတုၤ ပထူပထံး, ပတၢ်ဂၢၢ်ထံး ယဲၤလၢ စ့ၤအယဲၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီး ဖဲယနၢ်ဟူ ဘၣ်ပုၤစံၣ်ယဲၤ က့ၤ ပထူပထံး တဂၤလၢလၢ န့ၣ် အိၣ်ဒီး တၢ်လီၤဆိ လိာ်သး ဂၤမံၤဂၤစး, လီၤဆိဒၣ်တၢ် လါခူး ကီၤစု တၢ်မၤအီၤ လီၤဆိလိာ်သး အယဲၤ, ယသးအိၣ် ကွဲးဖျါထီၣ် စ့ၤကီၤ တၢ်လၢ ယထံၣ်ဘၣ်ဒီး နၢဟူဘၣ် သ့ၣ်ကုသးပှါ တဖၣ် အတၢ်စံးယဲၤ တီၢ်တဲၤ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ယနၢ်လၢ ကကဲထီၣ် စ့ၤကီၤ တၢ်ဒိသတြီၤ တမံၤလၢ တၢ်ယုသ့ၣ်ညါ က့ၤ ပတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ လုၤဒိၣ်ပုၤဒိၣ် တဖၣ် အစီၤစုကီၤ န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါလၢ ပမိၤပၢ ဖဲဖု လၢပျၢၤတဖၣ် အတၢ် ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါ တအိၣ်ဘၣ် အယဲၤဒီး အိၣ်ဒၣ်ထဲ တၢ်တီၢ် နီၤမၤထွဲ ဒ်မိၤပၢ ဖဲဖု အတၢ်တဲယုၤ မၤယုၤ အယဲၤ လၢ ဟီၣ်ကဝီၤ တတီၤဒီး တတီၤ တၢ်မၤအီၤ ကလီၤဆိ လိာ်သးဒီး ဟီၣ်ကဝီၤ တနီၤဒၣ်လဲာ် န့ၣ် ပတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ ကျဲၣ်ကျီ ယုာ်ဒီး ဘျီဘၣ် တၢ်စ့ၤတၢ်နၢ် တဖၣ်ဒီး လၢဟီၣ်ကဝီၤ တနီၤနီၤန့ၣ် ကလီၤမၢ်ကွံာ် ဒၣ်လဲာ် န့ၣ် ကအိၣ်ထီၣ် ဝဲစ့ၤကီၤ န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်မနုၤ လဲၣ်န့ၣ် ယနၢ်ပၢကတုၤ ဟီၣ်ကဝီၤ တကဝီၤဒီး တကဝီၤန့ၣ် တၢ်တီၤခိၣ်ရိၣ်မဲ အီၤ တံးသိး လိာ်သး စ့ၤကီၤဘၣ် န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် တၢ်လၢပ ကြးသ့ၣ်ညါ အီၤတမံၤန့ၣ် ပပုၤကညီဖိ ခဲလၢကံာ် ဟံလီၤစၢၤ လၢပုၤ မိၤလုၤပၢလၢ ဒီး ပတၢ်ဆဲး တၢ်လၢအံၤ အိၣ်ပာ်လံ လၢဘျီဘၣ် တအိၣ်ထီၣ်ဒံး လံၤလံၤဘၣ် အယဲၤ ပတၢ်ဆဲး တၢ်လၢ တဟံဘၣ်လၢ တၢ်ဘျီ တၢ်ဘၣ်ဘၣ်. တၢ်တတီၤခိၣ် ရိၣ်မဲဒၣ်အီၤ လၢသ့ၣ်ကု သးပှါ ခူခိၣ်သဝီခိၣ် တဖၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်လၢ ပပုၤကညီဖိ တကလုာ်အံၤ လၢထံး လၢမကီၢ် လံၤလံၤန့ၣ် ပမ့ၢ် ပုၤတကလုာ်လၢ အသ့ၣ်ညါ တ့ၢ် ထူ သ့ၣ်ညါတ့ၢ်ယွၤ အယံ ကယံ တၢ်မၤ တမံၤတမံၤတမံၤတမံၤ န့ၣ် ကိးထီၣ် ထူကိးထီၣ်ယွၤ ဒ် အတၢ်နၢ်ပၢ် အိၣ်အသိး ဒီးယူးယီၣ် ဟံၣ်ကဲၣ် လၢ အတၢ်ဖံး အတၢ်မၤ ဒ်ပစံးတၢ် အသိး လၢ အတၢ်လုာ် တၢ်ဟံၣ် အတၢ်မၤဘျီ မၤတၢ် တုၤလၢ အအိၣ်အသိး အိၣ်ကိးဘျီ ဒၣ်လဲာ် န့ၣ်လီၤ. လၢ တၢ်န့ၣ်အယံ ဒ်ဆၢကတီၢ် လဲၤတရံး အသးဒီး လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ် ဝဲကွၢ်ကွၢ် အသိးန့ၣ်, လၢ ပပုၤကလုာ် အတၢ်ဃူ တၢ်ဖိး တၢ်လဲၤထီၣ် လဲၤထီၣ် ဆူညါအဂီၢ်, ဒီး ပကညီ တၢ်ခဲလၢာ် တၢ်လီၢ် ကသ့အဂီၢ် န့ၣ် ပဘၣ်စုာ် ကျဲးစး ယုၤကျဲးဒီး ဒုးလဲၤထီၣ် လဲၤထီၣ်စၢ်ကိး ပတၢ်ဆဲး တၢ်လၢလၢ လူၤထီၣ် ခုၤခါ ချူးဆၢ ချူးကတီၢ် အဂီၢ်စၢ်ကိး န့ၣ် မ့ၢ်ယတၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ် ယတၢ်ထံၣ် စၢ်ကိး န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကီၢ်စုအလုာ်အလၢ

တၢ်ကီၢ်စု စံးတၢ်န့ၣ် မ့ၢ် ပကီၢ်ပစု လၢ တၢ်တမံၤမံၤ ဒ် ပစံးတၢ်အသိး ပကီၢ်ပစု ဒီးနၢ်ရံၣ်, ထံၣ်ဖျံၣ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်အယၢၤ အယီၢ် လၢပကွၢ်အိၣ် တမံၤတမံၤတမံၤ ဒီးကိးထီၣ်အိၣ် လၢပစုဒု ကိာ်လီၤန့ၣ် ပကိးအိၣ်လၢ တၢ်ကီၢ်စု န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဆၣ် တၢ်ကီၢ်စု လၢယအံၣ်ဒီး ဟံၣ်ဖျါထီၣ် ဒဲအံၤန့ၣ် တမ့ၢ် တၢ်ကီၢ်စု ဒ်န့ၣ် သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်. မ့ၢ် တၢ်ကီၢ်စု တကလုာ်လၢ အမ့ၢ် တၢ်ပနီၣ် တၢ်အာၣ်လီၤ လိာ်ပသးလၢ ပုၤတဂၤ, မ့တမ့ၢ် ပုၤတဒူၣ်, ပုၤတဖု, ပုၤတကလုာ် အတၢ် အာၣ်လီၤ တၢ်သ့ၣ်နီၣ်, တၢ်ပနီၣ် တမံၤမံၤ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပနီၣ် တမံၤအံၤ ကိးထီၣ်ဝဲ လၢအစု ဒ်သိး ပကထံၣ်အိၣ် ညီညီ တဘိယုာ်ယီ လၢ အကသ့ၣ်နီၣ် ထီၣ်က့ၤ အတၢ်အာၣ်လီၤ တဘိယုာ်ယီ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကီုစု အလုၢ်အလၢ် န့ၣ် စးထီၣ် ကဲထီၣ်အသး လၢ (ချ့ခ.န) လၢ အကထံ တဖၣ်ဖဲ စီမိၤရှ့ ဆှၢ ပှၤအံၣ် စရလးဖိ (ကိးပှၤ ဇုၣ်ဖိ) ဟဲက့ၤတုၤ ဖဲ ထံကျိၤ ယၢ်ဒုၣ်အနံၤ လၢ အဒုးန့ၣ်ဝဲ လၢ စီပၤဖဲန့ၣ် တဖၣ် အအိၣ်ဒီး ဟ့ၣ်လီၤဝဲ လၢ ပှၤကးဖိ၊ ပှၤရှ့ဘၣ်ဖိ ဒီး ပှၤမနုၤရှ့ၣ် တဒိၣ်လၢခံ ကိးက့ၤလၢ ကီၤယုၤဒၤ န့ၣ်လီၤ. ဖဲ စီမိၤရှ့ ဆှၢပှၤဇုၣ်ဖိ တုၤဖဲ ထံကျိၤ ယၢ်ဒုၣ် အနံၤန့ၣ် ယုၤ တဟ့ၣ် စီမိၤရှ့ အခွဲးလၢ ကလဲၤ ဆူညါလၢၤဘၣ် အယိ တချုးလၢ အဟ့ၣ်လီၤ တၢ်စိ တၢ်ကမိၤ လၢ စီယိၤရှ့ၤ အစုပူၤ ခံးဘၣ်န့ၣ် အဝဲဒုး သ့ၣ်နီၣ် ထီၣ်က့ၤ ပှၤဂီၢ်မုၢ်လၢ ယုၤ အတၢ်မၤလိာ် လၢ ပှၤဇုၣ်ဖိ ကတီၢ်န့ၣ် ဒီးစိာ်မူ စိာ်ရဲအံၤ အစီစီၤ အယုၣ်ယုၣ်ဒီး သု တသါပုၤနီၣ် ကွံာ်ဝဲ တရၤအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.

တုၤ စီမိၤရှ့ မၤသီထီၣ်က့ၤ ယုၤ အတၢ်မၤလိာ် တမံၤဘၣ်တမံၤ ဝံၤန့ၣ် မၤစုၢ်ကိးဝဲ ပှၤဂီၢ်မုၢ်လၢ အကမၤ တၢ်ပနီၣ် လၢ အကထံၣ်ဝဲ ညီညီဒီး သ့ၣ်နီၣ်က့ၤ အတၢ်အာ်လီၤ လၢ အအာ်လီၤ တၢ်လဲအသး လၢ အကတီၢ်န့ၣ်ဝဲ ဒီးသိၣ်လိ အဖိအလံၤ လၢ ကတီၢ်န့ၣ် ယုၤ အတၢ်မၤလိာ် ဒီးသိၣ်လိက့ၤ အဖိအလံၤ တစီဘၣ်တစီၤ စုၢ်ကိး န့ၣ်လီၤ. စီမိၤရှ့ မၤပှၤဂီၢ်မုၢ် တီၢ်န့ၣ် ယုၤအတၢ်မၤလိာ် လၢ အသ့ၣ်ကီၢ် သးလဲဒီး သုတသး ပှၤဂီၢ်ဝဲ တရၤ အမဲာ်ညါ မၤဝဲ ပှၤကိးဂးဒဲး ကွဲးလီၤလၢ ကျဲစၢၤ အတြီၤလီၤ, တြီၤအထူၣ် လီၤ တုၤအနုာ်လီၤ ဟးထီၣ် ဒိသိး ကထံၣ်ဝဲ တဘိယုၢ်ယိ လၢ ကသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ် တီၢ်န့ၣ်ဝဲ အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ် အမဲာ်ညါ စံးစုၢ်ကိး ဝဲလၢ အဘၣ် ကီၤအစုလၢ တၢ်ပနီၣ် အဂီၢ်လၢ အကအိၣ်ဖျါ လၢအမဲာ် ကထံၣ်ဘၣ်အံၤ ညီညီ တဘိယုၢ်ယိ ဒီးသ့ၣ်နီၣ် ထီၣ်အံၤ တထံၣ်ယိ အဂီၢ်စုၢ်ကိး န့ၣ်လီၤ. (၅-မိၤရှ့-၆-၆-၉, ၅-မိၤရှ့-၁၁:၁၈-၂၁) ဒီးလၢ ဆၢကတီၢ် ဝဲန့ၣ် အမဲာ်ညါ တၢ်စံာ်စီၤတဲစီၤ မုၢ်ရၤ တၢ်တၢ်ကွဲးနီၣ် အရၤအဂၤ မုၢ်ရၤ အိၣ်ဒဲးဒါ ဒု ယတထံၣ်ဘၣ် ခံးဘၣ်.

မုမ့် စီအိတ်လး အတိတ်ကွဲး ကညီ တါစံာ်စီတဲစီ အပူတခီ နှံ
ကညီကလုာ် အံး မု ပုကလုာ် လာ အိတ်ဟဲလီလး ကီ လါမုထံး (ကီး၊
ကီဘာဘူလိတ်) လီ. ဒီးလး အတိတ်ကွဲး အပူ စံးဝဲလး အမု စီနီအး အဖိခွါ
သးအကျါ တဂးဒီး စံးစံး စံးစံးဝဲလး ကမု အံာ်စရလး တဆံခံဒုာ် အကျါ
တဒုာ်ဒုာ် နှံလီ. ကွါ စီအိတ်လး အတိတ်ကွဲး အခိတ် (၂၇) ကဘျးပး (၆၃) နှံ
တက့. ဖဲ ကညီကလုာ်အံး ဟးထီာ် ကီဘာဘူလိတ် ဒီးဆူ ကီ တါကံစတတ်,
ကီတါကံစတတ် ဒီးဆူ ကီတံဘတ်, ဘတ်ဟဲခီ (ကိတ်ဘတ်) မဲးမုခိတ် နှံလီ.
အခါဖဲ အခါ မဲးမုခိတ် နှံ သံခိတ်မုမုယါ တါဝဲတါနါ အာသီတဖုာ် မးလီ
ဂ်အသးဒီး ပုကညီ ဒီး ကွဲးလဲလဲနဲ ဝဲအယိ, ပုလး အဟိတ်ကမါ ဘတ်အံ
တဖုာ် လီမု, သံကွဲာ်ဝဲ ဒုာ် အါမးနှံလီ. လာ တါနှံအယိ ကညီဖိ တဖုာ်
ဒုးအိတ်ထီာ် တါကီစု အလုာ်အလါ တမံးအံး ဒ်အမု တါပနီာ် တမံးလး
ကတီနါ ဖဲးယာ် လိာ်သးဒီး သုတဟိတ် ကမုဘတ် သံခိတ်မုမုယါ, တါဝဲ
တါနါအာသီ တဖုာ်အံး ဒီး သံဟါမု ကွဲာ်တဂး နှံလီ. ပုတနီာ် ဆိကမိတ်
ဝဲလး ကညီဖိ ဟဲခီ ကိတ်ဘတ် မဲးမုခိတ် နှံကမုဖဲ (ချ.ခ.န) ၂၁၉၇ ဒီး ၂၀၁၇
အဘတ်စး ဒီးမုလး သံခိတ်မုမုယါ ဒီး တါဝဲတါနါ အာသီ တဖုာ် အယိ ဖိဟဲဖဲ
ဘတ်ဒုးအိတ်ထီာ် တါကီစု အလုာ်အလါ လာ တါကတီနီ, နီဖး သံခိတ်မုမုယါ,
တါဝဲတါနါ အာသီလး အမးလီဂ် အသးဒီး ပကညီ တဖုာ်ဒီး ပုကညီ
အဘတ်စး အယိ တါကီစု နှံ မုတါစုာ်တါနီ တမံးလး အဟဲလး
ဖိလုဟါလါ နှံလီ.

ဖဲ (၁၉၉၉-၂၀၀၀) အပူအတုး နှံ ယလဲလး ကီမဲ တါဆါဟံာ်,
အခါ ဖဲနှံ ယထံာ်လိာ် ယသးဒီး ပုတဂူးဖိ တဂး, အဝဲမု တဂူးဝါ အသးလး
ဘတ်ဟးထီာ်လး အကီပူ ဒီးဟဲနုာ် အိတ်လး ကီပယီပူ ယံာ်တစဲးလဲ အယိ
ကတီ ပံးယီကီာ် ဘတ်နှံလီ. ပကတီ သကီးတါ တနဲဘတ်တနဲ လာ
တါအါမံး အကျါ ပုယုာ်ဒီး ပကညီ အစုာ် အယိ ယသံကွဲာ်အီ, လာ
ပတါစံာ်စီ တဲစီ အပူနှံ ပကညီ ကလုာ်အံး ဟဲလီလး တဂူးကီ အယိ

နနီဟူ ဘဉ် ကညီကလုာ် အစုစုစီကီး ဧ၊ အဝဲ တဲဆါယာ ဘဉ်ယးဒီး ကညီကလုာ် လာ ပှတရူးဖိ ကီးလာ (ယါနိ) ကလုာ်န့ဉ်, လာ တရူး အတါစံဉ်စီ တဲစီ အလံာ်ပူန့ဉ် အိဉ်လီ. လာ တရူး အတါစံဉ်စီ တဲစီန့ဉ် ကညီကလုာ် မှီ ပှတကလုာ်လာ အဒူးတါသု လီ. အဝဲတဲပှ တရူးကလုာ် လာပျာန့ဉ် ဘဉ်တါမာ နါအီလာ အဒုဉ်အဒါ တဖဉ် ထီဘိအယိ သုဉ်ထီဉ် အဘိအမုါ တန့ဘဉ်. ဘဉ်တူါ တါမာနါ မာယဉ် ထီဘိလီ. လာခဲ တုအမာနါ အတံဉ်သကီး, ကီးဝဲလာ ပှ (ယါနိ) ကလုာ်မး ဒီး အဘိအမုါ အိဉ်စါ ကျာကုာ် ဒီဖျီလာ ပှကညီ ကလုာ် ဒူးစါအီ တါအယိ လီ. ဘဉ်ဆဉ် တု တရူးအစီပာ အဘိအမုါ အိဉ်စါ အိဉ်ကျာ တစီဘဉ် တစီ ယံာ်ထီဉ် ယံာ်ထီဉ်န့ဉ်, စီပာလာ တသုဉ်ညါကုာ် ကညီ အဘျူးတဂး မာနါ မာယဉ် ကညီကလုာ် နးထီဉ် နးထီဉ် အယိ ကညီကလုာ် ဘဉ်သူးအသး ဆူ ကီးယာ တစး ဘဉ်တစး ဒီး ဟးထီဉ် လီပြုပြါကွံာ် ဖဲန့ဉ်လီ. ဘဉ်ဆဉ် သါဆိမိဉ် ကညီကလုာ် အံဉ် ကအိဉ်ဒံးလာ တရူးကီး တနီဒံး လီ. အတါစံး အတါကတါ ဒီးကညီ ယါကီး, ကီးပယါ ပူဒု ကလီဆိ လိာ်အသး တစးလီ. ဘဉ်ဆဉ် ကူကုာ် တါဆဲးတါလာ ဒုလီဂးဒီး ကညီဖဲအံဉ် တဖဉ်ဒိဉ်မး လီ.

တဘျီန့ဉ် ယထံဉ်လိာ် ယသးဒီး ယါကီး ခရံဉ်ဖိ သရဉ်တဂး, ယထံဉ်လာ အစုဒုလီ အိဉ်ဒီး လုဉ်ကီး အသးတဘိ အယိ ယသံကွါအီ, သရဉ် နမာလာ လုဉ်တဘိ ဒီမာ, အဝဲတဲဆါ ယာ တါဝဲအံဉ် န့ဉ် နတသုဉ်ညါ ဇိဉ်, တါလာ လုဉ်ဝဲအံဉ် မှီ တါလုါဒိဉ် လာ ပကညီဖိ ခဲလကံအစီ လီ. ပှကညီ တသုဉ်ညါ ကုာ်လာ ဝဲဘဉ်. ကြါးလာ ပကညီဖိ ကီးဂးဒီး သုဉ်ညါအီ လီ. တါကါစု အိဉ်လီဆိ အါမံဉ်, ဘဉ်ဆဉ် တါကါစု တကလုာ်အံဉ် မှီ တါပနီဉ်လာ ကညီကလုာ် ခဲလကံ လာအအိဉ် တါလီ တပူဂး တပူဂး, ဒီး ကီးတဘုဉ်ဂုာ် တဘုဉ်ဂုာ် န့ဉ်လီ. ဘဉ်မနုာ် လဲဉ်န့ဉ် ပှကညီအံဉ် ဟဲလီလာ မိာ်ကိလံယါ တုာ်လာ ကီးယုာ်နါ န့ဉ် အိဉ်ဒုဉ် တဒုဉ်လီ. မုမုါ တုာ်လာ ကီးယုာ်နါ န့ဉ်

လီလီဖးလိာ်သး အါဒှ်ဆူ တါလီၤအါပူၤ အါတီၤ အယံ တချးဒဲးလၢ လီၤမုၢ်လီၤဖး ဒဲးဘၣ်န့ၣ် သ့ၣ်ကု သးပှါ ဒိၣ်နါတဖၣ် ကိးဖိၣ်ဖိလံၤ ဒီး မၤတၢ်ကီၤစု အမူးဒဲး တါသ့ၣ်နီၣ် တါပနီၣ် တမံၤလၢ ပမုၢ်လီၤဖး ဒီး အိၣ်ဆိး ယံၤလိာ်သး လၢကီၤတဘျီၣ်စုၤ တဘျီၣ်စုၤ, ပတၢ်ကတီၤ မုၢ်လီၤဆီ လိာ်သး, မုၢ်တဒဲး သိးလိာ်သး မုၢ်စုၤ, လုၢ်လါ ထူၤသနူ တါပနီၣ် လၢ မိၢ်ဟံၣ်ဖဲ ဟ့ၣ်သါပှါ ဒီး မၤလိာ်ဝဲလၢ ပကစိာ်မူ စိာ်စဲၤအံၤ, ပမုၢ်ဟံးဃာ်အီၤယ မုၢ်အိၣ်ဒီးပှါ န့ၣ် ပကသ့ၣ်ညါ လိာ်ပသး လၢပမုၢ် ပှါတဒှ်ဃီ တထာဃီ န့ၣ်လီၤ. ပပှါကညီ ကလုာ်အံၤ တမုၢ် ကလုာ်အဆဲး ဘၣ်. မုၢ် ကလုာ်ဖးဒိၣ် တကလုာ်လီၤ. မုၢ်လၢ တအိၣ်ဘၣ် လၢ ကီၤတဘျီၣ်ဃီ ဒီး ဘၣ်ဟးအိၣ်လၢ ကီၤအါဘၣ် အါပူၤ အယံ ပျါဒဲး ကလုာ်ဆဲး တကလုာ် အသိး န့ၣ်လီၤ. လၢ တါန့ၣ်အယံ ပကြး ဃီထံ ဃုသ့ၣ်ညါ က့ၤ ပတၢ်ဆဲး တါလၢ လၢ မိၢ်ဟံၣ်ဖဲ ဟ့ၣ်သါပှါ တဖၣ်ဒီး မၤသ့ၣ်ညါ လိာ်က့ၤပသး လၢ ပတၢ်ဃူတါဖိး အဂီၢ် တက့ၢ်.

ကညီဖိ အတၢ်ကီၤစု ဒီး အတၢ်အိၣ်ဘျး

ယအိၣ်ဖျၢၣ် ဒီး ဒိၣ်ထီၣ်လၢ ဒိဒိၣ် ကစၢ်ကျါ အယံ ယလဲၤဘၣ် က့ၤဘၣ်, မၤဒီးမၤကၣ်, မၤလုၢ် အုၣ်ထါ ဘၣ်ဒီး မုၢ်ကနီၤ ဖိၣ်သ့ၣ်ခါ, ရုလိာ်မုၢ်လိာ် ဒီး သ့ၣ်ကုသးပှါ လဲၤဘၣ် က့ၤဘၣ် လၢ ပှါဟူထီၣ် မိာ်ထီၣ် ပှါသံ, ပှါတုးသး ဖျီသး, လါခူးကီၤစု အမူးတဖၣ် တလီၤလီၤ န့ၣ်လီၤ. တါလၢ ယအိၣ်ဒီး ပာ်ပျါထီၣ် တါကီၤစု ဒီး တါအိၣ်ဘျး အဂ့ၢ် တဆဲးတက့ၢ် ဒိယသ့ၣ်ညါ ဘၣ်တ့ၢ် တဖၣ် ဒိလံာ် အသိးန့ၣ်လီၤ.

တါကီၤစု အဂ့ၢ်မိၢ်ပှါ (၃) မံၤ ဒီး တါအိၣ်ဘျး အဂ့ၢ်မိၢ်ပှါ အိၣ် (၂) မံၤ စ့ၢ်ကိး န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကၢ်စု အစၢ်မိၤ ပှၢ်သၢ်မံၤ

- ၁. တၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၢ် အတၢ်ကၢ်စု တၢ်ကွဲကလၢ
- ၂. တၢ်တုၤတၢ်ဖျိ အတၢ်ကၢ်စု တၢ်ကွဲကလၢ
- ၃. လၢခူးကၢ်စု အတၢ်ကၢ်စု တၢ်ကွဲကလၢ

တၢ်အိၣ်ဘုး အစၢ်မိၤပှၢ် ခံၣ်မံၤ

- ၁. ဘုးဖိ
- ၂. ဘုးဖးဒိၣ် သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.

၁. တၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၢ် အတၢ်ကၢ်စု ကွဲကလၢ

တၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၢ် အတၢ်ကၢ်စု ကွဲကလၢ န့ၣ် အိၣ်လီၤဆီ လိာ်သး အါမံၤဒီး တၢ်မၤအီၤ တဒိသိး လိာ်အသး ဘၣ်. တၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၢ် အတၢ်ကၢ်စု န့ၣ် မ့ၢ်ဒၣ် ပှၢ်တဂၤ ပှၢ်တဟံၣ် အတၢ်ကၢ်စု အယိ ပှၢ်ပှၢ်လၢ လဲၤတသ့ဘၣ်. ပှၢ်ပှၢ်လၢ လၢ အလဲၤသ့ န့ၣ် မ့ၢ်ဒၣ် သ့ၣ်ကုသးပှၢ် မ့တမ့ၢ် သရၣ်လၢ အနီၤပဂီၢ် တၢ်ကၢ် တၢ်ဒွးဒီး တၢ်ကၢ်စု အစၢ်တဖၣ် ဖိလၢ ပှၢ်ကိးအီၤ တဂၤ န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ပှၢ်တဂၤမ့ၢ်ရၤ ဟံၣ်ဖိယိဖိ လၢ ဟံၣ်တဖျၢၣ် အပူၤ တဂၤလၢ မ့ၢ်ရၤ, တၢ်ဆူးတၢ်ဆါ လၢ အဟံၣ်ထီၣ် အသး တမံၤမံၤ ဒိပစံးတၢ် အသိး တၢ်သ့ၣ်တမ့ၢ် သးတမ့ၢ်, တၢ်ပျံၤတၢ်ဖုး, တၢ်ဆူးတၢ်ဆါ တမံၤမံၤ လၢ ဟံၣ်ထီၣ် အသးလဲ န့ၣ် ကိးသ့ၣ်ကုသးပှၢ် လၢ အနီၤပဂီၢ်, မ့တမ့ၢ် သရၣ်လၢ အနီၤပဂီၢ် တၢ်ကၢ် တၢ်ဒွး လၢ ကဟံၣ်ကွၢ် ဒွးကွၢ် ဒီး ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး ဟံးစုန့ၣ်ကျဲ အဝဲသ့ၣ် န့ၣ်လီၤ. တုၤ သးပှၢ် မ့တမ့ၢ် သရၣ်န့ၣ် ဟံတုၤ သံကွၢ် စးထံ အဝဲသ့ၣ် လၢ အတၢ်လဲၤ တၢ်က့ၤ တၢ်ဖံးတၢ်မၤ အလီၤအကျဲ ဒီး ဒွးကွၢ် ကၢ်ကွၢ်ဝဲ န့ၣ်လီၤ. လၢ အတၢ်ကၢ်ကွၢ် ဒွးကွၢ် ပှၢ်တဂၤ အတၢ်အိၣ်သး အဖီဒိၣ် မ့ၢ်ထံၣ် န့ၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဖီၣ်န့ၢ် အကလၢ မ့ၢ်ရၤ, ဖုးအယိ အကလၢ ဟးကွံာ်လၢ

အအိန် မိုးရု၊ မိတ်ဘူးတီ၊ တဂေ၊ သံအယိ သယုသညိ လ၊ ကလ၊ စဘူး
ပိပ်ပုသံ အကလ၊ အခံအယိ မိုးရုနု အဝဲဒုး သုညိ ပုဆူးပုဆိ
တဂေနု လ၊ တိဘုန်မ၊ အသးဒီး၊ ကဲထီန် အသးဒီးအီ၊ တဖန်ဒီး
ကဘုန်ကွကု၊ ဝဲ အကလ၊ ဒ်လဲန်ဒ်လဲန် ဒီး ကဘုန်ကွကု အကလ၊ လ၊
ဆီဒီမိဖါ အဆူန်ဘီ အဆူန်ဝါ ဝဲ ကဘုန်မ၊ ဝဲ ဒ်လဲန်ဒ်လဲန် အရု၊ နုလီ၊
အရုဒ်လဲန် နု တိရုတိရု အတိကွ ကလ၊ ဒ်လဲန် နု ဘုန်မ၊ ဝဲ လီဆီ
လိာ်အသး နုလီ၊ ဒ် ပစံးတိအသး တိကွ ကလ၊ လ၊ ဘုန်ဆူးဒီး၊ ဘုန်ဆူး
အိန်ဝဲ တိဝဲတိနါ အဆုန် မုတမု၊ ကဘုန်မ၊ ဝဲ တမံမံ၊ မုတမု ကွကု
ကလ၊ လ၊ အကလ၊ ဖုးဟးထီန်ကွန် နု ဒ်သး အကလ၊ ကဟဲကု နုဒီး
ဝဲလီ၊ တု၊ သရုန်၊ မုတမု သးပု၊ တဲပုး အဝဲသုန်ဝဲ ဒီး ဟံန်ဖိယိဖိ မိုးရု၊
မုတမု ဟံန်ခိန် မိုးရု၊ ယုနု ထီန်ဖိဆီဖိ လ၊ အကြားဝဲဘုန်ဝဲ ဒ် တိဒူးတိကိ
တဲအီ၊ အသးဒီး ကွကု၊ ဝဲအကလ၊ နုလီ၊

တိကွ ကလ၊ ဒ်အံ၊ တကလုန်နု ဟံန်ဖိယိဖိ တခွန် တထ၊ လ၊ ဟံန်
တဖျုန်နု အမိန်ညါ ပု၊ ပု၊ ပု၊ မိုးရု လဲထီန်လဲလီ၊ လ၊
ဟံန်တဖျုန်နု အပူ တသု နီတဂေ၊ ဘုန်၊ လဲထီန် လဲလီ၊ သုဒ်ထဲ
သရုန်လ၊ အကွန် ပု အကလ၊ တဂေဒီး မိတ်လ၊ အကိဒိန်လ၊
တိကွကလ၊ တဘျီနု အပူ၊ ဒီး ဒ်အဘုန် ဒုန်ဝဲ အသး တသီမိုးရု တုလ၊
သ၊ သီမိုးရု အပူ နုလီ၊ ဝဲ တိကွကလ၊ တဘျီရု တဘျီရု နု
ဘုန်ဆဲးလီ၊ ဝဲ ယုဘီလုန် စု၊ ဒု လ၊ ယီတဂိန်ခိန် ဒီး မိုးအဆဲး လီ၊ ဘျးလီ၊ ယုဒီး
တိအရု အဂေ အိန်ဒဲးမိ နု ယတဲလီ၊ တိ တဘုန်ဘုန်၊ ဘုန်ဆုန် မုမု
ယုဘီလုန်နု ဘုန်မ၊ ဝဲ အလုအလု လီ၊ တု ပထံန် ယုလုန်အိန်လ၊
ယီတဂိန်ခိန် နု ပသုညိလ၊ ဟံန်တဖျုန်နု ကွကလ၊ အယိ ပတလဲထီန်
လ၊ ဟံန်နု အပူလ၊ ဘုန်၊ ပုမု လဲထီန်ဘုန်ဝဲ အဘုန်ဒုန်ဝဲ အကတီ
တဂေ၊ လ၊ တသုညိ ဝဲ အယိနု တိကွကလ၊ တဘျီနု ဟးဂီ၊ ကွန် အယိ
ဘုန်ကွကဒီး ဝဲ အသီတဘျီ ကဒီး နုလီ၊ အဂေတမံ နု ဆီလ၊

အကွဲကလေး အင်းဆယ့် ကမိာ် မိုးရေ၊ အခိန်ယံ ကမိာ်မိုးရေ တဘဉ်ကျီကွံာ် အုဉ်အိဉ် ကွံာ်ဝဲဘဉ်. ဘဉ်ဟံဝဲ ရေရေ၊ ဒီးတု ပုအိဉ်တိာ်ဝဲ နှဉ် အစုယံ ခိဉ်ယံ တဖဉ်နှဉ် သးပှါ မ့တမ့ါ သရဉ် ဟံးန့ါဝဲ ဒ် အတိာ်ဘဉ်ထွဲ လိာ်သး ခံခိ ခံကပလံာ် ကွါကုာ်ဝဲ ဆီယံမ့ါ အရေ တရေ လဲဉ် နှဉ်လီာ်. ဆီယံ မ့ါတရေ ဘဉ်နှဉ် ဘဉ်ကွဲကဒီး ဝဲတဘျီ ကဒီး တု အကွံာ်ဝဲ ဆီယံ တဲအိာ်လေ၊ ရေမးဒီး ဝဲ နှဉ်လီာ်.

အိဉ်ဒဲး အဂေတမံာ် နှဉ် လုဉ်လေ၊ ပုကီာ်န့ါ ပုဆါတဂေ အစုနှဉ် မးဝဲ တဒ်သီးလိာ် အသးဒီး တါကွဲကလေ အဂေ တဖဉ်ဘဉ်. တု အကီးန့ါ ကွဲန့ါ ပုအကလေ ဒီး ထုကဖဉ် သဉ်ကမဲာ် ဝဲဝဲနှဉ်, လုဉ်လေ အကွဲန့ါ ပုအကလေ နှဉ် ဘဉ်စါကမိာ် ဝဲနွံကမိာ် ဝဲ မး စါထီဉ်ဝဲလေ၊ ပုဆါတဂေ နှဉ် အစုဒုလီာ်, ဒီး တနီာ်နီာ် နှဉ် စါထီဉ် စါကီးဝဲလေ၊ အကိာ်လီာ် နှဉ်လီာ်. တါအံာ် မ့ါအဟဲလေ၊ တါဆါ အနးအစါဒါ ဒု ယတသုဉ် ညါဘဉ်. တါကီာ်စု ဒ်အံာ် တကလုာ် အံာ် မ့ါဒုဉ်ထဲ ပုလေ၊ အစုါအနာ် ဝဲတ ဖဉ် အယီ ပစံးလေ၊ တါစုါတါနာ် အတါကီာ်စု လီာ်. တါကီာ်စု ဒ်အံာ် တကလုာ်အံာ် တါတကီာ်အီာ် တနံဉ်တဘျီ ဘဉ်. တါကီာ်အီာ် ဝဲတါလိဉ်အိဉ်ထီဉ် လေ၊ ဟံဉ်ဖိယီဖိ တဖျာဉ်ဒီး တဖျာဉ်, တဘျီမ့ါရေ ခံဘျီမ့ါရေ ဒ်အလီာ်အိဉ် အသီး အါနှဉ် အန့ါ မ့ါရေလီာ်. ဘဉ်ဆဉ် ဟံဉ်ဖိယီဖိ တနီာ်နီာ် တအိဉ်ဒုဉ်လဲာ် နီတဘျီဘဉ် နှဉ်အိဉ် စါကီး ဝဲလီာ်. တါကီာ်စု ဒ်အံာ်တကလုာ် ဒုဉ်လဲာ်နှဉ် မးဝဲ ကလီာ် ဆီဒဲး အါမံာ် ဒီဖျီလေ၊ တါဆါ အနးအစါ ဒီးဒ် တါကီာ်တါဒူး တဲဘဉ်အီာ် အသီး နှဉ်လီာ်. တါကီာ်စု အဂေ အိဉ်ဒဲးလေ၊ ပုစံးဝဲ, အိဉ် ဘုသီခိဉ် အတါကီာ်စု ဒီး နံဉ်ထီဉ်သီ အတါကီာ်စု နှဉ်လီာ်. တါတဖဉ်အံာ် လေ၊ ဟိဉ်ကဝီာ် အါတီာ် တါမးအီာ် ကလီာ်ဆီ လိာ်သးဒဲး သုဉ်သုဉ်လီာ်. အစုါဒ်လဲဉ် နှဉ် ယတါတိာ်သုဉ် ဟံးသး မ့ တကမဉ် နှဉ် ဖဲယလဲာ် ဘဉ် ထံဉ်ဘဉ် တါကွဲဘု ကလေနှဉ် ယတထံဉ်လေ၊ တါမးအီာ် ဒ်ဘုဉ်တဘျီ အသီးဘဉ်. အါဒုဉ်တါ တက့ါနှဉ် ကွဲဘု အကလေ ဒု အိဉ်လီာ်. တါကွဲကလေ တမံာ်အံာ် ကအါဒုဉ် တါလေ၊ ပုဟံဉ်ဖိယီဖိ တဃုဉ်ဒီး လေ၊ ပုခဲဃုဉ်

သာဇဉ် အတိတ်တိုက် မာသကိး အီၤ န့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ် တၢ်မၤ နံၣ်ထီၣ်သီၣ်န့ၣ် တၢ်လီၤတတီၤ ဒီးတတီၤ တၢ်မၤအီၤ တဒ်သိး လိာ်အသး အယိ ဖဲ ယဒိၣ်တုၣ် ခိၣ်ပွဲၤ ဟးဘၣ် က့ၤဘၣ် န့ၣ် ယတထံၣ် တၢ်မၤအီၤ လီၤဆီဆီ ဒ် ဘူၣ်တဘူၣ် လၢ သွီဒိပျၢၣ် အိၣ်ယုာ်ဒီး တၢ်ကီၤစု န့ၣ်ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ် ကညီဖိလၢ ယိၤကီၤ တကပၤန့ၣ် ပျါလၢ အမၤဝဲ လီၤ. မ့မ့ၢ် ကညီဖိလၢ အအိၣ်ဘူး လၢယိၣ်နံၣ် ကလံးစီး တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ် အမၤဝဲ ဒ်လဲၣ်န့ၣ် ယတဲတဘၣ် ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ် တၢ်လၢ ပဘၣ်သ့ၣ်ညါအီၤ တမံၤန့ၣ် တၢ်ကီၤစု ကွဲကလၤ တမံၤ, မ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ် လၢ ပကညီ ထူလံး တဖၣ် အဂီၢ်ဒီး ဆူးကါဝဲလၢ အဘၣ်ဆူး ဘၣ်ဆါ အခါမ့ၢ်ရ့ၤ, တၢ်တုၣ်တၢ်ဖျိ အကတီၢ် မ့ၢ်ရ့ၤ, ဒီးလၢ တၢ်သ့ၣ်တီၢ် သးတီၢ် လိာ်သးမ့ၢ်ရ့ၤ ဒီး တၢ်အရၤအဂၤ အါမံၤ အယိ, ပသ့ၣ်ညါ စဲးပဲးလၢ မ့ၢ် တၢ်အကါဒိၣ် တမံၤ သပှါတၢ် န့ၣ်လီၤ.

၂. တၢ်တုၣ်တၢ်ဖျိ အတၢ်ကီၤစု

ဘၣ်သးဒီး တၢ်တုၣ်တၢ်ဖျိ အတၢ်ကီၤ စုန့ၣ် တၢ်ကီၤအီၤ ဖဲပုၤထီၣ်ပှါ လီၤဖး တဘျီလၢလၢ န့ၣ်လီၤ. အဆါ အကတီၢ် မ့ၢ်ဘၣ်မး ပဘၣ်ကီၤန့ၣ် တလးမူး ပိာ်မုၣ်ပိာ်ခါ အစုန့ၣ် လီၤ. ဖဲ တၢ်တုၣ်တၢ်ဖျိ အိၣ် တဘျီရ့ၤ တဘျီရ့ၤ တပူၤရ့ၤ တပူၤရ့ၤ န့ၣ် တၢ်ကီၤစု ကွဲကလၤ ဘၣ်တၢ်မၤအီၤ န့ၣ်လီၤ. တလိာ်စုၢ်ကီး ဆီဒိဖိဖါ ဒီး အဆူၣ်အလွံၢ် ကဘၣ်အိၣ် ဒ်လဲၣ် ဒ်လဲၣ် မးရ့ၤလၢ ဘၣ်ကီၤစု ကွဲကလၤ န့ၣ်ဘၣ်. ဒီး တၢ်ဒုၣ်တၢ်ထု လီၤဆီစုၢ်ကီး တအိၣ်ဘၣ်. တလိာ်စုၢ်ကီး လုာ်ဘၣ်စၢ ကမိာ်အီၤ နွံကမိာ်ဘၣ်. မ့ၢ်တၢ်ကွဲန့ၣ် ပုၤလၢ အဘၣ်ထွဲလိာ် သးတဖၣ်, လီၤဆီဒုၣ်တၢ် ပုၤဒိမါဝဲၤ ခဲၤ ကအိၣ်လိာ် ကွဲလိာ်သး, အံးထွဲကွဲထွဲ ကဟုကယာ် တိစၢမၤစၢၤ လိာ်သး, လၢ ကယာ် တၢ်ဘီၣ်တၢ်ညီ အခါ မ့ၢ်ရ့ၤ တၢ်ကီၤတၢ်ခဲ တၢ်ဖျိတၢ်ယာ် အခါမ့ၢ်ရ့ၤ, ကအိၣ်လိာ် ကွဲလိာ်သး တီလိာ်သး တုၤလၢ တၢ်သံထုးဖးအီၤ တစု အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်ပံးတၢ်

အသီး မါဝါခံဝါ အံ အကလ၊ အသး ကစဘူးဒီး ယံယာ် လိာ် အသးတ
ဖျာ်ယီဒီး တါလုပစီ အကလုာ် ကလုာ် မလီဖး အီသုတနု၊ အဂီ၊
တါထံတါတီ အကစါ၊ ကစါတဖာ် အကစါ ကစါယာ် ဘံယာ် သး၊
ကလုာ်ဖျာ် တဖျာ်ယီ အဂီ နုာ်လီ၊ ဒ်နုာ်အသီး မါပါ ဘာ်ထွဲ ခံခီလုာ်
မိုးရ၊ ဒီပုဒီဝါ ခံခီလုာ် မိုးရ၊ ဒီး သုာ်ကုသးပု၊ လ၊ အရဲာ်ကျဲ၊ မူးတဖာ် နုာ်
တါကွဲနု၊ စါကီး အကလ၊ ဒ်သီး ပုာ်ခံဗုာ် ခံထ၊ လီဆီအံ၊ ကကဲထီာ်
ပုာ်တဗုာ်ယီ တထာ်ယီ အဂီ စါကီး နုာ်လီ၊

တါစုာ်တါနုာ် အတါကွဲ ကလုာ် မိုးရ၊ တါတုတါဖျီ အတါကွဲ
ကလုာ်မိုးရ၊ နုာ် ဆူးကါဝဲ အတါဖိတါလံ၊ ကလီ၊ လိာ်သးတနီ၊ ဒီး
ကလီဆီ လိာ်သးတနီ၊ နုာ်လီ၊ ဘာ်ဆာ် အတါမုါလုာ် အတါတိာ် တဒ်သီး
လိာ်သးဘာ်၊ တါစုာ်တါနုာ် အတါကွဲ ကလုာ်နုာ် မုါကလုာ် (သး) လ၊
အအိာ်ဟံစါ၊ လ၊ အပူ၊ နုာ် ဘာ်တါ ဖိာ်နုာ်အီ၊ မိုးရ၊ ပျံပုးအယီ
တါအကလုာ် ဟးကွာ် မုတမုါ ယုာ်ကွာ်မိုးရ၊ ဒ်သီး အကလုာ်အံဝဲ ကဟံကုာ်
အိာ်ဆိးလ၊ အပူ၊ ဒီး သုာ်ဖွဲသးညီ ယုာ်ဒီး အနီခိ နီကစါ အဂီနုာ်လီ၊ မုမုါ
တါတုတါဖျီ အတါကီစု နုာ် တမုါလု၊ အကလုာ် ဟးဖျီးကွာ် မိုးရ၊
တါအတါသီ ဖိာ်နုာ် အကလုာ် မိုးရ၊ ဘာ်၊ မုါကလုာ် ဒ်ပစံးတါအသီး (သး)
လ၊ အအိာ်လ၊ တဂးဒီး တဂးအပူ၊ တခီဒီး တခီ ကစဘူး စါယာ်လိာ်သး
တစါသး အဂီ နုာ်လီ၊

၃. လါခူးကီစု တါကွဲကလုာ်

တါလု၊ လါခူးကီစုနုာ် တါမလီအီ၊ ဒ် ဘုာ်တဘုာ် အသီးနုာ်လီ၊
ဘာ်တါမလီအီ၊ ဖဲ လါခူးအလု၊ တလါအပူ၊ ကီးနုာ်ဒီး ကီးဘျီဒီး နုာ်လီ၊
လါအရု၊ အဂ၊ အပူ၊ ပတမလီအီ၊ ဘာ်၊ တါမလီအီ၊ ဒ် နုာ်ထီာ်သီ
အဘုာ်တဘုာ်၊ တု၊ ဆါကတီ၊ စိးကုာ် အဆါမးဒီး တါမလီအီ၊ ဒီး ဒ်နုာ်အသီး

တၢ်မၤအိၤ တနံၣ်တဘျီ န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤ လါခူးကီုစု န့ၣ် ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်
ဟီၣ်ကဝီၤ တတီၤဒီး တတီၤ ကလီၤဆီ လိာ်သး တစးလီၤ. မ့ၢ် ယိၣ်လိာ်ကျိ
အကလံၤစီး တကပၤန့ၣ် ဖဲယလဲၤ ဘၣ်ထံၣ်ဘၣ် န့ၣ် မ့ၢ်ဒၣ် ခူခိၣ်သဝီခိၣ် တဖၣ်
တီခိၣ်ရိၣ်မဲဲ ဒီး မၤအိၤ န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် လၢယိၣ်လိာ်ကျိ ကလံၤထံး
တကပၤတခီ လၢတၢ်လီၤ တနီၤနီၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်တီခိၣ် ရိၣ်မဲဲမၤအိၤ လၢသီခါဒီး
မၤအိၤလၢ သီခါဖျၢ န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢ လါခူးန့ၣ် မ့ၢ်လါတလါ လၢ တၢ်ဃးတၢ်စုၤ
တၢ်ကီတၢ်ခဲ အဒိၣ်ကတၢ် တလါ လီၤ. တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ် ဃး တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤ
ကီဒီး တၢ်ဆူးတၢ်ဆါ အါ အလါတလါ လီၤ. ပုၤသးပုၤ ကိးဝဲလၢ ဘုဖိတံာ်
စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. ဘုအသိ တချူးပၢ်ထီၣ် ဒဲးဘၣ်ဒီး ဘုအလီၤလဲၤ တခီ အါဒၣ်တၢ်
တက့ၢ် လၢကလံၤအယိ န့ၣ် ကိးဝဲလၢ ဘုဖိတံာ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤ
ကီစံးတၢ်န့ၣ် တၢ်လီၤ လၢ ခိခိၣ်ကစၢ်ကျိ န့ၣ် တုၤ တၢ်စုၤအါ ထံဒိၣ်ခိၣ်ယွၤ
အယိ န့ၣ် တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤ ကီ, တုၤ တၢ်စုၤအါ တၢ်ခုၣ်ဒိၣ် အယိန့ၣ် ဖိဒံဖိသ့ၣ်
သ့ၣ်က့ၤသးပုၤ မုလံၤမုပုၤ တဖၣ် န့ၣ် ညီၣ်နီၤဆိးက့ၤ ဆါဘီ အါ န့ၣ်လီၤ.
လၢတၢ်န့ၣ်အယိ စိၤဖိဖဲဖု တဖၣ် ဃုထာဝဲ လါတလါအံၤ, ဒီး ဆၢကတီၢ်
တကတီၢ်အံၤ ဒိသိး ပုၤကိးဂၤဒဲး, တဂၤဒီးတဂၤ ကအိၣ်ဒီး တၢ်အိၣ်တက့ၢ်
တၢ်ယူတဖိး, အံးထွဲကွၢ်ထွဲ တိစၢၤမၤစၢၤ ကဟုကယာ် လိာ်သး တဂၤဒီး တဂၤ
န့ၣ်လီၤ.

ပုၤလၢ အတၢ်အါ ကဟ့ၣ်မၤစၢၤ ပုၤလၢ အတၢ်စုၤ, ပုၤလၢ အမၤသ့
အိၣ်ဘၣ် ကအံးထွဲ ကွၢ်ထွဲ တိစၢၤမၤစၢၤ ပုၤလၢ အဖိၣ်အယာ် အတၢ်တအိၣ်
ဘၣ် တဖၣ်ဒီး ကဟံလုၢ် ဟံပုၤ လိာ်သး ကဒဲကဒဲ အါန့ၣ်ဒိၣ်န့ၣ် ပစုလီၤ ခိၣ်ခိၣ်
တခီတက့ၢ် န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ် အယိ လါခူးကီုစု န့ၣ် မ့ၢ်ဘူၣ် တၢ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်
အဘူၣ်တဘူၣ် လၢ တၢ်သ့ၣ်နီၣ် ထီၣ် စိၤဖိဖဲဖု အတၢ်မၤလိာ် တၢ်ဒီး လၢပဝဲ
ဖိလဲၤတဖၣ် အၢၣ်လီၤ တၢ်လၢ ကတီဒီး မၤလၢပုၤ ပတၢ်အၢၣ်လီၤ အီလီၤ
န့ၣ်လီၤ. တုၤ လါခူးကီုစု ဘၣ်ဘူးထီၣ်န့ၣ် ခူခိၣ် သဝီခိၣ် သ့ၣ်က့ၤသးပုၤ တဖၣ်
တၢ်ပိၣ် ကူၣ်လိာ်ဝဲ ဒီး ကွဲတံၤ ကွဲသကိး ကွဲဖိ ကွဲလဲၤ ဒီး ကွဲခိၣ်ဃၢၤ

ဒူသဝီတဖှ် မှ်ရဲ၊ ဒူဖိသဝီဖိ တဖှ် ကွဲစှ်ကိး တံသကိးလၢ သှ်ညါသှ်ခိး တဖှ် ဃုာ်ဒီး သိာ်ဃၤ ဒူသဝီတဖှ် နှ်လီၤ. ဟံာ်ဃီ ကိးဒှ်ဒိး ကတော်ကတီၤ ကသူ ဟံာ်ဘိာ် အကလုာ် ကလုာ် ဖဲ အမၤဝဲနှ်ယ ခုာ်တၢ်၊ နွံာ်တၢ်၊ ဃၤတၢ်၊ ထိးညှာ်၊ ဆိညှာ်၊ ညှာ်၊ တကပၤရဲ၊ ခံကပၤရဲ၊ အါနှ် အန့ၢ် ဖဲ အမၤဝဲနှ် မၤဝဲသ့၊ ဒီးကတော် ကတီၤ ဃုာ်ဒီး မ့ၤစုာ် မ့ၤတီၤဒီး တၢ်ဖိတၢ်လံၤ လၢ ညိန် ဆူးကါဝဲ လၢ တၢ်ကီုစု အခါတဖှ် ဃုာ်ဒီး သးဇိမ့ၤဇိမ့ၤ နှ်လီၤ.

တၢ် ဘျုးအနံၤ ဘၢာ် မှ်ဟံာ်ထီၣ်နှ် ကယီၢ်ခိာ်ဃၤ ဒူသဝီ တမ့ၤတပျီၤ ဒီး ဒူဖိသဝီဖိ၊ ကယီၢ် ပၤလၢ လုာ်လီၤလုာ်ထီၣ် ကိးဂၤဒိး နှ် ဟံာ်တဖျၢာ်ဒီး တဖျၢာ် ကိးအိာ် ကိးအိာ်ဝဲ၊ အိာ်သကိး အိာ်သကိး မၤလုာ်အုာ်ထါ ကိာ်သကိး လိာ်န့ၢ် အစုဒီး သှ်စၢ်သးဘိာ် မုာ်ကနီၤ ဖိာ်သှ်ခါ တဖှ် ကိာ်လိာ်အစု သကိးသကိး ပွဲၤဒီး တၢ်သှ်ခါ သးခါ သှ်ဖဲသးညီ တၢ်နံၤတၢ်အုာ် သှ်မုာ်သးမုာ် နှ်လီၤ. ဖဲ တၢ်ကီုစု အနံၤ စီၤစီၤ မှ် ဝါဝါ တဝါဝါ သှ်ကုာ်သးပှ် တဖှ် ခဲၤဆၢထၢာ် ကိးဖိကိးလံၤ ပိာ်လီၤတဲလီၤ ထုကဖှ်သှ်ကမဲၤ ကွဲကွဲကလၢ ကိာ်န့ၢ်ဖိလံၤ အစု လၢ ဟံာ်တဖျၢာ် ဘၢာ်တဖျၢာ် ဝံၤဒီး ပၤကိးဂၤ ကိာ်န့ၢ်လိာ် အစုသ့ လီၤ. တၢ်ဒှ်တၢ်ထု တအိာ် နီတမံၤဘၢာ်. ပၤကိးဂၤဒိး ထီၣ်လီၤ အိာ်အိာ် လၢဟံာ် တဖျၢာ်ဒီး တဖျၢာ် တဲနံၤတဲအုာ် နံၤကတီၢ် ပျီၤကဒိး ဒိတနံၤကျၢၤ လီၤ. လၢတၢ်နှ် အဃိ လါခူးကီုစုနှ် တဒိးသိးဒီး တၢ်ကီုစု အစုအဂၤ ဘၢာ်. မှ်ဘျုး သှ်ခါသးခါ လၢ ကညီဖိမၤ တ့ၢ်ဝဲလၢ ပျၢၤလံၤလံၤ အဘျုးတဘျုး နှ်လီၤ.

လါခူးကီုစု အကတီၢ် တၢ်ဆူးကါ တၢ်ဖိတၢ်လံၤ တဖှ်ဒီး အခိပညီ

ဖဲတၢ်မၤ လါခူးကီုစု ကိးဘျီဒိးနှ်၊ တသ့ဖဲအသ့ နှ် တၢ်ဘၢာ်ဆူးကါ တၢ်ပိးတၢ်လီ တဖှ်အံၤ ကိးဘျီ ဒိးလီၤ. တဘၢာ်ထီၣ်ခိာ်၊ ဖိစှ်၊ ထံပိာ်၊ တကွဲ၊ မ့ၤတၢ်ဒှ်၊ ထံ၊ မ့ၤတီၤ၊ လုာ်ဝါ၊ မ့ၤတီၢ်ပံာ်၊ နီၤဒိကွာ်၊ ဃီၤသှ် တဖှ်နှ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အံၤ အိၣ်ဒီး အခိပညီ စုၣ်စုၣ်လီၤ. ဒီး ဒ်အခိပညီ အလိုအလို အိၣ်ဝဲအသိး န့ၣ် ကညီဖိ ကိးဂၤ ကအိၣ်မူ မၤလီၤဂၢ် အသ့ၣ်အသးဒီး တၢ်တဖၣ်အံၤ လၢ ကအိၣ်မူကဲဘျး လၢ ထံကီၢ်ဒီး ပှၤကလုာ်အဂီၢ်, န့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤ ဒီး တမံၤတပျီၤ ပှၤတခီဘီမုၢ် လၢ အိၣ်ဆိးလၢ ပသိးပကျါ ခဲလၢာ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.

၁. တဘၣ် ထီၣ်ခိၣ်

မုၢ်လီၤခိၣ်, မတမုၢ် ခွးဖးလၢ် တဘၣ်လၢ တီၢ်ပိတံဖု လၢပျၢၤ စီးန့ၢ် ပျးန့ၢ်အီၤ လၢသ့ၣ်ဒီး ဖဲ အိၣ်မုၤအီၤထံ န့ၣ် ပာ်လီၤဝဲ တဘၣ်အံၤ ဒီး ဖၢန့ၣ်လီၤဝဲ မုၤ, ကသူ, တၢ်ဒီးတၢ်လုာ် လၢ အသးကီၢ်ပူၤ ဝံၤ, အိၣ်သကိးဝဲ ဂၤန့ၣ် ဂၤန့ၣ် ဝးတရံး, နစုယံၣ် ယစုယံၣ် မုၢ်လီၤ ထဲလဲၣ် ထဲလဲၣ် သန့ၣ်က့ တသး ဘၣ်အၢ လိာ်သး ဘၣ်. အိၣ်သကိးဝဲ ဒီး ဖိဖိဖိဖိ ကယၢ် ဟံၣ်ဖိယီဖိ ကိးဂၤဒဲး ဒီး တမံၤတပျီၤ လၢ အလဲၤဘၣ် တဖၣ် ဒုၣ်လဲာ် န့ၣ်လီၤ. အတၢ်မုၢ်လိာ် ကွၢ်စီ တခီ ကညီဖိ ကိးဂၤဒဲး ကအိၣ်ယူ အိၣ်ဖိး, အိၣ်လိာ် ကွၢ်လိာ်သး, တိစၢၤမၤစၢၤ လိာ်သး သကိး သကိး, ပှၤအခိၣ် ပှၤအဆဲး သုတဟံ ဖုၣ်ထီ ကွၢ်တလီၤ ကွၢ် ကဟံ လိာ်သးတဂ့ၤ အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. ဒီး ကတိၤဒိ စုၢ်ကိးဝဲလၢ ထါ - ပုၢ်မုၢ်လီၤယံၤ ဝါဝါထီၣ်, ဝါမုၢ်လီၤယံၤ ပုၢ်ဝါထီၣ်, ဒိပုၢ်ဝါ သးမုၢ်ဒိသိး, ဘၢလၢဂံမံၣ် နွံၣ်အသိး, ဆိဖိၣ်ယဲ ထိးလိာ်အနိး, ဖိၣ်ယဲ အိၣ်တံၤ အိၣ်သကိး. အနီၣ်နီၣ်န့ၣ် အတၢ်မုၢ်လိာ် မုၢ်ဒိသိး ကညီဖိ ကိးဂၤ ကအိၣ်လိာ် ကွၢ်လိာ်သး တိစၢၤမၤစၢၤ ကဟုကယၢ် အံးထွဲကွၢ်ထွဲ လိာ်သး ဖဲ အိၣ်တပူၤ လိာ်လိာ် န့ၣ်လီၤ.

၂. ဖိစိတ်

ဖိစိတ် တကလုာ် မိုးဖိ တကလုာ်လၢ အနၢမူ ကဖိလီ ဘၣ်ဆၣ် တုၤ နဒဲးဟ် ဃုဒါနုၤန့ၣ် နၢမူထွဲ တဘျုးလၢ ညါ န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး မိုးစိုကိး ဖိတကလုာ် လၢ အမဲထီၣ်လၢ ထံကျိနံၤ ဒီး အါထီၣ် ဂီၢ်ထီၣ်ဝဲ အသိးန့ၣ် ပကညီဖိ ကိးဂၤ ကအိၣ်မူ ခုၣ်ခုၣ်မုာ်မုာ် သ့ၣ်ဂ့ၤသးဝါ အါထီၣ် ဂီၢ်ထီၣ်ဒီး မံၤဂ့ၤ သၣ်ဂ့ၤ တုၤလၢ အသံတစု န့ၣ်လီၤ.

၃. ထံဟ် -

တၢ်လီၤ တနီၤနီၤ ပုၤကိး ကထံ, မိုး တၢ်မုာ်တၢ်ဘိ တကလုာ် လၢ အဆၢ, နအိၣ်အိၤ န့ၣ်ဂီၢ်န့ၣ်ဘါ မုာ်သ့ၣ် မုာ်သး မၤဂၢၢ်မၤကျၢၤ ပသ့ၣ်ပသး ဒီး အိၣ်စိုကိး ဒီး အကမဲာ် တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤမုာ် ကျိကွံာ်အိၤ ဒီး မိုးအိၣ် လီၤတံာ် ထဲတ ကမဲာ် ဒၣ်လဲာ်န့ၣ် မဲထီၣ်ဒဲး န့ၣ်လီၤ. ပကညီ ကလုာ်အံၤ ပကကဲထီၣ် တၢ်ဂီၢ် တၢ်ဘါ တၢ်တိစၢၤ မၤစၢၤလၢ ပုၤကိးဂၤ ဒီး တၢ်မုာ်မၤ ဟးစီၤ မၤပြဲပြဲ အိၤ ထဲလဲာ်ထဲလဲာ် ပကဟံးဃာ် ဂၢၢ်ကျၢၤ ပထူသနူ ဒီး အိၣ်ဂၢၢ် အိၣ်ကျၢၤဒဲး လၢ ဟီၣ်ခိၣ်ချၢအံၤ န့ၣ်လီၤ.

၄. တကွဲ -

မိုး တၢ်မုာ်တၢ်ဘိ တကလုာ်လၢ ပုၤမုာ် သ့ၣ်လီၤထဲ တခိၣ် ဘၣ်ဆၣ် ဆဲးဖး ထီၣ်အါခိၣ် ဒီး ကဲထီၣ် ဒိကရူၢ်ဒီး တုၤ အဘးလီၤ န့ၣ် အခိၣ်ခိၣ် တဖျၢၣ်န့ၣ် သၣ်ထီၣ် အါသံာ် အါဖျၢၣ် လီၤ. မိုး အါသံာ် အါဖျၢၣ် ဘၣ်ဆၣ် အခိၣ် မ့ အိၣ်ဒၣ်ထဲ တခါဒီး အသိးန့ၣ် ကညီဖိ မိုးအိၣ် အါဂၤ သနာ်က့ န့ၣ် ကအိၣ်ဒီး တၢ်ပညိာ် ကွဲာ်စိ တမံၤဃီ လၢ တၢ်တီခိၣ် ရိၣ်မဲ တမံၤဃီ အဖိလၢာ် အပူၤ န့ၣ်လီၤ.

၅. မုးတၢၤဒုၣ် -

မုး တဖျၢၣ် တဖျၢၣ် မုးဆံးဆံးဖိ ဘၣ်ဆၣ် ပမုးတၢၤဒုၣ် (ပံပံ) အီၤ အါဖျၢၣ်ဒီး ကဲထီၣ် တတၢၤဒုၣ် န့ၣ်, ပအိၣ် ကဲၣ် ကဲဘါ အိၣ်မူအိၣ်ခဲၤ အိၣ်ကၢ အိၣ်ခိး သုဝဲအသိးန့ၣ် ပကညီဖိ ကိးဂၤ ကအိၣ်မူ အိၣ်ခဲၤ အိၣ်ကၢ အိၣ်ခိး လၢ ဟီၣ်ခိၣ်အံၤ အဂီၢ်န့ၣ် ပကဘၣ် အိၣ်ယူ အိၣ်ဖိး အါဂၤ ဒ် နီၢ်တဂၤအသိး ဒီး တိစၢၤမၤစၢၤ လိာ်ပသး သကိး သကိး န့ၣ်လီၤ. ဒ် ပသးပှါ အတၢ်စံးယဲၤအ သိးန့ၣ် သ့ၣ်တဘီ တဂၢ်ထံ, ဝဲၣ်တဘီ တဂၢ်ထံ, ပှၤကညီ တဂၤ တဝံၤ တါအမံၤ ဘၣ်.

၆. ထံ -

ကယီၤမုး တါအိၣ်လၢ ဟီၣ်ခိၣ်ချၢ တမံၤလၢလၢ န့ၣ် ကအိၣ်မူ အိၣ်ကၢ အိၣ်ခိး အဂီၢ်န့ၣ်, ဘၣ်သန့ၤ ထီၣ်အသးလၢ ထံ ကိးမံၤဒဲး န့ၣ်လီၤ. ဒ် ထံမုး တါအကါဒိၣ် တမံၤ လၢဟီၣ်ခိၣ် အတၢ်မူ တါခဲၤ ခဲလၢာ် အဂီၢ်ဒီး မၤမူ မၤကဆီ တါအသိးန့ၣ် ပကညီ ကလုာ်အံၤ ကဘၣ် အိၣ်မူ ကဲဘျူးကဲဖိၣ် မၤမုာ်မၤမုာ် ပှၤလၢ ပခိၣ်ပယၢၤ ဒီး န့ၣ်ဆၢၣ် ခိၣ်ယၢၤ ကိးမံၤဒဲး န့ၣ်လီၤ.

၇. မုးတီၤ -

မုး ပအံၤလၢ ပဘီၣ်ထီၣ် ပအံၤလၢ ဃုဘီလၣ် အခိၣ်စူစူ, တုၤ ပချီမံဝံၤ ထီၣ်ယဲၣ်လီၤ အီၤဒုၣ်လဲာ် န့ၣ် တလီၤဖျၢၣ်ဘၣ် အသိးန့ၣ် ပကညီ ကလုာ်အံၤ ကဘၣ်အိၣ်မူ သန့ၤသး လၢ ထူလၢယွၤ ဒီး ဟံးယာ်ကျၢၤ ပတၢ်ဆဲး တါလၢ လၢ မိၢ်ဟံး ဖဲဖု ဟ့ၣ်သါပှၤ တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.

၈. မုတီပိတ် -

ပအံ့န့ၣ် ပဟာမံ အီၤဝံၤ ပဆုယုၣ် တီၤယုၣ်ဒီး နံၣ်သီ တုၤအဘျး
စဲဘူးလိာ်သး န့ၣ်လီၤ. ပအံ့အံၤ ပဒိဆု ဒိပံာ် စဲဘူးတုၤ ထံၣ်န့ၣ် လၢအပူၤ
ဒၣ်လိာ် တန့ၣ်ဘၣ် အသီးန့ၣ် ပကညီ ကလုာ်အံၤ တါမ့ၢ် မၤန့ၤ မၤယုၣ်
မၤအာမၤသီ မၤနးမၤပီၣ် ခဲၣ်သူ ခဲၣ်လါ ပုၤ ထဲလဲၣ်ထဲလဲၣ် သန့ၣ်က့
ပကအဲၣ်လိာ် ကွံလိာ်ပသး ဟံးယး စဲဘူးလိာ် ပသး ဝုၤန့ၢ် ကျၢၤန့ၢ် အလီၤ တုၤ
တါမၤလီၤဖး ပုၤသုတန့ၢ် တဂ့ၤ န့ၣ်လီၤ.

၉. လုၣ်ဝါ -

ပလုၢ် န့ၣ်အီၤလၢ ဘဲဒီး ထါကူ ထါကၤ န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ပပုၢ် ဆူးကါ
လုၣ်ဝါလၢ တါကီၤစု အံၤ မ့ၢ်တါပနီၣ် တမံၤ ဒ်သီး ပကဘံာ် စၢယာ် လိာ်
ပသ့ၣ်ပသး ကျၢၤကျၢၤဒီး အဲၣ်လိာ် ကွံလိာ်, အိၣ်ယူအိၣ်ဖိး လိာ်ပသး န့ၣ်လီၤ.
ပမ့ၢ် လီၤဖး အိၣ်ယံၤလိာ်သး သန့ၣ်က့ ပတါအဲၣ် တါကွံ အပျံၤ ကအိၣ်စၢယာ်
လိာ်သး တထံၣ်ဃီ န့ၣ်လီၤ.

၁၀. နီၣ်ဒိကွာ် -

နီၣ်ဒိကွာ် မ့ၢ် တါအယၢၤ အယီၤတခါ လၢ ပဆူးကါအီၤ လၢ တါဖိအိၣ်
တုၤအိၣ် ကီၤကီၤလၢလၢလၢ အခါ ပခွဲးခွဲး မၤဘၣ်နီၣ် မ့ၢ် ကသုတဖၣ် န့ၣ်လီၤ.
လၢ တါန့ၣ်အယိ မ့ၢ် တါအဒိ တခါလၢ ပတဝါ အကျါ, တါတဘၣ် နီၣ်ဖိးဒု
မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ် ပကမၤ ဘၣ်နီၣ်, မၤဘၣ်လိာ် ဘၣ်စးက့ၤ လၢအဆိအချ့ ဒီး
အိၣ်ယူအိၣ်ဖိး က့ၤ အနီၣ် န့ၣ်လီၤ.

၁၁. ဃီသုတ် -

မိုး တါသုတ် တမံလု အိန်ဒီး အဘုတ်ပှါ ဝံ အကု ကိလ ဝံမး အညှင် နှင်လီလီ. ဒီးလု အညှင်အိပူ နှင် အိန်ဒီး အထံဝံ နှင်လီလီ. ဒ်သိး အထံလု အဝံ အဘဲအံလု ကအိန်ဂါ အိန်ကျါ နှင် အညှင် အိန်ဝးတရံး အီလု ဒီး အညှင် ကအိန်ဂါ ကျါ အနီနှင် အကုကိလ အိန်ဝးတရံး အီလု အါနှင်အနု လု အကုကိလ အမဲညါ နှင် ဘုတ်ပှါအိန် တကထု ဒ်း နှင်လီလီ. အဝဲအံလု မိုးတါအဒိ လု ပကညီဖိ အနီ, အရဲဒ်လဲ နှင် ပအိန်ဒီး ပဖိဆံး လံးဆံး, ပဖိပမါ လီအဲဒ်လီကွံ လု အနီစါ ဘါစါ တဖှင် အယိ ပဘုတ် ကဟုကယာ် ဒိသဒါ အီလု ဒ်ပစံး တါအသိး ပဖိပလံး ဆူ ပဖိပမါ ဒ်သိး တါသု တမးအါမးသီ မးနးမးဖိ ဖါတရီ တပါအီလု တရဲအနီ နှင်လီလီ.

လါခူးကီစု အတါ မိုးလါကွါစိ

တါလု လါခူးကီစု အံလု မိုး ကညီအဘုတ် ဖးဒိန်တဘုတ် လု အအိန်ဒီး တါမိုးလါ ကွါစိ ဖးဒိန်လု ကညီဖိ ဒဲလါ လု အအိန်ဘူး မိုးရဲလု, ယံလု မိုးရဲ တုလု လု ထံရဲကီဂါ ဒ်လဲ အနီ လီလီ. တါမိုးလါ ကွါစိနှင်, မိုးဒ်သိး ကညီ ကလုအံလု ကအိန်မူ ကဲဘူး စုဂါလု နုဆါ ခိန်ယါ ကိးမံဒဲး လု ပဘုတ်ဒီး သနုထီ ပသးဒီး အံးထွဲ ကွါထွဲ တီစါ မးစါ ကဟုကယာ် ဒီး အဲဒ်လီကွံလီ ပသး အနီ နှင်လီလီ. ပကဟံးနု တါပီးတါလီ အဒိအတဲာ် လု တါဆူးကါအီ တမံလု လါလါလု ပမးဘုတ် အကတီ တဖှင်, ဒီး ဒုးလီစါ ပလုပလု ပသကံာ် ပဝး လု ပတါရဲ ဒီး ပတါအိန်ကါ အိန်ခိး အနီ နှင်လီလီ. ဒီးလု ပကသုန်နီ ပတါအါလီလီ လု မိုးဖါ ဖဲဖု မးလီ ပှါ အနီ ဒီး လုမိုး တါသုန်နီထီ အပနီ လု ပကထံ သုန်နီထီကု မိုးဖါဖဲဖု အတါမးလီ အနီ နှင်လီလီ.

တၢ်အိၣ်ဘျး

ဘၣ်ဃး တၢ်အိၣ်ဘျး န့ၣ် ပှၤတနီၤ ဆိကမိၣ် ဝဲလၢ တၢ်ကၢ်စုန့ၣ် ဟဲလီၤစၢၤ လၢ ဘျးအဃိ ယသးအိၣ် ဟ်ဖျါထီၣ် ယတၢ်ထံၣ် သ့ၣ်ညါ ဘၣ်ဃးဒီး ဘျးအရၢ တဆံးတက့ၢ် ဒ်အံၤလီၤ. တၢ်အိၣ်ဘျးန့ၣ် အိၣ်အါမံၤ ဒီး အတၢ်ဒုၣ် တၢ်ထု ဒိၣ်မး လီၤ. ကညီ မိၤလုဟ်လၢ ကိးဂၤဒီး ဒုၣ်လံာ်န့ၣ်, တမ့ၢ် ပှၤအိၣ်ဘျး ခဲလၢ ဘၣ်. တၢ်အိၣ်ဘျး န့ၣ် မ့ၢ်ဒုၣ်ထဲ ပှၤလၢ အဟဲလီၤစၢၤ လၢ ဘျးတဖၣ်ဒီး န့ၣ်လီၤ. အဂၤတမံၤ န့ၣ်, ပှၤအိၣ်ဘျး ဒုၣ်လံာ်န့ၣ် အဘျး တဒိသိး လိာ်အသး ဘၣ်. ပှၤတနီၤ အိၣ်ဘျးလၢ ဆိ, တနီၤ လၢကိၣ်, တနီၤလၢ ညၣ်ဟီၤဘီ, ဒီး တနီၤနီၤန့ၣ် လၢထိး လီၤ. တၢ်အိၣ်ဘျး လၢ ညၣ်ဟီၤဘီ န့ၣ် ပှၤတနီၤနီၤ စံးဝဲလၢ အဟဲလၢ မိၤထံး တကပၤ လီၤ. တၢ်အိၣ်ဘျး လၢထိး ဒုၣ်လံာ်န့ၣ် လီၤဆိ လိာ်အသး ဒဲး န့ၣ်လီၤ. အဂၤကဒီး တမံၤန့ၣ် ဘျးန့ၣ် ပှၤတဂၤဂ့ၤ တဂၤဂ့ၤ တီခိၣ်ရိၣ်မဲ အီၤ တသ့ဘၣ်. ပှၤတီခိၣ် ရိၣ်မဲ ဘျးသ့ န့ၣ် မ့ၢ်ဒုၣ်ထဲ ဟံၣ်ခိၣ်မုၢ် တဂၤလၢ တၢ်ဟ့ၣ်လီၤ စၢၤအီၤ လၢအမိၤ, ဒီဖျိ လၢဘျးခိၣ် န့ၣ် မ့ၢ်ဒုၣ် ပိာ်မုၢ်အဃိ န့ၣ်လီၤ. တုၤ အဖိထီၣ်ပှၢ် အိၣ်ဒီး ဒံၣ်ဒီးဖိ လံၤလံၤန့ၣ် အမိၤအိၣ်ဖး ဘျးဒီး အဖိဒီး ဟ့ၣ်လီၤစၢၤဝဲ လၢ ကတီခိၣ်ရိၣ်မဲ က့ၤ ဘျးလၢ အဟံၣ်ဒုၣ်ဝဲ န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဖိလံၤလၢ အထီၣ်ပှၢ် ဒီးပှၤလၢ အအိၣ်ဒီး ဘျးဘၢ ဂ့ၤဂၤ မ့ၢ်ဂ့ၤ, တအံၣ်ဒီးလၢ အဘျးမ့ၢ်ဂ့ၤ န့ၣ် ဘၣ်အိၣ်လီၤ တူၢ်ကွံာ်ဝဲ အစၢၤ န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်လီၤတူၢ် ဘျးအစၢၤ န့ၣ် ဘၣ်အိၣ်ဝဲ ဘျးဒီး တဲဘၣ်ဝဲအ ဘျးလၢ အဖိတဂၤ န့ၣ်သံလံ. တအိၣ်မူ လၢဘၣ်မးဒီး အဖိတဂၤ န့ၣ် အဘျးကတၢ်ကွံာ် န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ် အဃိ ဘျးဒီး တၢ်ကၢ်စုန့ၣ် ဆိလိာ်သး အဃိ ယအိၣ်ဒီး စံးလၢ တၢ်ကၢ်စုန့ၣ် တဟဲလီၤစၢၤ လၢ တၢ်အိၣ်ဘျး န့ၣ်ဘၣ် လီၤ.

၁. ဘူးဖိ

ပုၤအိၣ်ဘူး ထဲဟံၣ်ဖိ ဃီဖိတဖျၢၣ်, တဟံၣ်ဇိၤ န့ၣ်ပကိးလၢ ဘူးဖိလီၤ. အဝဲသ့ၣ် န့ၣ်အိၣ်ဘူး လၢထိး လၢဆီ လၢ ကိၣ် လၢညှိၣ်ပီၤဘီ လီၤ. ဒီး အတၢ်အိၣ်ဘူး အဆၢကတီၢ်န့ၣ် ပုၤတနီၤနီၤ ကမ့ၢ် နံၣ်ထံး တဘျီ နံၣ်စိး တဘျီ လီၤ. ဒီးပုၤ တနီၤနီၤ တခီ ကမ့ၢ်ဒုၣ် တနံၣ်တဘျီ ဒီး ခံနံၣ်သၢနံၣ်မး တဘျီ ဒ်အလုၢ် အလၢ် အတၢ်လီၤစၢၤ အိၣ်ဒီး အဝဲသ့ၣ် အသိး လီၤ. တၢ်အံၤ သန့ၤထီၣ် အသးလၢ အတၢ်ဟဲ လီၤစၢၤ အတၢ်ဟဲ ပနီၣ်ဒုၣ်ဝဲ န့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢ တၢ်ဆူးတၢ်ဆါ အယိ တၢ်ကၢ်မ့ၢ်လီၤ လၢ ဘၣ်အိၣ်ဘူးန့ၣ် ဘၣ်အိၣ်ဝဲ လီၤ. အဝဲန့ၣ် သန့ၤထီၣ် အသးလၢ တၢ်ဆူးတၢ်ဆါ အယိဒီး လၢ အမၤကမၣ် ဘၣ် အဘူး အဖိခိၣ် အယိ ဘၣ်အိၣ်ဘူး အါန့ၢ် ဒ်း သၢဘျီလွၢ်ဘျီ အိၣ်ဝဲ န့ၣ်လီၤ. ဖဲ အိၣ်ဘူးအခါ န့ၣ် တသီမ့ၢ်ဂ့ၤ မ့တမ့ၢ် သၢသီမ့ၢ်ဂ့ၤ ဒ် အဟဲ ပနီၣ်ဝဲ မ့ၢ်န့ၣ်အသိး န့ၣ် ပုၤဂ့ၤပုၤဂ့ၤ လဲၤထီၣ်လၢ အဟံၣ် တသ့ နီတဂၤဘၣ်. ပုၤမ့ၢ်လဲၤ ထီၣ်ဘၣ် တဂၤဂၤန့ၣ် တၢ်အိၣ်ဘူး တဘျီန့ၣ် ဟးဂီၤကွံၣ်လီၤ. အါန့ၣ်အန့ၣ် ဖဲ အိၣ်ဘူးခါ ဒုၣ်လဲၣ်န့ၣ်, အိၣ်ဘဲ, အိၣ်ဝဲ, တဘဲဘၣ်, ဟဲ, ဟီ တမံၤဂ့ၤ တမံၤဂ့ၤ နတဲ တသ့ဘၣ်. ပုၤမ့ၢ်တဲ တဂၤဂၤန့ၣ် တၢ်အိၣ်ဘူး တဘျီန့ၣ် ဟးဂီၤ ဘၣ်အိၣ်ကဒီး ဝဲ အသိတဘျီ ကဒီး န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ် ပုၤအိၣ်ဘူး လၢထိး န့ၣ် ဘုၣ်ထိး သ့ ဘုၣ်ထိး တသ့ဘၣ် အိၣ်ဒ်းလီၤ. ယထံၣ်ဘၣ် ပုၤအိၣ်ဘူး လၢထိး, ဘုၣ်ထိး တသ့ဘၣ် ဖဲ သထီၣ် ကီၢ်ဆၣ်အပူၤ အိၣ်ဝဲတနီၤ လီၤ. အဝဲသ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ် တုၤ အဘၣ်အိၣ်ဘူး န့ၣ် ဘၣ်ဟးယုပုၤ ထိး အယိ တဘျီဘျီ န့ၣ် ဟဲယုပုၤ ထိးတုၤလၢ ပအိၣ်ဒုၣ်လဲၣ် န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ် ဟးပုၤထိး န့ၣ် အိၣ်ဒီး အတၢ်ဒုၣ် တၢ်ထု စ့ၢ်ကိး လီၤ. ထိးလၢ အလဲၤ ယုပုၤဝဲန့ၣ် ဖဲ ပုၤကကိးန့ၢ် အပူၤန့ၣ်, အပူၤဒိၣ်ဂ့ၤ ဆဲးဂ့ၤ ဘၣ်ဟံးန့ၢ်ဝဲ လီၤ. ယုလီၢ်ဝဲအ ပုၤ တသ့ဘၣ်ဒီး လဲၤကဟဲ ဝဲစ့ၢ်ကိး တသ့ဘၣ်. ဘၣ်ဟံးန့ၢ် ဝဲလီၤ. ပုၤအိၣ်ဘူး လၢအဘုၣ်ထိး သ့ တဖၣ်န့ၣ် လၢ ကအိၣ်ဘူး အဂီၢ်န့ၣ် ဘၣ်ဘုၣ်ဟဲ ဝဲထိး လီၤဆီဆီ လီၤ. အိၣ်ထိး တဒုဂ့ၤ တဒုဂ့ၤ တသ့ဘၣ်. ထိးလၢ

ဘုဂ်ဝဲလၢ ကအိၣ်ဘုး အဂီၢ်န့ၣ် ကိးဝဲလၢ ထိးဖိတိ ဦး ထိးဖိတိ ဝဲန့ၣ် မ့ၢ် အဖိအဖါ ဓါဒု ယတဲလီၤတၢ် တဘၣ်ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ် ကိးဝဲလၢ ထိး ဖိတိ အယိ ကမ့ၢ် ထိးအဖိ သ့ၣ်သ့ၣ်လီၤ. ထိးဖိ တိတဒုအံၤ မ့ၢ်ဘၣ် က့ဘၣ်က့ၣ် လၢ တၢ်ဘၣ်ဒိ ဘၣ်ထံး တမံၤမံၤဂ့ၤ ခုအုၣ်က့ ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ န့ၣ် အိၣ်ဝဲဘုး တသ့လၢဘၣ်. ဘၣ်အိၣ် က့ၤဝဲလၢ အဖိတိစၢၤ တဒု န့ၣ်လီၤ. ထိးဖိတိ လၢအက့ တဒုန့ၣ် တအိၣ်ဝဲ တမၤသံဝဲ ဘၣ်. ဘၣ်ဘုဂ်ဝဲ တုၤ အသံ န့ၣ်လီၤ. ပုၤအိၣ်ဘုး လၢ ထိးဒုလဲၣ်န့ၣ် အလုၢ်အလုၢ် အတၢ်ဒုၣ် တၢ်ထု ကလီၤဆိလိာ် သးဒီး သ့ၣ်သ့ၣ် လၢ ဟံၣ်ကဝီၤ တနီၤနီၤ ဒုၣ်လဲၣ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤ တနီၤနီၤ တခီ တုၤဆၢကတီၢ် လၢ ကအိၣ်ဘုး န့ၣ် ထိးလၢ ကအိၣ်ဘုး န့ၣ် ဘၣ်မၤထူၣ်ဖျိ ဟံၣ်ဒီး ဖိၣ် ထုးထီၣ်ဝဲ လၢ ဟံၣ်ထူၣ်ဖျိ အပူၤ န့ၣ်လီၤ. စိာ်ထီၣ်ဝဲ လၢယီၤ, ကျဲထီၣ် တသ့ဘၣ်. တုၤ စိာ်ထီၣ်ထိး လၢဟံၣ်ပူၤ ဝံၤန့ၣ် ဟံၣ်ဖိယီဖိ ကိးဂၤ ဘၣ်လဲၤဖိၣ် ထိးတဒုန့ၣ် အကပၤ ကိးဂၤဒီး ထုကဖၣ် သ့ၣ်ကမဲၤ ဝဲဝံၤမး, ထိးန့ၣ် ဘၣ်ပအၢ သံဝဲလၢ တၢ်ကံာ်ညာ် လၢ အမၤဘၣ်စီၣ် ဝဲလၢ ထံတုၤ အသံလီၤ. ဒိသံ ဆဲးသံဝဲ တသ့ဘၣ်. ထိးညၣ် ကသူလၢ ကအိၣ်ဘုး အဂီၢ်န့ၣ် ဖိဆဲးသိ အိၣ်ဝဲ တသ့ဘၣ်. ဘၣ်ဖိ အိၣ်ဝဲဒီး အထံအနိ ဒီး ဖိာ်ဟံၣ်သ့ ဖိာ်ဟံၣ်သ့ တၢ်နၢမူ နၢဆီ ဒီး န့ၣ်လီၤ.

၂. ဘုးဖးဒိၣ်

ယ နၢ်ပဂံၢ်လၢ ဘုးဖးဒိၣ် န့ၣ် တမ့ၢ် အိၣ်ဝဲထဲ တဟံၣ် တဒုၣ် မိၣ်ဖိ နီၤဘၣ်. အိၣ်ဝဲဒီး ဖိလံၤ ဘၣ်ထွဲဒီး အီၤ အဟံၣ်ဖိ ယီဖိတဖၣ် အယိ ပကိးလၢ ဘုးဖးဒိၣ် န့ၣ်လီၤ. ဘုးဒိန့ၣ် တကလုာ် န့ၣ် တအိၣ်ဝဲ နံၣ်ထံးတဘျီ နံၣ်စီး တဘျီဘၣ်. အိၣ်ဝဲ သၢနံၣ်တဘျီ မ့တမ့ၢ် လွၢ်နံၣ်တဘျီ လီၤ. အဂ့ၢ်ဒိလဲၣ် န့ၣ် တုၤလၢ အအိၣ်ဘုးန့ၣ် ကယီၤ ဖိလံၤလၢ အဘၣ်ထွဲဒီး အီၤ အိၣ်ယံၤ မ့ၢ်ဂ့ၤ အိၣ်ဘုးမ့ၢ်ဂ့ၤ ဘၣ်မၤချ့း အသးဒီး ဟံက့ၤ ကိးဂၤဒီး လီၤ. မ့ၢ် တဟံက့ၤ ကိးဂၤ

န့ၣ်အိၣ်ဝဲ တသ့ဘၣ်. ပှတနီၤ ဆိကမိၣ်ဝဲလၢ အိၣ်ဘူး ဒ်အံၤ တကလုာ်အံၤ ကအိၣ်ဒီး တါကီၤစု အယိ, တါကီၤစု န့ၣ် ကဟဲလီၤစၢၤ လၢ ဘူး တကလုာ်အံၤ လီၤ. ယတနီၤဟူ ဘၣ်စ့ၢ်ကီၤ လၢ တါအိၣ်ဘူး ဒ်အံၤ တကလုာ်အံၤ ဒၣ်လဲာ် အိၣ်ဒီး တါကီၤစု န့ၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်လၢ တါလီၤ တနီၤနီၤ တခီ မ့ၢ်အအိၣ် ဝဲဒု ယတဲ တဘၣ်ဘၣ်. တါလၢ ယသ့ၣ်ညါ တခီန့ၣ် တါလၢဘူး န့ၣ် အတါဒုၣ် တါထု ဒိၣ်, ဒီးဖဲ အိၣ်ဝဲအခါ န့ၣ် ဘၣ်အိၣ်ဝဲ မ့ၢ်စူာ် လီၤ. အိၣ်ဝဲ မ့ၢ်တစူာ် န့ၣ် ဘၣ်အိၣ်ကဒီး ဝဲ တဘျီအယိ, ဖဲ အိၣ်ဘူးအခါ ကီၤဃုာ်ဝဲ ဒီး အစု တသ့ဘၣ်. မ့ၢ်သ့ ကအိၣ်တမံၤ တုၤလၢ အအိၣ်ဘူး ခါ ဘၣ်ဒုၣ်ဝဲ အဆၢကတီၢ် မ့ၢ်တလၢမး ကီၤက့ၤ အစုကအိၣ် သ့ၣ်သ့ၣ်, မ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်ဆၣ် ကမ့ၢ်ဒုၣ်ထဲ အဒုၣ် အထၢဒီး လီၤ. ဘၣ်မနုၤ ယစံးဒ်န့ၣ် လဲၣ်န့ၣ် ဖဲတါအိၣ်ဘူး ခါ ယတနီၤဟူ ပှတနီၤယဲာ် ဘၣ်ဒီး တထံၣ်ဘၣ် ပှလဲာ် ထီၣ်လဲာ်လီၤ လၢဟံၣ်န့ၣ် ကြီၣ်ကြီၣ်ဘၣ် အမဲာ်ညါ ဟံၣ်ယီၤဘူး တဖၣ်ဒၣ်လဲာ် ယတထံၣ် လဲာ်ထီၣ် လဲာ်လီၤဘၣ် အယိလီၤ.

ကညီဖိဒီးအတါဆဲးတါလၢ

ကညီ ကလုာ်အံၤ မ့ၢ် အမ့ၢ် ကလုာ် တကလုာ်လၢ အအိၣ် လၢပျဲဒီး အတါဆဲး တါလၢ လုၤဒိၣ်ပှဒိၣ် လၢ မိၢ်ဟံဖဲလု လၢပျၢၤ ဟ့ၣ်သါပှ န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်မဆါ တနံၤအံၤ ပှမ့ၢ်သံကွါ ပှလၢ ပတါဆဲး တါလၢ အဂီၢ်န့ၣ် ပစံးယဲာ် က့ၤ တဘၣ်လၢၤ အါအါဘၣ်. မ့ၢ်ဘၣ် ဒၣ်လဲာ်န့ၣ် တလၢတပျဲ ဒၣ်လဲာ် လၢၤဘၣ်. ပှတဂၤ တဲ ကဟဲတမ့ၢ် အဂၤကဒီး တဂၤကဟဲ ကဒီး တမံၤဒုၣ်, တဒ်သိး လိာ်သး လီၤတါ လီၤဆဲး လၢၤဘၣ်. မ့ၢ်မ့ၢ်လၢ ဟီၣ်ကဝီၤ လီၤဆိလိာ်သး တဖၣ်န့ၣ် ကလီၤဆိ ဒိၣ်န့ၣ် အနီၤ တက့ၢ်လီၤ. ဘၣ်မနုၤ ပတါဆဲးတါလၢ ဘၣ်လီၤမါ သံသိမိ ကျိ ဒ်သိးအံၤ လဲၣ်န့ၣ်, ပမ့ၢ်သံကွါ လီၤက့ၤ ပသးန့ၣ် ပကထံၣ်က့ၤ ပတါဆဲး တါလၢ ဘၣ်လီၤမါကွံာ် အဂီၢ် ကအိၣ် သၢမံၤ န့ၣ်လီၤ.

- ၁. အခိုင်ထံ: တမံနုနှင့် မိုးကလုာ်ဒိဉ် သနူ အတါဆိဉ်ဘဉ် ဆိဉ်ဘါပုၤ
- ၂. ခံမံၤတမံၤ ဘူဉ်ဘါ အတါဆိဉ်သနံဉ်
- ၃. သါမံၤတမံၤ နုဉ် တါတသ့ဉ်ညါ က့ၤ ပတါဆဲး တါလၤအလုာ်အပုၤ

၁. ကလုာ်ဒိဉ် သနူ အတါဆိဉ်ဘဉ် ဆိဉ်ဘါ

ဘဉ်မနုၤ အယံ ပစံးလါ ကလုာ်ဒိဉ် သနူ ဆိဉ်ဘဉ်ဆိဉ်ဘါ ပုၤလဲဉ်န့ဉ်, ပမုၤကွါ က့ၤ ပတါစံဉ်စိၤ တဲစိၤန့ဉ် ပကညီ ကလုာ်အံၤ ဟံလီၤလါ မိၤကိလံအဉ်, တါကံစတဉ်, တံဘဉ်, ယုဉ်နါ, ပကညီ ကလုာ် အိဉ်လါ ကီၤယုဉ်နါ အပူၤန့ဉ် လါ စိၤအိဉ်လး အတါကွဲး အပူၤန့ဉ် ယံာ်ဝဲ အနံဉ် (၆၄၄) နံဉ်ညါဒီး ဖဲန့ဉ်ဝံၤ အလီၤခံန့ဉ် ဘဉ်လီၤဖး ကဒီးဆူ ကီၤမိၤပှါ ကီၤလါ ပျဉ်လိာ်ကျိ တနီၤ, ယိဉ်လိာ်ကျိ တနီၤ, လါ ကီၤလိာ်ကျိ တနီၤ, ဒီးတနီၤ ဒဉ်လဲာ်န့ဉ် ကအိဉ်လီၤတဲာ် လါ ယုဉ်နါ အခိဉ်အဃါၤ တနီၤဒဉ်လဲာ် န့ဉ်လီၤ. တုၤလါ ကီၤလါ, ကိး ကီၤမိၤပှါ အပူၤဝံၤ အလီၤခံ တုၤလါ ကလုာ်ဂၤ ဟံနုာ်လီၤ ကဒီး တစုန့ဉ် ကညီဖိ တဖဉ် အတါဘဉ်ကီၤ ဘဉ်စိၤ စးထီဉ် ကဒီး န့ဉ်လီၤ. ကညီဖိ တဖဉ် ဘဉ်တၢၤပုၤဝံၤ လါ ပှါမုၤကနါ ပူၤလါ အသးသမူ အဂီၢ် တုၤလီၤလါ အဲကလံး ပါဘဉ်က့ၤ ကီၤပယီၤ ဒီးဘဉ်ညါ မးဒီး ကညီဖိ အိဉ်မုာ်ဘဉ်က့ၤ တစိတလီၢ် န့ဉ်လီၤ. ဖဲ ကီၤလၢပတါ အကတီၢ် န့ဉ် ပကညီ ကလုာ် ဒီးန့ဉ်ဘဉ် တါကူဉ် ဘဉ်ကူဉ်သ့ ဖဲအကြး အယံ ခဲၤလိာ်ဝဲလါ ကညီဖိ အတါ ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့ ဒီး တါဆဲးတါလၤ တဖဉ် အယံ ကညီ တါကူဉ် ဘဉ်ကူဉ်သ့ ကွဲမုၤဂ့ၤ နံဉ်ထီဉ်သီ မုၤဂ့ၤ ဘဉ်တါဟံ ပနီဉ်အီၤလဲ န့ဉ်လီၤ.

ဘဉ်ဆဉ် တုၤလါ ကီၤပယီၤန့ၢ်က့ၤ တါသဘျ့ ဝံၤအလီၤခံ န့ဉ် ကညီဖိ အတါန့ၢ်သါ တဖဉ် ဘဉ်တါဟံး ဆူဉ်ကွံာ်အီၤ, တါတြီ မၤတံာ်တံာ်အီၤ ကိးကပၤဒီး, ဒ်န့ဉ် အသိးက ညီ ဟံဉ်မုာ်ဃီပၢၤ, စုလီၢ် ဒိဉ်ခိဉ် ဘဉ်ဟးစုာ် ဟးစိၤဒီး တါစုာ် န့ၢ်ဟံးန့ၢ် ကွံာ် တုၤဒဉ်လဲာ် လါ သးသမူ အါအါဂီၢ်ဂီၢ် ဘဉ်သံ ဘဉ်ဟးစိၤ ဘဉ်ဖှိဉ် ဘဉ်ယံာ်, ကဲထီဉ်က့ၤ ပုၤ ဘဉ်အိဉ်မ့ၢ် လါ က့ပူၤ ပှါပူၤ

တုၤဒၣ်လဲၣ် ဆူညါ ဘူၣ်တီၢ် ကဟံၣ်လဲၣ် န့ၣ် တသ့ၣ်ညါ လၢၤဘၣ် န့ၣ်လီၤ. လၢ တၢ်မၤဖျိၣ် မၤယၢ် ဒါမံၤအယံၤ ပတၢ်ဆဲး တၢ်လၢၤ လုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ် တဖၣ် ပကဟံး ယၢ်မၤ သ့ၣ်နီၣ် ဟ့ၣ်လီၤ စၢၤဆူ ပဖိပလံၤ တဆီဘၣ် တဆီလၢ ကရဲၣ်သဲ ကတီၤက့ၤ တန့ၤ တသ့လၢၤ အယံၤ ပတၢ်န့ၣ်သါ ဃံလၢၤ တဖၣ် လီၤတဒၢကွံာ် တစးဘၣ် တစး ဒါမး တုၤဒၣ်လဲၣ် ပကလၢၢ် ဘၣ်ဒၣ်လဲၣ် ပသ့ၣ်ညါ ထံက့ၤအီၤ တညီလၢၤ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢ တၢ်စၢ်ဒဲအံၤ တဖၣ်အယံၤ ပစံးလၢၤ ကလုာ်ဒိၣ် သနူ အတၢ်ဆီၣ်ဘၣ် ဆီၣ်ဘၢပုၤ န့ၣ်လီၤ.

၂. ဘူၣ်ဘါအတၢ်ဆီၣ်ဘၣ်သနံၣ်အယံၤ

ဘၣ်မနုၤ အယံၤ လၢ ပဘၣ်စံး လၢ ဘူၣ်ဘါ အတၢ်ဆီၣ်ဘၣ် ဆီၣ်ဘၢပုၤ လဲၣ်န့ၣ်, တုၤလၢၤ ပကညီဖိ တူၢ်လီၢ် တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ တမံၤရ့ၤ တမံၤရ့ၤ လဲၣ်န့ၣ် လူၤပိာ် မၤထွဲဝဲ ဘူၣ်ဘါတဖၣ် အခံ တုၤဒၣ်လဲၣ် ပျီၤကွၢ် စီၤကွၢ်, ပံာ်ထံနီၤဖး: က့ၤ တၢ်စၢ် တၢ်န့ၣ်ဒီး တၢ်ဆဲး တၢ်လၢၤ အဆၢတသ့ တဘၣ် အမံၤညါ တဆီကမိၣ် စၢ်ကီးဝဲလၢ ကမၤရ့ၤ မၤဘၣ်က့ၤ ဝဲစၢ်ကီး ဘၣ်ဒီး ပာ်တ့ၢ် ဟးဆဲး, တပာ်လုၢ် ပာ်ပုၤဝဲ ဒီး တနီၤနီၤ တခီ ကျိၣ်ကျိၣ်ယုာ် ဝဲဒၣ်လဲၣ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤ တမ့ၢ်လၢၤ ယအံၣ်ဒီး စံး ဘူၣ်ဘါတရ့ၤ န့ၣ်ဘၣ်. တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ န့ၣ် ရ့ၤလၢၤ ပုၤလၢၤ အစူၢ်ဝဲ နာ်ဝဲတဖၣ် အစီၢ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢၤ ယအံၣ်ဒီး စံးတခီန့ၣ် တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဟံး စိာ်အီၤလၢၤ ထံဂၤကီၢ်ဂၤ အယံၤန့ၣ် ဟံးယုာ်ဒီး ပုၤဂၤ အတၢ်ဆဲး တၢ်လၢၤအ ယံ တုၤ ပလီၤဆူ တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ တဖၣ် အပူၤလဲၣ်န့ၣ် ဒါတက့ၢ် ပပာ်လုၢ် ပာ်ပုၤ ပုၤဂၤ အတၢ်ဆဲး တၢ်လၢၤတခီ န့ၣ်လီၤ.

ယနီၢ်ကစၢ် ယမ့ၢ် ပုၤဟံးလီၤစၢၤ လၢ ပုၤခရံၣ်ဖိဒီး ယမ့ၢ်စၢ်ကီး ခရံၣ်ဖိ တဂၤ န့ၣ်လီၤ. လၢထံကီၢ် တၢ်အိၣ်သး တမုာ်တခုၣ် ဘၣ်အယံၤ ပဘၣ်အိၣ် လၢ ဒိဒိၣ် ကစၢ်ကျိၣ် အယံၤ ပတၢ်အိၣ် တၢ်ဆဲး အလီၢ် တပူၤလၢ်လၢ် န့ၣ် ဒါဒၣ်တၢ် တက့ၢ် မ့ၢ်ပုၤ မိာ်လုၢ်လၢ် အကျိၣ် လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ် အယံၤ ပထံၣ်ဘၣ် အဝဲသ့ၣ်

မၤလုၢ် အုၣ်ထီၣ် ဒုသနီၤ အူပံ အူတယံၤ ဟူထီၣ်မိၤထီၣ် ထီဘိ န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်
 ပုၤနီၤဒိၣ် တဖၣ် ထီဘိန့ၣ် တဲပုၤ တိတဖၣ်အံၤ န့ၣ် မ့ၢ်ဒၣ် ပုၤမိၤလုၢ် ပါလုၢ်
 ပုၤသူခိၣ်ဖိ တဖၣ် အတိၤဒီး ပဝဲ ပုၤခရံၣ်ဖိ ပတဘၣ် မၤဃုာ်ဒီး အိၤဘၣ်.
 ဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်လၢ ကိၤလၢ အတိၤဒု တါအူ အတိၤသူၣ်ဝံၣ် သးဆၢ တခီ ပုၤ
 တတဲပုၤ လၢ ကိၤလၢဝါ အတိၤဆဲး တါလၤဘၣ် ပုၤသူအိၤ ဒ် ပလုၢ်ပလုၢ်
 တခါအယံၤ ပဆိကမိၣ် လၢ အမ့ၢ်တါ န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ယနီၤဆံးဒံး အခါ
 ဒၣ်လဲာ်န့ၣ်ယ တထံၣ် ခရံၣ်ဖိ တါအိၣ် ဖိၣ် တဖၣ် ဟံလုၢ်ဟံပုၤ ကညီ
 နံၣ်ထီၣ်သီ ထဲသိး ဒီး လါယန့ၤ အါရံး ထီၣ်တသီ ဒၣ်လဲာ်ဘၣ်. ယထံၣ်ဒၣ် ထဲ
 ပုၤမၤ နံၣ်ထီၣ်သီလၢ လါယန့ၤ အါရံး ထီၣ်တသီ န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢ ကညီ
 နံၣ်ထီၣ်သီ နီၤနီၤန့ၣ် အါဒၣ်တါ တက့ၢ် ယထံၣ်ဒၣ်ထဲ လၢ ကညီ ဒီကလုာ် ကရၢ
 မၤဝဲ န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး ပုၤလၢ အလီၤ ဆူ ဘူၣ်ဘါ အဂၤတဖၣ် န့ၣ်
 မၤကျိၣ်ကျီၤ စ့ၢ်ကိး ပုၤဂၤ အတိၤဆဲး တါလၤ ဒ်န့ၣ်အသိး စ့ၢ်ကိး အယံၤ ပစံးလၢ
 ဘူၣ်ဘါ အတိၤဆိၣ် သနံၣ် အယံၤသုဝဲ န့ၣ်လီၤ.

၃. တါတသ့ၣ်ညါ ဟံကဲက့ၤ ပတိဆဲးတါလၤ အလုၢ်အပုၤဘၣ် အယံၤ

ပပုၤ ကညီ ကလုာ် တကလုာ်အံၤ ပမ့ၢ် ကလုာ်တကလုာ် လၢ
 အအိၣ်လၢ အိၣ်ပဲၤဒီး အတိၤဆဲး တါလၤ ဒ်ကလုာ် ဖးဒိၣ် အရၤအဂၤ အသိး
 န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်လၢ ပတိဟံ လုၢ်ဟံပုၤ က့ၤပကျိၣ်, ပတိဆဲး တါလၤ
 ပလံာ်ပလံာ် စ့ၤ ဒိၣ်မး အမိာ်ညါ ပဟံလုၢ်ဟံပုၤ ပုၤဂၤ အတိၤဆဲး တါလၤ အါ
 န့ၢ် ဒံး ပတိဆဲး တါလၤအယံၤ န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ပပုၤမၤက့ၤ ဝဲလၢထီၣ်ဒဲး

ယွၤဟ့ၣ်ယုၢ်နလံာ်တါဖံး	သ့ၣ်ခိၣ်ဆၢၣ်ထိးမံၤကဒံၣ်
နတဖးနမိာ်ပဂါးသံး	လံာ်ဒီၤလီၤဒီၤတအိၣ်ဒံး
ယွၤဟ့ၣ်ယုၢ်နလံာ်မိာ်ဝါ	သ့ၣ်ခိၣ်ဆၢၣ်ဆီမံၤဝဲးဘၢ
လံာ်လီၤမိာ်တချူးမုၢ်ဟါ	လံာ်ဒီၤလီၤဒီၤတအိၣ်လၢ

ထိုတဖန်အံ့ အနိပညီ လီလီနုနှင့် မိုးလ၊ ပပုကညီ ကလုာ်အံ့ ပအိဉ်ဒီး လံာ်ဒီး လီလီယုဟုာ်လီ တုာ်ပု ဘဉ်ဆဉ် မိုးလ၊ ပတိအိဉ် ဖးလံာ် ဖးလီ၊ တိတအိဉ် မးလီ မးဒီး၊ တိပာ်လုာ်ပာ်ပု တိကုာ် ဘဉ်ကုာ်သု တအိဉ် ဘဉ်အယိ ပလံာ်ပလီ လီမိကွံာ် ဝဲ နုာ်လီ. လ၊ တိနုအယိ ပတိထံာ် တိသုညါ၊ တိနိပာ် နိဘျါ တိဆးလီ ဧာ်လီ ဒိဉ်မးအယိ ပလီဂော် နိ ပုမဲာ်ဘျိဉ် မဲာ်ပာ်သး နိ ပုလ၊ အတထံာ် တသုတိ အသး နုာ်လီ. လ၊ တိနုအယိ ပုဂုပုဂု လဲလီထီာ်လဲထီ ဘဉ်ဆဉ် ပဝဲ ကညီမိ တကလုာ် အံ့ ပဟးပုာ် ကလုာ်ဒီး ဒုာ်တိ အဖါမိုး နုာ်လီ. လုာ်လုာ်ဒ်အံ့ တဖန် အိဉ်ဒီးဒုာ် တိဒီး ပပုကလုာ် အကျါ တုာ်ခဲကနံာ် အံ့ အယိ လ၊ ပကယု မးဂု၊ မးလဲလီထီာ် လဲထီကုာ် ပတိဆး တိလ၊ လ၊ အချး ခုခါဆါကတီ တအိဉ်ဒီး ဘဉ် အမဲာ်ညါ ပပာ်လုာ် ပာ်ပု ပုဂု အလုာ်အလီ အတိဆး တိလ၊ အိဒုာ်တိ တကုာ် တခိ နုာ်လီ. လ၊ ပပာ်လုာ်ပာ်ပု ကုာ် ပတိဆး တိလ၊ ပလံာ် ပကျိာ် ဧာ်ဒီးဝဲ အယိ ပလီဘါ လီမိ ကွံာ်ဆူ ပုဂု အပု တုာ် ပသုညါကုာ် ပတိဆး တိလ၊ မိုးတိလ၊ အပာ်လုာ် ပာ်ပု ပာ်ဂါပာ်ကျါ ပုလ၊ ဟိဉ်ခိဉ်ချါ အံ့ တသုဒီး ဘဉ် ဒုာ်လဲာ် နုာ်လီ. အမဲာ်ညါ ပတဲကုာ် ပကျိာ် တဘဉ်လ၊ ဒုာ်လဲာ်ဒီး လ၊မိုးမခါ တနံာ်အံ့ ပပုကလုာ် နိဉ်ဂါ ကြးအိဉ် အါနုဒီး အကကွါ လ၊ အဆံ ဘဉ်ဆဉ် တိပာ်ပနီာ် အိဉ်ဒုာ်ထဲ နွံကကွါ ဆူအဖီလံာ် ဒုာ်လဲာ် နုာ်လီ. အဝဲအံ့ မိုး ပသံမုဒီး၊ သံ သံသိမိကျိ တမံာ် နုာ်လီ. ဘဉ်ဆဉ် ပစံး ဘျးဘဉ် သရဉ်သမါ တနီဒီး ကညီဒီ ကလုာ် စာဖိဉ်ကရ၊ ဒီး ပပုတဝါ တနီ မိုးမခါ တနံာ်အံ့ လုာ်ယုထာ်ဖိဉ် ကုာ်ဝဲဒီး ပာ်လုာ်ပာ်ပု ကုာ်ဝဲ တသုဖဲ အသုဒီး ရုာ်လီ ဒုးသုညါကုာ် ပပု ကလုာ် ပုတဝါ တစးဘဉ် တစးအယိ နုာ်လီ. ဘဉ်ဆဉ်တ မိုး လ၊ ပယုထာ် ဖိဉ်ကုာ် ကနုညီညီ ချုချု ဒီးဘဉ်. အိဉ်ဒီးလ၊ တိဆါကတီ တိအိဉ်သး ဒီး တိမဲာ်စီဉ် သးဖး၊ တိသုာ်ဆူာ် သးဂဲဒီး တိထာ်ဖိဉ် မးဘဉ်ဂါကုာ် အီဒီး နုာ်လီ.

ကညီနံနံထီၣ်သီခါပူၤကွံာ်ဒီးခါခဲအံၤ

ဒ် ပှၤရၤပှၤဂၤ အိၣ်ဒီး အနံနံထီၣ်သီ (နံနံကျိး) လၢ အမၤလၢ ကပီၤ, မ့တမ့ၢ် ကမၤ တၢ်သ့ၣ်ဖုံ သးညီ ဖဲ နံနံအသိးဒီး နံနံလီၤလံၤ ကျိးက့ၤ အကတီၢ် အသိးန့ၣ် ပဝဲ ကညီကလုာ် စၢ်ကိး လၢပျၢၤလံၤလံၤ န့ၣ် မိၢ်ဟံၤ ဖံဖုတဖၣ် ဒ်အ တၢ်စ့ၢ် တၢ်နာ် အလုၢ် အလၢ အတၢ်မ့ၢ် လၢ ကွံာ်စိ အိၣ်ဒီးအံၤ အသိးန့ၣ်, မၤလၢကပီၤ မ့တမ့ၢ် မၤ တၢ်သ့ၣ်ဖုံ သးညီ စၢ်ကိး န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ဒ်ပနၢ်ဟူဘၣ်, ဖးဘၣ် တၢ်စံာ်စိၤ တဲစိၤ အသိးန့ၣ် အဝဲသ့ၣ် မၤဝဲ လီၤဆီလိာ်သး လၢ ဟီၣ်ကပီၤ တတီၤဒီး တတီၤ အပူၤ န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် တၢ်လၢ အလီၤပလိာ် လိာ်အသး တမံၤတခီ မ့ၢ် တၢ်မၤနံနံ ထီၣ်သီ မ့တမ့ၢ် နံနံကျိး အမူး ကိးဘျီဒဲး န့ၣ်လီၤ. တၢ်စံးဝဲလၢ မိၢ်ဟံၤ ဖံဖု လၢပျၢၤ မၤလၢကပီၤ, မ့တမ့ၢ် မၤ တၢ်သ့ၣ်ဖုံ သးညီ ဖဲနံနံကျိး ကိးဘျီဒဲး န့ၣ် အိၣ်ဒီး တၢ်ဂဲၤပြၢၤ ဒ်ပစံး တၢ်အသိး တၢ်ထီၣ်ပြၢၤ သိတၢ် ဘျု, တၢ်ကနီ တၢ်မၤလုၢ် အုၣ်ထါ, ဒီး တၢ်ဂဲၤကလံာ် အကလုာ် ကလုာ် န့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢ တၢ်ခီဃီၤ နံနံသီလါသီ အပူၤန့ၣ် သ့ၣ်က့ သးဟံၤ တဖၣ် အိၣ်စၢ်ကိးဒီး တၢ်ထုကဖၣ် သ့ၣ်ကမဲၤ လၢ မူခိၣ် ကစၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ကစၢ်, ကစၢ်ကလိ ကစၢ်, ဒီး ကစၢ်တဖၣ် အကစၢ် ဒ်သိး အကဆိၣ်ဂ့ၤ ဆိၣ်ဝါ နံနံသီ လါသီ ဒ်သိး အဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ကအိၣ်ဆူၣ် အိၣ်ချ့, ပူၤဇုၣ် ပူၤဒါ မၤန့ၢ်အိၣ်ကဲ အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. အဂီၢ်ဒ်လဲာ် န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်, သ့ၣ်ညါစဲးဝဲ ဝဲလၢ ကစၢ်လၢ အိၣ်ဒီး အစိအကမိၤ လၢ ပၤတၢ် တမံၤဂ့ၤ တမံၤဂ့ၤ အဖိခိၣ်ဒီး လၢ တၢ်ခဲလၢာ် အဖိခိၣ် ကစၢ်လၢ အစိခိၣ် ကမိၤခိၣ် လၢ အတုၤလီၤ တၢ်ခဲလၢာ်ဒီး ပၤ တၢ်ခဲလၢာ်န့ၣ် အိၣ်တဂၤ လီၤ. ကစၢ်န့ၣ် ဆိၣ်ဂ့ၤ ကယၢ် ပှၤလၢ အကိးထီၣ်အံၤ ဒီး မ့ၢ်လၢ တၢ်လၢ အံၤ တဖၣ်န့ၣ် အယံဖဲ အဝဲသ့ၣ် မၤတၢ် တမံၤဂ့ၤ တမံၤဂ့ၤ န့ၣ်ကိးထီၣ်ဝဲ, မ့တမ့ၢ် ထုကဖၣ် သ့ၣ်ကမဲၤဝဲ လၢ တၢ်ယူးတၢ်ယီၣ် အပူၤ န့ၣ်လီၤ.

တချုးဒဲး လၢ ကညီခိၣ်နါ တဖၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ် ဒဲး ကညီနံနံထီၣ်သီ လၢ မ့ၢ် မဆါ တနံအံၤ ပှၤကိးဂၤ တူၢ်လိာ်အံၤ သ့ဒဲးဘၣ် န့ၣ်, တၢ်လီၤ တနီၤနီၤ

တၢ်စံးဝဲလၢ တၢ်မၤ နံၣ်ထီၣ်သီ န့ၣ် မၤဝဲဒ်အံၤ, အဝဲသ့ၣ် ယုကျီ န့ၣ် ဝၣ်စၢ်လၢ အဆူးအဆါ တအိၣ်ဘၣ် ဒီး အစိးတဖျု ဒီး က့ၣ်ကွီၤ လီၤဂ့ၤဂ့ၤ, အဒုအလၢ တထီၣ်ပွဲၤ ခံးဘၣ်တဘီ, ဒီးလၢ အဘူးလၢ အစိးန့ၣ် ထုထီၣ်ဝဲ ညှိအယံ အစိးဒီး လၢ အစိးခံ အကတၢ် တခီ ထုဝဲ ဒ် ညှိအဖါ လၢအသိး န့ၣ်လီၤ. အဝဲန့ၣ် ဟံ ကဲဝဲ ဒ်သိး ပုၤဟ့ၣ် တၢ် မ့တမ့ၢ် ပုၤဆိၣ်ဂ့ၤ တၢ်အသိး န့ၣ်လီၤ. (ပပုၤကညီ အတၢ်စံး ယံၤဝဲလၢ ပျၢၤ ဘုန့ၣ် ပအိၣ်အီၤ ဝံၣ်ဘဲ လၢပွဲၤဒီး အထူးအစိ အယံ နအိၣ် တလိၣ်ဒုၣ်လဲာ် ဒီး ကသူဟီၣ်ဘီၣ် ညှိအုၣ် အံၤသ့ၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်လၢ ပုၤကညီ အိၣ်ယုာ်ဒီး တၢ်ဂ့ၤ တၢ်ဂၤအယံ ဘု ဟးသဒုၣ်ကွံာ် ပုၤကညီ ဒီး လဲၤအိၣ် ခူသ့ၣ်လၢ ထံခံကွံာ်စိး လၢမ့ၢ် လုကျီ အယံ ပုၤကညီ တထံၣ်က့ၤ လၢ ဘု တအိၣ်ဘၣ် လၢဝဲဘၣ်. လၢခံ ထံၣ်က့ၤဝဲ ဘုအဖီလၢ ညှိပျၢၤ အခိၣ်လီၤ ဖဲ အလဲၤ အိၣ်ဘုဖီ ဟဲက့ၤ အခါယံ, ပုၤကညီ သံကွံာ် ညှိလၢ အလဲၤထံၣ် ဘုဖဲလဲၣ် ဖဲလဲၣ်, ဒီး ညှိန့ၣ် အဝဲသ့ၣ် အယံ ပုၤကညီ ထံၣ်က့ၤ ဘု အိၣ်ဘၣ်က့ၤ မ့ၤန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ် ဖဲန့ၣ် လံၤလံၤ န့ၣ် ဘုဆိၣ်ယီၣ်လီၤ အသးလၢ ပုၤကညီ အိၣ်ဘၣ်က့ၤ မ့ၤလၢ ညှိအယံ ပုၤမ့ၢ် အိၣ်မ့ၢ် ကိးဘျီဒီး န့ၣ် ကဘၣ်အိၣ် ယုာ်ဒီး ညှိ, မ့တအိၣ် ဘၣ်ဒီး ညှိန့ၣ် မ် အအိၣ်မ့ၢ် အသုတဝံၣ် တဘဲတဂ့ၤ န့ၣ်လီၤ).

အဝဲသ့ၣ် မၤန့ၢ် စၢ်ကိး ဝဲဝၣ် အဂၤ တဘီဒီး ထုထီၣ်ဝဲ အခိၣ်ဒ် ကါလၢ ပုၤဒီးအိၣ် ညှိလၢ ထံလီၤဆူ ပုၤ အသိး, မ့မ့ၢ် ပုၤလၢ ပျၢၣ်လၢပျီ တခီ ကိးဝဲလၢ (ခးတရီး) ဝံၤ ခူၣ်လီၤဝဲ လီၤလီၤဖဲ ညှိမၢ်လီၤစဲၤ န့ၣ်လီၤ. ဝါလၢ အထုဝဲ ဒ်ညှိ အယံ ညှိအဖါ တဘီန့ၣ် ဟံဝဲလၢ အဖါ, ဟံဝဲဒ် ပုၤလၢ အဟ့ၣ်လီၤ တၢ်ဆိၣ်ဂ့ၤ ဆိၣ်ဝါဒီး ဝၣ်လၢ အထုဝဲ ဒ်ကါ တဘီတခီ ဟံဝဲလၢ အဖါ, အဝဲန့ၣ် စံးဝဲလၢ ပုၤတူၢ်လီာ် တၢ်ဆိၣ်ဂ့ၤ န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ် အယံ တုၤအဝဲသ့ၣ် မၤန့ၣ် ဆိးဆါန့ၣ် အဝဲသ့ၣ် မ့ၢ်လၢဝဲလၢ ကဒီးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ဆိၣ်ဂ့ၤ ဆိၣ်ဝါ, တၢ်အိၣ်က့ၢ် အိၣ်ပွဲၤ မၤန့ၢ်အိၣ်ကဲ ပုၤဒုၣ် ပုၤဒါ အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ဆူ, လၢနံၣ်သီ လၢသီ အပုၤ န့ၣ်လီၤ. လၢ တၢ်မၤဘျီအ ပုၤန့ၣ် ထုကဖၣ် သၣ်ကမဲၤ စၢ်ကိး ဝဲလၢ

မူခိန်ကစၢ် ဟီၣ်ခိန် ကစၢ်, ကစၢ်ကလိ ထံကျိထံကွၢ် ဒီး ကစၢ်တဖၣ် အကစၢ် ကဆိၣ်ဂ့ၤ ဆိၣ်ဝါ အဝဲသ့ၣ် လၢ နံၣ်သီ လါသီ အပူၤ န့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်ဖဲ (၁၉၃၇) နံၣ်န့ၣ် ကညီ ခိၣ်နီၣ် တဖၣ် ထံၣ်, နီၣ်ပၤဝဲလၢ ကညီနံၣ်ထီၣ်သီ န့ၣ် မှါ ကညီဖိ အတၢ်ဆဲး တၢ်လၢလၢ မိၢ်ဟံၣ်ဖဲဖု အတၢ်ဟ့ၣ် သါပုၤ အါမံၤအကျါ တမံၤအယိ လူၤယိထံ က့ၤဝဲ လီၤတၢ်လီၤဆဲး ဒီးဟံၣ် ပနီၣ်က့ၤ ဝဲတမံၤယိ လၢ ကညီဖိ ခဲလၢကစၢ် ဒီး ယုထီၣ်ဝဲ ဆူ အဲကလံး ပဒိၣ်ဒ်သိး ကဟံၣ်ပနီၣ် ဝဲဒီး ဟံၣ်စၢ်ကီး အီၤလၢ နံၤသဘူၤ တနံၤ စၢ်ကီး န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၁.န (၁၉၃၈) နံၣ်န့ၣ် န့ၣ်ဘၣ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် အယိ, ကညီဖိ တဖၣ် စးထီၣ်မၤဘၣ် အနံၣ်ထီၣ်သီ ဆူၣ်ဆူၣ်ဘ့ၣ်ဘ့ၣ် ဖျိဖျိဖျါဖျါ ပ္ဍဲဒီး တၢ်သ့ၣ်ဖဲ သးညီ အဆိ ကတၢ်တဘျီ န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ပကညီ တနီၤ စံးဝဲလၢ နံၣ်ထီၣ်သီ အဝဲအံၤ ဘၣ်ဃးဒီး ကညီ မိၢ်လုၢ်လါ အယိ တမၤဘၣ်ဃး လိာ်အသးဘၣ်. မ့မ့ၢ်တခီ မၤဝဲ နံၣ်ထီၣ်သီလၢ လါယနူၤ အါရံး ထီၣ်တသီ တခီ န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ကညီခိၣ်နီၣ် တဖၣ် စၢ်ကျဲးစး မၤဝဲဒ်သိး ကညီဖိ ခဲလၢကစၢ် မှါဂ့ၤ, ဘျီဘါ ဘၣ်ထွဲခဲလၢကစၢ် လၢ ကညီတဝါ ကျါမှါဂ့ၤ တူၢ်လိာ်ဝဲ ကသ့အစၢ် အယိ, မှါမဆါ တနံၤအံၤ ပထံၣ်ဘၣ်လၢ ကညီဖိခဲလၢကစၢ် တူၢ်လိာ်အီၤ ယုယုဖိးဖိး ဒ် ပတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ လှါခိၣ်ပုၤဒိၣ် တမံၤအသိးလဲ န့ၣ်လီၤ.

လါခူးကီၢ်စုလၢ အကြးဒီး မှါမဆါတနံၤအံၤ

မှါမဆါ တနံၤအံၤ ကညီဖိ အါဂၤ ထံၣ်ထီၣ်က့ၤ ဝဲလၢ လါခူးကီၢ်စု န့ၣ်မှါ ကညီဖိ အဘျီဖးဒိၣ် တဘျီဒီး မှါ တၢ်ပနီၣ် တမံၤလၢ ကညီဖိ အတၢ်ယု တၢ်ဖိးဒီး တၢ်မၤ တၢ်သ့ၣ်နီၣ် ထီၣ် ပတၢ်အါၣ်လီၤ လၢ မိၢ်ဟံၣ်ဖဲဖု မၤလိာ် ဟ့ၣ်သါပုၤ န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ကညီဖိ တနီၤ ဟံၣ်ဒဲးဒၣ် ဝဲလၢ ပုၤမိၢ်လုၢ် ဟံၣ်လၢ အတၢ်စၢ် တၢ်နီၣ် တမံၤအယိ တုၤ မှါမဆါ တနံၤအံၤ ဒၣ်လဲာ်န့ၣ် တတူၢ်လိာ် ဝဲဒ် အမှါ ဘျီတဘျီ အသိးန့ၣ် ဒဲးဘၣ်န့ၣ် အိၣ်ဒဲးဝဲ အါမး န့ၣ်လီၤ.

အစိုးရလဲၣ် န့ၣ် ဖဲတၢ်မၤအိၣ် အခါအိၣ်ဒီး တၢ်ထုကဖၣ် သ့ၣ်ကမဲၤ ခံးလၢ မိၤလုၤလၢ လၢပျၢၤ မၤဝဲတမံၤ, ဒီးလၢ ဟံၣ်ကဝီၤ တနီၤနီၤ ဘၣ်တၢ်တီၢ် ခိၣ်ရိၣ်မဲၤ အိၣ်လၢ ဘျၢၣ်ဘါခိၣ်နီၤ အယံ န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် နီၤနီၤတခီ ပမ့ၢ် ယုၤသ့ၣ်ညါက့ၤ တဆီဘၣ် တဆီန့ၣ် ပပုၤ ကညီဖိအံၤ မ့ၢ်ပုၤဟဲၤ လီၤစၢၤလၢ ပုၤ မိၤလုၤလၢ, တမ့ၢ်ဘၣ်လၢ ဘျၢၣ်ဘါ တမံၤ န့ၣ်ဘၣ်. ပဒီးန့ၢ် ဘျၢၣ်ဘါန့ၣ် ဖဲဒၣ် ကီၢ်တဘျၢၣ်လၢ ပအိၣ်ပဆိး တ့ၢ်လၢ မ့ၢ်မဆါ တနံၤအံၤ န့ၣ်လီၤ.

ပပုၤကညီ မိၤဖိလၢ အအိၣ်ယံးဒီး ကလုၢ်ဂၤ ဒီး တတူၢ်လိာ် ခံး ဘျၢၣ်ဘါတဖၣ် န့ၣ် အတၢ်အိၣ် တၢ်ဆိး အတၢ်ဟံၣ်သ့ၣ် ဟံၣ်သး အတၢ် သကံာ်ပဝး တဖၣ်ဒီး အတၢ်မၤ ဘျၢၣ်ကီၢ်စု, ဒီး တၢ်ကီၢ်စု အတၢ်ပိး တၢ်လီၤတဖၣ် ဒီး အခီပညီ, ဒီး လၢ တၢ်မၤန့ၢ် လုၢ်လၢ သကံာ်ပဝး လၢ တၢ်အဒိ အတၢ် တဖၣ်န့ၣ် အယံ ပသ့ၣ်ညါ နီၤနီၤလၢ ဘျၢၣ်ကီၢ်စု န့ၣ် တမ့ၢ်ဘၣ် ဘျၢၣ်ဘါတမံၤ န့ၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်စဲးဃး ဘျၢၣ်တဘျၢၣ်လၢ ပကသ့ၣ် နီၣ် မိၤဟိလၢပျၢၤ အတၢ်မၤလိာ် လၢ ပကအိၣ်လိာ် ကွံာ်လိာ် အိၣ်ယုၤအိၣ်ဖိး တံၤစၢၤ မၤစၢၤ အံးထွဲကွံာ်ထွဲ ကဟုၤကယာ် ဒီး သဒါလီၤ လိာ်ပသး သကံးသကံး ဒီး အံးက့ၤကွံာ်က့ၤ ထံကီၢ်လၢ အဝဲသ့ၣ် ယုၤဟ့ၣ်သါ ပုၤလၢ ပအိၣ်ပဆိး ဘၣ်လၢ အပူၤ န့ၣ်လီၤ. ခံမံၤတမံၤ ကမ့ၢ်စဲးဃး တၢ်ပနီၣ် တမံၤလၢ ဖဲဖု ခုးအိၣ်ထီၣ် အိၣ်ဖဲ ကဘၣ်လီၤဖး လိာ်သး ဂၤပူၤဂၤတီၤ လၢ ထံကျိၤဂၤ ဘိၤဂၤဘိ လီၤသယုၢ် သညီလၢ အအိၣ်တသ့ ဆိးတဘၣ် လၢ လၢ တၢ်မၤန့ၢ် မၤယုၣ်အယံ, အဝဲသ့ၣ် ခုးအိၣ်ထီၣ် ဝဲဖဲ တချူးလီၤ မ့ၢ်လီၤဖး လိာ်အသးခံး အဆၢကတီၢ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကွံာ်စိ မ့ၢ်ခိၣ်သိး ပကညီ ကလုၢ်အံၤ မ့ၢ်လီၤဖး ယံာ်လိာ်သး တုၤလၢ ပတၢ်စံး တၢ်ကတီၤ မ့ၢ်လီၤဆီ လိာ်သး တုၤ ပနီၢ်ပဂီၢ် လိာ်ပသး တသ့လၢ ဘၣ်ဆၣ်, ပကသ့ၣ်ညါ လိာ်က့ၤ ပသးလၢ ပမ့ၢ် ပုၤတဖုဃီ တကလုၢ်ဃီ အံၤ ကသ့အစီ န့ၣ်, တၢ်ကီၢ်စု အတၢ်ပနီၣ်အံၤ ကဒုးသ့ၣ်ညါ လိာ်က့ၤ ပသးလၢ ပမ့ၢ်ပုၤ တမိၤတစၢၤ ဃီန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ကွံာ်က့ၤ ပကညီလၢ ပျၢၣ်လိာ်, ဃိၣ်လိာ်

ဒီး လာကီလိာ် တဖၣ်န့ၣ် အတၢ်စံး တၢ်ကတိၤ လီၤဆီလိာ်သး ဖးဒိၣ်ညါ လီၤ ဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်အိၣ်ဒံး လၢ လီၤအဂၤ, ကီၤဂၤ တခီ ကလီၤဆီလိာ်သး ထဲလဲၣ် ပတသ့ၣ်ညါ ဘၣ်, ပတၢ်ဆဲး တၢ်လၢ မ့ၢ်တလီၤမၢ် န့ၣ် ပသ့ၣ်ညါ လိာ်က့ၤပသး သ့ဒံးဝဲ သပှၢ်ကတၢ် န့ၣ် ပသမၢ အလီၤ တအိၣ်ဘၣ် လီၤ. လၢ တၢ်န့ၣ်အယိ လါခူးကီၤစု န့ၣ် မ့ၢ်ဘူၣ်ဖးဒိၣ် လၢ အကါဒိၣ် တဘူၣ်လၢ ကညီဖိ ခဲလၢာ်အ ဂီၢ်ဒီး မ့ၢ်စၢ်ကီၤ ဘူၣ်တၢ်သ့ၣ်နီၣ် တဘူၣ်လၢ ပကသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ် စီၢ်ဟံ ဖဲဖု အတၢ်မၤ လိာ်ပိၣ်လီၤ လၢ အအိၣ်ဒီး ဒိတဲာ်လၢ ပကဟံးန့ၢ် အီၤဒီး မၤလီၤဂၢ် ပလုာ်ပလါဒီး တၢ်ပိးတၢ်လီ တဖၣ်လၢ အဘၣ် တၢ်ဆူးကါအီၤ တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ဒ်သိး ပကညီ ကလုာ်အံၤ ကမ့ၢ် ကလုာ် တကလုာ်လၢ အအိၣ်ဒီး လုာ်လါ သကံာ်ပဝး ဒ် အမ့ၢ် တၢ်အိၣ်တၢ်ကွဲ တၢ်ယူတၢ်ဖိး တိစၢၤ မၤစၢၤ ကဟုကယာ်က့ၤ ပုၤလၢ အဂီၢ်စၢ် ဘါစၢ် ဒီး အံးထွဲကွါထွဲ ကဟုကယာ် န့ၣ်ဆၣ် ခိၣ်ယၢၤဒီး မၤဂ့ၤစၢ်ကီၤ တမ့ၢ်တပျီၤ လၢ အအိၣ်လၢ ပသိးပကျါ တဖၣ်, လၢ တၢ်န့ၣ်အယိ ပစံးသုလၢ အမ့ၢ် ကညီဖိ အဘူၣ်နီၣ်နီၣ် တဘူၣ် န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ် စ့ၢ်ကျဲးစး ကျဲးဖိးမဲ ဒီး ဒုးသ့ၣ်ညါ လိာ်က့ၤပသး တဆီဘၣ် တဆီဒီး မၤဂ့ၤထီၣ် က့ၤ အီၤဒ် ပခိၣ်ပနါ လၢညါလၢ အသးကျဲၤ က့ၤ ကညီန့ၣ်ထီၣ်သိ အသိးန့ၣ် ကကံထီၣ် စဲးယံး မ့ၢ်န့ၣ် တနံၤလၢ ပပုၤကညီ ဖိကိးဂၤ တူၢ်လိာ်အီၤ သ့ဝဲ န့ၣ်လီၤ. ပဝဲ ကညီဖိ ကလုာ်အံၤ ပလီၤတူၢ် လီၤကံာ် ဒိၣ်မး တမံၤလၢ ပတၢ်ယု ထံၣ်သ့ၣ်ညါ က့ၤ ပထံးပလၢ် စ့ၤဒိၣ်မး ဒီးလၢ ပကဆိမိၣ် မၤဂ့ၤထီၣ်က့ၤ ပတၢ်ဆဲး တၢ်လၢလၢ အလူၤထီၣ် ခုခါ တအိၣ်ဒံးဘၣ်, အခိၣ်တလိာ် ပကတိၤ ညီတၢ်ထဲလၢ ပနါဟူ ဘၣ်လၢ အတလၢ တပွဲၤဘၣ်ဒီး သးမံဒၣ် ဒ်န့ၣ်အယိ ပတၢ်ယု တၢ်ဖိး, ပတၢ်လဲၤထီၣ် လဲၤထီၣ် စ့ၤဒံးဝဲ န့ၣ်လီၤ. အလီၤအိၣ် စဲးယံးလၢ ပကဘၣ် ယိထံ သ့ၣ်ညါက့ၤ ပဂီၢ်ထံး ယဲၤလၢ တမံၤဘၣ်တမံၤ ဒီးကျဲးစး မၤဘၣ်ဂီၢ်က့ၤ အီၤဒ်သိး ပသုတလီၤ တီၢ်လၢတဂ့ၤ အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကတိၤလၢခံ

ပပုၤကညီ ကလုာ်အံၤ မ့ၢ်တ့ၢ် ပုၤလၢ အသ့ၣ်ညါ တ့ၢ်ထူ သ့ၣ်ညါတ့ၢ် ယွၤန့ၣ် ပသ့ၣ်ညါ အီၤ နီၢ်နီၢ်ခိဖျိ လၢအလုၢ် အထီလၢ အအိၣ်တ့ၢ် ဟံစၢၤ တဖၣ်န့ၣ် အါမး လီၤ. ထါစ့ၤဖျၢၣ် လၢအအိၣ် ဖျါလၢ လာ်အံၤ အိၣ်ဟံစၢၤ တ့ၢ်လံလၢ (ချ.ခန) လံလံလံလၢ အဘၣ် တၢ်စံးဟံလၢ ထူလၢယွၤ ကဟံလီၤ အုၣ်က့ၤခိၣ်က့ၤ ပုၤဟီၣ်ခိၣ် ဖိဒီး မ့ၢ် တၢ်အုၣ်သး အဒိအတံာ်လၢ ပကသ့ၣ်ညါ လၢ ပမိၤပိၤဖဲဖု လၢပျၢၤ သ့ၣ်ညါ ထူသ့ၣ်ညါယွၤ အစ့ၢ် န့ၣ်လီၤ.

- ဟီၣ်ခိၣ်လၢပျၢၤမ့ၢ်ယွၤတ့ၢ် ဟီၣ်ခိၣ်လၢပျၢၤမ့ၢ်ယွၤဘီၣ်
ယွၤသးအံၣ်သ့သးလီၤသ့ ယွၤသးအံၣ်ညီသးလီၤညီ

ထါတဖျၢၣ်အံၤ အုၣ်အသးလၢ ပမ့ၢ်ပပုၤ လၢပျၢၤ သ့ၣ်ညါဝဲ နီၢ်နီၢ်လၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဖျၢၣ် န့ၣ် မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤ တ့ၢ်လီၤ ဟံလီၤ အဃိ သးအံၣ်ဝဲ သ့ သးလီၤဝဲ ဖဲ အသးသ့ န့ၣ်လီၤ.

- လၢဟီၣ်ခိၣ်ကဲထီၣ်လၢသီ ယွၤတ့ၢ်လီၤဝဲပုၤကညီ
ယွၤတ့ၢ်လီၤဆိပုၤကညီ ယုၢ်ဝဲအမံၤနီၢ်ဒီးစိ
လၢဟီၣ်ခိၣ်ကဲထီၣ်လၢညါ ယွၤတ့ၢ်လီၤဝဲပုၤခံၤ
ယွၤတ့ၢ်လီၤဆိပုၤခံၤ ယုၢ်ဝဲအမံၤနီၢ်ဒီးယၤ
- တၢ်အိၣ်ခဲလၢကံမတၢ်တ့ၢ် တၢ်အိၣ်ခဲလၢကံမ့ၢ်ယွၤတ့ၢ်
နဒုးန့ၣ်ယၤဘၣ်ကသ့ အိၣ်ဟံဝဲကိးမံၤကိးစ့
တၢ်အိၣ်ခဲလၢကံမတၢ်ဘီၣ် တၢ်အိၣ်ခဲလၢကံမ့ၢ်ယွၤဘီၣ်
နဒုးန့ၣ်ယၤဘၣ်ကညီ အိၣ်ဟံဝဲလၢပျၢၤလၢသီ

ထါခဲဖျၢၣ်အံၤ မ့ၢ်အစံး ဝဲ စီၤခိၣ်ဟံခိၣ် လၢပျၢၤန့ၣ် မ့ၢ်ယွၤ တ့ၢ်လီၤ ဟံလီၤ ဒီး ယွၤတ့ၢ်လီၤ ဟံလီၤ စ့ၢ်ကိး တၢ်ကိးမံၤ ကိးဆု လၢ ဟီၣ်ခိၣ်ချၢ အံၤစ့ၢ်ကိး န့ၣ်လီၤ.

မိုးနုအပနိဖိသာဘိ

- ဘါထိန်ယွၤသက့ၤသက့ၤ ဘါထိန်ယွၤပယျှံပယျှံ
 ပါယွၤလၢမူကွၢ်လီၤက့ၤ ကွၢ်လီၤက့ၤယွၤအိန်လၢမူ
- စုနၢဆဲးဘီထိန်ပတ်တီၤ စုနၢဆဲးဘီထိန်တီၤထူ
 ပါယွၤလၢမူကလုာ်လီၤ ကလုာ်လီၤပါယွၤလၢမူ

ထါခဲပျှံအံၤမုၢ်စီၤပါလၢပျၢၤမာ်လိာ်ပိန်လိာ်အဖိအလံၤလၢကသန့ၤအသးလၢ ထူလၢယွၤဒီးဘူၣ်ထူဘါယွၤ/ပမုၢ်ဘူၣ်ထူဘါယွၤသန့ၤသးလၢထူလၢထူလၢယွၤ န့ၣ်ယွၤကကွၢ်လီၤကဆိန်ဂ့ၤပုၤန့ၣ်လီၤ

- လံာ်ထူလံာ်စုလံာ်ပါယွၤ လံာ်လီၤမိၤပျါလၢကီၤလၢ
 လံာ်ပါယွၤလံာ်ထူလံာ်စု လံာ်လီၤမိၤပျါလၢပုၤဒု
 လံာ်ပါယွၤလံာ်ထူလံာ်စု လံာ်လီၤမိၤပျါလၢပုၤဒု
 လံာ်ပါယွၤလံာ်ထူလံာ်စု လံာ်လီၤမိၤပျါလၢပုၤဒု
- ကွၢ်လီၤတၢ်လၢပိန်လဲၣ်ပူၤ ပါယွၤဟဲဒီးကဘီထူ
 ကွၢ်လီၤတၢ်လၢပိန်လဲၣ်ဂါ ပါယွၤဟဲဒီးကဘီထူ
 ပါယွၤဆဲးထူနးတီၢ်စု ကဘီယံၢ်အိန်ဂ့ၤက့ၤ
 ပါယွၤဆဲးထူနးတီၢ်ဘီ ကဘီယံၢ်အိန်ဂ့ၤယီၤ

ထါတဖၣ်အံၤ မုၢ်ပမ့ၤ ပပှါ အတၢ်စံးဟ် လၢ မုၢ်တနံၤန့ၣ် ကီၤလၢဝါ ကဘၣ်ဟဲဆုၢ် န့ၣ်က့ၤ ပလံာ်ထူ လံာ်စု သပှါကတၢ် န့ၣ်လီၤ. ကဟဲက့ၤ ဆုၢ်ဝဲ လၢ ကဘီထူ ကဘီယံၢ်, နကထံၣ်ဘၣ် ကဘီထူ ကဘီယံၢ်လၢ အဟဲလၢ ပိန်လဲၣ်ပူၤ န့ၣ်လီၤ. တုၤကစၢ်ယွၤ ကဟဲဆုၢ်န့ၣ် က့ၤ ပုၤ လံာ်ထူလံာ်စု န့ၣ် ကဒုးအိန်ထီၣ် စ့ၢ်ကီၢ်ဝဲ တၢ်ဒုးတၢ်ယၤ န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဃးလၢ ကစၢ်ခရံၣ် ကဟဲလီၤ ကဘၣ်ဒီး တၢ်ဒိလဲၣ် ဒိလဲၣ်အဂ့ၢ် တခီန့ၣ် ပသးပှါ လၢပျၢၤတဖၣ် တဲဆိစ့ၢ်ကီၢ် ဝဲဒီး မၤစ့ၢ်ကီၢ် ဝဲလၢထါ ဒိအံၤ.

မိုးနုအပနဲဖိသဘာဝ

မူခိန်ထူဉ်ဖျိယွၤဟဲလီၤ	ဒိသံမဲာ်တီထီဉ်တပဲၤ	ယွၤသံသန့ၤထီဉ်ဖျိယွၤ
ယီၤလီၤကတြၤဒိဉ်အဖိ	တၢ်ဒိဉ်မုၢ်လီၤစုဉ်လၢစ့ၤ	တၢ်ကီၢ်ဒိဉ်ယွၤအသးအူ
မူခိန်ထူဉ်ဖျိယွၤဟဲဟး	တီထီဉ်တပဲၤဒိမဲာ်သံ	ယွၤသံသန့ၤထီဉ်ဖျိယွၤလဲ
ယီၤလီၤကတြၤဒိဉ်ဖိဖး	တၢ်ဒိဉ်မုၢ်လီၤစုဉ်လၢထံ	တၢ်ကီၢ်ဒိဉ်ယွၤအသးဘဲ
ယီၤဟဉ်-၈:၄၂	မးသဲ-၃:၁၃-၁၆	မးသဲ-၂၇:၃၃-၃၈

ထါတဖၣ်အံၤ အတၢ်ဘဉ် ထွဲလိာ်သးဒီး ခရံာ်ဖိ အလံာ်စီဆံ့ အဆၢတဖၣ် အံၤ န့ၣ်လီၤ.

- တၢ်အဒိယွၤကိးပသူ ဟူထီဉ်ဩထီဉ်ပဂံၢ်လၢမူ
ယွၤကိးပသူတၢ်အပၤ ဟူထီဉ်ဩထီဉ်ပဂံၢ်လၢထး
မးသဲ - ၂၇:၄၆-၅၀
- ယာ်ခိဉ်လၢဂံၢ်ယွၤသ့ၣ်တရံး
ဟးန့ၢ်ယွၤအသ့ၣ်အထံ
ယာ်ခိဉ်လၢဂံၢ်ယွၤသ့ၣ်တရံး
အသ့ၣ်အထံဟးန့ၢ်ယွၤ
ယီၤဟဉ် ၁၉:၃၄

ထါတဖၣ်အံၤ ဘဉ်တၢ်စံး ဟံာ်အီၤ တချုးလၢ ခရံာ် အတၢ်သး ခုကစီဉ် ဟဲန့ၢ်လီၤဒံး လၢ ပကညီဖိ အသိးအကျါ ဒံးဘဉ်, ဘဉ်ဆဉ် တၢ်စံးဟံာ်တဖၣ် အံၤ ဖိးလိာ်အသးဒီး ခရံာ်အရာ် အကျါ န့ၣ်လီၤ.

- တၢ်ကအံၣ်လၢဟီဉ်ခိဉ်လၢာ်
တၢ်ကအူးလၢဟီဉ်ခိဉ်လၢာ်
ကအံၣ်မုၢ်ထူဉ်အသး
ကအူးမုၢ်ထူဉ်အသး
မုၢ်ဟဲထီဉ်ကွၢ်တဘျုးမး
လါဟဲထီဉ်ကွၢ်တဘျုးမး
ဟီဉ်ခိဉ်ဒိဉ်ဟီဉ်ခိဉ်သ့ၣ်ဖး
လုတီဒိဉ်လုတီသ့ၣ်ဖး
မူခိဉ်ဒိဉ်မူခိဉ်ဟူးဝး
လၢဂံၢ်မုၢ်ဒိဉ်လၢဂံၢ်မုၢ်သ့ၣ်ဖး

ထူဒိန်ယွဒိန်ယုဒိန်အသး
 ယုဒိန်ယုဒိန်လီဒိန်ပြးပြး
 မးသဲ - ၂၇:၄၅-၅၁

- ယွဒိန်ယုဒိန်လီဒိန်အသး
 ယွဒိန်ယုဒိန်လီဒိန်
 ယွဒိန်ယုဒိန်လီဒိန်အပ
 ယွဒိန်ယုဒိန်လီဒိန်အပ
 လူဒိန် - ၂၈:၅-၆

ယွဒိန်ယုဒိန်လီဒိန်အသး
 ယွဒိန်ယုဒိန်လီဒိန်အပ
 မးသဲ- ၂၄:၃-၁၄

- ထူဒိန်ယုဒိန်လီဒိန်အသး
 ယွဒိန်ယုဒိန်လီဒိန်အသး
 ထူဒိန်ယုဒိန်လီဒိန်အသး
 ယွဒိန်ယုဒိန်လီဒိန်အသး
 ယွဒိန်ယုဒိန်လီဒိန်အသး
 လူဒိန် - ၂၄

ထူဒိန်ယုဒိန်လီဒိန်အသး
 ယွဒိန်ယုဒိန်လီဒိန်အသး
 ထူဒိန်ယုဒိန်လီဒိန်အသး
 ယွဒိန်ယုဒိန်လီဒိန်အသး
 ယွဒိန်ယုဒိန်လီဒိန်အသး
 ၂ ပးတရူး - ၃:၁၀

အဝဲအံလ မိုးထါ အဒိအတဲာ် စ့ပျာ်လါ အမိုး တါအုာ်အသး လါ ပကညီဖိန့န့ မိုးပုလါ အသုာ်ညါ တုာ်ထူ သုာ်ညါတုာ် ယွဒိန်လီဒိန်. ဘုာ်ဆုာ်လါ အဝဲသုာ် ယုဒိန် သန့လါ တါကါ တါဒူး တဖုာ်အါထီာ် အါထီာ် အယိ ကစါယွဒိန် လီဒိန် သဒုာ်ကွံာ် အီအယိ မးကုာ်ဝဲ လါထါဒိအံလ, (ယွဒိန်လီဒိန် ဒီးဝဲခဲဒု -ယွဒိန်လီဒိန် ဝဲတထံာ်ချူး, ယွဒိန်လီဒိန်ဒီး ဝဲခဲဒု - ယွဒိန်လီဒိန် ဝဲတသုာ်ညါ). ဒီး ထါအိာ်ဒိး ဝဲလါ အစံးပာ် တါဘုာ်ဃး ဒီး တါလါ အကဟဲ တဖုာ်အါ အိာ်ဒိးဝဲ အါမးလါ ပသးဒုဒိ အလီ တါအိာ်ဘုာ် န့န့ အိာ်ဒိးဝဲ န့န့လီဒိန်. လါတါန့န့ အယိ ပစံးဘူာ် နီနီလါ ပမ့ပပုာ် လါပျာ်တဖုာ်

သုဉ်ညါတုၢ် ထူ သုဉ်ညါတုၢ်ယွၤ၊ ဘဉ်ဆဉ် ထူနီၤနီၤ ယွၤနီၤနီၤ လၢ အကအုဉ်က့ၤ
ခီဉ်က့ၤ တၢ်န့ဉ် ကဟံက့ၤ တဘျီ သုဉ်ကတၢၢ် အယံ မၤလိာ်တုၢ် အဖိအလံၤ
လၢ ထူကဟံက့ၤ ယွၤကဟံ က့ၤ အရဲဒီး ယွၤအမ့ၢ် အတီလၢ အကဟံက့ၤ
တဂၤ ကဟံဒ် လဲဉ်ဒီး တၢ်ကမၤ အသးလၢအီၤ ဒ်လဲဉ်၊ ကသံဒီး ကရဲၤ
ဆၢထၢဉ်က့ၤ၊ ဒီး ကမၤလိာ် ပိဉ်လီၤ တၢ်မနုၤမနုၤ၊ ကက့ၤက့ၤ ဒီးအ တၢ်မၤ
လိာ်မ့ၢ် လၢထီဉ်ပျဲထီဉ် ကဟံက့ၤ ဒီးစံဉ်ညီဉ် ဟံဉ်ခိဉ် အရဲၤ လီၤတၢ်လီၤဆဲး
န့ဉ်လီၤ. လၢ တၢ်န့ဉ်အယံ ပမ့ၤပပျီ လၢပျၢၤ တဖဉ် သုဉ်ညါဆိ ထူရဲၤယွၤရဲၤ ဒီး
တၢ်လၢ အကဟံ ကဘဉ်မၤ အသးတဖဉ် အယံ ယွၤဟ့ဉ်အီၤ ဒုးသုဉ်ညါ
ဆိတၢ်လၢ အကဟံ, တၢ်လၢ အကဘဉ်မၤ အသးတဖဉ် န့ဉ်လီၤ.

လံးဒီးသန့တဖၣ်

၁. ခရံဖိအလံးစီဆံ

၂. ပုကညီအလံး တံးစံးစီတံးစီလးစီအိၣ်လး

၃. ပုကညီဒီးအတံးဘၣ်ကီဘၣ်ဂီၤ ၁၈၂၅-၁၈၅၄ နံၣ်လး သရၣ်ထံၣ်သၣ်ပုၣ်

၄. ယွၤဒီးပုကညီအံၣ်အီၤစီဘူး

၅. ဖုထူလၢအိၣ်လးဖး၊ အီးစထွဲလယၣ် အတံးစံးစီတံးစီ

၆. ဖံၣ်ဂ့ၤ အိၣ်လးလီၤကၢလံးဒီး (Loganlea, Woodridge)

၇. တံးစံးစီတံးစီလး သူၣ်ကုးသးပှါတနီၤလးပုကွဲးတံးအနီၤကစါ

၈. အူနူးအတံးကွဲးနီၣ် (diary) လးတံးနီ

“လံာ်တဘုဉ်အံၤ နဲဉ်ဖျါထီဉ်တၢ်မၤအသး လၢပကညီဖီ
ဘဉ်လဲၤဒီဖျါ တၢ်ဝဲ တဆးတက့ၢ်ဒီၤ ဘဉ်ဆဉ်ယမုၢ်လၢ
လၢ ကဒုးထီဉ်ဟူး ထီဉ်ဂဲၤပုၤလၢ အဖးဘဉ်ဝဲတဖဉ် အ
သးဒီး ဒုးဖုးသံနီဉ် ထီဉ်ပုၤလၢ ပကညီဖီဘူဉ် တီၢ်အံၤ
အိဉ်လၢ ပကညီဖီအစုပူၤ ဒီး သးလၢအလီၤဖျဉ် တဖဉ်
တမ့ၢ်တၢ်ဂံၢ်ဆူဉ်ဘါဆူဉ် တမံၤလၢ ပကညီဖီ ဘူဉ်တီၢ်
ကဂ့ၤ ထီဉ်အဂီၢ် ဘဉ်. အခိဉ် တလီဉ် မ့ၢ်အိဉ် ဘဉ်လၢ
တၢ်လီၢ်အါပူၤ မ့ၢ်ဂ့ၤ တၢ်အဖုအကရၢ လီၤဆီလီၢ်သး
အါမံၤ မ့ၢ်ဂ့ၤ ကထီဉ် ဃဉ်လီၤ သကိး တၢ်ဂ့ၢ်ကီ လၢ
အတြီ ပတၢ်ပညိဉ် တဖဉ်ဒီး ပကအိဉ်က့ၤဒီးတၢ်ပညိဉ်
တမံၤ ဃီလီၤလီၤဆူပဘူဉ်တီၢ်ဂ့ၤလၢပုၤအဂီၢ် န့ၢ်မ့ၢ်
ပုၤကွဲးတၢ် အတၢ်မုၢ်လၢ ကွၢ်စံ န့ၢ်လီၤ.”

စီၤတၢ်ပျါဒွဲ

